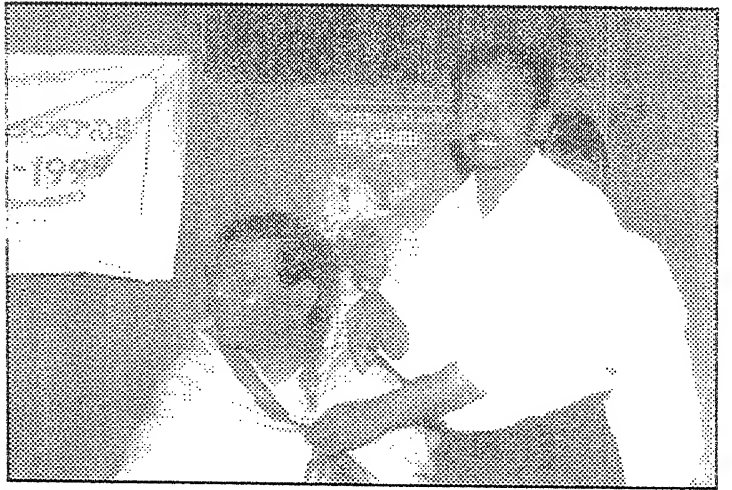
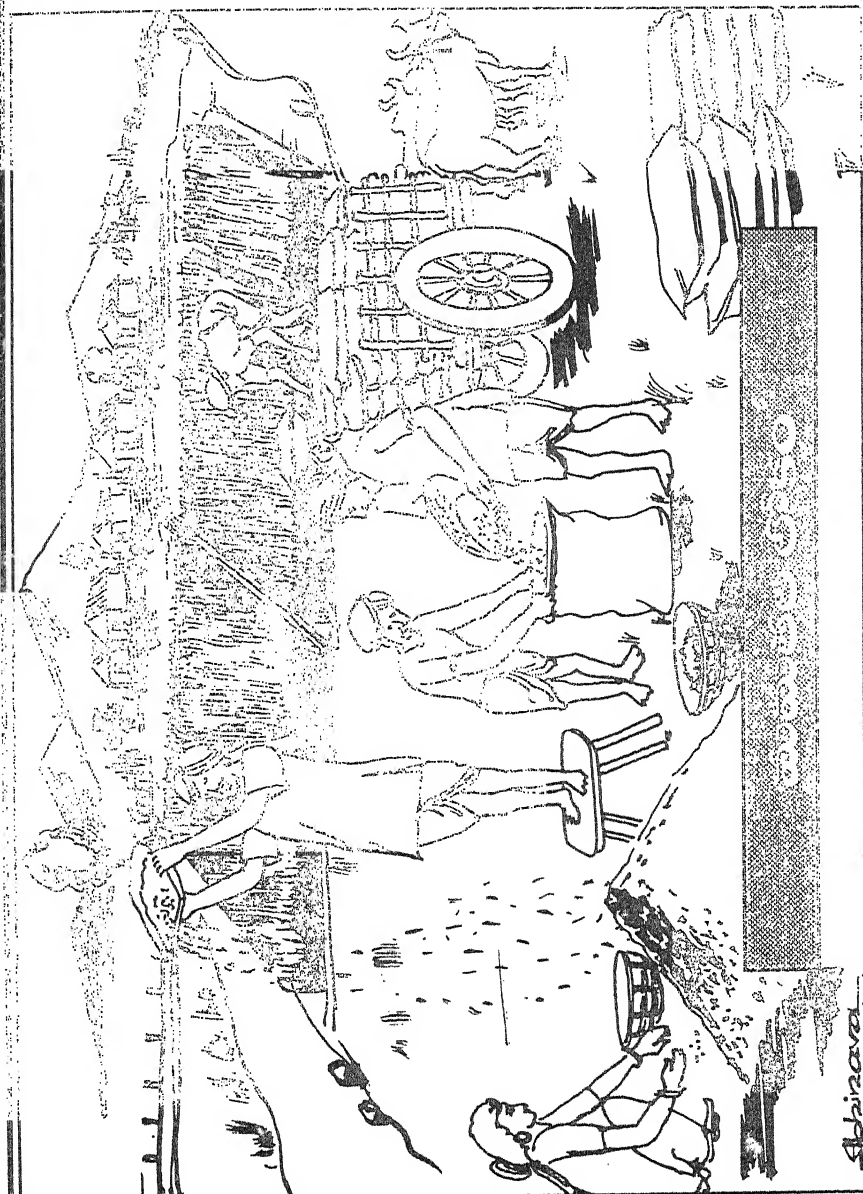

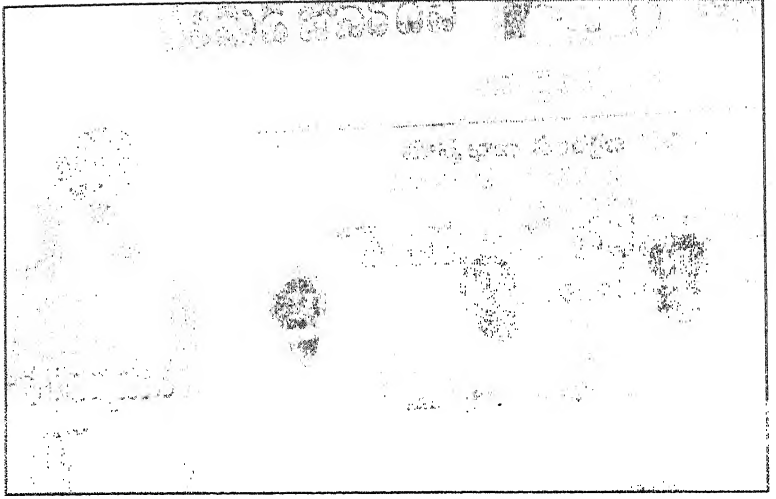
కరీంనగర్‌లో జ్ఞానపీఠ పురస్కార గ్రహీత డా॥ సి. నారాయణరెడ్డి గారిని
సన్మానిస్తున్న డా॥ సందినేని రవీందర్

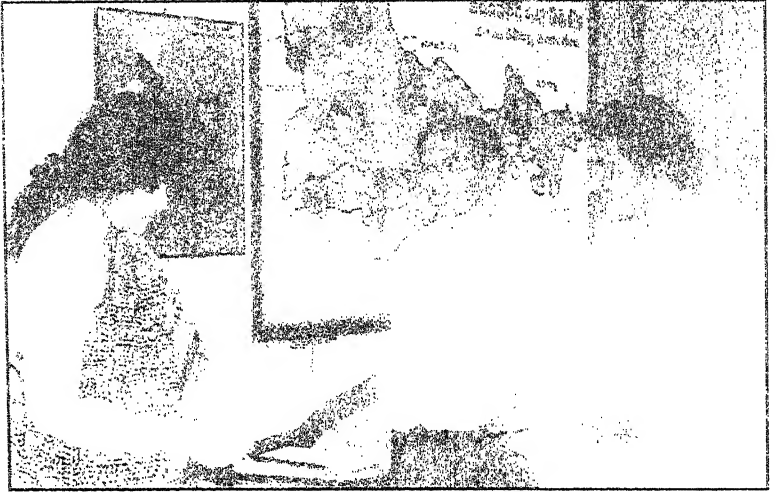
కరీంనగర్‌లో తెలుగు విశ్వ విద్యాలయం వైస్ ఛాన్సలర్ డా॥ ఎన్. గోపి ని
సన్మానిస్తున్న డా॥ సందినేని రవీందర్

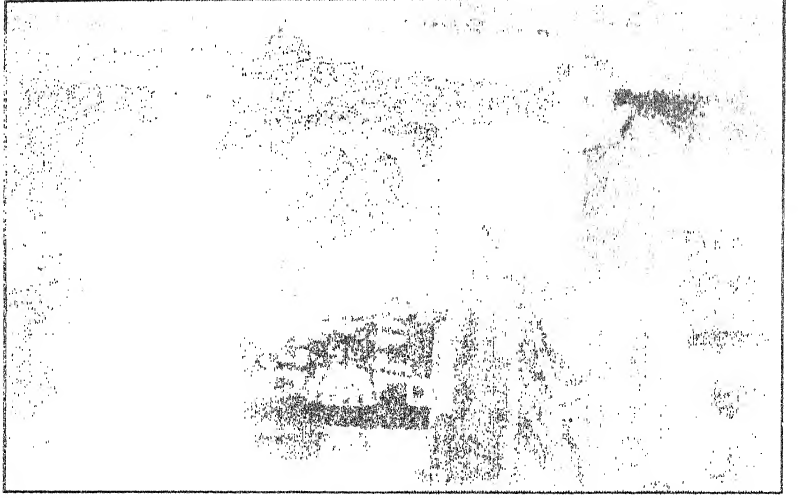
Abhinava

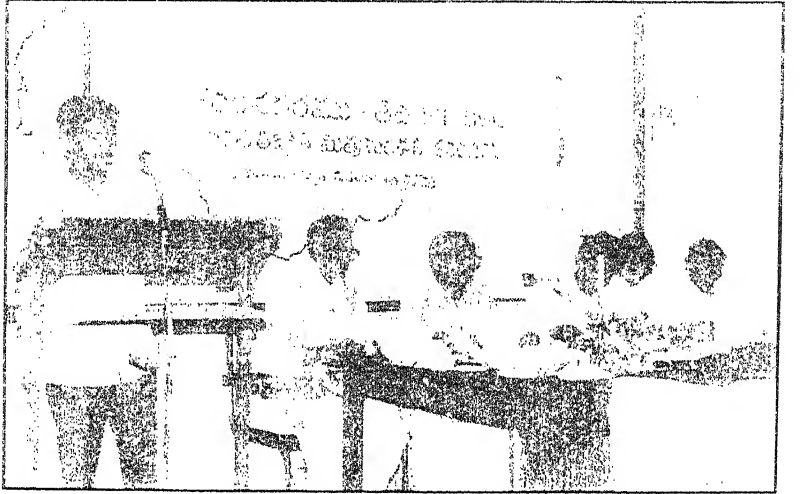
“తెలుగుభాష గర్జన సదస్సు” (2001) మే నెల కరీంనగర్‌లో ప్రసంగిస్తున్న
మాతృభాషా పరిరక్షణ సమితి రాష్ట్ర అధ్యక్షులు డా॥ సందినేని రవీందర్,
శ్రీ కటారి దేవేందర్‌రావు (ఎం.ఎల్.ఏ.) తదితరులు

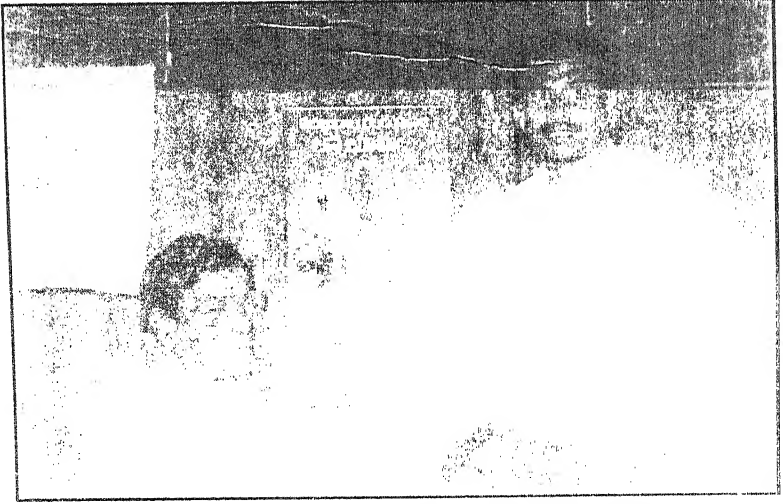
‘ఇంటర్’, ‘డిగ్రీ’ లలో తెలుగు భాషను నిర్బంధం చేయాలని ప్రభుత్వానికి వివతిపత్రం
కరీంనగర్ జిల్లా కలెక్టర్ శ్రీమతి సుమితా డావ్రా గారికి అందిస్తున్న
మాతృభాషా పరిరక్షణ సమితి రాష్ట్ర అధ్యక్షులు డా॥ సందినేని రవీందర్, అందె మాధవ రావు

ప్రఖ్యాత విమర్శకులు డా॥ జి.వి. సుబ్రహ్మణ్యం గారితో (1995) తిరుపతి లో
సన్మానం అందుకుంటున్న డా॥ సందినేని రవీందర్.

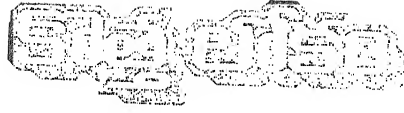
సౌరస్వత జ్యోతి మిత్రమండలి (1990) సమావేశంలో 'కవితా గానం' చేస్తున్న
డా॥ సందినేని రవీందర్. మాన్యశ్రీ సుద్దాల దేవయ్య, వెంగళ హస్తయ్య,
బోయినపల్లి వెంకటరామారావు తదితరులు

పాట్టి శ్రీరాములు తెలుగు విశ్వవిద్యాలయం వైస్ ఛాన్సలర్
డా॥ ఎన్. గోపి గారి నుండి ఆశీస్సులు అందుకుంటున్న డా॥ సందినేని రవీందర్.

- 1) జాతీయస్థాయి ఖో-ఖో క్రీడాకారిణి రాజేశ్వరి యాదవ్‌ను సత్కరిస్తున్న డా॥ సందినేని రవీందర్
- 2) జిల్లా రచయితల సంఘం కరీంనగర్ పక్షాన 1990 లో సన్మానం అందుకుంటున్న డా॥ సందినేని రవీందర్.

సాహిత్య వ్యాసాలు

రచన :

డా॥ సందినేని రవీందర్

ఎం.ఏ., పి.హెచ్.డి.

కీ.శే. ఎస్.కె. పిళ్ళై స్మారక ప్రచురణలు
జనహిత సాహిత్య సమితి
కలీంగనగర్.

KOTW LOKAM (Sahitya Vyasalu)

By/- Dr. SANDINENI RAVINDER

M.A., Ph.D.

7-4-138, Kashmeergadda, KARIMNAGAR - 505 002.

First Edition : December, 2001

Copies : 1000

Cover Design

V. SRINU

Cover Screen Printing

A. CHANDRAM

Published by :

JANAHITA SAHITYA SAMITI

Karimnagar

Price

F.s. 50/-

Copies Available at :

Vishalandra Book House all Branches

Navodaya Book House Hyderabad

S. NARENDER YADAV, Advocate

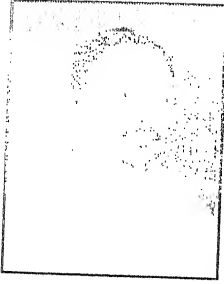
7-4-138, Kashmeergadda

KARIMNAGAR - 505 002.

Printed : Andal Printers

Karimnagar. © : 30610

పాట్టి శ్రీరాములు తెలుగు విశ్వవిద్యాలయము
వారి అధిక సహాయము కొంత ఉన్నది

నా మాట

నేను పుట్టింది పేద యాదవ వంశం. అయినా నాలో సాహితీ పిపాస కలగడానికి నా తండ్రి ప్రముఖకవి ఎన్.కె. పిళ్ళే ప్రోత్సాహం, చీవెనలతో నేను ప్రముఖ కవి జ్ఞానపీఠ పురస్కార గ్రహీత డా. “సి.నారాయణ రెడ్డి గేయకావ్యాలు” అను అంశంపై పరిశోధనచేసి పిహెచ్.డి. పొందగలిగాను. నాకు వెన్నుదన్నగా నిలిచిన ప్రఖ్యాత రచయిత డా॥ కాలువ మల్లయ్య మా బావ గారు కావడం వలన మా కుటుంబం సాహిత్య వారసత్వాన్ని సంతరించుకున్నది. ఇప్పటికి సరియైన ఉద్యోగం లేక సతమతమయ్యే నన్ను గౌరవంతో చూసే నా తమ్ముళ్ళు ఎస్. నరేందర్ (న్యాయవాది), సురేందర్, మహేందర్, అమరేందర్లకు మరియు అల్లుడు అభ్యుదయ్, కోడలు సాహిత్య లకు నా ఆశీస్సులు అందజేస్తున్నాను. బావ కాలువ మల్లయ్య అక్క విజయలక్ష్మి నా తల్లి సుభద్రాదేవిలకు వినయపూర్వకంగా నమస్కరిస్తున్నాను. ఈ లోకంలో లేకున్నా నా తండ్రి కొమురయ్య పిళ్ళే గారి ఆశీస్సులు కోరుకుంటున్నాను.

నా గురుదేవులు డా॥ ఎన్. గోపి, డా॥ సుమతీ నరేంద్ర, డా॥ ఎల్లూరి శివారెడ్డి, డా॥ ఎన్.వి. రామారావు, డా॥ చేకూరి రామారావు, డా॥ అనుమాండ్ల భూమయ్య, డా॥ పేర్వారం జగన్నాథం, డా॥ కసిరెడ్డి నెంకటరెడ్డి, డా॥ కుసుమాబాయి, డా॥ ఎన్.ఎన్. రాజు, డా॥ కాత్తాయిన విద్వహే, డా॥ పి. జ్యోతి, డా॥ కోవెల సంపత్కుమారా చార్వులు, డా॥ కోవెల సుప్రసన్నా చార్వులు తదితరులకు నా వినయపూర్వక నమస్కారములు అందజేస్తున్నాను. మిత్రులు ప్రొఫెసర్ బన్ను అయిలయ్య గారికి నమస్కారములు తెలియజేస్తున్నాను.

నన్ను సాహితీపరంగా ప్రొత్సహించిన డా॥ మలయశ్రీ, శ్రీ సముద్రాల వేణుగోపాలాచార్యులు, డా॥ గోపు లింగారెడ్డి, నండూల చింతామణి, సి. సుధాకర్, వర్ధులశివకుమార్, యం. మల్లేశం (న్యాయవాది), అందెమోధవరావు (న్యాయవాది), విజయ నర్సింగ రావు (న్యాయవాది), ఆచార్య రజనిశ్రీ, దేవేందర్ (జగిత్యాల) డి. ఆనందరెడ్డి (మండలాధ్యక్షులు), మధుమోహన్ (ఎం.ఆర్.ఓ.), పి. రాంమోహన్ యాదవ్ (న్యాయవాది), వకుళాభరణం కృష్ణమోహన్ రావు, డా॥ నార కిషోర్ రెడ్డి, సి. శ్రీనివాస రాజు, టి. రాజమౌళి, కళ్యేం హస్తం త రెడ్డి, యం. సత్యనారాయణ గారలకు నా కృతజ్ఞతలు అందజేస్తున్నాను.

గురుతుల్యులైన శ్రీ బోయినపల్లి వేంకటరామారావు, కందుల మల్లికార్జున్, బి.యస్. రాములు, నేడునూరి కనకయ్య, రాగూర్ రాజారాంసింగ్ (న్యాయవాది), డా॥ డి. నాగేందర్ రావు యాదవ్, తదితరులకు నా వందనములు.

నా రచనలను ప్రచురించిన తెలుగు వెలుగు, ఆంధ్రభూమి (దినపత్రిక), అంబేద్కర్, సమాలోచన (రాజమండ్రి), ప్రజాతంత్ర, జీవగడ్డ, చిత్రక, రచ్చబండ, ప్రజామిత్ర, బి.సి.గర్జన, గోకులప్రభ (మాసపత్రిక), తెగింపు (సప్తపత్రిక) తదితర సంపాదక వర్గమునకు నా నమస్కారములు అందజేస్తున్నాను.

పాత్రికేయ మిత్రులు విజయ్ కుమార్, పురాణం రాంచంద్ర, యం. శ్రీనివాసరాజు, యస్. నాగేంద్రశర్మ, ప్రేమ్ కుమార్, శేఖర్ (కరీంనగర్) రాంశంకర్, చంద్రమౌళి (గోదావరిఖని), కె. స్వామిరెడ్డి (ధర్మారం), తదితరులకు నా నమస్కారములు తెలియజేస్తున్నాను.

అందముగా పుస్తకమును ముద్రించిన ఆండాళ్ ప్రింటింగ్ ప్రెస్ కరీంనగర్ యాజమాన్యము ఇ. రామరాజు గారికి మరియు సిద్ధిందికి నా ప్రత్యేక కృతజ్ఞతలు అందజేస్తున్నాను.

- డా॥ సందినేని రవీందర్

రాష్ట్రశాఖ అధ్యక్షులు

మాతృభాషా పరిరక్షణ సమితి

జ్ఞాపకాత్ అవార్డు గ్రహీత

డాక్టర్ సి. నారాయణ రెడ్డి, ఎం.సి.

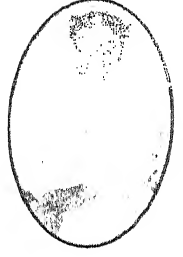
ఎం.సి. సి.హెచ్.డి. డి.బి.బి.

అధ్యక్షులు

ఆంధ్రప్రదేశ్ రాష్ట్ర సాంస్కృతిక మండలి

ఆంధ్రప్రదేశ్ ప్రభుత్వం

కళాభవన, హైదరాబాద్ - 500 004.

తేది : 21-12-2001

ఆశీరభినందన

తెలుగు అధ్యాపకుడుగా, మాతృభాషా పరిరక్షణోద్దమ సంచాలకుడుగా భాషా రంగంలో తన స్థానాన్ని పదిలపరుచుకుంటున్న డా. సందినేని రవీందర్ వ్యాస సంపుటి ఈ “కొత్తలోకం”. ఈ వ్యాసాల్లో సమకాలీన కవుల, కథకుల రచనలను గురించి డా. రవీందర్ నిశితమతితో చేసిన విశ్లేషణ వుంది. సుప్రసిద్ధ రచయితలతోపాటు వర్ధమాన రచయితలను కూడా ఈ సంపుటిలో చేర్చుకోవడం డా. రవీందర్ సహృదయతకు నిదర్శనం.

ఆవేశం, ఆలోచన సమప్రమాణంలో సాగిపోయే రచనలు చేస్తున్న డా. సందినేని రవీందర్ కు నా ఆశీరభినందన.

(డా. సి. నారాయణ రెడ్డి)

ప్రాథెసర్ ఎన్. గోపి

ఎం.ఎ., పిహెచ్.డి.

వైసి-ఛాన్సలర్

పాట్టి శ్రీరాములు తెలుగు విశ్వవిద్యాలయం

హైదరాబాద్ - 500 004 . (ఆంధ్ర)

తేది : 22-12-2001

ఆ-రంస

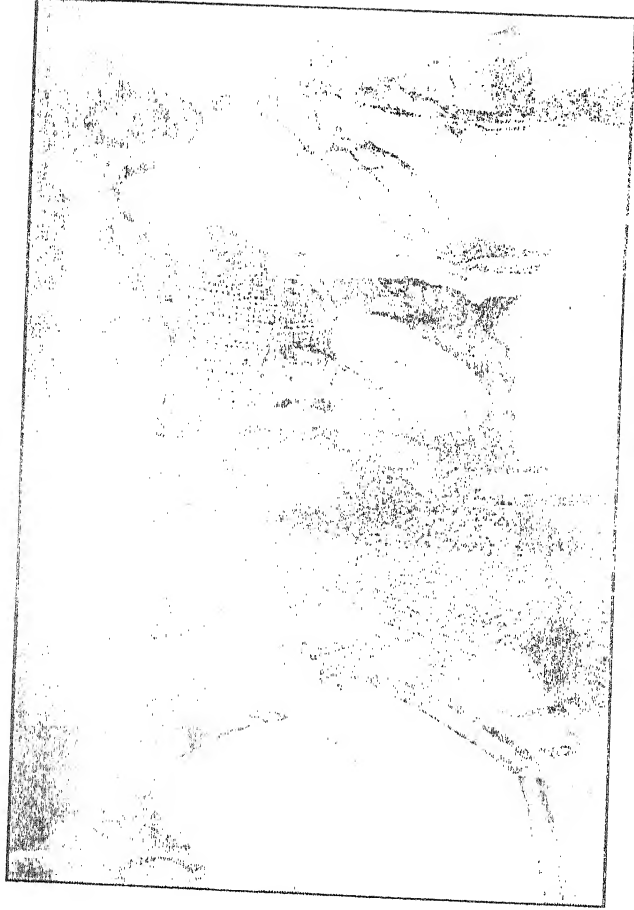
డా|| సందినేని రవీందర్ మా పూర్వ విద్యార్థి. సి.నా.రె. కవిత్వంపైన పరిశోధన చేసి పిహెచ్.డి. పట్టాపొందాడు. సాహిత్య సామాజిక కార్యకలాపాలతో నిరంతరం చైతన్యం వెదజల్లుతున్నవాడు. తెలుగు పరిరక్షణ కోసం పరితపించడమే కాక ప్రతిపశక్తులను ప్రతిఘటిస్తున్నాడు.

ఈ గ్రంథంలో సాహిత్య వ్యాసాలు రవీందర్ పరిశీలనాశక్తికి, వివేచనకు నిదర్శనంగా ఉన్నాయి. రవీందర్ వ్యాసంగాన్ని ఆశీర్వదిస్తూ జీవితంలో అతనికి సముచిత స్థానం లభించాలని ఆకాంక్షిస్తున్నాను.

శ్రీ
సహస్ర

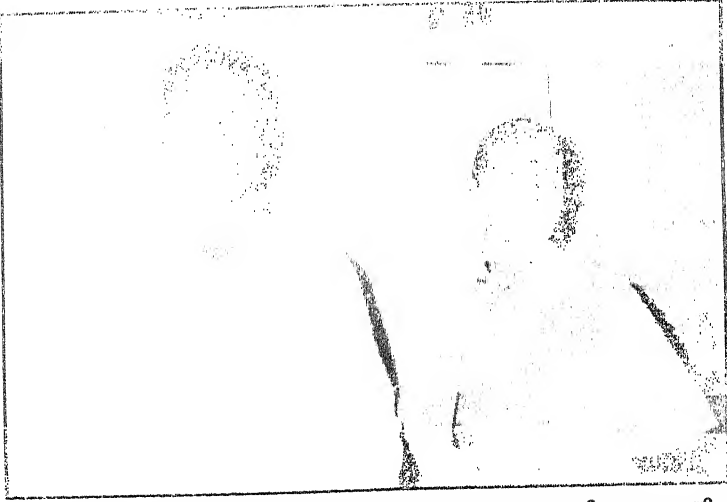
(డా. ఎన్. గోపి)

అంకితం

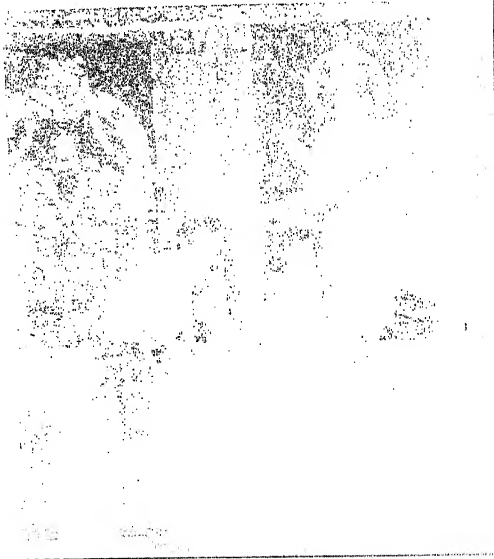

ప్రముఖ రచయిత తత్త్వవేత్త (దంపతులు)
 శ్రీ బి.యస్. రాములు - శ్యామల గారలకు 'కొత్త లోకం' ను సమర్పిస్తున్నా డా॥ సంచిసేని రవీందర్

రచయిత జీవితం

డా॥ సందినేని రవీందర్ తల్లిదండ్రులు ప్రముఖ కవి యన్.కె. పిళ్ళే - సుభద్రాదేవి

మహాసహస్రారాధనాని మేడసాని మోహన్ గారి నుండి ఆశీస్సులు అందుకుంటున్న

డా॥ సందినేని రవీందర్

1. “నిరంతరం” సి. నారాయణ రెడ్డి

తెలుగు సాహిత్య కీర్తి ప్రతిష్టలను ప్రపంచ వ్యాప్తంగా ఇనుమడింపజేస్తున్నవారు. జ్ఞానపీఠ పురస్కారాన్ని పొందిన మహాకవి సి. నారాయణ రెడ్డి. వీరు కరీంనగర్ జిల్లాలోని వేములవాడ (మండలం) నందుగల ‘హన్మాజీపేట’ అను కుగ్రామంలో 1931 జూలై 29న “ప్రజోత్పత్తి” సం॥లో సింగిరెడ్డి మల్లారెడ్డి, బుచ్చమ్మ దంపతులకు జన్మించినారు. సి.నా.రె. శ్రీనాథునిలాగా చిరుప్రాయంలోనే కవిత్వం అల్లినారు. నూనూగు విశాఖల నూత్నయవ్వనంలోనే “నవ్వని పువ్వు” గేయకావ్యాన్ని ఆవిష్కరించిన ప్రతిభాశాలి. నిరంతర కవిగా విరామంలేకుండా సాహిత్యంలోని పలు ప్రక్రియలలో రచనలు, చేస్తున్న విశ్వకవి సి.నా.రె.

1950 నుండి 60వ జన్మదినోత్సవం (27-7-91) వరకు 40 ఏళ్ళ నుండి 46 సంపుటాలు ప్రకటించిన కవి. సి.నా.రె. జన్మదినం రోజు 40 కవితలలో కూడి ‘నిరంతరం’ అను కవితా (సంపుటిని) ‘మయూరి కళాసమితి’ రాజమండ్రి, చింతల గోపాలరావు, ముద్రణకు ఉపక్రమించినపుడు కవితలు ‘సేకరణలో డా॥ ఎన్. గోపి, డా॥ జయధీర్ తిరుమలరావులు సహకరించినారు. పుస్తకం అందంగా తీర్చిదిద్ది జన్మదిన కానుకగా సమర్పించడం ముదావహం.

డా॥ సి. నారాయణరెడ్డి పేరులోనే కాదు, అతని మూర్తిమత్వం - ఆదర్శనీయమైనది. కవిగా మహాన్నత శిఖరాలను అధిరోహించిన మహాకవి. వీరు ఏ పదవిలో ఉన్నా ఆ పదవికే కీర్తి. అధికార భాషా సంఘం అధ్యక్షులుగా, సార్వత్రిక విశ్వవిద్యాలయం వైస్ ఛాన్సలర్ గా, తెలుగు విశ్వవిద్యాలయం వైస్ ఛాన్సలర్ (ఉపాధ్యక్షులు)గా నిర్వహించారు. సాంస్కృతికమండలి చైర్మన్ గా ఆంధ్రప్రదేశ్ ప్రభుత్వం నియమించినది. ఏ పదవిలో వున్నా పజ్రంలా ప్రకాశించే వ్యక్తిత్వం సి.నా.రె.ది.

‘గేయ కావ్యాలు’, ‘గేయ నాటికలు’, ‘కవితాసంపుటి’లు, అనేక సినిగేయాలు వ్రాసిన ఈ కవి పలు సాహిత్య ప్రక్రియలలో అందెవేసిన చేయి “ఆధునికాంధ్ర కవిత్వం - సంప్రదాయము - ప్రయోగము” అను సిద్ధాంత గ్రంథం అమూల్యమైనది. ఉత్తమ విమర్శకులు అనడానికి ఈ గ్రంథం తార్కాణం. తెలుగు సాహిత్యంలో నారాయణ రెడ్డి మకుటంటేని మహారాజు. సాటిలేని మేటికవి. పల్లెపట్నం జన్మించి ఏటి ఒడ్డున నడకనేర్చిన నారాయణరెడ్డి కవిగా విశ్వాంతరాలను సృషిస్తున్న కవి. మన సాహిత్యంలో ఆణిముత్యం.

ఆవేదనా తరంగాల నుండే కవిత్వం ఉద్భవిస్తుందంటారు. వాల్మీకి శోకం, శ్లోకం అయినట్లు నారాయణరెడ్డి బాధ కవిత్వంగా ఉద్భవిస్తుంది. నేటి సంఘాన్ని లోకాన్ని ఈ లోకంలోని పాకడలను చూసిన ఈ కవి వేదనాభరితుడౌతున్నాడు. శాస్త్ర సాంకేతిక రంగాలలో అభివృద్ధిచెందుతున్నాయి. ప్రపంచం మారుతుంది. సాంకేతిక పరిజ్ఞానంతో మనిషి సృష్టికి

ప్రతిస్పృష్టి చేయగలుగుతున్నాడు. కాని అభివృద్ధితోపాటు మనిషి తన పతనాన్ని కూడా స్పృష్టించుకున్నట్లుంది. అణుబాంబులు, ఆటంబాంబులు ఇవన్నీ లోకాన్ని భస్మీపటలం చేయగల సామర్థ్యం కల్గినవి కనుక...

శాస్త్రజ్ఞులారా

పరమాణువులురగిలి

చరిత్రను పొగచూరనీయకండి.....

అని సి.నా.రె. తన బాధను వ్యక్తపరుస్తూ లోకంలోని ఈ 'అణుపును' హితానికై వాదండి. ఈర్ష్యా, ద్వేషాలతో మనిషిని మనిషి, దేశాలకు దేశాలు, పతనమైపోతే ఎట్లా... అందుకే ప్రపంచ సౌభాగ్యానికై మన మేధస్సును ఉపయోగించాలని హితవుచెప్పున్న నారాయణ రెడ్డి.....

రేవటి హృదయం నాలో

లోపల గుసగుసలాడెను

మనిషీ నీ భవిష్యత్తు

మహోజ్వలంగా ఉంది.

ఔను మనిషిలో మార్పు కనిపిస్తుంది. గతంకన్నా నేడు మెరుగుందని, మనిషీ నీవు నీలోని అనైక్యతను తొలగించి, నేను అనేదాన్ని వదిలి మనం అనేది హృదయంలో నాటుకొమ్మని మానవుడు మారుతున్నాడు. రాజకీయాలలో అవినీతిపరులను గుర్తిస్తున్నాడు. శాంతిని రక్షించుటకై సంగ్రామం జరగబోదు. ఇక నీకు దోకాలేదు నీలోని కుళ్ళును ప్రకాశనం చేసుకొంటున్నావు. మనిషి నీ భవిష్యత్తు మహోజ్వలంగా ఉంటుందని నేనాశిస్తున్నాను.

సృజనాత్మక శక్తిలేని

భజనకీర్తనలు చెల్లవు

కళాపరిమళమేలేని

గడ్డి పువ్వులు నిల్వవు... (అంటున్న) సి.నా.రె.

లోకంలో భజనపరులకు, వందిమాగదులకు స్థానంలేదని ప్రతిభకు గుర్తింపు ఉంటుందని చెప్తున్నాడు.

భరతజాతిని కాటువేసిన

పాము విలవిలదన్నకొన్నది

విప్లవాధ్వర మంత్రవిక్రలు

వీర్యమై మీరటున తొల్తగా...

తరతరాలనుండి భారతదేశం పరాయి ప్రభువుల చేతులలో నలిగిపోయినది. దాస్య విమోచనం కొరకు ఎందరో యోధులు పోరాడినారు. బ్రిటిష్ వాళ్ళకన్నా పూర్వం నుండి ఈ జాతి దాస్య భారాన్ని మోస్తున్నది. మహమ్మదీయరాజుల దురాక్రమణలో కొన్ని వందల

సంవత్సరాలు బందీయై ఉండినది. ఇలాంటి తరుణంలో...

ఝాన్సీ లా ఒక అపరచండిక

సతులు విదలిచి హృంకరించగ...

ఈ తిరుగుబాటులో ఝాన్సీలాంటి అపరచండికలు, తాంతియాలాంటి పీరయోధులు శివాజీలాంటి మొక్కవోని ధైర్యస్థులు, రాణా ప్రతాపలాంటి కొదమసింహులు మనజాతి ఆత్మగౌరవానికి ప్రతీకలై నిల్చారు.

మహమ్మదీయుల తర్వాత మన దేశాన్ని ఆక్రమించిన కంపెనీలలో ఫ్రెంచివారు, డచ్చివారు, బ్రిటిష్ దొరలు, వీళ్ళు మన సంపదను లూటీ చేశారు. వీరిని ఎదుర్కోవడానికి గాంధీ, నెహ్రూలాంటివారు శాంతియుత పద్ధతిలో అల్లారి, భగత్ సింగ్, చంద్రశేఖర్ ఆజాద్ లాంటివారు క్రాంతికారులు ఉగ్రవాదంతో సుభాష్ చంద్రబోస్ లాంటివారు అతివాదంతో పెట్రోగి బ్రిటిష్ వాళ్ళ గుండెల్లో రైళ్ళు పరుగెట్టించి మనకు స్వాతంత్ర్యం లభింపజేశారు.

ఏండ్ల తరబడి రాయియై పడి

యుండిపోయిన ఋషుల దేశము

నిటలనేత్రము విప్పి సరిగా

నేటి కొక్క శతాబ్దియైనది.....

ఈ స్వాతంత్ర్య ఫలాన్ని పొందిన మానవుడు ప్రజారాజ్యం పేరిట రాజ్యం స్థాపించి నేడు నల్లవాణ్ణి నల్లవాడు దోపిడి చేసే క్రూరత్వమును చూసిన నారాయణ రెడ్డి నొచ్చుకుంటున్నాడు. ఆవేదనతో కవిత్వం రాస్తున్నాడు.

సమాజ హృదయంలో దాక్కిని

డమరుక ధ్వని వింటున్నాను.....

ఈ సమాజాన్ని తను చూస్తున్నానని అవినీతి మయమైన ఈ లోకం గూర్చి బాధగా ఉందని మధ్య తరగతి వాని జీవితం దయనీయంగా ఉందని...

పెరిగిపోతున్న ధరల్నిచూసి

పెదవి విరవడం మానుకున్నాను

కడివెదన్ని కలల్ని తాగేసి

కడుపునింపడం నేర్చుకున్నాను...

బ్లాక్ మార్కెట్ విధానం, స్వార్థ పరులైన వ్యాపారస్తుల కబంధ హస్తాలలో మధ్య తరగతివాడి జీవితం నలిగిపోతుంది.

వంచన నుంచి మంచిని వేరు చేసే

అంచముక్కను వెతుకుతున్నాను...

ఈ సమాజంలో మార్పు రావడానికి ప్రయత్నిస్తున్నానని దానికై మార్గాన్ని అన్వేషిస్తున్నానని నారాయణ రెడ్డి కవిత్వంతో మనిషిలోని చెడును పారద్రోలుతానని అంటున్నారు. నారాయణ రెడ్డి దృష్టి పూలమ్మె సాయెబుల కుర్రవాడిపై పడింది. పేదరికం ఎంత చెడ్డది. మనిషిని దిగజారుస్తుంది. ఈ ఆకలి మనిషిని నంజుక తింటుందని...

అన్నార్తుని చింపిరి బ్రతుకులోంచి

ఆకలి అందంగా మెరుస్తున్నది...

కాని? ఆ కుర్రవాడు, తన ఆకలిబాధను దిగమ్రొంగుకుంటూ “సన్నజాజి పూలమాలా”
అంటూ వెళ్తుంటే, ఎందరో...

ఎన్ని వినీల కబరీభరాలు ఎదురు చూస్తున్నాయో

ఎన్ని విలోల దృగంచరాలు ఎదురుచూస్తున్నాయో

ఆ సన్న జాజిపూల మాలకోసం

ఆ సౌరభాల తరంగాల కోసం...

ఆ పూలమాలలు ధరించి అందంగా, ఆనందంగా వుండేవాళ్ళకి ఈ పేదవాడి గూర్చి
ఏం తెలుసు...

సాయం సంద్య మరింత నల్లబడింది

సాయెబుల కుర్రాడి గొంతు చల్లబడింది...

అలసిపోయి, దీనంగా ఇంటికి చేరుకున్న ఆ కుర్రవాడు తల్లి శవమై ఉండడం
చూసి కెవుమన్నాడు.

సన్నజాజీ పూలమాలా

మిన్నుల్లో ప్రతిధ్వనించింది ఆర్తగీతం

తల్లీ కొడుకుల శవాలపైన

అల్లా కురిపించాడు అశ్రుజలపాతం.

ఈ బాధను గాఢను చిత్రించిన సి.నా.రె.ను పీడిత జనపక్షంలో నిల్చి శాంతియుతంగా
ఈ వ్యవస్థకు నిరసన తెలుపుతున్న కవిగా మనం గుర్తించాలి. అతడు సమాజంలోని
అట్టడుగువారి జీవితాలు మారాలి అని వాపోతున్న కవి.

పీడితుని వేడి నిట్టూర్పులో

పావురాయి మూలుగు వుంది...

అంటున్న నారాయణ రెడ్డి బ్రతుకును గూర్చి చెప్తూ, నిరాశకులోనై మనిషి ప్రాణంలేని
బండరాయిగా మారవద్దంటున్నారు.

బ్రతుకంటే నిప్పులు కక్కడమూకాదు

కన్నీళ్ళు కనుగుడ్లలో కుక్కడమూ కాదు...

అని బ్రతుకు గూర్చి చెప్తూ, ధైర్యంతో సమస్యలను విభేదించాలి. ఛాలెంజిగా
బ్రతకాలి అన్న ఈ కవి.

బ్రతుకుటే వర్షా మేఘం

బీళ్ళతో విళ్ళతో దాని అనుబంధం...

ఈ వ్యవస్థలో ఎందరో దగాపడ్డ తమ్ముళ్ళున్నారు. చెల్లాయిలున్నారు. వాళ్ళంతా
ఈ కుటీలనీతి పోకడలోని, దోపిడీదారులు, స్వార్థపరుల ఆటలు కట్టించడానికి...

మనుషుల మీద నమ్మకం పోయినవాడు

మట్టినీ గుట్టనూ పట్టక ఏం చేస్తాడు?

భరించరాని వ్యవస్థలో బ్రతుకేకంటే దౌర్జన్య పూరితమైన ఈ స్వార్థపరుల ఆటలు కట్టించడానికి, దోపిడిలేని వ్యవస్థను సృష్టించడానికి గుట్టల్లోకి వెళ్ళిన తమ్ముణ్ణి తల్చుకుంటూ... దమ్మును మాత్రం మెచ్చుకుంటున్నానని ఈ కవి దారితప్పిన తమ్ముడు కాదని అతడు సమాజ స్వరూపాన్ని మార్చి సమసమాజం నిర్మించే వీరుడని అలాంటి వీరులు పుట్టడం దేశానికి శ్రేయస్కరమని... అన్యాయాన్ని, దోపిడిని ఈ కవి సహించడు. ఉదయాన్ని హృదయంగా తలంచిన నారాయణరెడ్డిని మహాకవి అనక మరేమంటాం.

ఉదయం నా హృదయం

తూర్పు నా ఊర్పు

మార్పు నా తీర్పు

ఈ ప్రస్తానాల ద్వారా ఉదయించిన సూర్యుడు చైతన్యానికి ప్రతీక, అలాంటి ఉదయమే తన హృదయమని చాటుకొన్న కవి. ఈ సమాజంలో మార్పుకోరుకుంటున్నట్లుగా భావించాలి. పరపీడనలేని సమాజం రావాలి. లోకంలో అందరూ సుఖంగా ఉండాలి. సంపద ఎవరి చేతుల్లో బందీకావద్దు.. అన్న కవి ఇలాంటి సమాజం మారాలన్నదే తన తీర్పుగా ప్రకటిస్తున్నారు.

శ్వాసధారకు వళ్ళు బిగించే

మోసం కట్టు తెంచుకుని

నిటారుగా నడిచొచ్చానిక్కడికి

నీతి బట్టకట్టి బతుకుతున్నబోటికి

పైపై నటనలతో సమాజాన్ని మోసంచేస్తున్న వారి నుండి అవకాశవాదంతో ప్రజలను మోసగిస్తూ మేము చేస్తున్నదంతా మంచేనని చెప్పి వంచన చేస్తున్న వంచన గాళ్ళ నుండి ... ఛేదించుకుని.

కుంచెలా తలెత్తుకు నిలుస్తాను

మైదానమంత ఊపిరితో...

అంటున్న ఈ కవి స్వేచ్ఛను కోరుకుంటున్నాడు. అది సంపూర్ణ స్వేచ్ఛగా ఉండాలన్నదే వీరి తపన.

సమాలోచన, రాజమండ్రి

జాతీయ సాంస్కృతిక పక్షపత్రిక

16 డిశంబర్ & జనవరి 1-1992

2. “మానవతా పరిమళం డా. ఎన్. గోపి. కవిత్వం”

తెలుగు సాహిత్యంలో డా॥ ఎన్. గోపిది విలక్షణమైన మార్గం. విమర్శకులుగా కవిగా వారు రెండు కోణాల గుండా ప్రయాణిస్తూ కాంతిని విరజిమ్ముతున్నారు. ప్రజాకవి వేమనపై చక్కటి పరిశోధనా గ్రంథాన్ని వెలువరించారు. “వ్యాస నవమి” వేమనవాదం వంటి చక్కటి పుస్తకాలు విమర్శనా చక్రవర్తిగా డా॥ ఎన్. గోపిని మరిచినవి, “తంగెడుపూలు, మైలురాయి” వంటి కవితా సంపుటాలు కవిగా వారి హృదయాన్ని ఆవిష్కరించినవి. ఈ రెండు కోణాలు (కవిగా విమర్శకులు) గానే కాకుండా శివునికి మూడో కన్ను పున్నట్లుగా డా॥ ఎన్. గోపి అనువాదకులుగా కూడా తన ప్రజ్ఞను కనబరిచారు. “భిన్నత్వంలో ఏకత్వం” “జ్ఞానదేవుడు” వంటి పుస్తకాలు అనువాద ప్రక్రియతో తనకు ఎల్లలు లేవని చాటారు. “కవి రేవ ప్రజాపతిః” ఈ లోకానికి అధిపతి కవితే, మంచి హృదయం కలిగిన డా॥ ఎన్. గోపి మన తెలుగు సాహిత్యానికి లభించడం మన అదృష్టం.

1989 సెప్టెంబర్ లో “చిత్ర దీపాలు” అను పుస్తకాన్ని డా॥ ఎన్. గోపి ప్రకటించారు. చక్కటి ముఖచిత్రం అందంగా రూపుదిద్దుకొనినది. ఈ కావ్యం ఇందులో 34 కవితలను పొందుపరిచారు. హైదరాబాదు మహానగరంలో జీవిస్తున్నా... డా॥ ఎన్. గోపి హృదయం పల్లెపట్టులపై సంచరిస్తుండటం ముదావాహం ఈ దేశానికి పల్లెలు పట్టుగొమ్మలు. అలాంటి పల్లెలలో నివసించేటి ప్రజల స్థితి గతుల గూర్చి వారి ఎడ దయను కనబరిచే దౌడ్డ హృదయం గోపిది. వీరి కవితలలో మనం పరిశీలించినపుడు సమస్యలతోపాటు దానికి పరిష్కారం కూడా లభిస్తుంది. తెలుగు సాహిత్యంలో మహాకవి డా॥ సి.నా.రె. కు ప్రియమైన శిష్యుడు డా॥ ఎన్. గోపి.

“ప్రయాణం” శీర్షికతో వారు వ్రాసిన కవితలో కవిగా వారి హృదయాన్ని అద్దంలో మన ముందుంచారు.

ప్రయాణమంటే అందుకే నా కాశ
కిటికీల్లోంచి కవిత్వం వీస్తుంది
పాలిమేరలు దాటగానే
కలలు మేలుకుంటాయి
ముందుకు వెళ్తున్న కొద్దీ
మనస్సు వెనక్కి వరుగెడుతుంది

ఇది వాస్తవాన్ని గుర్తుచేస్తుంది. బస్సు కదులుతున్నప్పుడు చెట్లు పరుగెడుతున్నట్లు మేఘాలు చేరువౌతున్నట్లు ఈ అనుభూతితో ఏవేవో ఆలోచనలు (ఆ) ఆలోచనలలో ఏవేవో అనుభూతులు ఈ విధంగా ప్రయాణీకుడు ఊహాలోకాల్లో విహరిస్తాడు. డా॥ ఎన్. గోపి కవి కనుక స్పందించే హృదయంతో ఆ దృశ్యాలను ఆ అనుభూతులను అక్షర బద్ధం

చేయగలిగారు. ఇలా కలల లోకంలో విహరించే ప్రయాణీకుడు బస్సు ఆగగానే వాస్తవ లోకంలోకి వచ్చి కలలుగన్నందుకు కళ్ళు పశ్చాత్తాప పడతాయి అంటున్నారు.

“మా ఊరి చెరువు” కవితలో పల్లెలు ప్రజాస్వామ్యానికి పునాదిరాళ్ళు పల్లెలు సుభిక్షంగా ఉన్నన్ని రోజులే పట్నాలు సుఖంగా ఉండగలవు. మొరటు మనిషి పల్లెవాడు అని మనం నాగరికత పేరుతో చీడరించుకుంటున్న ఆ మట్టి మనిషి, మట్టిని దున్ని బురదలో నాట్లుపెట్టి పండించిన ధాన్యాన్నే మనం బిర్యానీ కోడి పలావులతో తింటున్నాం. అలాంటి పల్లెవానికి తల్లి ఆ వూరి చెరువు, సమయానికి వర్షాలు పడి ఊరి చెరువు నిండినట్లవుతే ఆ మట్టి మనిషి ఎంతగానో ఆనందిస్తాడు. తన పైరు పచ్చగా ఉంటుందని తన బ్రతుకు సుఖంగా గడుస్తుందని తెగ ఆరాటపడతారు. డా॥ ఎన్. గోపి పల్లెలో పుట్టి పెరిగినవారు మట్టిలో మాణిక్యం... తన చిన్ననాటి జీవితాన్ని తల్చుకొని.

ఇక్కడో చెరువుండేది

నా మాటనమ్మండి

ఆ తూమే సాక్ష్యం... ఆనాటి చెరువు ఈనాడు లేదు పల్లె వానికి తల్లివంటి చెరువును ఎవడో కొల్లగొట్టాడు. ఈ రోజు ఆ చెరువు లేదు ఆ తూము లేదు. నీరు లేదు అంటూ చింతిస్తున్నారు.

పురుగుల్లా విస్తరిస్తున్న భవనాలు

భరించడం కష్టం

అడుగు ముందుకు సాగదు

ఈ చెరువు నా బాల్యం

ఇది లేకపోతే జీవితం లేదు

ఈ పై కవితా పాదాలను పరిశీలిస్తే ఎన్. గోపి గారి మంచి మనస్సు మనకు అవగతమవుతుంది. అంత చక్కని చెరువును కూల్చేసి పల్లెవాని జీవితాన్ని కొల్లగొట్టి దేశ సౌభాగ్యానికి గండి కొట్టి ఎవరో స్వాధిపరుడు నిర్మించిన ఫ్యాక్టరీ కాలుష్యాన్ని ఇస్తుంది. మంచినీ చంపి మానవత్వాన్ని కొల్లగొట్టి స్వాధిపరుని ఫ్యాక్టరీ మనిషిని భౌతికంగా మానసికంగా నశింపజేస్తుంది.

ఆ ఫ్యాక్టరీ గొట్టానికి తగిలి

పక్షి కూలిపోతోంది

అది నేనే ... అంటూ వాపోతున్నారు.

“అమ్మ” (శీర్షిక) అను కవిత హితబోధలా ఉంది. ఈ దుష్టనీతి సమాజంలో కన్న తల్లిని మరిచి వారిని కష్టాలకు కడగండ్రకు పాల్పెస్తున్నారు. వీరిని మందలిస్తూ వారికి నిజమయిన కర్తవ్యాన్ని ప్రబోధించారు. అమ్మ విలువ తెల్పుతూ అమ్మను కొడుకు చీత్కరించుకున్నా అమ్మకొడుకును క్షమిస్తుంది. అమ్మ మనస్సు గొప్ప అని తెలియపరుస్తూ.

భ్రష్టుడా

అమ్మ రుణం తీరదు

అమ్మకు అమ్మవై వుడుతే తప్ప

ఆని దుర్బీతి పోకడ గల వారిని మందలిస్తున్నారు.

“దిగులుపువ్వు” “అవ్యవస్థ” కవితలలో నేటి ఆధునిక వ్యవస్థలో మధ్య తరగతి మానవుని జీవితాలను కండ్లకు కట్టినట్లు చిత్రించినారు. విజయాల మధ్య వైఫల్యాలు నిభిడీకృతమై మనిషి జీవితం సాగుతుంది. ఆరిపోయి మళ్ళీ వెలుగుతున్న క్రొవ్వుపత్తిలా.

ఎంత ఒలంపిక్ పరుగులు చేసినా

పదనినల్లో తూలిపడక తప్పదు

గుమ్మం ఎక్కగానే పట్టా ఓదారుస్తుంది అని డా॥ ఎన్. గోపి ఆవేదన చెందారు.

ఈ వ్యవస్థలో మనిషి జీవితం పల్లెరుపై నడుస్తున్నట్లుగా ఉంటుంది. జీవితం నిస్సారంగా సాగుతుంది. జీవిక కోసం అవమానాలను సాగిస్తూ బ్రతకాలి.

చిరునవ్వుల కోసం

కన్నీళ్ళు ఖర్చుచెయ్యాలి

సెంటుమెంటు కోసం

రాయిగా మారాలి

ప్రతిఫలం కోసం

యాచించాలి... సామాన్యుని జీవితాన్ని చిత్రించారు.

“ప్రీడమ్ ఫైటర్” ఈ కవిత ఆంధ్రజ్యోతి పత్రికలో ప్రకటించారు. పలువురి ప్రశంసలు పొందినది. దేశదాస్య విమోచనం కొరకు సర్వాన్ని ధారబోసిన సమరయోధులు ఎందరో నేడు తినతిండికే లేక తల్లిడిల్లిపోవటం మన కన్నులకు దర్శనమివ్వడం లేదా!

ఆదర్శం పేరా

ఆశయం పేరా

జీవితాన్ని రోడ్లపాలు చేసుకున్న వెర్రివాడు

సమస్తాన్ని తృణంగా ఊదేసి

గోచిగుడ్డకోసం యాచిస్తున్నాడివుడు

లక్షల్లో త్యాగాన్ని వెలిగించి

ఇంట్లో ఎండిన డాక్యులకోసం

ఇల్లిల్లా తిరుగుతుంటాడు...

అంటూ ఆ త్యాగమూర్తి నేటి స్థితిని వివరిస్తూ ఈ కులీన వ్యవస్థను డా॥ ఎన్. గోపి చీదరించుకుంటున్నారు.

దేశం కోసం సర్వాన్ని ధారబోసి జైలు జీవితాలను తెల్లవాడి బూటకదెబ్బలను భరించిన ఆ సమరయోధుడు కష్టాల కొలమిలో జీవితాన్ని వెళ్ళదీస్తుంటే దొంగ

సమరయోధులు పుట్టుకొచ్చి పయిరవీలతో జైలు సర్టిఫికేట్ సృష్టించి లబ్ధిపొందడం ఎంతవరకు న్యాయమని డా॥ ఎన్. గోపి చింతిస్తున్నారు.

జైలు ముఖం చూడని కుద్రమంత్ర

జైలు సర్టిఫికేట్ కోసం త్రిప్పితాడు

ఈనాడు జరుగుతున్న ఈ దుష్టనీతి పోకడలను ఖండిస్తున్నారు.

“మౌన గర్భం” (కవిత) లో మౌనంలో నుండే మహోద్భవం పుట్టుకొస్తుంది మౌనం అంగీకారానికి సూచన అంటారు. అది తిరస్కారం కావచ్చు మౌనం మనస్సు తెలుసుకోవడం కష్టం అంటున్నారు.

అలా ఎంత సేపయ్యిందో ఆమెకే తెలియదు

బావిగడ్డమీద గుడిసెముందు

చేతిలో బియ్యం ముందేసుకుని కూచున్నది

ఆ విధంగా కూర్చున్నా (ఆమె) ఇక్కడ కవి పేరును పెట్టకుండా ఆ పల్లెటూరి ఆమెను చిత్రించినాడు.

నిరుడిరోజున గత్తరొచ్చిపోయిన

పసివాడే గుర్తుకొచ్చాడో

పొలాలు కాబేసిన మగడు

కుంటపక్కన బూడిదయిపోయినాడనో

ఈ విధంగా ఆమె మౌనాన్ని చిత్రిస్తూ ఆమె గుండె లోతులోని బాధలను ఆవిష్కరించారు.

“మనీకల్చర్” (కవిత)లో ఈ వ్యవస్థ మనీ మైండెడ్ సొసైటీ ఇక్కడ ఆ డబ్బు అతనికి హోదాను సమాజంలో స్థేటస్ను తెస్తున్నవి.

సిరిలోని మగసిరికిపోయి

శీలం ఊగినలాడుతుంది

అనుబంధాల బీటల్లోంచి

మనీప్లాంట్లు పొడుచుకొస్తాయి

చిల్లర పైనలు చల్లితే

పాపురాలువాలి ఇరుక్కుపోతాయి అంటూ ఈ సొసైటీలో మనీ కల్చర్ను మనకండ్ల ముందు దృశ్యంలా ఆవిష్కరించారు. ఈ మనీమైండెడ్ కల్చర్ సొసైటీకి శత్రు చికిత్స జరగాలని కవి డా॥ ఎన్. గోపి కోరుకుంటున్నారు.

“ఓటమి నా కవిత”లో డా॥ ఎన్. గోపి పొందుపరిచిన భావాలు కవి హృదయానికి సమాజానికి సంబంధించినవి.

వేదనయే లేని బ్రతుకు

దూదికన్న తేలికాను

వేదనలోనే పుట్టును

నాదమ్ములు వేదమ్ములు అన్నారు డా॥ సి. నారాయణరెడ్డి గారు. నిజంగా ఆవేదనలోంచే కవిత్వం ఆవిర్భవిస్తుంది. అలా వచ్చిన కవిత, సీతితో నిజాయితీతో సమాజానికి ఉపకరిస్తుంది.

ఈ విధంగా డా॥ ఎన్. గోపి ఈ కవితలో కవి హృదయాన్ని వివరించారు. కవిత్వం కవిత్వం కారాదని అది శూన్యంలో కాంతి బాణంలా చొచ్చుకొవెళ్ళి ప్రజలకు మేలు చేయాలి కాని,

ఉపమానాల కొయ్యలకు తగిలించిన

మాసిన దుస్తులు కవితలు

కారాదని తెలియపరుస్తున్నారు.

ఇంకా ఇందులోని కవితలలో మానవత్వాన్ని మనిషిలో రగుల్కొల్పుతూ డా॥ ఎన్. గోపి మానవీయతను చాటారు.

రాలిపడే రక్త బిందువులు

చిత్ర దీపాలై జ్వలిస్తాయి

అందరు హాయిగా ఉండేదాకా...

ఈ అశాంతి కొనసాగుతుంది...

ఈ క్రుళ్ళి కృషించిన సమాజానికి మార్పు తప్పదని కష్టాల కొలిమిలో బ్రతుకు ఉడుస్తున్న వాడికి “పౌరమి” వస్తుందని చెప్తున్నారు. వీరు ఇంకా కవితా యుగములను వెలువరించాలని ఆశిస్తూ వీరికి ఆయురారోగ్యములు కలుగాలని కోరుకుంటున్నాను.

తేది 18-9-2000 ఆంధ్రభూమి (దినపత్రిక)

సోమవారం : సాహితీ శీర్షిక

3. కవిత్వాచనస్మి డా॥ మలయశ్రీ

కరీంనగర్ (జిల్లా) సాహితీ చరిత్రలో మలయశ్రీకి ప్రత్యేకత ఉన్నది. ముక్కు, సూటిగా మాట్లాడే తత్వం, నిజాన్ని నిర్భయంగా చెప్పే ధైర్యశాలి. వెయ్యేండ్ల కరీంనగర్ సాహితీ చరిత్రను పరిశోధించి ఉస్మానియా విశ్వవిద్యాలయం నుండి అత్యున్నతమైన డాక్టరేట్ (పి.హెచ్.డి) పట్టాను అందుకున్నారు. ఇందులో కూడా తన విలక్షణతను చాటారు. ఒక జిల్లా సాహితీ చరిత్రను పరిశోధించడం రాష్ట్రంలో ఇదే మొదటిసారి. కందపద్యం పుట్టుక కరీంనగర్ జిల్లాలోనే నన్నయ మహాభారత రచనకు వందేండ్ల ముందుగా వెలువరించడం గొప్ప విషయం. ఇలాంటి మహత్తర విషయాలను కనుగొని ప్రజలకు తెలియజేయడం అతని పరిశీలనా పటిమకు నిదర్శనం.

డా॥ మలయశ్రీ కన్నా కవి మలయశ్రీయే గొప్పవాడని “డిగ్రీలు” అతనికి కొలమానాలు కావని ప్రభుత్వ అధికారభాషా సంఘం మాజీ అధ్యక్షులు డా॥ నండూరి రామకృష్ణమాచార్యులు అన్న మాటలు అక్షర సత్యాలు. మలయశ్రీ ఎనభై వరకు పుస్తకాలను రాశారు. హేతువాద - నాస్తిక - మానవతా, సమతావాద ప్రగతిశీల భావ మార్గ నిర్దేశకులు. వివిధ సాహితీ ఉద్యమాలను గమనిస్తూనే ఏ ఉద్యమాలవైపు ఆకర్షితుడుకాక కులమత రహిత మానవ సమాజానికి ఊతంగా నిల్చిన ప్రతిభాశాలి. జీవితమంతా ఉపాధ్యాయుడిగా, లెక్చరర్ గా మానవీయ సమతా భావాలను నూరిపోసి ఎందరో విద్యార్థులకు గురువుగా మరెందరికో సాహితీ మార్గాన్వేషణలో సత్యశోధనను చూపారు.

జీవితంలోని కష్ట-సుఖాలను మధించిన సాహితీమూర్తి మలయశ్రీ కరీంనగర్ (జిల్లా) మానకొండూరు మండలంలోని చంజర్ల అను కుగ్రామంలో సామాన్య రైతు కుటుంబంలో 1940లో జన్మించారు. సాహిత్యంలో ఆయన చేపట్టని - రాణించని ప్రక్రియలేదు. జీవిత చరిత్ర, సామాజిక చరిత్ర, నవల-కథ, సాహితీవిమర్శ, అనువాదాలు, గేయం, వచన రచనలు, పద్యం తదితర సాహిత్య పరిశోధన, రచనలలో అందెవేసిన చేయి. చేపట్టిన పనిని నిర్విఘ్నముగా కొనసాగించడం మలయశ్రీలోని ప్రత్యేకత. నిత్య సాహితీ కృషివలదు, నిరంతర అక్షర తపస్సు ఆయనది. ‘సత్యాధి’ మాస పత్రికను 1977-78లో (4) సంచికలు వెలువరించినారు. 1974లో వీరి “శాంతి పథం” నాటకం తెలుగు అకాడమీ పోటీ బహుమతిపొంది 1975-78లో మూడేళ్ళు ఆంధ్రప్రదేశ్ ఇంటర్ ఫైనల్ తెలుగు విద్యార్థులకు పాఠ్యగ్రంథమైంది. 1982లో వీరి “తిరుగుబాటు” నవలకు “విశాలాంధ్ర” బహుమతి వచ్చింది. అదే నవలకు 1999లో “మైఖేల్ మధు సూదనదత్తు అకాడమీ కలకత్తా” వారి జాతీయ అవార్డు బెంగాల్ గవర్నర్ చే అందుకున్నారు. 1989లో వీరి “కాకతీయుల కాలంనాటి సామాజిక జీవితం” అను గ్రంథం తెలుగు విశ్వవిద్యాలయం వారి ప్రథమ బహుమతి పొందినది. దీన్ని హైదరాబాద్ బుక్ ట్రస్టు ప్రచురించినది. 1991లో “డా॥ బి.ఆర్. అంబేద్కర్ జీవిత చరిత్ర” పుస్తకానికి రాష్ట్ర వయోజన విద్యాశాఖ బహుమతి అందుకున్నారు. అదే సంవత్సరం రాష్ట్ర ముఖ్యమంత్రి గారిచే ఉత్తమ అధ్యాపక సన్మానం

పొందారు. 1998లో “తెలుగు సాహిత్య పరిశోధన”కు తెలుగు విశ్వ విద్యాలయం ‘ధర్మనిధి పురస్కారం’ అందుకున్నారు. 1999లో “సారస్వతజ్యోతి మిత్రమండలి స్వర్ణకంకణ సన్మానం”, “శశి విజ్ఞాన ప్రతిభా పురస్కారం” కాకతీయ వైస్ చాన్సలర్ చే పొందినారు. 2000 సెప్టెంబర్ లో ‘రసముయి’ హైదరాబాద్ వారి అవార్డును డా॥ సి.నా.రె. డా॥ అక్కినేని నాగేశ్వరరావు, కేంద్రమంత్రి శ్రీ బండారు దత్తాత్రేయ గారల చేతుల మీదుగా రవీంద్రభారతిలో అందుకున్నారు. ఇంకా, ప్రొ.పి. యశోదా రెడ్డి సాహితీ పురస్కారం హైదరాబాద్ పి.టి. రెడ్డి ఆర్ట్ గ్యాలరీలో పొందారు. ఈ 2001 నవంబర్ 22న గాంధీ భవన్ లో “బండారు సరోజినీదేవి వలన పలు సంస్థలు తమ గౌరవాన్ని ఇనుమడింపజేసుకున్నవి.

1968లో మలయశ్రీ మొదటి ఖండకావ్యం “కావ్యసుందరి” వచ్చింది. పద్యగేయ కావ్యాలు ఇరువది వరకు రాశారు. “కాళిదాసు-మేఘసందేశం”, బౌద్ధ “ధర్మపదం” లను “నీతికాస్తం” శ్లోకాలను తెలుగు పద్యాల్లో అనువదించారు. బాలగేయ సంపుటాలు, విప్లవ వీరుల చరిత్రలు, సైన్సు పుస్తకాలు బాలసాహిత్యంలో వెలువరించడం విశేషం. “పల్లెసీమ” మాండలిక గేయకావ్యం 1979లో రెండు ముద్రణలు పొందినది. నమ్మిన సిద్ధాంతాన్ని ఆచరించి చూపెట్టడం, నీతిని చెప్పడం మాత్రమే కాదు నిజాయితీగా పాటించడం ఆయనలోని సత్యదీక్షకు తార్కాణం. తన కొడుకు “హర్షవర్ధన్, కూతురు ‘జ్యోతి’కి కులాంతర వివాహం జరిపించారు. ఆదర్శ సమాజ నిర్మాణమును ఆచరణలో చూపారు. 40 ఏండ్లు విద్యాబోధన చేసి తెలుగు లెక్చరర్ గా రిటైరు అయినారు. సాహితీ రచన, సమావేశాల నిర్వహణ “సవ్య సాహిత్య పరిషత్” ద్వారా తాము నమ్మిన భౌతిక/ మానవవాద సిద్ధాంతాన్ని ప్రచారం చేస్తున్నారు. ఆయన అచ్చంగా నాస్తికుడు. సమాజాన్ని తీర్చిదిద్దాలనే తపన కన్పిస్తుంది. 1997 నుండి కార్తీక పూర్ణిమ రోజు “మలయశ్రీ సాహితీ అవార్డు” పేరిట ఏటా ఒకరిద్దరు ప్రగతిశీల రచయితలకు వేయి రూ॥లు ఇచ్చి సన్మానిస్తున్నారు. ఈ అవార్డు 1997లో బోయ జంగయ్య, 1998లో వెంపో, వంగపండు ప్రసాద్, 1999లో సుజరె - అనంతపురం, జి.వై.గిరి-జనగాం, మాస్టర్ జీ - హైదరాబాద్, సుబానలీ మార్కూరు గారలకు ఇచ్చారు. 2000 సం॥లో టి. రవిచందర్ - గుంటూరు, రెడ్డి రాఘవయ్య - హైదరాబాద్, టి. రాజారాంసింగ్ - పెద్దపల్లి గారలు పొందినారు. 2001 సంవత్సరానికి డా॥ కాలువమల్లయ్య, పి. నాసరయ్య, ముద్దసాని రామిరెడ్డి, హజరత్ అలీ, అనిశెట్టి రజిత గారలకు ప్రధానం చేశారు. తెలంగాణా మాండలిక భాష గొప్పతనాన్ని చాటడానికి ఒక సదస్సును నిర్వహించినారు. వక్తల సందేశాలను ఒక వ్యాస సంకలనముగా తీర్చిదిద్దడం విశేషం.

మలయశ్రీ కవిత్యం నిండా సమాజాన్ని మార్చాలనే తపన కన్పిస్తుంది. సమాజంలోని సంపదలు కొందరికే పరిమితమై వారు భూస్వాములుగా, ధన స్వాములుగా అవతరించి శ్రమశీవులను దోపిడీచేసి సర్వసృఖాలు అనుభవిస్తున్నారు. ఇలాంటి సమాజంలో కుల వ్యవస్థను, దోపిడీ వ్యవస్థను మలయశ్రీ వ్యతిరేకిస్తారు. అందుకే ఆయన కవిత్యంలో ఈ దురవ్యాయ సమాజాన్ని ఎదిరించమనే ప్రబోధం కన్పిస్తుంది.

నా అమ్మను తిట్టినోడా
నా అయ్యను కొట్టినోడా
నీ దొక్కజంపుత కొడుకా

నీ తోలూ దోలూ కడుతా... అనే ఆవేశం ఆలోచన. మంచిని సాధించడానికి మానవత పెంపొందడానికి ఇలాంటి ఆవేశం ఈనాటి కవికి అవసరమే. గాంధీ యుగం పోయింది. ఇది బ్రాంధి యుగం. మంచిమాటలు నీతులు చెప్పడం వల్ల ప్రయోజన ముండటం లేదు. అందుకే ఈనాడు దెబ్బకు దెబ్బ తీయాలి. గుణపాఠం నేర్పాలి. సమసమాజం నెలకొల్పడానికి ఈ సంఘర్షణ తప్పదు.

ఎన్నాళ్లు నీ పెద్దరికం - ఎన్నాళ్లు నీ రాజరికం?

ఎన్నాళ్లు నీ దౌర్జన్యం - ఎన్నాళ్లు నీ అన్యాయం?

తరతరాల నుండి సహిస్తున్నాం మీకు సేవలు చేసి మీ గాదెలు నింపి మేం ఉపవాసాలు పంటున్నాం. మీరు కడుపునిండా తింటున్నారు. సర్వచాకిరి చేసినా మిగిలిందేమిటి మీ బండ భూతులు మీ దౌర్జన్యాలు. ఇంకానా ఇక సహించం అంటూ మలయశ్రీ ఈ వ్యవస్థ స్వరూపానికి మౌలిక చికిత్సను చూపారు.

మలయశ్రీలో కవితావేశం నిండుగా ఉంటుంది. మస్కాలు కొట్టడం, పదవుల కొరకు పాకులాడటం కన్పించదు. మలయశ్రీలో శ్రీశ్రీ కన్పిస్తాడు. మానవత, మంచితనం కోల్పోతున్న వ్యవస్థపై ఆయనకు ఏహ్య భావముంది. ఈ గాఢాంధకారం అలుముకుంటున్న సమాజంలో చైతన్యంతో ఒక దీపం వెలిగించాలనే ఆరాటం కన్పిస్తుంది.

మలయశ్రీ కవితా వ్యవసాయం నిరంతరం ప్రవహించే జీవనది వంటిది. ఆయన ఏ ప్రక్రియను చేపట్టినా సుసంపన్నం చేయగలరు. 'పల్లెసీమ' 1979లో వెలువడి రెండు ముద్రణలు పొందినది. ఇది జానపద గేయకావ్యం తెలంగాణా - కరీంనగర్ మాండలిక భాషలో వచ్చిన ఏకైక గేయకథా కావ్యం. ఈ కావ్యం గూర్చి డా॥ సి.నా.రె. పలికిన మాటలు "ఒక మాండలికం నాడిని పట్టుకోవడం అంత సుకరం కాదు. యాసభాషలో పాటలు వ్రాయడం ఎంత కష్టమో - కఱ్ఱ మీద సామో అనుభవజ్ఞులకే తెలుస్తుంది. మలయశ్రీ గారు చాలా వరకు ఆ సాములో సఫలులైనారు.

'పల్లెసీమ' ప్రపంచానికి ఊపిరి. డిల్లీకి రాజైనా తల్లికి కొడుకే నన్నారు. ఈ పట్నాలకు కన్నతల్లి పల్లె. పట్నవాసులకు జీవితాన్నిచ్చేది పల్లె. అలాంటి పల్లెలలోని తెలంగాణా ప్రజల జీవన వ్యవస్థను మలయశ్రీ చిత్రించిన తీరు కన్నులకు కట్టినట్టుగా ఉన్నది.

వెన్నకారం రాసుకున్న జాన్న రొట్టె తింటే గాని

పచ్చికంకులు తంపినుంచి యెచ్చయెచ్చగా తింటేగాని

బుగ్గలేగిన మక్క ప్యాలాల్ బుక్క నిండ నమిలి తేను

పట్టుపాలు దోరగాచి పట్టినన్ని తాగితేను

పల్లెటూరి వనసు తెలిసేవూ - పట్నానవున్నా

పల్లెనే మలమల్ల తలిసేవూ

రచనా సంవిధానంలో హృదయానికి హత్తుకునేలా చిత్రించడం ఆయన చతురతకు నిదర్శనం.

మలయశ్రీ కావ్యం 'అమృతమూర్తి'. ఇది గేయసంపుటి భారతీయుల బానిసదాస్య విమోచన కల్పించడానికి మహాత్మాగాంధీ శాంతియుత మార్గాన్నించుకున్నారు. ఇది ప్రపంచానికే కనువిప్పు కలిగించిన క్రొంగొత్త యుద్ధం. ఈ జాతికి స్వాతంత్ర్యాన్ని అందించిన మహానేత జాతిపిత గాంధీజీ గూర్చి అతని విశ్వ మానవతను గూర్చి మలయశ్రీ ఈ విధంగా చెప్పారు.

“హరియట వ్యాసుండు మున్ను, విరచించెను భారతమ్ము
అంటరాని నీచకులములను ప్రసక్తియందున్నది
నరుడవు నీవయినందున, హరిజనులని వారలనిన
స్థిరకీర్తిని పొందినావు, హరిగా నుతినందినావు” - అన్నారు.

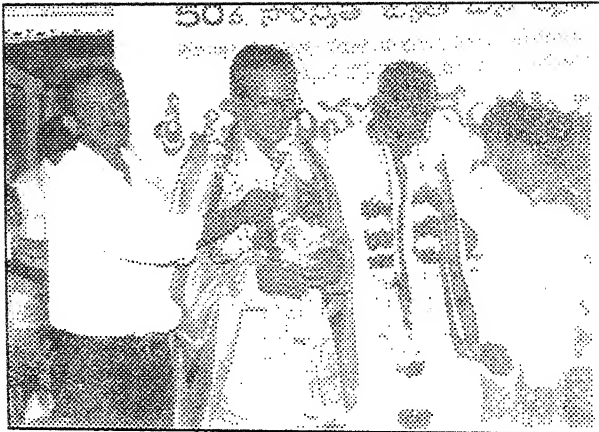
అంటరాని తనం కడుహేయమైనది. సమాజంలో కొందరిని అగ్రవర్ణాలు అంటరానివారని వెలివేసారు. ఈ వివక్షతను గాంధీజీ వ్యతిరేకించారు. మానవులంతా ఒక్కటేనని చాటారు. దానికి కారణం అందెద్దరే కావచ్చు.

డా॥ మలయశ్రీ బాలసాహిత్యం 1974 నుండి వెలువరించారు. బాలల కొరకు పలువురు కవుల నుండి కవితలు, గేయాలు సేకరించి సంచికను వెలువరించారు. 'రంగుల పిట్టలు', 'బంగారు బొమ్మలు', 'తేనె చినుకులు', 'చుక్కలలోకం' వంటి రచనలతో ప్రఖ్యాతి గాంచినారు. వీరిది ఒక హాస్య గేయం చూడండి.

బడాయిపిల్లి, లడాయికెళ్ళి । ఎలుకను చంపి ఏనుగె అంది
పులినే తానని పొంగిన పిల్లి । కుక్కను చూచి, ఒక్కటే పరుగు

మలయశ్రీ సాహిత్యంలో 'సవ్యసాచి' ఏ ప్రక్రియను చేపట్టినా సుసంపన్నం చేయగలరు. సాహితీ ప్రపంచంలో ప్రత్యేక గుర్తింపును తెచ్చుకున్నారు.

- 18, 19 నవంబర్ 2001
ప్రజాతంత్ర (దినపత్రిక)

ప్రముఖ కవి, రచయిత డా॥ మలయశ్రీ గారితో డా॥ సందినేని రవీందర్

4. తెలుగు కథకు ఉత్తర దిశ చూపిన కాలువ మల్లయ్య

విరోచిత విప్లవాలకు పుట్టినిల్లు రాక్షస రజాకార్లను ఎదిరించి విజయకేతనం ఎగరవేసిన పోరుగడ్డ. తెలంగాణాలో నేడు నిరుద్యోగం, నిత్య దారిద్ర్యం, అలజడి, అందోళనలు తెలంగాణాను కలచివేస్తున్న సమస్యలు... తెలంగాణా పల్లెకు, భాషకు, అంతర్జాతీయ గుర్తింపు తీసుకవచ్చిన కాలువ మల్లయ్య 450 కి పైగా కథలు 50కి పైగా పరిశోధనాత్మక వ్యాసాలు రాశారు. 'భూమి పుత్రుడు', 'సాంబయ్య చమవు' నవలలకు ఛతుర బహుమతులు అందుకున్నారు. 'ఊరంటే', 'నీ బాంచేన్ కాల్యక్ష్' నవలలకు సాహితీ సేవా సమితి విశాఖపట్నం వారి బహుమతులను అందుకున్నారు. 'తెలుగు కథను దిశదశ' మార్చిన ఘనత కాలువ మల్లయ్యదే. రైతుల జీవితంలోని అటుపొట్లను వెతలను వ్యవసాయాలు మూలకుపడి, వలసలకు వెళ్లాల్సిన క్రమాన్ని పరిస్థితులను కర్ణుడిచావుకు ఎన్ని కారణాలున్నాయో రైతు పతనానికి ఉన్న కారణాల వైనాన్ని రైతు పన్నెండు నెలల దినచర్యను వాస్తవిక దృక్పథంతో చిత్రించిన నవల 'భూమి పుత్రుడు' తెలుగు విశ్వ విద్యాలయం నుండి ఉత్తమ గ్రామీణ చిత్రణకుగాను అవార్డు పొందింది. 'మా కథలు' సంపుటి తెలంగాణా గ్రామాలలో 1982 ప్రాంతం నుండి 1996 ప్రాంతం వరకు వచ్చిన మార్పులను ఉద్యమ స్వభావాన్ని ఇతర సంఘర్షణలను క్రమ పరిణామాన్ని నిజాయితీతో చిత్రించిన 30 కథల సంపుటి.

"అప్పతోడు గిడి తెలంగాణా" తెలంగాణా భాషా సాగసులను నశిస్తున్న వృత్తులను ప్రత్యామ్నాయం లేని బ్రతుకులను, వలసలను అట్టుడుగుతున్న తెలంగాణా ప్రజా జీవితాన్ని కులాల వారీగా చిత్రించిన బహుజన రచనలు ఇటీవల వెలువడిన కాలువ మల్లయ్య కథల సంపుటి తెలుగు కథా సాహిత్యాన్ని ఒక్క అడుగు ముందుకు తీసుకవెళ్ళే కథలు (10) విభాగాల్లో రాయబడిన వైవిధ్య పూరితమైన కథలివి. తెలుగు కథకున్న వైవిధ్యాన్ని ఈ కథలు తేట తెల్లం చేస్తాయి. కాలువ మల్లయ్య గూర్చి దాశరథి రంగాచార్య ఇలా అన్నారు. "కాలువ మల్లయ్య ప్రగతి పథగామి అనడానికి అతని ఇద్దరు పిల్లలు 'అభ్యుదయ', సాహిత్య అనే పేర్లు నిదర్శనం. అయితే మల్లయ్య అట్లని ఏదో ఒక సంఘానికో, ఒక విశ్వాసానికో కట్టుబడిన వాడిలా కనిపించడు. అతడు స్వతంత్ర విహంగం. అయితే తన దారి మాత్రం తప్పదు. వారు ప్రగతిశీల కథా సాహిత్యం మీద పరిశోధన జరిపి ఉస్మానియా యూనివర్సిటీ నుండి డాక్టరేట్ పట్టా సాధించారు. మల్లయ్య గారి కాలువ అభ్యుదయ, సాహితీకేదారాలు పండించగలడు. "తెలంగాణా ప్రాంత భాషలోని మాధుర్యాన్ని కాలువ మల్లయ్య అందించే తీరు ప్రజలకు తమ భాషపట్ల ఒక గొప్ప ఆత్మ విశ్వాసాన్ని కలిగిస్తుంది. తెలంగాణా భాష నుడికారం, పలుకుబడులకు వ్యక్తీకరణ పద్ధతికి సాహిత్య గౌరవం కలిగించాయి. కాలువ మల్లయ్య కథలు, వీరి కథలు చదివి మాండలికం

తమకు చదవడంలో అడ్డంకి అయిందన్న వారెవరూ కనపడరు. అదీ కాలువ మల్లయ్య, తెలంగాణా భాషకు సాధించిన సాహిత్య గౌరవం “అగ్నిగుండం” కథలో తెలంగాణా ప్రాంతంలో నిత్యం భయం ఆవరించింది. గ్రామాలలో తెల్లవారితే పోలీసులతో... రాత్రయితే ఏం జరుగుతుందో తెలియని పరిస్థితులలో నున్నారు. ఉద్యమకారులతో సంబంధాలు అంటగట్టి అనుమానంతో ఎందరినో “ఎన్‌కౌంటర్” చేస్తున్నారు. ఈ దుర్భర పరిస్థితులలో తెలంగాణా అగ్నిగుండంగా అయిందంటున్నారు కాలువ మల్లయ్య గారు. “అల్లామురబ్బా” కథలో ‘పేదరికంలో పుట్టి అంచెలంచెలుగా పైకెదిగి ప్రొఫెసర్ స్థాయిలోకి వచ్చాక, అర్థిక వ్యత్యాసాలు మానవునిలో అనుకోని మార్పు తీసుకవస్తున్నా యంటున్నారు కాలువ మల్లయ్య. ఆ ప్రొఫెసర్ ‘అల్లామురబ్బా’ను కొనడానికి నామోషిగా భావించడం... అతనిలో పెరిగిన అహం భావంగా చెప్పవచ్చుంటున్నారు కాలువ మల్లయ్య. “నిరుడు కురిసిన హిమ సమూహాలు కథలో అంతరించిపోతున్న మానవ సంబంధాలను వివరించారు. కరీంనగర్‌లో మానేరు ముంపునకు గురై ఎక్కడెక్కడికీ తరలిపోయేవారి మనోవేదన... పచ్చని పొలాలను కోల్పోయిన వారి వేదన.. కూలీలు రిక్షా కార్మికులుగా మారిన వారి రోదన చెప్పారు.

“యుద్ధభూమి” కథలో తెలంగాణా ప్రాంతంలో భూములన్ని భూస్వాముల చేతులలో ఉండేవి. వెట్టిచేసి దొరల గాదెలు నింపిన వారికి కడుపుకోతనే మిగిలేది అవసరానికి మించి వేలాది ఎకరాలను తమ చేతుల్లో పెట్టుకొని భూస్వాములు చేస్తున్న శ్రమ దోపిడీని అర్థంచేసుకున్న పేదవారు దున్నేవానికే భూమి కావాలని పోరాడారు. నక్సల్బరీ పోరాటాలు తెలంగాణా ప్రాంతంలో భూస్వాములను గ్రామాల నుండి తరిమివేసినారు. ‘దున్నే వానికే భూమి’ కావాలనే నినాదం బలపడింది. సమాజం చైతన్యమైందని ఈ కథ ద్వారా చెప్పారు. గ్రామాలనుండి పట్టణాలకు వెళ్ళిన భూస్వాములు వ్యాపారులుగా మారి సమాజాన్ని దోపిడీ చేస్తున్నారని రచయిత కాలువ మల్లయ్య వేదన చెందుతూ... దోపిడీ అంతమయ్యే వరకు ఉద్యమం సాగించాలంటారు.

“అంబోతు” కథ లో ఒకనాడు గ్రామాలలో రాజ్యమేలినవారు దొరలు, పబేండ్లు పట్వారీలు, వీరు చేయని దౌర్జన్యం లేదు. పేదబడుగు వర్గాలను అడుగడుగునా దోపిడీ చేశారు. వెట్టిచాకిరి చేయించుకున్నారు. తెలంగాణ పరిస్థితులలో మార్పు వచ్చింది ఉద్యమాలతో పేద ప్రజలు చైతన్యవంతులైనారు. సమాజాన్ని ఏ ఒక్క శక్తి శాసిస్తా యనుకోవడానికి కాలం చెల్లింది. ఏ ఒక్క ఉద్యమమో ఒక్క పార్టీయో నాయకుడో సమాజాన్ని మార్చగలుగుతారనేది ఉత్తభ్రమ కొందరికి వాస్తవాలకన్నా భ్రమలు అందంగా ఉండి అందులోనే జీవిస్తుంటారు... తెలంగాణాలో ఓటమిపాలైన పాలకవర్గాల శిథిల చరిత్ర పరిణామాల కథ... అమెరికా వెళ్ళిన దొరకూతురు ఆ భ్రమలో పడిపోవడం కన్పిస్తుంది. “అడవిగాచిన వెన్నెల” కథలో గొర్రెల కాపరి జీవితాన్ని చిత్రించినారు. గొల్లలు ప్రత్యేక కట్టుతో కన్పిస్తారు. అమాయకంగా ఉండే గొల్లలు మంచి మనసుతో ఉంటారు. భుజంపై

కట్టె గొంగడితో కనిపిస్తారు. గొర్రెల కాపరులను భూస్వాములు తిడతారు, కొడతారు ప్రభుత్వ అధికారులనుండి అవమానాలు ఎదుర్కొంటారు. గుట్టలను దొరలు స్వాధీనం చేసుకున్నారు. గొర్రెలను మేపడానికి వసతి లేకుండా పోయింది. గొర్రెల కాపరిగా తన యాభైఏళ్ళ జీవితంలో పడ్డ కష్టాలను నెమరువేసుకోవడం 'భూమయ్య' పాత్ర ద్వారా చిత్రించినారు. పెళ్ళయినా... భార్యతో రాత్రంతా గడిపే అవకాశం గొర్రెల కాపరికి లేదాయె. ఇలా పరిస్థితులుంటే నేడు ప్రభుత్వం మేకల నిషేధిస్తామంటూ అవగాహనలేని ఆలోచనలతో గొల్ల కుర్మలను వేధిస్తున్నది. సామాజిక, ఆర్థిక రాజకీయ రంగాలలో ప్రోత్సాహాన్ని ఇస్తూ ఉద్యోగ, విద్యా రంగాలలో చేయూత నివ్వకుండా నిర్లక్ష్యం చేయడం వల్ల గొల్ల, కుర్మలు వెనుకబడి పోతున్నారు. దుర్భర జీవితాలను వెళ్ళదీస్తున్నారు. “నేలతల్లి” కథలో నేలను నమ్ముకున్న సామాన్య రైతు జీవితం అప్పుల మయమవుతుంది. లసుమయ్య సన్నకారురైతు ఆరుగాలం కష్టం చేసి పండించిన పంటకు ధరరాదు. గిట్టుబాటు ధరరాక పెట్టిన పెట్టుబడిని నష్టపోయి ఎందరో రైతులు అంగలార్చుతున్నారు. ‘లసుమయ్య’ తన కొడుకు తిరుపతయ్యతో బిడ్డా రైతులు మోసానికి గురవుతున్నారు. చూడు నువ్వు పదేండ్ల పిల్లగానప్పుడు మనూల్లెకు కట్టుబట్టలతో వచ్చిన ఎంకటయ్య పావుకారి... ఇప్పుడు ఇరవై ఎకరాల భూమికి, లక్షల రూపాయలకధికారి... ఈ రెంటి నడుమ ఎన్నో కుట్రలున్నాయి. మధ్య దళారులు బాగుపడుతున్నారు. లసుమయ్య భూమిని అమ్మాడు... విక్రయపత్రంపై వేలిముద్ర వేస్తున్నా అతనికండ్లలో నీళ్ళు తిరిగినవి తడిసిన మట్టిని చేతిలోకి తీసుకున్నాడు. మనిషే మోసకారి “భూమికన్నతల్లి” అంటూ రచయిత చెప్పిన మాటలు నిత్యసత్యాలు తాను పుట్టి పెరిగిన నేల ఋణం తీర్చుకోవడానికి, ‘తననేల’ సమస్యలను తెలుపడానికి ఇక్కడి ప్రతి మట్టి అనువు ఆచారం సాంప్రదాయం భాష, సంస్కృతిని తీసుకొని తెలంగాణ మట్టి కథలు రాస్తున్నారు.

తెలుగు కథంటే ఎక్కడి కథో కాకుండా తెలంగాణా జీవితాన్ని అన్ని ప్రాంతాల వారికి విస్తృతంగా పరిచయం చేసి తెలుగు కథా మార్గాన్ని ఉత్తర తెలంగాణా దిక్కు మరల్చిన ఘనత కాలువ మల్లయ్యది. ఒకప్పుడు తెలుగు కథా కేంద్రం “విశాఖపట్నం” లో వుంటే, ఆ తర్వాత అనంతపురంకు మారితే ఇప్పుడు ఖచ్చితంగా తెలుగు కథాకేంద్రం కరీంనగర్ కు మారిందనడానికి కాలువ మల్లయ్య కథలే నిదర్శనం.

- ఆంధ్రభూమి - 4 సెప్టెంబర్ 2000
(సోమవారం)

5. సామాజిక కుటుంబ నిర్మాణ కార్యక్రమాల కథలు

తెలంగాణ ప్రాంతం వెనుకబడటానికి కారణం పాలకుల వివక్షత పలన అనాదిగా సామాజిక ఆర్థిక వాపిడికి గురియైనది పరిప్రాంతీయులు ఈ నేలపై జీవిస్తూ ఇక్కడి సంపదలను కొల్లగొట్టూ ఈ ప్రాంతాన్ని అపహాస్యం చేస్తున్నారు. విద్య, ఉద్యోగ, రాజకీయ రంగాలలో తెలంగాణ వాసులు అన్యాయానికి గురౌతున్నారు. మానవ సమాజంలో ఈనాడు ఆత్మీయత, అనురాగాలు నేడు మృగ్యమౌతున్నవని బి.యస్. రాములు కథలుగా రాస్తూ వేదనాభరితుడౌతున్నాడు. మానవ నాగరికత పరిణామ క్రమంలో అనాగరికంగా మారిపోతుందని భారీ పారిశ్రామికీకరణ కులవృత్తులను నాశనం చేసి వృత్తి కళాకారులకు జీవితం లేకుండా చేస్తుంది. నాడు పల్లె ప్రజలు ఒక ఇల్లులా బ్రతికేవారు. ఈనాడు అనుబంధాలను మర్చిపోయి కుల, వర్గ, బేదాలతో పోట్లాడుకుంటున్నారు. స్వార్థం పెరిగిపోయి ఒకే పేగు తెంచుక పుట్టిన బిడ్డలు ఆస్తి కొరకు తగవులాడుకోవడం చూస్తున్నాం.

బి.యస్. రాములు సామాన్య మధ్య తరగతి పద్మశాలి కుటుంబంలో మిట్టపెల్లి (వేతి) లక్ష్మీరాజు, నారాయణలకు 23-8-1949 లో జన్మించినారు. చిన్నతనంలో తండ్రిని కోల్పోయినాడు. తల్లి కాలిపనులు, బీడిలు చేస్తూ బి.యస్. రాములును చదివించింది. ఒకవైపు చదువుకుంటూనే మరోవైపు “పేపరుబాయి”గా పనిచేసినారు. కష్టమయమైన జీవితం నేర్పిన గుణపాఠాలు ఆయనలో పట్టుదలను రేపినవి. సామాజిక వ్యవస్థలోని అంతరాలను అగ్రకుల అహంకారాన్ని ఆనాడే అర్థంచేసుకున్నాడు. జగిత్యాల ప్రాంతంలోని బీడి కార్మికుల స్థితిగతులను స్వయంగా చూశాడు అనుభవించాడు అందుకే బి.యస్. రాములు భావి జీవితంలో దళిత ఉద్యమాలవైపు మొగ్గుచూపి అజ్ఞాత వాసంలో ఐదు సంవత్సరాలు గడిపినారు. బి.యస్. రాములు ధైర్యవంతులు మంచి స్వభావం కలవారు. తెలంగాణ ప్రాంత సమస్యలపై కథలు రాస్తూ సామాజిక సమస్యలను తాత్విక చింతనతో పరిశీలించడం బి.యస్. రాములు నైజం. మార్క్సు రాసంలో కనిపిస్తూ అంబేద్కర్ జ్యోతి బాపూలే, ఆదర్శాలను, ఆశయాలను సఫలీకృతం చేయడానికి బి.యస్. రాములు తపసపడ్డారు. దళిత ఉద్యమాలకు ఊపిరిగా కథా సాహిత్యంలో పేదల పెన్నిధిగా బి.యస్. రాములు అగుపిస్తారు. ఈనాటి వాస్తవిక జీవితాలు సామాజిక, ఆర్థిక బంధాలలో ఎలా నలిగిపోతున్నవో చిత్రించేది “పాతచీరకథ”

ఆధునిక మానవ సంబంధాలు మమతలు, అనురాగాలు పేగుబంధాలు, ఆర్థిక స్వార్థంలో అణగిపోతున్నవి. రాజేశ్వరమ్మ వీరయ్యల జీవితాన్ని హృదయానికి హత్తుకునేట్లుగా చిత్రించినారు. ఇంట్లో అటుకు మీదగల పాత సామానును అమ్మివేద్దామని రెండో కోడలు కళావతి, విశ్వనాథంతో అనడాన్ని రాజేశ్వరమ్మ వీరయ్యలు తట్టుకోలేక పోయారు. అవి తమ సర్వస్వం పాతరాట్నం, బట్టలునేసిన దోనుగు, నూలు చుట్టిన పంటెలు, నూలు

సరిచేసే ఈతనారకుంచె, కందిళ్ళు, పాత సందుగలు, పాతబట్టలు, విరిగిన మంచాలు, పాతనవారు సైకిల్ సామాను నేతకండెలు నాడలు, పాతమగ్గం, పాతవాసాలు, విరిగిన కట్టె కుర్చీలు, ఈ సామానుతోనే కుటుంబాన్ని పోషించాడు పిల్లవాండ్రను పెంచి పెద్ద చేశాడు. విద్యా బుద్ధులు నేర్చి వారికి జీవితాన్ని ప్రసాదించాడు ఇప్పుడవి పనికి మాలినవి వృద్ధాప్యంలో తల్లి దండ్రులు కూడా పనికిరాని వారేగా... ఇదా ఈనాటి లోకం పోకడలు రాజేశ్వరమ్మ పెండ్లివాటి చీరను చింపి చిన్న పిల్లలకు పక్క బట్టలుగా చేయడం వలన ఆమె హృదయం కన్నీటి పర్యంతమైంది. నానమ్మ, తాత, అనే పదాలకు అర్థం తెలియని కాన్వెంటు చదువుల వలన వ్యవస్థలో అనుబంధాలు శిథిలమై పోతున్నవని కథలో బి.యస్. రాములు చిత్రించినారు.

“వరుసలు” కథలో ఆర్థిక వ్యత్యాసాలు పేదరికం మనిషిని ఎంతలా చిన్న బుచ్చుతుందో వివరించారు. పేదరికం వల్ల పిల్ల నివ్వడానికి నిరాకరించిన మేనమామలు అమ్మ రక్తం పంచుక పుట్టిన అనుబంధాలను తెంచుకున్నారు. ఈ కథలో రచయిత స్వజీవితం కన్పిస్తుంది. కాని కాలం ఒక్క తీరుగ ఉంటుందా తనకు ఇవ్వడానికి నిరాకరించిన సరస్వతిని చాలా ఏండ్లకు కలుసుకోవడం సామాజిక స్వరూపాన్ని చర్చించుకోవడం కన్పిస్తుంది.

సరస్వతి జీవితం కష్టాల మయంగానే ఉన్నది. పల్లెటూళ్ళలో వ్యవసాయాలు మూతపడ్తున్నవి. కుల వృత్తులకు ఆదరణ లేకుండా పోయింది. అందుకే సరస్వతి భర్త భీవండికి పోయి పనిచేస్తుండటం వల్ల సరస్వతి పిల్లలతో ఒంటరిగా జీవిస్తుంది.

పల్లెటూరి ఆప్యాయతలు అనురాగాలు వర్ణింప శక్యం కానివి వరుసలు పెట్టుకుని పిల్చుకునే తీరు మానవతకు నిదర్శనంగా ఉంటుంది.

వివాహానికి వెళ్ళిన కథకుడు “అన్న” కూతురు వివాహంలో తను ఏమిచ్చానని వారి బాధల్లో సమీధనయ్యానా? అని ప్రశ్నించుకుంటాడు... ఇన్నాళ్ళు బంధుత్వాలకు దూరంగా కాంక్రీటు జీవితాన్ని అనుభవించానని ప్రశ్నించుకోవడం కన్పిస్తుంది.

“రాజకీయం” కథలో ఈనాడు రాజకీయాలు ధనవలయాలుగా మారినవి. శంకరంకు పార్టీ టికెట్ ఇప్పించడానికి ముత్యంరెడ్డి రెండు లక్షల వరకు ఖర్చు చేశారు. ఎందుకు అతనికి టికెట్ ఇప్పించాడు తన గెలుపుకోసం అనే స్పార్థం ఈ విషయం తెలుసుకున్న శంకరం కూతురు ‘లత’ ఎన్నికలలో పోటీచేయడం తండ్రికి వ్యతిరేకంగా ప్రవర్తించడం వల్ల శంకరం వాస్తవం తెల్పుకోలేక పోతాడు. రాజకీయాలంటే ఎంతగా దిగజారిపోయామో ఈశ్వరయ్య ద్వారా శంకరం తెలుసుకుంటాడు. కులాలు ఇందులో ప్రవేశించినవి. కుల ఆధిపత్యం కోసం పోరాడుతారు. పార్టీని అట్టడుగు నుండి నిర్మించిన వారికి కాకుండా పార్టీ గెలిచే సమయంలో మరొక ధనస్యామి సీటును లాక్కొని గెలువడం కుల రాజకీయాల హీనతను బైటపెట్టుతుంది. ముత్యంరెడ్డి ఎత్తులకు పై ఎత్తులు వేసి పోటీచేసిన ‘లత’ మహిళ అని గెల్చే సూచనలు కన్పించడం వలన ముత్యంరెడ్డి

తలపట్టుకోవడం కుక్కకాటుకు చెప్పదెబ్బలా ఉన్నది. రాజకీయాలలో నైతిక విలువలు పతనమవుతున్నావని బి.యస్. రాములు కలత చెందుతున్నారు.

“వరలక్ష్మి” కథలో ఈనాటి వివాహ వ్యవస్థలో చెదిరిపోతున్న మమతలను రచయిత చిత్రించినాడు. వరలక్ష్మికి చిన్ననాడే (తొమ్మిదేళ్ళకు) ఆంజనేయులు (పదిహేనేండ్ల) పిల్లవాడితో వివాహం జరుగుతుంది. యుక్త వయస్సు రాగానే వారిని ఏకం చేస్తారు. ఆంజనేయులు నేర్పుతో కిరాణిదుకాణం, మారుబేరం, తదితర వ్యాపారాలతో ఆర్థికంగా ఎదుగుతాడు. కొంత కాలానికి వారి అన్యోన్య దాంపత్యంలో అపశృతులు ప్రవేశించినవి. వరలక్ష్మితో తెగతెంపులు చేసుకుంటానని మొండికేస్తాడు. ఎవరు చెప్పినా వినడు. ఆంజనేయులుతో విడాకులు వరలక్ష్మికి మరొకరితో వివాహం. భర్తకు టి.బి. రావడం ఆమెను కృంగదీస్తుంది. బిడ్డ జీవితం కూలిపోయిందని చింతతో తండ్రి లక్ష్మినారాయణ మరణిస్తాడు. తల్లి ఎల్లమ్మ దుఃఖానికి అంతులేదు. లోకం ఎట్ల మారుతుంది. వరలక్ష్మిని చేసుకున్నాకనే. ఆంజనేయులుకు సిరులు వచ్చినవి ఆ సిరులే వరలక్ష్మిని దూరం చేసినవి.

“ఒక తరం ముగిసింది. ఒక క్రమం ముగిసింది. ఆరు నెలల్లో కొడుకులు ఆస్తులు పంచుకున్నారు. తండ్రి మరణంతో కుటుంబం విచ్ఛిన్నమైంది. అని రచయిత కథను ముగించడం ఈనాటి సమాజాన్ని కండ్లకు కట్టినట్లుగా అగుపిస్తుంది.

“తండ్రి ఆకాశం అయితే... తల్లి భూమి అంటారు సుప్రసిద్ధకవి డా॥ ఎన్. గోపి.

“వారసత్వం” (కథ) నిజాం విముక్తి పోరాట కాలంను చిత్రించినది. పేద బడుగు వర్గాల అభ్యున్నతికై పాటుపడిన గంగరాజం లింగమ్మలు అప్పటి పోరాటంను చూశారు. ఆంధ్ర మహాసభ సమావేశములకు వెళ్ళినాక వారిలో చైతన్యం కలిగినది. దొరలు దొర తనాన్ని నిల్వకోవడానికి చేసే కుట్రలు, కుయుక్తులు, నిజాం నిరంకుశ విధానాలు, గోలకొండ పత్రిక ద్వారా పొందిన చైతన్యం కన్పిస్తుంది. ఈ కథలో రచయిత చారిత్రక ఇతి వృత్తాన్ని కండ్లకు కట్టినట్లుగా చిత్రించినారు. చేనేత సంఘాలలో దొరల పెత్తనం ప్రవేశించడం వెనుకబడిన జాతిలో నాయకత్వం లేకుండా చేయటం వంటి కుట్ర పూరిత సమస్యలను రచయిత ప్రస్తావించి ఆవేదన చెందుతాడు.

ఈనాటి ఇంగ్లీషు చదువుల వలన పల్లెలకు దూరమౌతున్న జీవితాలు కన్పించును. పల్లెటూళ్ళు దేశానికి వెన్నె ముకలనే విషయాన్ని తెలుసుకోలేక పోవడం వలన వాస్తవానికి దూరమౌతున్నారని రచయిత అంటారు.

దేశం నాకేమిచ్చిందని నిరుత్సాహపడక, కొంతమంది ధనవంతుల చేతులలో కేంద్రీకృతమైన అధికారాన్ని ఆస్తులను పోరాటాలతో వశం చేసుకోవాలనే ఉద్యమస్ఫూర్తిని ఈ కథ కలిగిస్తుంది.

‘కొత్త చిగురు’ కథ లో రచయిత వ్యక్తపరచిన భావాలు మానవతా విలువలకు మమతాను బంధాలుగా నిల్చును. ఒకే తల్లిపేగు త్రెంచుక పుట్టిన వారిలో పెరిగి పెద్దయ్యాక క్షీణిస్తున్న అనుబంధాలను రచయిత చిత్రించి ఆవేదన చెందుతాడు. అన్నదమ్ముల మధ్య

అనురాగం పనితనం వలె ఉండాలని పెండ్లిళ్ళు అయ్యాక ఆర్థిక స్వాతంత్ర్యం ఏర్పడ్డాక స్వార్థంతో ఆలోచించడం వల్లనే మానవ లోకంలో ఆత్మీయత అంతరించిపోతుందని రచయిత కథ ద్వారా చిత్రించినాడు.

మోహన్ అన్నయ్య వద్దనే ఉండి చదువుకుంటాడు. పెద్దవాడై జీవితంలో స్థిరపడతాడు. లలితతో వివాహమాటుంది. వారిది అన్యోన్య దాంపత్యం... అన్నయ్య కూతురు పెండ్లిలో రెండు తులాల పుస్తెలతాడు చేయించమని వదిన అడిగినప్పుడు నిరాకరిస్తాడు. పోనీ కనీసం అల్లుడు అలుగపోయినప్పుడు అరతులం బంగారు ఉంగరం చేయించమంది కాదంటాడు. డెకోలం మంచం, స్పాంజి పరుపులు ఒక చీర పెట్టాడు. తనను తండ్రివలె చూసుకున్న అన్న బిడ్డ పెండ్లిలో ప్రేమానురాగాలను మర్చిపోయి ఆర్థికంగా ఆలోచిస్తాడు.

అన్నయ్యతో అనుబంధాలను తెంచుకోలేకపోతున్నాడు. అతని అంతరాత్మ ఆలోచిస్తుంది. సెలవులలో పిల్లలు డాడీ పెద్దనాన్న ఇంటికి వెళ్దామనడం వలన పిల్లలలో ద్వేషాన్ని రగిల్చడం మంచిదికాదని అనుకుంటాడు.

అన్నయ్య, వదిన పలుకరించినను ఏదో స్వార్థం కొరకేనని అనుకుంటాడు. పేగుబంధాన్ని మర్చిపోతున్న మోహన్ తో “విరిగిన హృదయాలు అతుక్కోవు” అనే సామెత అన్నదమ్ముల విషయంలో కాలం చెల్లినమాట అంటుంది లలిత. ఆ మాటవిని మోహన్ నవ్వుతాడు.

ఆత్మీయత అనురాగాలు పంచుకోవాలి కాని? తెంచుకోకూడదని చేసిన మేలును మర్చిపోవద్దని, జన్మ జన్మలకు తెగిపోనివి అనుబంధాలని రచయిత తెలియజేసినాడు.

దోపిడీ వ్యతిరేకంగా జరిగిన పోరాటాలలో పాల్గొన్న బి.యస్. రాములు సామాజిక వ్యవస్థను కమ్యూనిస్టు దృక్పథంతో అర్థంచేసుకున్నాడు. శ్రామిక కులాల నుండి జాతీయ పారిశ్రామికవర్గం ఎదగకుండా కమ్యూనిస్టు, నక్సలైట్ హిందూమతవాద రాజకీయవాదులు విజయవంతంగా కృషిచేసి అగ్రకుల భూస్వాములు, బ్రాహ్మణవాదులే ఆస్థానాలకు ఎగబాకేందుకు పకడ్బందీగా భావజాలవిప్లవం నిర్వహించారు. అందువల్లే వీరి పంచన చేరిన వాళ్ళల్లో అగ్రకులాలు తప్ప శ్రామికకులాలు వాళ్ళు పారిశ్రామిక వ్యాపార వర్గాలుగా ఎదగలేకపోయారు. పేదబడుగువర్గాల స్థితిగతులలో మార్పు రాకపోవడానికి కారణం అగ్రకుల కుట్రనే అనే తాత్విక ధోరణితో రచనలు చేస్తున్నవారు బి.యస్. రాములు.

బి.యస్. రాములుగా తాత్విక దృక్పథానికి ఉదాహరణ చూద్దాం. రాజకీయాలంటే కులమో, వర్గమో, ధనమో, ప్రాంతమో సాంఘిక విప్లవమో కాదు ఇందులో ఒక్కటి లేదు. అయితే వీటన్నిటినీ సమన్వయిస్తూ సమాజాన్ని దాని చలన సూత్రాలను రెగ్యులేట్ చేస్తూ మెజారిటీ ప్రజలు సమ్మతితో వీలైనంత మేరకు సమాజాన్ని ముందుకు నడిపేట్టుచేయడం రాజకీయం. ఈనాటి రాజకీయాలు డబ్బున్న బడవలకు ఊడిగం చేసే ఉంపుడు కత్తెగా మారిపోయింది.

వామపక్ష రాజకీయాలలో కుల సంకురం మొదలైంది. దేశం కోసం రాజకీయాలకు బలైపోయినవి. జీవితాంతం పార్టీ కొరకు సర్వం అర్పించిన వీరులకు పార్టీలో తగు ప్రాధాన్యత సన్నగిల్లినది. అందువలన కన్నతల్లి కమ్యూనిస్టు పార్టీని కన్న కొడుకుగా నిలబెట్టున్నాడు. కృతజ్ఞత మనిషికి భారతం కాకూడదు. కృతజ్ఞత మన ఎదుగుదలను తినేయకూడదమ్మా కృతజ్ఞత పేరుతో వేల ఏళ్ళుగా దోపిడి వర్గాలకు దోపిడి కులాలకు బానిసలా సేవచేస్తూ అణగారినామైన శూద్రజాతి తాత్వికుడు తన ప్రజలను మేలుకొల్పుతున్నమాట ఇది. అంటున్న బి.యస్. రాములులోని వేదనను అర్థం చేసుకోవాలి. సమాజాన్ని తాత్విక చింతనతో అర్థం చేసుకుని మానవ సమాజంలోని ధనబలం, కులబలంతో విప్రవిగ్న వ్యవస్థను అంతం చేయాలన్నది బి.యస్. రాములు ఆశయంగా కన్పిస్తుంది.

ఏ దేశంలోనైనా గ్రామీణ ఆర్థిక వ్యవస్థా ఫలమైన సమిష్టి లేదా ఉమ్మడి కుటుంబ జీవనం ఆ తర్వాత కాలంలో పారిశ్రామిక విజృంభణ కారణంగా చిన్నా భిన్నం కావటం సర్వత్రా జరుగుతూ వస్తున్నదే. అలా జరిగే క్రమాన్ని మనం ఈ దేశంలో ఇంతకు చాలా ముందే అనుభవించి ఉన్నాం. నేడు (నగర) పట్టణ జీవితాలకు అలవాటైపోయిన వారంతా ఈ పరిణామ క్రమంలో ఈ తరంలోనే గత తరంలోనే ప్రభావితమై స్థిరపడిపోయినవారే అయితే అందరూ అలా స్థిరపడిపోయిన వారేనా? నగరాల్లో స్థిరపడిపోయిందవచ్చుగానీ వారిలో జీవితంలో స్థిరపడిన శాతం ఎంత? వారలా ఎందుకు వారిలా మిగిలిపోయారు. ఈ క్రమాన్ని అర్థం చేసుకోవడం మనసుల్ని కెలికే కథగా చెప్పడం కొందరికే సాధ్యం ఆ పనిని విజయవంతంగా నిర్వర్తించు కథకుడు బి.యస్. రాములు.

బి.యస్. రాములు కథలలో నిత్య జీవితంలోని అనేక సంఘటనలు కన్పించును. కుటుంబాలలో చెలరేగే పోట్లాటలు జీవితాన్ని కుదిపివేసే సమస్యలు. కష్టాలను ఎదుర్కోవడానికి గుండెదైర్యం కావాలంటారు. వ్యవస్థలోని లోపాలను చిత్రిస్తూ ధనవంతులు ఇంకా ధనవంతులౌతున్నారని అందుకే సామాన్యునిలో చైతన్యం రావాలంటారు.

6. “విశ్వ మానవతావాది సి.నా.రె.”

తెలుగు సాహిత్యంలో మకుటంలేని మహారాజు సి.నా.రె. ఆయన కవిత్వం నిండా విశ్వ మానవత ఉంటుంది. సి.నా.రె. ప్రౌఢకవులకు ప్రౌఢకవిగా పండితులకు పండితుడిగా, రైతులకు రైతుబాంధవుడిగా కార్మిక, కర్షక శ్రమైక జీవులకు ఆపుడిగా మానవతావాదులకు మానవత్వాన్ని పరిమళింపజేసే వాడుగా కనబడతాడు ఆయన కవితా రచన అట్టిది. ఈనాటి అస్తవ్యస్త వ్యవస్థను చూసి సి.నా.రె. కలతచెంది కవిత్వం రాస్తున్నారు. మానవతా విలువలు పతనమౌతున్న వ్యవస్థలో మంటల్లో మానవుడిని గొంచినారు. సప్తసముద్రాలు ఏకమైనా చలించని గుండె నిబ్బరం కావాలని మనిషిలో ధైర్యాన్ని ప్రబోధిస్తున్నారు. సి.నా.రె. విశ్వ మానవతకు తార్కాణం.

మనిషి నా ఉచ్చాసం

మనిషి నా విశ్వాసం అంటూ ఆయన ప్రకటించారు.

సాహిత్యం విశ్వజనీనమైనది. తాత్కాలిక సమస్యలపై రాసినా విశ్వ జనీనత సార్వకాలీనత సంపాదించుకోవచ్చునో లేదో తెలియదు కాని సి.నా.రె. సాహిత్యం చదువుతుంటే అది సార్వకాలీనమైన మానవతా విలువలు కలదిగా రవళిస్తుంది. ఆంధ్రదేశంలో సాహితీ గుభాళింపులు కురిపించిన సాహితీకారులు రెడ్డి రాజులు, రెడ్డి రాజుల సాహిత్య వారసత్వం సి.నా.రె. లో నిండివుంది. సహృదయత్వం ఆయన నరనరాన నిండింది. తండ్రి మల్లారెడ్డి వ్యవసాయం కొనసాగించేవారు. సి.నా.రె. లో చిన్ననాటి నుండే కవిత్వం వేళ్ళును కొనినది. కరుణ రస హృదయంతో స్పందన కలిగిన వారాయన. పుట్టింది పల్లెలో... ఆ పల్లె జీవనంలోని జానపద హృదయం సి.నా.రె. లో నిండుకుంది. అందుకే ఆయన కవిత్వం నిండా మానవీయత కనిపిస్తుంది. పల్లె పదాలు దర్శనమిస్తాయి. సి.నా.రె. ముఖ్యంగా భావకవిత్వం నుంచి అభ్యుదయ కవిత్వం ముమ్మూరంగా వచ్చే కాలంలో కలం పట్టాడు.

శృంగార కవిత్వమైనా, భావ కవిత్వానికి సంబంధించినదైనా అభ్యుదయ కవిత్వానికి సంబంధించినదైనా ఆయనరాసే కవిత్వంలో మానవుడే మహానీయుడిగా పేర్కొన్నాడు.

మానవతావాది, కవితాశిల్పి సి.నా.రె. ఆయన కవిత్వంనిండా దేశభక్తి, జాతీయత కనిపిస్తుంది.

మానవుడి జీవితాన్ని గూర్చి సి.నా.రె. ఇలా అంటారు. జీవితంలో కష్ట సుఖాలను భరించటం నేర్చుకోవాలంటారు. కష్టాలు కలిగినపుడు కృంగిపోవడం. సుఖాలు కలిగినపుడు పొంగిపోవడం మంచిదికాదని గుండె నిబ్బరం పెంచుకోవాలంటారు.

బ్రతుకంటే ఉద్దీప్త చైతన్యం

జల విద్యుత్తుతో దాని బాంధవ్యం

బ్రతుకంటే వర్షా మేఘం

బీళ్లతో ఏళ్లతో దాని అనుబంధం

ఈ విధంగా సి.నా.రె. మనిషి మనుగడకు మార్గాన్ని చూపారు. పతనమౌతున్న మానవ వ్యవస్థను చూసి ఆయన కలత చెందుతున్నారు. దిక్కు మొక్కులేని అనాధలను, బిచ్చగాళ్లను దగాపడ్డవారిని చూసి సి.నా.రె. వేదనాభరితుడైనాడు. మంచిని పెంచి పంచనను తుంచాలని ఆయన ఆరాటపడ్డారు. దోపిడీ దారులకు ఆయన హెచ్చరికగా.

కుత్తితాల పద్మవ్యూహాలను

ఆదిలోనే బద్దలు గొట్టే

అభిమన్యుల తరం... అంటే ఇక జాగ్రత్త పేదవాడు చైతన్యడు అవుతున్నాడని ఆయన అంటున్నారు.

కవిత్వమంటే కాలక్షేపానికి రాసేది కాదని అది సమాజంలో మార్పు తేవడానికి దోహదకారి కావాలని సి.నా.రె. అభిలాష. కవి అనేవాడు రవిలా ప్రకాశవంతుడై ఉండాలని అతని కన్నులు “మైక్రో స్కాపు”ల వలె పనిచేయాలని సమాజాన్ని పరిశీలించి చెడును చెరిగి వేయాలంటారు.

పరులబాధ తనబాధగ

పంచుకొన్నవాడే కవి

పరుల సుఖంలో శిరస్సు

పైకెత్తినవాడే కవి

కవిత్వం కవి ఆయుధమైతే అది పేదవాడికి గుండె ధైర్యం నివ్వాలని సి.నా.రె. అంటారు. ఈనాడు పేదవారు కటిక పేదవారుగా అవుతున్నారని ధనవంతులు కోట్లకు పడగలెత్తుతున్నారని ఈ వ్యవస్థలో మార్పురావాలని శ్రమజీవికి విలువ పెరగాలని

శ్రమజీవి చమట బిందువులో

అణిముత్యమూ ఉంది

అగ్నిగోళమూ ఉంది

నిజం తెల్పుకొన్న కష్టజీవి నిర్భయంగా పోరుచేస్తే ఇక వ్యవస్థలో మార్పు తప్పదని అప్పుడు దోపిడీ అంతమౌతుందని సి.నా.రె. అంటున్నారు. సి.నా.రె. కవిత్వంలో ఈ సమాజాన్ని మార్చాలనే తపన కన్పిస్తుంది. అందుకే ఆయన కవిత్వం నిండా మానవత కన్పిస్తుంది. సి.నా.రె. కలం నిత్య చైతన్యం ఆయన నిరంతర కవితా యాత్రికుడు.

రాస్తూ రాస్తూ పోతాను సి

రా ఇంకే వరకు

పోతూ పోతూ రాస్తాను

వపువాడే వరకు

సమాజంలోని చెడును నిరసిస్తూ మంచిని కోరుకుంటున్నారు. మానవత్వమే

లక్ష్యముగా కవిత్వం రాస్తున్నారు. సమసమాజం సమభావం రావాలని సంకుచితత్వం పోవాలని ఆయన అంటారు.

పరిమళాల నెవడావును

పైరగాలి నెవడావును

వివడావును మానవతా

రవి రుక్మను కవివాక్కును

అంటూ కవి స్వేచ్ఛా ప్రియుడని ప్రకటించారు. శ్రీశ్రీది మార్క్స్ మార్గమైతే సి.నా.రె. కోరుకునేది ఆమార్చే అయినా మార్గం వేరు. సి.నా.రె. శాంతియుత విప్లవ బాటలో సమాజంలో మార్పు రావాలంటారు. ఈ శాంతి పనికి మాలినదిగా ఉండకూడదని ఆయన అంటారు. తన కవితా ప్రస్థానాల ద్వారా ఈ వ్యవస్థలో మార్పు తెస్తానని అన్నార్తుడిలో దగాపడిన వాడిలో చైతన్యం చిరుదీపికలు వెలిగిస్తా నంటాడు.

మతాలకై మరణించు ఆ

మాయకు లెవరుండబోరు

గతానికై విలపించే

మృతభావులు కానరారు

మానవతా పరిమళాలను విరజిమ్మే మహాకవి సి.నా.రె. విశ్వకవి అయిన సి.నా.రె. సామాన్య మానవుడిలో అజ్ఞానాంధకారాలు తొలగించాలని అంటారు.

మనిషిని కేంద్ర బిందువుగా తీసుకుని సి.నా.రె. రచనలు చేశారు. ‘నాగార్జున సాగరం’, ‘కర్పూర వసంతరాయలు’, ‘విశ్వనాథనాయడు’, ‘స్వప్నభంగం’, ‘మథనం’, ‘విశ్వగీతి’, ‘ఋతుచక్రం’, ‘జాతిరత్నం’ వంటి రచనలతో సి.నా.రె. ఖ్యాతి విశ్వాంతరాలకు వ్యాపించినది గేయకావ్యాలు రాసినా ఆయన మానవుడిని మహోన్నతుడిగానే చిత్రించారు. ప్రణయ కావ్యమైనా చివరికి కావ్యాన్ని సందేశాత్మకంగా ముగించడంతో విశ్వమానవతను చాటారు.

‘నాగార్జున సాగరం’ కావ్యం ద్వారా మతం కన్నా మానవత్వం గొప్పదన్నారు. కర్పూర వసంతరాయలు కావ్యం ద్వారా వ్యక్తికన్య సంఘం ముఖ్యమన్నారు. ‘స్వప్నభంగం’ కావ్యం ద్వారా ఊహా లోకాలకన్న వాస్తవలోకమే మిన్న అని నిరూపించారు. ‘విశ్వనాథనాయడు’ కావ్యంలో స్వాధ్యంకన్నా, స్వరాజ్యకాంక్ష కన్నా ప్రభుభక్తియే గొప్పదన్న భావాన్ని దేశీయతను విశ్వాసాన్ని కలిగియుండాలన్న విషయాన్ని చెప్పారు. రాజ్యకాంక్షకన్నా ధర్మమే ఆచరణీయమైనదని చెప్పారు.

‘విశ్వంభర’ సమగ్ర వచన కావ్యం ద్వారా భారతీయ సాహిత్య అత్యున్నత పురస్కారం “జ్ఞానపీఠ్” అందుకున్నారు. తెలుగు సాహిత్యానికి “నోబుల్ పురస్కారం” అందించాలని కోరుకుంటున్నాను.

7. అభినవ పద్య మహాకవి నండూరి రామకృష్ణమాచార్యులు

తెలుగు సాహిత్యంలో పద్యకవితలో నండూరి రామకృష్ణమాచార్యులది ప్రత్యేక స్థానం. పాశ్చాత్య నాగరికత భారతీయ నాగరికతను సంస్కృతిని కలుషితం చేసి వెర్రితలలు వేస్తున్న యువత పరభాషా మోజులోపడి ‘మాతృభాష తెలుగు’ ను విస్మరిస్తున్న వైనం సమంజసం కాదు. ‘తెలుగు’ను కళాశాల స్థాయి నుండి మృగ్యం చేయాలనే ప్రయత్నం కుట్రపూరితమైనది. మాతృభాషను విస్మరించడమంటే మనం బానిసత్వానికి అలవాటుపడటమే అవుతుంది. తెలుగుభాషా పరిస్థితి ఇలా అవుతున్న ఈ సమయంలో భాషావాదులు కవులు, ముందుకు వచ్చి తెలుగును రక్షించుకోవలసిన అవసరం వున్నది. ఒకవైపు ‘మాతృభాషారక్షణ’ ఉద్యమం సాగుతున్న తరుణంలో మరోవైపు “పద్యకవిత”ను రక్షించుకోవలసిన అవసరం వుందంటూ ఉద్యమస్ఫూర్తితో నండూరి రామకృష్ణమాచార్యులు ‘ఆంధ్రపద్యకవితా సదస్సు’ను ప్రారంభించి రాష్ట్రశాఖకు అధ్యక్షులుగా కొనసాగుతూ కవితా జైత్రయాత్రను కొనసాగిస్తున్నారు.

వీరు కరుణశ్రీకి సన్నిహితులు. కవిత్వంలో అపరవేమన గుర్రం జాషువా బిడ్డ ‘హేమలతా లవణం హైదరాబాద్ లో నండూరి రామకృష్ణమాచార్యుల ఇంటికి వెళ్ళి నూతన వస్త్రాలు బహుకరించి తన తండ్రి జాషువాను నండూరిలో చూసుకున్న సహృదయత, నండూరి రామకృష్ణమాచార్యుల విశిష్టతకు, గౌరవానికి నిదర్శనం. నిరాడంబరత, సచ్చిలత, నండూరి వ్యక్తిత్వానికి నిదర్శనాలుగా భావించాలి.

నమ్ముకున్న అభిమానులను, కవులను వారి ఎదుగుదల కోరి సహకరించడం నండూరి రామకృష్ణమాచార్యుల గొప్పతనం. వారిది కరుణరస హృదయం, కుల, మత, భాషా భేదం లేకుండా తనను అభిమానించే వారి యోగక్షేమాలకై పరితపిస్తారు. మంచితనంతో మంచి పనులు చేసే వారిని నండూరి రామకృష్ణమాచార్యులు తనకన్నా వయస్సులో చిన్నవారైనా ఆదరించి సత్కరిస్తారు. “సుభానలీ” అనే కవి హేతువాదంతో రచనలు చేసి నాస్తిక సమాజంద్వారా సేవలందిస్తున్నందుకు మెచ్చుకొని సత్కరించడం నండూరి పరిమళ హృదయానికి నిదర్శనం.

నండూరి రామకృష్ణమాచార్యులు స్వాతంత్ర్య జాతీయోద్యమాలలో పాల్గొన్నారు. గాంధీజీ సేవాగ్రామ్ ఆశ్రమాలలో వారితోపాటు జీవనయాత్ర సాగించి, చిన్న వయస్సులోనే స్వాతంత్ర్యం కోసం స్వేచ్ఛా సమానత్వం కోసం పరితపించిన పోరాట యోధులు.

‘మహాభారత’ రచనకు పూనిన నన్నయవలె లోక కళ్యాణం తన ప్రధాన ధ్యేయమంటారు. ఎనభై ఏళ్ళ వయస్సులో కూడా. కవితా సమావేశాలలో పాల్గొనడానికే ఆంధ్రదేశమంతా ఆయన ప్రయాణించడం నండూరి ఉత్సాహానికి నిదర్శనం ఆయన చిరునవ్వులో స్వచ్ఛత, సౌశిల్యత, మంచితనం శ్రీశ్రీ వలె మరో ప్రపంచాన్ని చూపిస్తుంది.

నండూరి కవిత్వంలో పరిశోధనాంశమైన అనేక అంశాలు అగుపించును కర్ణుడు - భీష్ముడిలోని వైరాన్ని మాత్రమే అందరూ గాంచుతారు. కాని నండూరి కర్ణ భీష్ముల అంతరంగ హృదయాన్ని ఆవిష్కరించడం గొప్పతనం. భీష్ముడు కర్ణుడి గూర్చి మంచి హృదయంతో

చెప్పినట్లుగా నండూరి చెప్పిన విధానం గొప్పదారిగా అగుపిస్తుంది. త్యాగశీలి నమ్ముకున్న రాజరాజు దుర్యోధనుడి కొరకు సర్వం అర్పించిన కర్ణుడి పాత్రకు విశిష్టత గొల్పుతుంది.

త్యాగ గుణమునందు - దాన శీలమునందు

నీకు సాటి ఎవరు నీవే తప్ప

అవదరింపుమయ్య - ధ్రువ తారవే నీవు

అమృత సాహితీ విహాసమున అని చెప్పడం త్యాగధనులు కర్ణ - భీష్ముల యొక్క అమృత హృదయాలను నండూరి ఆవిష్కరించారు.

నండూరి రామకృష్ణమాచార్యులు కవితా జీవితంలో ఎన్నో ప్రస్థానాలను చూసినారు. ఎన్నియో సాహిత్య ఉద్యమాలను గాంచినారు. ఏ ఇజాలకు కట్టుబడకుండా ఉన్నత శిఖరారోహణ చేసిన మహాకవి. ప్రజాకవి వేమనవలె కవితత్వం ద్వారా నీతిని జీవితం ద్వారా నిజాయితీని అందించినారు.

“మరణ మంగళా శాసనం” (అంటూ) నండూరి చెప్పిన పద్యగేయంలో ఒక ‘మహాకావ్యం’, ఒక ‘మహాయజ్ఞం’ వంటి పట్టుదల సంస్కరణ అందులో కనిపిస్తుంది. కన్నీరు తెప్పిస్తుంది.

జరపవద్దు - నాకు - శ్రాద్ధ కర్మలనేవి

వద్దు పెట్టవద్దు - తద్దినాలు

బాలబాలికలకు - బహుమానములు తీర్చి

ఏ దినమునైన ఇవ్వవచ్చు

మత విశ్వాసాలు కాదు ఉన్నతమైన ఆదర్శం కావాలని యువతకు సందేశం ఇస్తున్న కందుకూరివలె దర్శనమిస్తారు.

నేటి ప్రపంచాన్ని చూస్తున్న నండూరి విలువలు పతనమౌతున్నవని కలత చెందుతున్నారు. స్వార్థం కోసం మానవుడు - మానవుడినే హింసిస్తున్నాడని. ప్రజలకు - ప్రజలు దేశాలకు దేశాలు హింసా ప్రవృత్తితో పెట్రేగిపోవడాన్ని నిరసిస్తున్నారు. బంధుప్రీతి, అశ్రిత పక్షపాతం, స్వార్థం, మానవుడిని చెడగొడుతుందంటారు.

అరయ-క్రూరహింస-హత్య యొక్కటెకాదు

వేరు వేరు హింసలెన్నో కలవు

మంచివాని మృదుల మనసు నొప్పించుటే

ఎంచిచూడ - ఘోర హింసకాదే?

అంటూ శాంతిసాధన సమానత్వ సాధన దోపిడీలేని సమాజ నిర్మాణం జరగాలంటే మనసులు మార్పుకోవాలని మంచితనం పెంచుకోవాలంటారు. నండూరి రామకృష్ణమాచార్యులు కవితా ఆలోచనముతో బుద్ధుడివలె శాంతి సందేశాన్ని ఇస్తూ, ఓ మనిషి నీవు మారు సమాజానికి క్షేమాన్ని ఒనగూర్చమంటున్నారు.

- డా॥ నండూరి సాహితీ సన్మాన సంచిక, కరీంనగర్

తేది. 23-4-2000

8. కౌట్యుడేక చింతన సౌభాగ్య త్రితయ

ఆభ్యుదయ దృక్పథంతో కవిత్వం రాసి సమ సమాజ నిర్మాణానికై పరితపిస్తున్న కవి సౌభాగ్య. పేదరికం, దుర్భర దారిద్ర్యం మానవ లోకాన్ని కలతపెట్టుచున్న సమస్యలు. అందరి శ్రమను కొద్దిమంది దోపిడీచేసి అనుభవిస్తున్నారని సౌభాగ్య బాధపడతాడు. అందుకే కవితా యుద్ధం ప్రారంభించి సమాజాన్ని చైతన్య పరుస్తున్నారు.

ప్రపంచాన్ని జయించే

ప్రయత్నంలో వున్నాను

ఈ విజయాల నడుమ

ఈ వైఫల్యాల నడుమ ... (అనే) కవితా పాదాల ద్వారా కవి ఆత్మ విశ్వాసాన్ని ప్రకటిస్తున్నారు. కార్యదక్షునికి - వైఫల్యాలు, తాత్కాలిక నిరుత్సాహాలు కారాదంటున్నారు. అచంచలమయిన దీక్ష కావాలన్నది వీరి ఆలోచన మనిషికి పట్టుదల కావాలని “చీమ” వలె సాధించే ప్రయత్నం చేయాలని అప్పడే పరిపూర్ణమైన మానవుడు రూపొందగలడని సౌభాగ్య చెపుతున్నారు.

అభినందనలు విరిసిన పెదాలపై

అభిశంసలు మొలచినా ఏదయినా మంచి కార్యాన్ని నిర్వహించాలంటే ఎన్నో విమర్శలు అడ్డంకులు ఎదుర్కోవాల్సి ఉంటుంది. కాని పిరికివాడుగా సమస్యలకు భయపడితే అది మనకు కార్చిచ్చులా కాలేస్తాయి. అందుకే? ఈ అసమనసమాజ గాఢాంధకారంపై కాంతి బాణంలా దూసుకుపోవాలని అంటూ సౌభాగ్య సామాన్యునికి ధైర్యాన్ని నూరిపోస్తున్నాడు.

‘యుద్ధమింకా ఆరంభం కాలేదు’ (కవిత్వ)లో ఒక చెంప కొట్టినవాడికి రెండో చెంపను ఇస్తేవాడు రెండూ వాయిస్తాడు. కనుక అన్యాయానికి ఎదురు తిరగక తలవంచుతే వాడు మనను పీల్చి పిప్పి చేస్తాడు.

హత్యలూ మానభంగాలు లాకప్ మరణాలు

దగా ప్రపంచానికి జడుసుకున్న

లేత కుర్రాళ్ళ ఆత్మహత్యలూ... ఇవన్నీ అనునిత్యం జరుగుతున్నవే వీటిని ఎదుర్కోవడానికి కొంతమంది యువకిశోరాలు ప్రయత్నిస్తే... “తిరగబడి ఉరికంబాలెక్కిన యవ్వన స్మృతులూ” అని సౌభాగ్య ఎంతగానో సమయ స్ఫూర్తిగా వివరించారు. అందువలన ఏ కొంతమందో తిరగబడితే కాదు దగాపడ్డ వారంతా తిరగబడినవాడే యుద్ధం ప్రారంభమయినట్లు అంటున్నారు.

“కృత్యాద్యవస్థ” (కవిత) లో ఈ క్రుళ్ళి కృషించిన సమాజంలో మార్పు తీసుకరావాలంటే... తరతరాల పోరాట స్ఫూర్తితో మనమంతా త్యాగాలకు సిద్ధపడాలని... అశాంతి రేపంది ప్రశాంతి చేశారదు. ఈ సంఘాన్ని మార్చాలంటే మనం ముమ్మందుకు కదలాలి.

జనానికి ముందు
జగత్తు స్తంభిస్తుంది
ప్రసవానికి ముందు

ప్రాణం రెపరెపలాడుతుంది ... అంటున్నారు సౌభాగ్య. సామాజిక వ్యవస్థను సంస్కరించడానికి మానవునిలో చైతన్యం రావాలి. సామూహికంగా అన్యాయాన్ని ఎదిరించాలి. అప్పుడే సమాజంలో అన్యాయం తొలగిపోతుంది.

“మహా సన్నివేశాలు” (కవిత) లో సమసమాజం రావాలని ఆశిస్తున్నాడు.

దురభిప్రాయాలు దూరానికి పారిపోయి
అంతస్తులూ అహంకారాలూ

ఆవిరయిపోయి... (అంటూ) మనిషిలో మానవత్వం మేల్కొనాలని, మనిషిలో రాక్షసత్వం తొలగిపోవాలని... అప్పుడే మనిషి, మనిషి మధ్య అంతస్తులు తొలగిపోయి స్వార్థం సంకుచితం సమసిపోయి విశ్వ మానవత రూపొందగలదంటున్నాడు సౌభాగ్య. కుల, మతాల సంకుల సమరం కూలిపోయి నూతనమైన వ్యవస్థ రూపొందగలదంటున్నారు.

“ప్రతిభకు ప్రచారమెందుకు” (కవిత) లో సౌభాగ్య.

రక్తానికి ఇంకోరంగు పులమడమెందుకు
భజనలెందుకు
భుజకీర్తనలెందుకు... (అంటూ) ఈ కుటిలనీతి సమాజాన్ని

ప్రశ్నిస్తున్నారు.

నేరస్తులు మేరు పర్వతాలెక్కి
నక్షత్రాల వెనుక గమనాన్ని వెతుకుతున్నాడు
కాని మనిషి - మనిషిని దోపిడి చేస్తున్నాడు
ఇక్కడ ఎంతో మంది దౌర్భాగ్యులు

బతుకు బాధలతో కూరుకుపోతున్నారు (అంటున్న) కవి ఈ లోకంలో విలువలు పతనమైనవని అవినీతి పెచ్చరిల్లుతుందని, న్యాయంను, అన్యాయం చంపివేస్తుందని సౌభాగ్య కలతచెందుతున్నారు.

“రాజీ” (కవిత) లో సౌభాగ్య నేటి మధ్య తరగతి పేదవాడి జీవితాన్ని వివరించాడు.

రగులుతున్న సమాజంలో రాజీలు అవసరమే
ఉద్రేకం ఉరకలు పెడుతున్న ఒప్పందాలు తప్పువు

పొలాల్లో కష్టపడతారు

ఆఫీసుల్లో శ్రమిస్తారు

నాలుగు మెతుకులు నోట్లోకి

వెళ్ళడానికి నానా తిప్పలు పడతారు... (అంటూ) వాపోతున్నారు.

అయితే ఈ బానిస బ్రతుకు తమ కొద్దని హృదయంలో సంఘర్షణ మొదలైనా? తన వేతులు బిగుసుకున్నా? “రాజీ” మాత్రం తప్పదు. అని సామాన్యుని నిస్సహాయతను తెలియజేస్తున్నారు.

“దయచేసి దయచూపకండి” (కవిత) లో ఒకవైపు అణగద్రొక్కుతూ దాన్ని ఏ విధంగానయినా అణచివేసే ప్రయత్నాలు చేస్తూ మరోవైపు...

కరుణచూసే చూపు

కత్తితో కంఠాన్ని కసిదీరా నరికేనట్లుంటుంది

దయచేసి దయచూపకండి

తడి బట్టతో గొంతుకోసే వద్దతి మానండి... (అంటూ) సౌభాగ్య సందేశాన్ని ఇస్తున్నారు. నమ్మించి మోసంచేసే మోసగాళ్ళున్నారు. అందువల్ల జాగ్రత్తగా ఉండాలని “తస్మాత్ జాగ్రత్త” అంటున్నారు.

“నాన్నా నాకేమైనా కొనిపెట్టవు” (కవిత)లో సౌభాగ్య చిత్రించిన పేదవాడి కథ... మనసున్నవాడికయితే తప్పక కంటనీరు వస్తుంది.

వీధి అంగల్లో బుజ్జగిస్తూ

వేలుపట్టుకొని నడిపిస్తున్నాడు

నాలుగేళ్ళకొడుకు కనుకొలకుల్లో

జలజలారాలే కన్నీటి దొంతర్లవి తుడుస్తూ తండ్రి

మాటి మాటికి మారాం చేస్తున్నాడు ... పిల్లవాడిని తీసుకపోతున్న

తండ్రి చేతిలో చిల్లిగవ్వలేదు. అది అతని పేదరికం కవి అంటున్నారు.

ఈ వ్యత్యాసాలు పిల్లవాడికేం తెలుసు త్రోవలో ధనవంతుల పాపులలో ఉన్న “స్వేట్లు” మాడ్రన్ డ్రెడ్లు” వాడిని ఆహ్వానిస్తున్నాయి. తన కుమారుని ఏడ్చును మాన్పించని తండ్రి దీనస్థితిని వివరించిన తీరు బాగుంది.

“కాస్ట్ల పెళ్ళిచూపులు” (కవిత) లో నేటి వివాహ వ్యవస్థను సౌభాగ్య నిశితంగా విమర్శించినారు. కేవలం పెళ్ళిచూపులు నటన.

డబ్బును కన్నవాళ్ళ అంగీకారంతో

డబ్బు డబ్బును ధంకా

భజాయించి ప్రేమించింది

డబ్బు ప్రేమను డబ్బు అంగీకరించింది (అంటున్న) సౌభాగ్య ఇక్కడ డబ్బుకు, డబ్బుతో పెళ్ళయింది అంటూ వాపోతున్నాడు.

కృత్రిమత్వానికి నగరాలు ప్రతీకలుగా నిలుస్తున్నవి నగర జీవితాన్ని ఎంతో నేర్పుగా వివరించారు.

జీవితాలతో తృప్తిపడని జీవితాల్లో

కూలీచాలని గుంపుచేసే జ్వాలాగానంలో

సంఘటిత కార్మికుల సామూహిక సమ్మెల్లో... (అంటూ)

నేటి నగరాలు ప్రశాంత చిహ్నాలు కావు. అశాంతికి గుర్తులు దోపిడీ, దౌర్జన్యాలు, మోసం, దగా, పట్టణాలలో నిత్యకృత్యాలైనవి మనిషిని. మనిషి నమ్మే మానవత అక్కడ లేదు. ఇది పూలబాట కాదు. ముండ్లబాట అంటున్నారు.

నేడు దోచుకోవడానికి కేంద్రంలా కనిపించే నగరం

రేపు దోచుకున్నది దోచిపెట్టే స్వర్గం

(అంటూ) నగర స్థితిని, కాలుష్య వాతావరణాన్ని వివరించినారు. సౌభాగ్య కవిత్యంలో మానవత మంచి తనం నిండివుంటుంది.

- జనధర్మ, వరంగల్

తేది జులై, 1988.

9. అపర వేమన యోగి కవితాధార

చిత్రంపుపోకడల్ - కీ.శే. ఎస్.కె. పిళ్ళే

తెలుగు సాహిత్యంలో శతక కవిత్వమునకు విశిష్టత చేకూర్చిన కవి ఎస్.కె. పిళ్ళే. వీరు కరీంనగర్ (జిల్లా) ధర్మారం (మండలం) గోపాలరావుపేట అను కుగ్రామములో - సందినేని ముత్తయ్య, ఇలవ్వ, దంపతులకు (15-5-1935) లో జన్మించిన ఎస్.కె. పిళ్ళే ప్రగతిశీల భావాలతో జీవితమంతా కవిత్వం రాశారు. నిజాం ప్రభుత్వ తాబేదార్లు రాక్షస రజాకర్లకు వ్యతిరేకంగా జరిగే పోరాటంలో పాల్గొని జైలుశిక్ష అనుభవించారు. పవిత్రమైన ఉపాధ్యాయ వృత్తిలో ఎందరెందరికో ఆదర్శప్రాయుడై విద్యార్థుల జీవితాలను తీర్చిదిద్ది ఉత్తమ ఉపాధ్యాయ అవార్డు నందుకున్నారు. 1993 ఫిబ్రవరిలో పరమపదించిన ఎస్.కె. పిళ్ళే మరణంలేని కవిగా చిరస్థాయిగా మన హృదయంలో జీవిస్తారు. ప్రముఖ నవల, కథారచయిత కాలువ మల్లయ్య పిళ్ళేగారి అల్లుడు కావడం విశేషం. ఎస్.కె. పిళ్ళే గారు “హాస్రభాశతకం” “ఎగుడు దిగుడు సమాజం” “భుజంభుజం కలిపినడు” “చిత్రంపు పోకడల్” వంటి కావ్యాలను వెలువరించారు. “నిరక్షరాస్యత నిర్మూలన” (తుమ్మెద పాటలు) వంటి చిరుపాత్రములను ముద్రించి గ్రామీణులలో చైతన్యం రేకెత్తించడానికి ఉచితంగా వాటిని పంపిణీ చేసి తన విశాల హృదయాన్ని చాటుకున్నారు. “విప్లవకవి” “అభ్యుదయ” ఉద్యమ నిర్మాత మహాకవి శ్రీశ్రీ మరణంతో కలతచెంది 1983లో ఆయన స్మృతిలో “జనహిత కవితా సంకలనం” వెలువరించారు. సాహితీ ఉద్యమకారులైన ఎస్.కె. పిళ్ళే “జనహిత సాహిత్య సమితి” ని ప్రారంభించి పలు సాహిత్య సమావేశాలు నిర్వహించి యువ కవులను ప్రోత్సహించినారు. “జనహిత ప్రచురణ”ల విభాగాన్ని నెలకొల్పి తన కవిత్వమే కాకుండా ప్రసిద్ధకవి మలయశ్రీ, కాలువ మల్లయ్య వంటి వారి పుస్తకాల ప్రచురణలకు దోహదపడినారు. ఎస్.కె. పిళ్ళే ధీరగంభీరుడు మంచివ్యక్తిత్వం కలిగినవారు. తన తండ్రి ముత్తయ్య ‘పోలీస్ పటేల్’ గా నిర్వహించినా ఇసుమంత గర్వంలేకుండా సామాన్యులతో కలిసి మెలిసి తన సహృదయతను చాటుకున్నారు. ఉన్నత వ్యక్తిత్వం కలిగిన ఎస్.కె. పిళ్ళే తన (58) వ యేట మరణించడం తెలుగు సాహిత్యానికి తీరని లోటుగా భావించాలి.

పద్యం, గేయం వ్రాయడంలో ఎస్.కె. పిళ్ళే చేయి తిరిగిన రచయిత. “భుజం భుజం కలిపినడు” (అను) కావ్యంలో ఆయన వ్రాసిన పాటలు గ్రామీణుల హృదయాలను దోచినవి. పద్యం పాతబడిందని అనేవారు. పద్యం వ్రాయలేనివారు ఈ రోజు పద్యకవిత్వాన్ని విమర్శిస్తున్నారు. ఇది సరియైన పద్ధతికాదు. సుమతి, వేమన (శతకాలు) ఛందో బద్ధంగానే ఉండి గొప్పనీతిని వెలువరించినవి. ఈ కోవకు చెందిన అధునిక కవులలో ఎస్.కె. పిళ్ళే గారిని చెప్పవచ్చు.

ఎస్.కె. పిళ్ళే గారు తన తొలి రచన “హేమభో శతకము” లోనే ఛందో బద్ధ కవిత్వాన్ని రాసి తన సత్తా నిరూపించుకున్నారు. సామాజిక వ్యవస్థలోని అనేక రుగ్మతలపై కవిగా దృఢమెత్తారు. అవినీతిమయమవుతున్న సమాజాన్ని చూసి స్పందించడం కవితాపరంగా భావవ్యక్తీకరణ చేయడం ఎస్.కె. పిళ్ళే గారి ఉదాత్తతకు నిదర్శనం. ఎస్.కె. పిళ్ళే గారు తన మరణానికి కొన్ని రోజుల ముందు “చిత్రంపుపోకడల్” అనే “త్రిశతి”ని పూర్తిచేశారు. ఆయన మరణానంతరం వారి కుమారులు ఈ కావ్యాన్ని వెలువరించారు. ఎస్.కె. పిళ్ళే గారు సాంప్రదాయక కవి కాదు. విప్లవ భావాలతో ప్రజ్యరిల్లే ఆయన శతక సాహిత్యంలో ఛందో నియమాలతో రాసినారు. అది పిళ్ళేగారికి భాష, నుడికారాలపై ఉన్న గొప్ప అవగాహనగా చెప్పుకోవచ్చు. ప్రసిద్ధకవి “విశ్వనాథ సత్యనారాయణ” గారు వరలక్ష్మి త్రిశతినీ వ్రాసినారు. ఎస్.కె. పిళ్ళే గారు “చిత్రంపుపోకడల్” అనే త్రిశతినీ వెలువరించి మలిసాహిత్య విశ్వనాథుడుగా ఆధునిక భావాలలో “నవ్య వేమన” వలె కవితా వ్యవసాయం చేసినారు. ఎస్.కె. పిళ్ళే గారు పరిశోధనాత్మక కవి అందుకే ఛందో విధానంలో నూతన సృష్టిని చేసినారు. ఈ శతకంలో వైవిధ్యం కన్పిస్తుందని డా॥ సుమతీనరేంద్రగారన్నారు. “మకుటం ఉన్నది కాని అసలు పద్యానికి దానికి సంబంధంలేదు. పద్యంలోని నాలుగు పాదాలలోనూ విషయాన్ని వ్యాఖ్యానించడం వలన విషయానికి వ్యాప్తి కలిగించింది. ఐదవ పాదము “ఎంత చిత్రంపు పోకడల్ ఎస్కెపిళ్ళే” అన్న మకుటం ఏర్పడింది. శతక రచనలో ఇది ఒక ప్రయోగం కవి తనను తానే శ్రోతగా భావించుకోవడం వలన ఆత్మాశ్రయ రీతి ప్రస్ఫుటంగా కనిపిస్తుంది”. తెలంగాణా మాండలికానికి సాహిత్య గౌరవం కలిగించిన వారిలో డా॥ సి. నారాయణ రెడ్డి, డా॥ ఎన్. గోపి కథా సాహిత్యంలో అల్లం రాజయ్య, కాలువ మల్లయ్య, బోయ జంగయ్య, తుమ్మేటి రఘుత్తంరెడ్డి తదితరులున్నారు. శతక సాహిత్యంలో తెలంగాణా మాండలికాన్ని అందంగా కూర్చి కవిత్వం చెప్పిన వారిలో ఎస్.కె. పిళ్ళే ప్రథములు. మచ్చుకు కొన్ని ఉదాహరణలు.

“దండమయ్య పంతులుగారు దండమంబే

భాతతీసి తండ్రిది బాకి కట్టుమనియె”

“లంజెలకు పెట్టుసాముతో లాభమేమి

గోడకేసిన సున్నమె కుదురుగాను”

“పాటుపడినంక భాగ్యానికేటిలోటు”

(కృషితోనాస్తి దుర్భిక్షమ్ అనడం కంటే ఇది కొత్తగా ఉంది)

మారుతున్న లోకరీతులు, కలుషితమైన నాగరికతను చూసి కలతచెందిన ఎస్.కె. పిళ్ళే, వేమనయోగివలె నీతులను ఉపదేశించి పాడైపోతున్న సంస్కృతిని, వెలితలలు వేస్తున్న యువతీ యువకులను సరియైన మార్గంలో పెట్టాలని పరితపించారు. ఆయన హృదయం అగ్నిగోళం వలె రగిలింది.

“ఇరుగు పొరుగింటి పడచుల పరిహసించు

మన గృహముల కలస్త్రీల మాటయేమి (అంటూ)
మందలించారు. పెండ్లైన ఇతర స్త్రీలను గౌరవించాలి. వారిని తోబుట్టులా భావించాలి.
ఇరుగుపొరుగు స్త్రీలపట్ల అసభ్యంగా ప్రవర్తించే వారిని ఈ పద్ధతిని మార్చుకొమ్మని, నీ
తల్లి కూడా “స్త్రీ” యే కదా! మరైతే వీరిని కూడా అలాగే భావించమని ఎస్.కె. పిళ్ళే
గారంటున్నారు.

ఇంటికే తెంచి యిల్లాలికియడబ్బు
పిండివంటలు వడ్డించు ప్రేమమీర
సత్కరింతురు సతులను సంబరముగ

లంచములగొన్న నాథుల లక్షణముగ (అంటూ) ఎస్.కె. పిళ్ళే గారు
ఈ విధంగా చెబుతున్నారు. బాగా సంపాదించిన నాడు మగడిని ప్రేమతో చూసే తీరులో
ప్రణయం ఏముంటుందని ప్రశ్నిస్తున్నారు. భర్త ఆర్థిక పరిస్థితిని అర్థంచేసుకోకుండా
గొంతెమ్మ కొరికలతో సంసారాన్ని నరకంగా మార్చే భార్యలకు హితబోధచేస్తున్నారు.

గ్రామీణ ప్రాంతాలు ఈనాడు నిర్లక్ష్యానికి గురౌతున్నవి అధికారదాహంతో ఓట్ల
కొరకు అనేక వాగ్దానాలు చేసి అధికార పీఠం ఎక్కగానే “పల్లె ప్రజల నోట్లై మన్నుగాట్టే”
కపట రాజకీయ వేత్తలకు ఎస్.కె. పిళ్ళేగారు నిశితముగా విమర్శించినారు.

పల్లెలో సేద్యమును జూడ పాలికాపు

పట్టణాలలో గెజెటు పదవులుండ

ధనికపరులకు పల్లెల తలపులేల (అంటూ) నిందిస్తున్నారు. ధనం
ముఖ్యమని భావించే దౌర్భాగ్యం పోవాలంటున్నారు.

రైతు కష్టాన్ని గుర్తించు నేతలేడు

అన్నదాతకు దేశాన అన్నికరువె

ఎల్లజనులను పోషించు చెల్లెనోడు

రైతు క్షేమంబు నరయని రాజ్యమేల (అంటూ) కవి పిళ్ళే గారు
దుఃఖిస్తున్నారు. సమస్త భూలోకానికి “అన్నమిడే” “అన్నదాత” కు అన్నం లేకుండా
పోతుందని అలమటిస్తున్నాడు. వ్యవసాయాలు మూతపడినవి. అవినీతి పరులు
రాజ్యమేలుతున్నారు. ఇది ఎంతవరకు న్యాయమంటున్నారు.

మనదు మంత్రుల తియ్యని మాటలెన్న

గ్రామ రాజ్యము గాంధీ మార్గంబులనుచు

భూమి పంపిణీ చేయలేరేమి మాన్స

నాలుగు పదులెండ్లును దాటె వీలుపడదె

అంటున్న పిళ్ళేగారు పవిత్రమైన నేలను కబళించి వందలాది ఎకరాల భూమిని తమ వద్దే
పెట్టుకుని ఎందరో భూస్వాములు చేస్తున్న అరాచకాన్ని వ్యతిరేకిస్తున్నారు. భూమి
పంపకాలన్ని భూస్వామికి దక్కునేమి (అంటూ) చింతిస్తున్నారు. మంత్రుల మాటలకు

విలువలేదని వారు దోపిడీ వ్యవస్థకు కాపలాదారులవలె వ్యవహరిస్తున్నారని ఎస్.కె. పిళ్ళేగారు అంటున్నారు. మనిషి “మిడిమిడి” జ్ఞానంతో వెంపర్లాడుతున్నాడని క్షణ భంగురమైన జీవితాన్ని గాంచలేక అవినీతికి పాల్పడుతున్నాడని ఎస్.కె. పిళ్ళే అంటున్నారు.

మాసికానికీ యెక్కువ మందియైన

తద్దినానికీ చుట్టాలు తక్కువకద

పెళ్ళి శుభకార్యమునకైతె ఇల్లు నిండు

చావు నాడెందు కుందురు శవము వద్ద

(అంటున్న) ఎస్.కె. పిళ్ళే తాత్విక చింతనతో చెప్తున్నారు. మానవుడు మంచితనం నేర్చుకోవాలని, పరోపకారం చేయాలని మంచితనం మానవత్వం పెంచుకుంటే మనిషి మరణం తర్వాత జీవిస్తారని చెపుతున్నారు. స్వార్థం వీడాలని సౌజన్యం పెంచుకోవాలని ప్రబోధిస్తున్నారు.

మానవత్వం కోల్పోతున్న ఈ వ్యవస్థలో “మంచివాడు” బ్రతుకుట కష్ట సాధ్యమౌతుందంటున్నారు. క్రమశిక్షణ లేని వ్యవస్థ గూడుకట్టుకున్న (అ) నాగరికతలో “నీతుల” ను చెప్పవాడు అపహాస్యానికి గురౌతున్నాడని అంటున్నారు.

మంచివానికి ఒకమాట మలుపుదెచ్చు

మంచి గొడ్డుకు ఒక దెబ్బ మార్పుదెచ్చు

చెడ్డవానికి నీతులు చెప్పిచూడు

చెప్పి నోనికే వానితో చేటువచ్చు (అంటూ) కవి పిళ్ళేగారు నేటి దుష్టనీతి పోకడలను ఎత్తిచూపారు.

రైతు రాజ్యం రావాలని గాంధీజీ తలంచాడు. అస్వతంత్రత నుండి స్వాతంత్ర్యం తేవడానికి బ్రిటిష్‌వాడి బూటు దెబ్బలను గాంధీజీ సహించాడు. నూతన వ్యవస్థను నిర్మించి తెల్లదొరలను తరిమి పవిత్ర భారతాన్ని సృష్టించాడు. గ్రామ రాజ్యం కొరకు పరితపించాడు. గాంధీజీ కలలను కల్లలు చేస్తున్నారు. అందుకే ఎస్.కె. పిళ్ళే రైతులకు మనదేశాన రక్షణ లేదు” (అంటూ) పిళ్ళే చింతనా హృదయంతో కన్నీటి పర్యంతమౌతున్నారు. ఒకవైపు పాలకుల నిర్లక్ష్యం మరోవైపు ప్రకృతి కరుణించక “అతివృష్టి, అనావృష్టి” తో బాధపడుతున్నారు.

ప్రకృతి వికటించి పెట్టెడు బాధలించ

గోటి చుట్టుపై రోకటి పోటుతీరు

విచిత్రమైన వింత వ్యవస్థలో రైతుబతుకు కష్టమౌతుందంటున్నారు. సామ్యవాద దృక్పథంతో రచనలు చేసిన ఎస్.కె. పిళ్ళే గారి కవిత్వంలో ఆర్తి, దుఃఖం నిండి వుంటుంది.

10. గుఱ్ఱం జాషువా - గజ్జలము

కాళిదాసు మహాకవి మేఘ సందేశం వ్రాస్తే, మన అభ్యుదయ కవి చక్రవర్తి గుఱ్ఱం జాషువా “గజ్జలము” వ్రాసి ప్రపంచంలో పాతుకపోయిన అంటరాని తనమనే దుష్ట ఆచారాన్ని ఖండించినాడు. మానవులలోని త్రూరత్వాన్ని నిర్మూలించి మానవత్వాన్ని తట్టిలేపి మనుషులంతా ఒకటే, ప్రతి వాడిలో ప్రవహించేది రక్తమే కదా? మరి రక్తానికి కులమే ముంటుంది. అలాంటప్పుడు కుల, మత, వర్గ భేదాలతో, మనిషిని మనిషి హింసించటం ఎంతవరకు న్యాయమని జాషువా ఆవేదన వ్యక్తపరిచారు.

నిమ్మజాతుల కన్నీటి నీరదములు

పిడుగులై దేశమును గాల్చివేయుననుచు

రాట్నమును దుడ్డుగఱ్ఱ కరానబూని

దెసలదొతెంచె, గుజరాతు ముసలిసెట్టి

భారతదేశం 200 సం॥లు (బ్రిటిష్) పరాయి పరిపాలకుల చేతిలో బందీయై భరతమాత ముద్దుబిడ్డలు దాసీలై నలిగారు. ఎన్నో త్యాగాలతో తల్లి భారతి చెర వదిలి - స్వాతంత్ర్యం చేకూరింది. స్వాతంత్ర్యం కోసం సర్వాన్ని దారబోసి బ్రిటిష్ ప్రభువుల గుండెల్లో అణుబాంబై మండిన గాంధీజీ, స్వతంత్ర పోరాటానికి నాయకత్వం వహించి, స్వతంత్రం రావడానికి రథసారథియై “జాతిపిత”గా చరిత్రలో నిల్చిపోయారు. జాతిపితను కలత పెట్టిన సమస్యలలో “అంటరానితన” మనే సంఘటన ఫలానాది తక్కువ కులం, ఫలానిది ఎక్కువ కులం అని ఎక్కువైనా ఉందా? చెప్పండి అన్నారు జాషువా. కులాలు ఇట్లా ఏర్పడ్డాయి.

- 1) ప్రజలకు ధర్మాన్ని బోధించేందుకు మార్గదర్శనం నెరపేందుకు - బ్రాహ్మణులు.
- 2) వ్యాపార వాణిజ్యాల ద్వారా ప్రజలకు అవసరమైన వస్తువులను అందుబాటులో ఉంచేందుకు - వైశ్యులు.
- 3) ప్రజల ఆస్తులు ప్రాణాలు కాపాడేందుకు - క్షత్రియులు.
- 4) వ్యవసాయం ద్వారా తిండిగింజలు పండించేందుకు ఇతరత్రా సేవలు అందించేందుకు శూద్రులు.

అనే నాలుగు వర్గాలుగా వారి వారి వృత్తులను ప్రాతిపదికగా విభజించటం జరిగింది. ఈ విధంగా ఏర్పడిన (వర్గాలు) తమ ఆధిపత్యాన్ని పెంచుకొని చివరికి శూద్రులను అంటరాని వారుగా చిత్రించారు. ఈ దురాచారాన్ని రూపుమాపడానికి గుజరాతు ముసలిసెట్టి (గాంధీజీ) కదిలినాడని జాషువా తెలిపారు.

అంటరాని తనంబునంటి భారతజాతి

భువన సభ్యత గోలుపోయెననుచు

సభ్యత సంస్కారాలకు. ఆచార వ్యవహారాలకు నిలయమైన భారతజాతి కేవలం అంటరాని తనమనే హేయమైన చర్యతో సభ్యతా సంస్కారాలను కోల్పోతుందని జాషువా హెచ్చరించాడు.

సీమ గుడ్డకు కన్నులు చెమ్మగిల్లే
ముతక బట్టకు మర్యాద పొటమరించె
నగరి వెలుపలి మాలమాదిగలు గూడ
నరులసామ్మని దేశంబు గుఱుతుబట్టె

తమ రెక్కల కట్టంచే, అగ్ర వర్ణాల గాదెలునింపి, వాళ్ళ సుఖానికి విళ్ళు కారణమైన అంటరానివారు. ఊరిబైట నివాసాలు ఏర్పరచుకొని నికృష్టస్థితిలో ఉన్న వారిని అదే (మాల, మాదిగలను) విళ్ళు నరులైనని దేశం గురుతుపట్టింది అన్నారు జాషువా.

కాళిదాసుని మేఘంబు గౌరవంబు
తెచ్చుకొన్నదె నీదు సందేశగాధ

అనడంలో జాషువా దృష్టి, మేఘాలపై ప్రసరించింది. తమ సందేశాన్ని పంపుతున్న గబ్బిలము కాళిదాసుని మేఘాలపై నడుస్తుంది. తద్వారా నిమ్నజాతుల ఆవేదనను కొనిపోతున్న గబ్బిలము, కాళిదాసుని మేఘానికే గౌరవము అవుతున్నదని వివరిస్తున్నారు.

వెఱపువలదు నీవు హరిజన సోదరా
స్వీయ రాజ్యరథము వెడలివచ్చె
లాగిపొమ్ము నీకు భాగంబు గలదంచు
బాదుచుండె రత్న భరతమాత

ఇక్కడ కవి తన పూర్తిస్థాయి, చేయూతను హరిజనుల ఎడ కురిపించి భయపడవలదు హరిజన సోదరా! నీకు ఈ భరతావనిలో స్థానముంది. ధైర్యంగా ముందు నడిచి నీ భాగం నీవు లాగుకొమ్ము నీ తల్లి భరతమాత నీ ఎడ వాత్సల్యం కురిపిస్తుంది. ఇంకా అధైర్యమేల అంటూ ఉద్బోధిస్తున్నారు.

అపజయంబుల విజయగేహంబు నిలుచు
స్తంభములు సుమ్ము నీకు విచారమేల
కొద్ది కొద్దిగ నిక్కిన గోడవోలె
సగము సగములుగా పనుల్ ముగిసిపోవు.

జాషువా ఆత్మ విశ్వాసం గల కవి. పరాజయాలను విజయాలకు చిహ్నాలుగా భావించమని “కొద్దికొద్దిగ నిక్కిన గోడవోలె”, అని చెప్పడంలో పిరికివాడికి కూడ ఆత్మ విశ్వాసాన్ని కల్పించడానికి జాషువా ప్రయోగం చేశారు.

గబ్బిలమవయ్యు శివుని లోకంబునందు
వలయు కదలిక గలిగించి వచ్చినావు

జాషువా గబ్బిలము ఆకాశమార్గమునందు ప్రవేశించి, అది శివుని లోకంలో ప్రవేశించి

అక్కడికి నిమ్మజాతుల కన్నీటి సేరదములను కొనిపోయి, ఈ విషాదవార్తను వినిపించి అక్కడ కదలిక రావడానికి గబ్బిలము చేసిన గొప్పతన్నాన్ని ఎంతో చక్కగా వివరించారు.

నరుని కష్టపెట్టి నారాయణుని గొల్చు
ధర్మశీలురున్న ధరణిమీద
కాలుమోషలేక గబ్బిల మొక్కబే
చరణయుగలి దీనికి సాగినదచు

మానవునిలో “దానవున్ని” చూడాలన్న నేడు, సాటిమానవుడిని కష్టపెట్టి నారాయణునికొల్పే ధర్మ హీనులున్న ధరణి యందు కాలుమోషడానికి తన ఆత్మీయురాలు గబ్బిలము సిగ్గుపడుతుందని కవి సీతీబాహ్యమైన లోకాన్ని చూసి చీత్కరించుకున్నారు.

గుజ్జాలకు తెక్కలుగల
వెజ్జీయుగాల్ దాటిపోయె, విజ్ఞానంబున్
బుజ్జగల గాంధీయుగమిది
కజ్జలు ఖడ్గంబు లేలగా లేవు ప్రజన్ ...

అని ఇది ఆధునిక వైజ్ఞానికుల యుగం, ఇది అనాటి మూఢ విశ్వాసాలచే నలిగే లోకం కాదిది. బుజ్జగల గాంధీ యుగం అంటూ గాంధీ ఆలోచనలలో తను ఏకీభవించిన వాడుగా, ఆధునిక భావాలతో మనను ఆలోచించమని లేనిచో లాభం లేదని జాషువా హెచ్చరిస్తున్నారు.

మనుజులార మాది ఘనమైన మతమని
ఒకడు తరిమి తరిమి యుగ్గడించు
పెక్కు మతము లిట్లు పేచీలు సాగింప
మార్గమేది యైకమత్యమునకు

నేడు కాదు అనాడే భారతీయులలో ఐకమత్యం లేదు. అందుకే తరతరాలుగా విదేశీయుల దురాక్రమణకు మనదేశం గురైంది. పోర్చుగీసువాడు, డచ్చీవారు, ఫ్రెంచివారు, మహమ్మదీయులు మనను దోపిడి చేశారు. మనదేశంలో వాళ్ళు పాలితులు మనం బానిసలం దీనికంతా కారణమేమిటని ఆలోచించారా! భారతీయ ప్రజలారా! మనలో లేనిది ఐకమత్యం, కుల, మతాల పేరిట మనను మనం విభజించుకోవటం వల్ల మనమే నష్టపోతాం కదా! అందుకే మనం ఐకమత్యాన్ని సాధించాలని జాషువా మనలోని మానవత్వాన్ని తట్టిలేపుతున్నారు.

జీవకళలు చెక్కుశిల్పిని నిరసించి
శిల్పమునకు పూజ సేయునట్టి
వక్రచరితులైన వ్యక్తులు గలచోట
కళల కకట । ప్రేత కళల గతులు...

ఈ పాదాలు మానవుని అజ్ఞానాన్ని సూచిస్తున్నాయి. అక్కరకు రానిదని భావించే

ఒక రాయిని అందమైన విగ్రహంగా మార్చే కళాకారుని కళావాతుర్యాన్ని మర్చిపోయి, ఆ శిల్పాన్ని ఏదో దేవుడని ఊహించుకొని పూజించుకొనే మానవులు శిల్పిని మరువడంలో బెన్నత్యాన్ని ప్రశ్నిస్తూ అందమైన శిల్పాలను చెక్కేట “శిల్పి” జీవితం చాలీచాలని ఆర్థిక స్థితిలో దినదిన గండంగా ఉండటం గమనించలేని నేడు కళల కకట ప్రేత కళల గతులు అంటూ జాషువా తీరని వేదన చెందారు.

వినపు నవ్వుల లాహిరి వేషగాండ్ర
పాద చిహ్నాల మరకలెర్పడనిచోటు
తోడు నీడయు లేనట్టి దుర్బలులకు
గబ్బిలపుచాన వాసయోగ్యంబుగాదె? ...

నేడు స్వార్థంతో, బంధు ప్రీతితో, మనిషి ఆలోచన కూరుకుపోతుంది. ఈ కుటల నీతిని చూసిన తన గబ్బిలము వేదన చెందుతున్నదని ఇతరులను చూసి ఆదరించని మానవుడు ఎదుటివాడి దుఃఖం తనకు ఆనందంగా భావించే శ్రూరుల విషపు మరకలు ఎర్పడని చోటు, తోడునీడ లేక పిడికెడు సానుభూతి ఓదార్పు కొరకు వేచి చూసే వారికి గబ్బిలము అండదండగా ఉంటుందని జాషువా (ధ్వని పూర్వకంగా) చెప్తున్నాడు.

గుఱ్ఱం జాషువా “గబ్బిలము” ఉదయభానుని కిరణాల వెలుగును విరజిమ్మే కావ్యం, చరిత్రలో సూర్య, చంద్రులున్నంత కాలమేకాదు ఆ తర్వాత కూడ వెలుగును విరజిమ్మగల వెలుగుంది గబ్బిలములో. గబ్బిలము నిరంతరము మేఘమార్గం గుండా ప్రయాణిస్తూనే ఉంటుంది. మానవునిలోని అజ్ఞానంపోయి, అంటరాని తనము సమూలంగా నిర్మూలన జరిగిన రోజున గబ్బిలము ఆనందంతో నాట్యం చేస్తుంది. జాషువా కవియే కాదు మానవతావాది మానవునిలోని అజ్ఞానాన్ని పారద్రోలి దానవత్వాన్ని తట్టిలేపే మహామనీషి. బుద్ధుడు, క్రీస్తు, వేమన లాగ జాషువా. నవ సమాజ నిర్మాత. జాషువా నేడు లేకపోయినా ఆయన కవిత్వం మనను మంచి మార్గంలో పయనింపజేస్తుంది.

రాజామరణించె నొకతార రాల్చిపోయె
సుకవి మరణించె నొకతార గగనమెక్కె
రాజు జీవించె విగ్రహములందు
సుకవి జీవించె ప్రజల నాలుకలయందు.

ఇవి జాషువా చెప్పిన నిజాలు. కవులు లేకపోయినా వారి కావ్యాలు ప్రజల నాలుకలందు జీవించటం లేదా? జాషువా ముందుచూపుగల గొప్ప తత్వవేత్త. మానవతావాది.

- తెలుగు (వైజ్ఞానిక మాసపత్రిక)
జనవరి 1989.

11. శ్రీ పిళ్ళే గారి “హేప్రభో శతకం”

మానవ లోకంలోని హృదయ వేదనను తెలియజేయడానికి శతకానికి మించినది లేదు. శతకమనే పేరు వినగానే నూరు పద్యాలతో కూడిన గ్రంథమనుకుంటాం కాని నూటికి పైగా ఉండవచ్చు లేదా తక్కువ కావచ్చు. తెలుగు సాహిత్యంలో మల్లిఖార్జున పండితాచార్యుల “శతతత్త్వసారం” పాల్కురికి సోమనాథుని ‘వృషాధిప శతకం’ మొదటితరం శతకాలు. “పంచరత్నాలు”, “నవరత్నాలు”, “తారావళులు”, “అక్షరమాలలు”, తక్కువ పద్య సంఖ్యతో కనిపిస్తాయి. ఈ శతకాలు ఆబాల గోపాలాన్ని అలరిస్తాయి. అందుకే ఖండవల్లి లక్ష్మీరంజనం గారు శతక వద్యములు జనుల జిహ్వగ్రములపై నాట్యమాడుచుండును అన్నారు. సులభంగా హృదయాన్ని ఆకర్షించడం సునాయాసంగా జ్ఞప్తిలో నిలబడడం ఆనేవి శతక లక్ష్యాలు. 12వ శతాబ్ది నుంచి నేటి వరకు తెలుగులో శతక రచన సాగుతూనే వుంది. శ్రీ పిళ్ళే గారు వ్రాసిన “హేప్రభో శతకం” 1969లో వెలువడింది. వీరు ఆధిక్షేపధోరణిలో సమకాలీన సమాజంలోని ప్రతి సమస్యను అందులోని చెడును ఎత్తి చూపారు. దీనిని కవిగారు తమ తల్లి దండ్రులు ముత్యయ్య - బలవ్వలకు అంకితం చేసి జన్మను ధన్యం చేసుకున్నారు. సమాజంలో జరిగే అవినీతి, అక్రమాలను చూసి కలతచెంది శతక రూపమున ‘ఈశ్వరునకు’ నివేదించుకున్నారు. ఈ విషయం శతక పద్యాలకు మకుటమైన “ధర్మ సంస్థాపనం బెట్టు ధరణియందు సంభవించును హేప్రభో శాస్తవముగ” అన్న దాని వలననే తెలియుచున్నది. ధర్మమార్గం, న్యాయచింతన కరుణా హృదయం గల కవిగారు కలుషితమయిన మానవ లోకమును చూసి కలతచెంది విచారించినారు. మతములు, సంసార విషయములు కల్తీలు, మోసాలు, ఆర్థిక అసమానతలు, కార్మిక, కర్షకుల బాధలు, పెట్టుబడిదారి వ్యవస్థ అసలు స్వరూపం పంచాయితీ సమితులు, జిల్లా పరిషత్ ఆకృత్యాలు పంచవర్ష ప్రణాళికలు. అన్ని రంగములలోని దమన నీతిని ఎండగట్టారు.

కాలమెంతగమారె కలహాస్రియులే మెందు

కనికరమినుమంతగానరాదు

సమాజం మారుతున్నా ఏం సాధిస్తున్నా? సాధించిన విజ్ఞానాన్ని అజ్ఞానంతో మానవ వినాశనానికి ఉపయోగిస్తున్నాం. ఇదంతా ఎందుకు జరుగుతుంది. ఈర్ష్య ద్వేషాలతోనే కదా! దీనిని జయించి మానవలోకం ఒకరిపై ఒకరికి ప్రేమాను రాగాలతో కల్పి జీవించలేరా! అనేదాన్ని కవి ఇలా అంటున్నారు.

ఈర్వాతేశయములు నీనడింపులె గాని

కమ్మని పలుకుల కలిమిలేదు

ఎంతో చక్కగా భావాన్ని వ్యక్తపరిచి పాఠకుల్ని, ముగ్ధులను చేయగల నేర్పు శ్రీ పిళ్ళేలో ఉండటం గర్వించదగింది.

ప్రభులే బాసలు మరిచిన భావ్యమగున

ప్రజల పాలన నెవ్విది భాగ్యమొదపు

నేడు మన ప్రజాస్వామ్య వ్యవస్థలో జీవిస్తున్నాం. అనగా ప్రజాప్రభుత్వ ఆధీనంలో

ఉన్నాం కాని? వాళ్ళు ఎలక్షన్ నాడు చేసిన బాసలు మరిచి ప్రజా కార్యక్రమాలను నిర్లక్ష్యం చేయడాన్ని శ్రీ పిళ్ళే నిరసించారు. ప్రభులే చేసిన ప్రతిజ్ఞలు మరిస్తే ధర్మ సంస్థాపనంబెట్టు ధరణియందు సంభవించును హేప్రభో శాశ్వతముగ అంటున్నారు.

సమాజంలోని బాధలు తనవిగా భావించుకొనెవారే ప్రజాకవులు కళకళ కోసం కాదు. అది ప్రజల కొరకు అని భావించే వారిలో శ్రీ పిళ్ళేగారికరు.

దొంగతనము జేయు దుష్టుల బట్ట పోలీసు అధికార్ల జాలియేమి

దొంగయొకడుకాగ దుర్బలత్వముగల మనుజవర్యుల

నెల్లమందలింతు ... (అంటూ) నేటి వ్యవస్థలోని లోపాన్ని ఎత్తిచూపడంలో కవి ఎంతో నేర్చుగా కవిత్వీకరించారు. కవిగారు తన యొక్క దృష్టి నేటి వ్యవస్థలోని లోపాలను తొలగించడానికి యువతరం ఏది అంటూ వాపోతున్నారు.

ప్రజల సేవము కోరు పాలకులు కరువైరి

అవినీతి నణచెడి యువకులేరి

ప్రతి మానవుడు ధన సంపాదనే ధ్యేయంగా స్వార్థపరత్వంతో వ్యవహరించకూడదు. స్వార్థం వదిలి సమాజ సేవకై సంసిద్ధులు కావాలి. నేను ఒక్కడిని సమాజపు సేవచేయకుంటే ఏమౌతుందని భావించరాదు. అందరూ అలా భావిస్తే ఎట్లా అని కవి అంటున్నారు.

పడరాని పాట్లన్ని పంతుళ్ళ పాలైన

భావి పౌరులకెల్ల బ్రహ్మగలదో ...

నేటి వ్యవస్థలో ఉపాధ్యాయునికి సముచితమైన గౌరవం లభించడం లేదు. నాటి గురుకులాలు, గురుశిష్య మర్యాదలు ఏమైనవి? కవి పిళ్ళే జ్ఞప్తికి తెచ్చుకుంటూ బాధపడినారు. బడిపంతుళ్ళను వేధించవద్దని వారు ఏ విధంగా భావిపౌరులను తీర్చిదిద్దగలరని శ్రీ పిళ్ళే ప్రశ్నిస్తున్నారు.

కదలించు పేదలకడగండ్లు హృదయాల

కరుణారసముచింద కావ్యమనరొ

జనరంజనం బొప్పచాలదా రచియింప

ఇది జనసామాన్య హృదయగతము

అని తన ఆవేదనను వ్యక్తపరిచారు. శిల్ప, శృంగార, సౌరభ భావలోకాల, కాలక్షేపము చేయుటకంటే శ్రమజీవుల గాధలను బాధలను ప్రతిబింబింపజేయుటే నా లక్ష్యము. అంతేకాదు 'హేప్రభో' యని ఆ బాధలను నివేదించుకొన్నంత మాత్రాన ఫలమేమి? గాలిలో దీపంబెట్టి రక్షింపు దేవుడా యన్నట్లేగదా! అంటూ శ్రీ పిళ్ళే స్వయంగా తమ బాధాలను వివరించారు అని డా॥ అందె వెంకటరాజం గారు అంటున్నారు. ఈ పుస్తకానికి సి. నారాయణ రెడ్డి, వానమామలై వరదా చార్యులు, అందె వెంకటరాజం మొదలగు వారి అభిప్రాయాలతో నిండుదనం చేశారంది. అభ్యుదయ పంథా నాశ్రయించిన ఈ కవి సామాజిక అభివృద్ధి ధ్యేయంగా కవిత్వం రాశారు.

జనధర్మ (వరంగల్)

10 జనవరి 1988 (ఆదివారం)

12. ఆరోహణ సి. నారాయణ రెడ్డి

కరీంనగర్ జిల్లా పేములవాడ మండలంలోని హన్మజీపేట అను కుగ్రామంలో జన్మించిన సి. నారాయణ రెడ్డి విశ్వ విఖ్యాతులై కవిగా వెలుగును విరజిమ్ముతున్నారు. “మానవీయత” గల ఈ కవి మహాస్థితమైన ఆశయంతో కవితా వ్యవసాయం చేస్తున్నారు. “గేయకవితా” రంగంలో “కర్పూర వసంతరాయలు” - “నాగార్జున సాగరం”, “విశ్వనాథనాయుడు” “స్వప్నభంగం” మొదలగు అణిముత్యాలూంటి కావ్యాలను వెలయించిన ఈ కవి, వచన కవితా రంగంలో “విశ్వంభర”, “మంటల్లో మానవుడు”, “మధ్య తరగతి మందహాసం”, “మార్పు నా తీర్పు”, “ఉదయం నా హృదయం”, వంటి కావ్యాలను వెలయించినారు. తెలుగు సాహిత్యానికి విశ్వనాథ తర్వాత చానానాళ్ళకు భారతీయ “జ్ఞాన పీఠాన్ని” అందించి తెలుగుకు తెలంగాణకు కీర్తినికొని తెచ్చి అజరామరం జేశారు. సి.నా.రె. ను పలు విశ్వవిద్యాలయాలు “డి.లిట్, కళాప్రవృద్ధి” వంటి బిరుదుములతో విశ్వవిద్యాలయ పురస్కారములు అందుకున్నారు. భారత ప్రభుత్వం పద్మశ్రీ, పద్మభూషణ్ వంటి పురస్కారములు అందజేసి తెలుగు కవితను గౌరవించింది. ఆంధ్రప్రదేశ్ సాహితీ సాంస్కృతిక రంగాల అభివృద్ధికి ప్రభుత్వం సి.నా.రె. సేవలను వినియోగించుకుంటుంది. సి.నా.రె. ఏ పదవిని అలంకరించినా ఆ పదవికే అందం.

‘ఆరోహణ’ కవితా సంపుటిని 26 జూలై 1991లో సి.నా.రె. అరవయ్యా జన్మదిన అభినందన కమిటీ హైదరాబాద్‌వారు వెలయించినారు.

నారాయణరెడ్డి గారి “కవితనా చిరునామా” తరువాత “ప్రపంచపదులు, ద్విపదలు మినహాయించి వెలువడుతున్న ఈ ‘ఆరోహణ’ సి.నా.రె. కవితా జీవితంలో ఆ నేస్తం ఆరోహణే అని అభినందన కమిటీ పేర్కొన్నది.

ఇందులో 51 కవితలు పొందుపరిచి పుస్తకాన్ని సి.నా.రె. ముఖచిత్రంతో అందంగా ముద్రించినారు.

నారాయణ రెడ్డి కవిత్వంలో “మానవీయత” ప్రధాన లక్ష్యం నేటి అసమ సమాజంను ప్రక్షాళన చేయడం అతని ధ్యేయం... మనిషిని... మనీషిగా తీర్చిదిద్దడం వీరి ఉద్దేశ్యం. కవిత్వానికి ఛందస్సు ప్రతిబంధకం కారాదన్నారు శ్రీశ్రీ. కుక్క పిల్లా సబ్బు బిల్లా ఏదైనా కవితా వస్తువేనన్నారు. శ్రీశ్రీ ఆశయం సమసమాజ స్థాపన. ఈ నేపథ్యంలో డా॥ సి.నా.రె. కవిత్వాన్ని పరిశీలించినట్లయితే వీరు సమన్వయవాదులు, శాంతియుతముగా సమాజంలో మార్పురచాలని కోరుకుంటున్నారు. కవితా భావనలో ఆమోఘమైన చింతనవీరిది. కవిత్వంలో వీరిది ప్రత్యేకమైన బాట తెలుగు సాహితీ క్షేత్రంలో ధీమైన కవిత్వంతో సి.నా.రె. తనకు బాటను ఏర్పరచుకున్నారు.

“నన్ను విడిచి వెళ్ళకండి” అంటూ మనిషి ఒంటరివాడునుకుంటాడని అతనికి ఆత్మీయుడున్నాడన్న “ద్యాస” ఎందుకులేదని ప్రశ్నిస్తూ ఎవరో కాదంటూ మనిషి వెంట సంచరించే “నీడనే” అంటారు.

గుర్తుందా మీకు
పసితనం పసరెండలో
మిమ్మల్నిపట్టుకోవడానికి
మోకాళ్ళు అదిరేట్టు దూకేవాణ్ణి
నా వెన్నంటి నడిచే నీడలారా
నన్ను వదిలి వెళ్ళకండి

అంటున్న కవి ఆత్మీయుడిని తన వెంచే వుండమంటాడు. ఇందులో కవి భావన ఒంటరితనాన్ని పటాపంచలుచేస్తూ అనురాగంతో “కుళ్ళుబోతుతనం” “కుటిలత్వం” లేని నిర్ణీత రూపమైన నీడను నేస్తంగా పేర్కొనడంలో విశాల దృక్పథం కనిపిస్తుంది.

కవి ధ్యేయం, కవితాలక్ష్యం సమాజ ప్రక్షాళన చేయడం అందుకే సి.నా.రె.

శ్వాసధారకు ముళ్ళుబిగించే
మోసం కట్టు తెంచుకుని
నిటారుగా నడిచొచ్చానిక్కడికి
కుంచెలా తలెత్తుకు నిలుస్తాను
మైదానమంత ఊపిరితో...

అంటున్నారు. ప్రస్తుతం సమాజంలో అలజడి ప్రధానమైపోయింది. ఎక్కడ చూచినా ద్రోహుల అకృత్యాలు - పడతుల మానాలకు రక్షణలేదు. నేడు మనిషి బ్రతుక్కి గ్యారంటీ లేదు. పైశాచిక కృత్యాలు. మతం పేరుతో మనిషిని - మనిషి బలిపశువును చేస్తున్నారు. ఈ పరిస్థితులు మారాలని మనిషి - మనిషిపై విశ్వాసం పెంచుకోవాలని విశ్వాస రాహిత్య సమాజం నిలువలేదని ప్రేమ భావంతో మనిషిని - మనిషి జయించాలని.

తేల్చుకో నీ విశ్వాసం - మొగ్గవటు
కత్తులు రాసేనెత్తుటి రాతల వైపా
నెత్తురులా హోరెత్తే
విశ్వశాంతి ఘోషలవైపా

అంటూ ప్రశ్నిస్తున్నారు. మనిషి మాట్లాడే జంతువన్నారు మనిషికి వరం మాట అన్నారు. ఏది నిజమో ఏది అబద్ధమో కాని, మాట నేర్చిన మనిషి సాటి మానవుడిని మాటతో మోసం చేస్తున్నారు.

నీతిని నిజాన్ని చంపేస్తున్న వారిని
ఊరకుక్కల బ్యాండు మేళాలతో
ఊరేగే అడ్డగాడిదల మెడలకు
ముక్కిపోయిన పాత చెప్పులుతప్ప
ఒక్క పూదండ కూడా దక్కకుండు గాక...

అంటూ కవి అవినీతిపై ద్వజమెత్తారు.

మనం నివసించే గృహాన్ని ఎవరైనా మనో ఫలకంలో చిత్రించుకుంటారో లేదో.. కాని డా. సి.నా.రె. ఇల్లు తల్లిగా పేర్కొని కరుణను ప్రబోధించారు.

పేగులగుతున్న దనలేనుగానీ

మూగరెప్పల తడి అంటుకున్నది
విశ్వాంభరకు పురుషుడొసినది
వెళుతున్నావా బాబూ ... అంటున్నది ...!

ఇక్కడ కవి విశ్వంజర పదాన్ని మరోమారు ప్రయోగించారు ఇల్లు తల్లి! ఏమిటో పిచ్చికన్నీరు. అన్న కవి పేటి రోద నుంచి తను బయట పడడానికి నీ పొదుగులో చేరినా (ఇక్కడ పొదుగు అనగా తల్లి ఒడి) విశ్వమోష తనకు ఉంటుందనడంలో విశ్వమానవత కనిపిస్తుంది.

మనిషిని తన కవితవ్వంగా పేర్కొన్న సి.నా.రె. “కవిత నా చిరునామా” అంటూ మరోమారు ప్రకటించుకున్నారు. విజయవాడలో జరిగిన మారణహోమం తనను దహించివేసిందని ఈ దారుణతత్వం మారిపోవాలని అంటున్నారు.

కవితా సాక్షిగా చెబుతున్నాను
కుల సంతుల కూపం నుంచి బయటపడి
విద్వేషాల విషవలయం నుంచి ఎగిసిపడి
మనిషి నిలుస్తాడనీ ...

అంటున్న సి.నా.రె. పైకాచి కత్తుతో విప్రవిగ్నే వాడిలో మార్పు వస్తుందని ఆశను వ్యక్తపరుస్తాడు. గౌతమ బుద్ధుని వలె మార్పును కోరుకుంటాడు. మనిషి “ఆరోహణ”కు ప్రతిబంధకాలు అడ్డుకావని అచంచలమైన పట్టుదల మనిషిని - మనీషిగా తీర్చిదిద్దగల దన్నారు.

మనిషి తను వ్యక్తిత్వం సంపాదించుకోవాలి కాని మందబలంతో కుక్క మొరిగినట్లు అంగబలం ఉందని విప్రవిగడం అవివేకం అంటున్నారు. పిచ్చు ప్రశ్నకు అంగబలం మూఢత్వం అంటున్నారు. అమాయకులను, హింసించడం అవివేకమని.

మట్టేకదా అని బూటుకాలుతో
మరే మరే తన్నకు
సహనం పేడితనం కాదు
ఓర్పుదమ్ములేని నిట్టూర్పుకాదు
నేల గుండెకాయ మెత్తనిది
అవే తిరగబడితే
జల ప్రళయం జన ప్రళయం

అంటూ ఓర్పును పరీక్షించడమంటే ఎవడి గోతిని వాడే తవ్వకోవడమంటున్నారు. సమాజంలోని అనేక అవినీతికరమైన విషయాలపై కవి ద్వజమెత్తారు. సమాజంలో మార్పురాలని, సమసమాజ నిర్మాణం కావాలనేది సి.నా.రె. ఆశయం.

- సమాలోచన (రాజమండ్రి)

16-11-1993, 1-12-1993

13. అనల కిరీటం

తెలుగు సాహిత్యాన్ని తనయొక్క కవిత్వంచే పుష్టివంతం చేసిన కవి అవంత్తు సోమసుందర్. ఆభ్యుదయ కవిత్వ నిర్మాతలలో ఒకరుగా తెలుగు తేజాన్ని దిద్దిగంతాలకు వ్యాపింపజేసినవారు. వీరు 'వజ్రాయుధం' అనే సంపుటిని వెలువరించినారు. అది తెలుగు సాహిత్యంలో విశేషమైన కీర్తి నాడించిన కావ్యం ప్రస్తుతం నేను సమీక్షిస్తున్న గ్రంథం 'అనల కిరీటం' కళాకేళి ప్రచురణల ద్వారా పీఠాపురంలో 20-12-1976లో ప్రచురణపొందింది ఈ కావ్యాన్ని సాహితీమూర్తి శ్రీ బాట్లం శ్రీరామమూర్తికి అంకితం ఇచ్చినారు.

ఈ "అనల కిరీటం" పుస్తకంలో 24 వచన కవితలను పొందుపరిచారు ఈ కవితల ద్వారా సోమసుందర్ గారి హృదయం ఆవిష్కృతమౌతుంది. సమాజంపట్ల సమాజంలో జరుగుతున్న అన్యాయంపట్ల, కొంతమంది ధనమధందుల చేతులలో అసంఖ్యాకంగా పేదవారు పొందుతున్న అవమానాలు, బాధలు వేదనలు వీరి హృదయాన్ని కలవరపరిచాయి. ఆవేదనలో నుండి అక్షరరూపంగా వెలసినవి వీరి కవితలు 'భవిష్యద్గీత'.

యౌవనారంభవేళావారు

వదనంతో

హృదయంతో నేను వీక్షించాను

నా దేశాన్ని సంక్తుభిత సమూహాన్ని

'ధనుంజయుం' దుర్నిరీక్ష

(కోధారులిత వ్యూహాన్ని)

ఈ విధంగా సోమసుందర్ 'భవిష్యద్గీత'లో తెలుగు సాహిత్యాన్ని ముద్దించారు. సమాజము - సాహిత్యమునకు గల సాన్నిహిత్యాన్ని కవిత్వం ద్వారా సమాజం ఎంతోమేలు చేకూరే విధానాన్ని తెల్పినాడు. తెలుగు సాహిత్యం ముఖ్యంగా 15వ శతాబ్ది నుండి ప్రబంధ పోకడలతో నిండింది. ఆ తర్వాత 19 శతాబ్దిలో భావకవిత్వం వచ్చింది. ప్రబంధ కవులు "స్త్రీని" అంగంగం వర్ణించారు. భావ కవులు ఊహ ప్రేయసి కవిత్వం రాశారు. భావ కవులలో కొందరు దేశభక్తి కవిత్వం రాసి ప్రశంసలు పొందారు. శ్రీశ్రీ మహాప్రస్థాన గీతాలతో తెలుగు సాహిత్య బహిరాకృతిని మార్చివేశారు. శ్రీశ్రీ కన్న పూర్వమే గురజాడ, వీరేశలింగం, మొదలగువారు సాహిత్యంలో మార్పులను తీసుకవస్తూనే ఉన్నారు. తెలుగు సాహిత్యంలో ముఖ్యంగా మొదటి అభ్యుదయ వాదిగా వేమన్నను పేర్కొనవచ్చు. ఈ విధంగా సాహిత్యంలో వచ్చిన మార్పులను వివరిస్తూ గురజాడ, శ్రీశ్రీల ద్వారా తనలో వచ్చిన మార్పును మనకు వివరించారు సోమసుందర్.

"ఉద్ధరించు తల్లి శాంతి మమ్మల్ని" అని వాపోతున్నారు. సోమసుందర్గారు ఈ సమాజంలో పాతుకపోయిన అవినీతిని అశ్రిత పక్షపాతాన్ని ఒకరి నొకరు చంపుకునే విధానాన్ని

మార్చిచేసి శాంతిమయ్య ఉద్ధరించు అంటున్నారు.

శావనస్థుల్ని పీడితుల్ని బాదితుల్ని
అశ్రమలినుల్ని సర్వస్వం కోల్పోయిన దీనుల్ని
మంచిత మానవతకు నీకు
అనల కిరీటం తొడిగాడు నరుడు

ఇక్కడ నరులు - రాక్షసులున్నారు మనిషి-మనిషిని దోచుకుంటున్నాడు. హింసిస్తున్నాడు. ఒకటి నొకడు బలితీసుకుంటున్నాడు. ఇలాంటి శ్రూరుల నుండి అధికార మధాందుల నుండి రక్షించమని సోమసుందర్ ఆజేదన చెందుతున్నారు.

“జీవన సురంభశం” పరాయి పాలనలో 300 సంవత్సరాలు బ్రతికాం. తరతరాలుగా భారతదేశాన్ని బ్రిటిష్ వారు మహమ్మదీయుల చేతుల్లో నలిగింది కాని? నేడు స్వేచ్ఛా స్వతంత్రాలతో ఆనందంగా ఉండాల్సింది. ఏమౌతుందంటున్నారు? అంటూ కుటుంబ వ్యవస్థపై తన దృష్టిని సారించారు. సోమసుందర్ ప్రజలను ఈ విషయంలో ఆలోచించమని ... అది కుటుంబ నియంత్రణ గూర్చి ముఖ్యపయోగంగా చెప్తున్నారు.

“స్వప్నించకు” శిర్డికలో సోమసుందర్ మనిషి పగటి కలలతో కాలాన్ని వ్యర్థం చేసే విధానాన్ని నిరసించారు.

“జగమాడే చదరంగపు గదులలోన జీవిత మొకపావు అంటూ ఈ రెండు పాదాలలో మనిషి యొక్క జీవితాన్ని వివరించారు. ‘రుద్రనేత్రం తెరుస్తానీ రాత్రి’ ఇక్కడ సోమసుందర్ గారు ఏకాంతాన్ని కోరుకుంటున్నారు. కవికి కావల్సింది ఏకాంతం. ఏకాగ్రత నుండి కవిత్వం వస్తుంది. అయితే తనలో నూతన వ్యక్తి ఆవిర్భవిస్తున్నాడని తనలో ఉద్భవించిన వ్యక్తి ఆత్మవంచన కోరుకున్న వాడుకాదు పిరికివాడుగా మారినవాడుకాదు అంటున్నాడు.

ఈ విధంగా కవిత్వంలో కలిగేమార్పు ఆలోచనగా తెల్పుతూ నిశ్శబ్దాన్ని భంగపరచకండి అంటూ హెచ్చరిస్తున్నాడు. ఇందులో సామాజిక చైతన్యంతో నిండిన కవితలున్నవి. సోమసుందర్ ప్రతిభాశాలి. ఆధునికాంధ్ర కవితా పుత్రుడు.

- సమాలోచన (రాజమండ్రి)
(16-11-1993, 1-12-1993)

14. యువ కవి - జాగిరి

నూనూగు మీసాల నూత్నయవ్వనమందు “మరుత్తరాటో” చరిత్ర రాసినన్నాడు త్రినాథుడు. ఇరవైయేండ్ల వయస్సులోనే “నవ్వని పువ్వు” కవితా సంకలనాన్ని వెలయించినారు సి. నారాయణ రెడ్డి. అక్షరాలు బుల్లెట్లుగా జనంలోకి విసిరి, వారిలో జాగృతిని కల్గించినారు అలిశెట్టి ప్రభాకర్.

యువకవి అతిపేద కుటుంబానికి చెందిన జాగిరి శ్రీనివాస్ గౌడ్ కవితా వ్యవసాయం చేస్తూ జనం బాధలను గాధలుగా తన జీవిత బాధలను వెతలుగా ఈ కుటిల సమాజాన్ని మార్చాలన్న తపనతో కలం పట్టినారు. పిన్న వయస్సు అయినా కరీంనగర్ లో ఏ సాహితీ సమావేశంలోనైనా దర్శనమిచ్చి తన కవిత్వాన్ని చదివి పలువురి ప్రశంసలను పొందుతున్నారు. “క్రాంతిపూలు” కవితా సంకలనమును వెలయించినారు. ఇది 1992లో ప్రథమ ముద్రణ పొందినది. జన్మనిచ్చిన తల్లిదండ్రులైన శంకరమ్మ - నారాయణ గారలకు అంతిమిచ్చి తన ఋణమును తీర్చుకున్నారు. 20 ఏండ్ల వయస్సులోనే కవితా సంకలనమును వెలయించి సి.నా.రె. బాటలో ప్రయాణాన్ని సాగిస్తున్నారు. కరీంనగర్ లో “చాచా సెప్టూ బాలానంద సంఘం” ను స్థాపించి తను బాలుడైనా చిన్నారి బాలలలో చైతన్యమును రగిలించడానికి అనేక కార్యక్రమాలు నిర్వహిస్తున్నారు. “ఉత్తమ విద్యార్థుల” అభినందనలు, “బాల కార్మికుల”పై చర్చాగోష్ఠులు నిర్వహించారు ఇంకా సమగ్ర బాలల అభివృద్ధికై అనాథ బాలల కొరకు ఆర్థిక సహాయమునకై దాతలనుండి విరాళాలు సేకరించి అందిస్తున్నారు. కరీంనగర్ లో జాగిరి అందరికీ పరిచయస్తుడుగా నోట్లోని నాల్కాలా మెదులుతున్నారు.

ఈ క్రాంతి పూలు సంకలనంలో 40 కి పైగా కవితలు చేర్చినారు. దీనికి ముందుమాట డా॥ సి. నారాయణ రెడ్డి, కాళోజి నారాయణ రావు రాసినారు. డా॥ ఎన్. గోపి, బి.ఎస్. రాములు, మల్లాది, వేణుశ్రీ, మలయశ్రీ, గీట్ల జనార్దన్ రెడ్డి, బోయినపల్లి వెంకటరామారావు (సమరయోధులు), యండమూరి లాంటి వారి ప్రశంసలు ఇందులో ఉన్నవి.

పోరాటానికి సిద్ధపడే జనానికి ఆరాధకుడు జాగిరి శ్రీనివాస్ గౌడ్

- కాళోజి

చిన్న వయస్సులోనే ఉత్తమ సామాజిక స్పృహ

నింపుకున్నందుకు సంతోషం - సి.నా.రె.

ప్రపంచాన్ని పదుగురితో పంచుకోవాలనే తపన ఉంది

- బి.ఎస్. రాములు

జీవిత వాస్తవాల్లోంచి మనిషి వాసన వెదజల్లుతూ పూచిన

పుష్పాలు ఈ క్రాంతిపూలు - డా॥ ఎన్. గోపి

సమాజాన్ని చదివిన కవి - డా॥ వర్ధుల రంగాచార్య

కవితృమందే జీవితం. మనిషి బాధల్లోంచి కవితృం వస్తుంది. కరుణాగ్రహదయలకు స్పృహనలో కవితృం ఉద్భవిస్తుంది. కష్టాలు కన్నీళ్లు అతి చిన్నారి వయస్సులోనే అనుభవించాడు నేటి చదువులు, డోనేషన్లతో ఉన్నవాడికే చెందుతున్నవి. జాగిరి హృదయం తీరిని కోరికలతో, తనేకాదు ప్రపంచములో వేలాదిమంది ఉన్నారని అర్థం చేసుకున్నాడు అందుకే మనిషి గుండె దైర్యముతో పోరాటాన్ని నేర్చుకోవాలని 'అయ్యా! బాంచెన్' అనే పాత వ్యవస్థలో నుండి ఉద్భవించి సార్ సార్ అంటూ వంగి దండాలు పెట్టే దొర్భాగ్యపు వ్యవస్థకు తను తిరుగుబాటు చేస్తూ సమాజంలో "క్రాంతి పూలు" పూయిస్తానంటున్నారు.

క్రాంతి పూలు పూయించడానికి

క్రాంతి అయినాను నేను

పుల మొగ్గల్లో అగ్నిని చూస్తున్నాను

అంటూ ఓ మనిషి తెల్లవాడి దాస్యం నుండి విముక్తి పొందామన్న సంబరమెక్కుడిది మనకు - మన మిష్టాదు నల్లవాడిచే ఆతిహీనంగా దోపిడీకి గురౌతున్నామని అందుకే త్యాగం నేర్చుకొని కష్టాలు తీర్చుకొమ్మని హితబోధ చేస్తున్నారు.

ఇక పొద్దు పొడుస్తుంది. ఈ ఉదయం హృదయంలో నిండింది. మనిషి - మనిషిలో ఏదో చైతన్యం కన్పిస్తుందంటున్నారు జాగిరి. ఈనాడు మనిషిలో అన్యాయాన్ని ఎదుర్కొనే దైర్యం కన్పిస్తుంది. అంధయుగాల మూఢాచారాలకు స్వస్తి చెప్పగలడు. కుల, మత విభేదాలు తొలగిపోగలవు. వరకట్న పిశాచాలు అంతరించగలవు. కుటీల రాజకీయాలను జనం పసిగట్టున్నారు దొరల పెత్తనాన్ని ఎదిరిస్తున్నారు. కవిగా నాకు భరోసా కన్పిస్తుంది. జనం బాగుపడుతున్నారని కవి ఆత్మవిశ్వాసాన్ని ప్రకటిస్తున్నారు.

దిగజారుతున్న ప్రజ జీవితాలలో ఆశల ఆశయాల

క్రొత్త చైతన్యం పొద్దుపొడిచింది

ఈ దేశం ఎటుపోతున్నది కార్మిక, కర్షక, జీవులు వ్యధార్థ దృశ్యాలను ప్రపంచం అర్థం చేసుకోవాలని సామాన్యుని జీవితమే చరిత్రగా ఉద్భవించాలన్న శ్రీశ్రీ ఆశయంతో జాగిరి ఏకీభవిస్తున్నారు.

"కష్టజీవులు కన్నీళ్లు కారుస్తున్నారు"

ఇక కన్నీళ్లు తుడ్చుకొమ్మని నిజాన్ని తెలుసుకొని నిర్భయంగా పోరుబాటలో ప్రయాణం సాగించమని అప్పడే విముక్తి అంటున్నారు జాగిరి. కవితృమందే అన్నార్తుడి ఆవేదన కావాలని ఉబుసుపోకకు రాసేది కవితృమెలా బెతుంది? తన కవితృం కన్నీటి భారతి అవుతుందని ఆవేదన చెందుతున్నారు.

స్త్రీ జాతి పురుషాంహకార దౌర్జన్యములో అణగి బలైపోతున్నదని. ఆ ఆవేదన భారతిది అంటున్నారు. అంటూ సమాజంలో స్త్రీ గౌరవింపబడాలని నేడు వారిపై జరుగుతున్న దౌర్జన్యాలు, హత్యలు, ఇదంతా ఏ మానవ నాగరికతకు చిహ్నమని ప్రశ్నిస్తున్నారు. నేను చూస్తూ ఊర్కొనని ఈ దురహంకార పురుష దౌర్జన్యములను తన

కవిత్వం ద్వారా ఎదిరిస్తానని సవాల్ విసురుతున్నారు. తల్లీ, చెల్లీ ఆడదే కదా అని చెప్పుతున్నారు.

అన్యాయాన్ని అంతముచేసి

పచ్చని మైదానాలపై నా ప్రయాణం

అంటూ మనిషిలో మార్పును ఆశిస్తున్నారు పవిత్ర భారతమాతకు అపకీర్తి తెస్తున్నారని “ఎందులో గొప్ప” అని నిలదీస్తూ దోపిడీ దౌర్జన్యాలలో, అన్యాయాలలోనా! బలహీనుడిపై బలవంతుల దౌర్జన్యాలు, దేశాన్ని అప్పలపాలు చేస్తున్న ఆరాజకీయాలపైనా అంటూ.

పువ్వులాంటి దేశం రెక్కల రెక్కల్ని తుంచువేస్తున్నారు అని తీరని వ్యథార్థ హృదయుడౌతున్నారు.

చెత్తకుండీల గుండెల్లో పెరుగుతూ

అల్లల్లాడుతున్నా పూమొగ్గలు అనాథలు

ఓ నాయకులారా! పాలకులారా, ఈ కాకి బ్రతుకుల జీవితాలలో వెలుగును ప్రసాదించండి అప్పుడే ప్రగతి అంటున్నారు. ప్రజా సంక్షేమం తన పవిత్ర ధ్యేయమని, అదే తన జీవిత ఆశయమని.

కొండంత వెలుగులో ఈ చీకటిలో

విజయకేతనం ఎగురవేసేవాన్ని

నేను ‘కవిని’ అక్షరరవిని అంటూ... సామాజిక శ్రేయస్సు తన ధ్యేయమంటున్నారు.

సి. నారాయణ రెడ్డి లాగా జాగిరి తనకు కవిత్వం జీవితమని, నిరంతరం కవిత్వం తనకు తోడని అది తనకు ఇల్లని ప్రకటిస్తున్నారు.

హైదరాబాద్ లో ఏముంది మతం పేరుతో మనిషిని - మనిషి చంపుకోవడం. పేదల ఓట్లతో గెల్చిన వారి విలాసాలు, విన్యాసాలు అక్కడ కన్పించగలవని.

క్షణక్షణం ప్రాణ గండంగా

మృత్యుకుహరంలో పస్తులుగా

కడుక్రూర రాజకీయ విపల జిత్తులింకెన్నో... ఇది ఎంతకాలం? జనం గ్రహిస్తున్నారు అంటున్నారు. దళితులపై దౌర్జన్యాలు ఇక సాగవంటున్నారు. నేను అన్నది పోవాలని. “మేము” అన్నది రావాలని. నేను ఉదయిస్తున్న సూర్యుణ్ణి. లోకంలో మార్పుతెస్తానని, స్వేచ్ఛా జీవనంతున్నారు. జాగిరి ఎదుగుతున్న కవి ఇంకా ఎదిగికిర్తి శిఖరాలను అందుకోవాలని కోరుతూ.....

- సమాలోచన (రాజమండ్రి)

(16-12-94, 1-1-95)

15. జన్మభూమి సిరులు

(పల్లె సీను గారి గేయ కవిత)

ఈ “జన్మభూమి”లోని సిరులు ఏకరువు పెట్టాలంటే పెద్ద గ్రంథమే అవుతుంది. అలాకాక, పాఠకలోకం ఓపిగ్గా చదవగలిగినంత మేరకు మాత్రమే దీనిని వ్రాయటం జరిగిందని. “పల్లెసీను” గారు తన వినతిలో పేర్కొన్నారు. ముఖ్యంగా కాకతీయుల కాలం నాటి పల్లె ప్రాంతాల్లో వారి శిల్పకళా నిర్మాణం వారి శిథిలస్థితి ఆ వెనుక సాహిత్య కళాపోషణ గూర్చి. ఒక ఊహపక్షి ద్వారా గానం చేశాను అంటూ కవిగారు తమలోని భావాలను కవిత్వం ద్వారా తెలియపరిచారు.

ఆనాటి శిథిలాల నుండి కావ్యగానంతో మన హృదయాన్ని కదిలించారు.

మరుభూమి కాదిది మాన్యాలవామి

కరివెదకాదిది భాగ్యాల భరిగి నుమ్మ

నుదుట కుంకుమబెట్టి నూరార్చు చెలిమితో

ఈ పాదాలలో కవి వ్యక్తపరిచిన భావాలు గతానికి సంబంధించినవిగా మనకు స్ఫురించకపోదు - ఇదే పాదాలలో గర్వం తొంగిచూస్తుంది తరిచిచూస్తే అవేదన గోచరించకమానదు. “సిరులుపొంగినజీవగడ్డ”గా ఉన్నదేశం నేడు తినతిండిలేక అల్లాడిపోతున్న వారిని గూర్చి తరిచిచూస్తే గుండె ద్రవిస్తుంది. రత్నాల సీమ (నాడు) (రాయలసీమ) నేడు అది “రాళ్ళసీమ” అనాడు నీటితో ప్రవహించి పచ్చని పైరులతో దర్శనమిచ్చిన సీమ. (నేడు) ఎండి బీటలు వారిన భూమి కనిపిస్తుంది. ఈనాడు ఇంకెన్నో ఆకలి చావులు పుట్టిపాత బిచ్చగాళ్ళు. కుష్టురోగులు వీళ్ళంతా మనదేశపు వాళ్ళే ఇది మన హృదయాన్ని బాధిస్తుంది.

పల్లెయను ఖ్యాతినార్జించు ‘పల్లె’ కొక్క

‘బంగారు’ యను పదము పొదిగి

కలిపి చదివిన దేని కమరున్ నిజరూపు

సీరుపోసిన పచ్చని పైరువోలె

దేశానికి వెన్నెముకలు పల్లెలే దేశ సాభాగ్యానికి చిహ్నాలు పల్లె ప్రజలు. నిరంతరం శ్రమిస్తారు. ప్రొద్దున లేచింది మొదలు రాత్రి పడుకునే వరకు వారి దినచర్య, చలిలో, ఎండలో, వానలో కష్టించడం పచ్చని పైరుల మధ్య జీవనాన్ని సాగిస్తూ - మనకు ఆహారాన్ని ప్రసాదిస్తున్నారు. అలాంటి పల్లె(ను) “బంగారు” అను పదం చేర్చడం శ్రేయస్కరమని అంటున్నారు కవిగారు. పల్లెలపై వారికున్న మమకారం మాత్రమే కాదిది. గొప్ప దేశీయతా దృష్టితో సమాజాన్ని ఆకలింపు చేసుకొన్నారు పల్లెసీను.

సామ్రాజ్యదక్షుడై నవ్యపరిణతినిసాగు

సమరయోధుడు కాకతి గణపతి దేవు
డమిత గుణశీల శైవువేడ్కనిచట
మరిపించెశిల్ప మందిరమొకనాడు

ఈ పాదాలలో కవి వ్యక్తపరిచిన అభిప్రాయం - సామంతులుగా ఉండి తర్వాత ఆంధ్రదేశాన్ని ఏకచ్ఛత్రాధిపత్యంగా ఏలిన కాకతీయుల చరిత్రను స్మరించారు. “కాకర్త్యగుండన” స్థాపించిన ఈ రాజ్యంలో గణపతిదేవుడు, రుద్రమదేవి, కాలంలో ఎంతగానో విస్తరించింది కాని చివరికి ప్రతాపరుద్రుని కాలంలో ఈ రాజ్యం శిథిలమైంది. మహమ్మదీబీన్ తుగ్లక్ దురాక్రమణకు గురైంది.

సాహితీరంగంలో కూడా కాలమే ప్రధానమైంది. శైవకవులు, పాల్కురికి సోమనాథుడు, హరిహరాద్వైతాన్ని ప్రతిపాదించిన తిక్కన మొదలగువారు ఈ కాలంలోనివారే. ఇదే కాలంలో రెడ్డిరాజుల ఆస్థానంలో శ్రీనాథుడు - స్వతంత్రుడుగా పోతన విలసిల్లాడు.

అక్కటా నేడెట్టి దుర్దినమ్ములుగాక
పథికుడా ఈ రీతి వెన్ను మాసెనేమి?

(అంటూ) కవి పై పాదాలలో ఆవేదన వ్యక్తపరిచారు.

‘పాహి’ యని పలికేటి పావనత్వమేగాన
‘దేహి’ అని యడిగేటి దేశమ్ముగాదు
నాదేశ చరత్రలో నీతిజాడలెగాని
ప్రాలుమాలిన ప్రభుత పనికిరాదు

ఇందులో భారత ఖండంలోని నీతి నిజాయితీలు - ఈ దేశంలోని పౌరుల లక్షణాలు మనకు గోచరిస్తాయి. నాటి నుండి మనదేశ చరిత్రను పరిశీలించినా - దేహి, అని యాచించినట్లు గోచరించదు. మహమ్మదీయుల దండయాత్రలను త్రిప్పికొట్టిన రుద్రమదేవి, శివాజి, రాణాప్రతాపుడు ఈ దేశంలోని జనత ఎవరికి తలవంచదని నిరూపించారు. అక్బరుకు వ్యతిరేకంగా పోరాడిన రాణా వ్రతాపుడు ఆకు అలములు తింటూ, అడవిలో అష్టకష్టాలుపడుతూ, వీరోచితంగా పోరాడి చివరికి అక్బరును జయించిన భారతజాతి ఎవరికి తలవంచదని నిరూపించారు. అలాగే బ్రిటిష్ వారికి వ్యతిరేకంగా గాంధీ - నిజాంకు వ్యతిరేకంగా తెలంగాణా ప్రజలు - ఎదురొడ్డి భారతజాతి - విజయాలను సాధించారు.

ప్రజాస్వామ్యమొత్తో పదిలమై జీవించు
నిరంకుశమొచట నిలువబోదు

సోదరత్వముపెంచి సోమరి తనమ్ముకాచి

బాధలేని బ్రతుకు పొందగలము ... (అంటున్న) కవిగారి భావంలోని అర్థం గతంలో నిరంకుశంగా మనను పరిపాలించిన దురాక్రమణదారులు - పరాజయాన్ని చవిచూశారని - అందువలన నేడు పరిపాలనలో ఉన్నవాడు (నల్లవాడు) ప్రజలను అణచడానికి ప్రయత్నిస్తే - ఉవ్వెత్తున విప్లవం లేస్తుందని హెచ్చరిస్తున్నారు. అందుకే సోదరత్వంతో - సోమరితనం వదిలి కష్టించి - సమిష్టిగా బాధలులేని - కలతలులేని - ఐక్యతా దౌస్తితో బతుకుదాం

అంటున్నారు. ఈ నేలలో

“ఆది ఋషులునాడు అవతరించిన నేల”

“శాలివాహనుడొక్క శకమును స్థాపించు”

“దేశభాషయొకటి దేవళమున జెప్పి”

“కావ్యకళల చెరిగినదైందిమించి”

“రామప్ప గుడిలోని రమ్య శిల్పాలలో”

“ఆదికవి నన్నయ్య తిక్కన్న ఎరన్న”

“కవిత చెప్పిన మొల్ల కదనమున రుద్రమ్మ”

“కృష్ణరాయాది ప్రభువులు ప్రభావమంది”

“అష్టదిగ్గజ కవులు - ఆంధ్రభోజునివెంట”

పదకవితపాదుగా - అన్నమయ్యను దెలిపి

(అంటూ) నాటి తమ దేశంలోని గొప్పతనాన్ని చాటారు. మనకు గతాన్ని గుర్తుచేస్తూ గర్వించదగిన చరిత్ర కలిగిన దేశం మనది అంటూ గర్వించదగిన సంస్కృతి చరిత్ర కలిగిన నేల మనదని ఎంతో గర్వంగా చెప్పినారు. అంతే కాకుండా రెడ్డి రాజుల కాలములో విలసిల్లిన యోగి ఆధునిక భావాలతో ప్రజలలో చైతన్యాన్ని కలిగించి, సంఘంలోని దురాచారాలపై ద్వజమెత్తిన వేమనను జైప్రికి తెచ్చుకొన్నారు.

వంగభాషలో సాహిత్యాన్ని రాసి విలసిల్లిన విశ్వకవి రవీంద్ర కవీంద్రుడిని మననం చేసుకొన్నారు. భావకవితా పితామహుడు రాయప్రోలు కన్యాశుల్క నాటక రచయిత, గురజాడ, కరుణాశ్రీ తెలంగాణాలో జరిగిన రజాకర్ల దుష్టచర్యల వ్యతిరేక పోరులో జైలుశిక్ష అనుభవించిన - యోధుడు కవి దాశరథిని ప్రఖ్యాత కవి సి. నారాయణరెడ్డిని మదిలో తలచినారు.

ఆధునిక సాహితీ క్షేత్రమున బండించు

నవ్యపుష్పల కొలను నారాయణరెడ్డి

శీతోష్ణముల బందిపైరు పచ్చలు జేసి

కలము పంటలు జూపు దాశరథి మాకు కవి

(అంటూ) కవిజాతి రత్నాలను వర్ణించినారు. ఇంతేకాకుండా, ప్రాజెక్టులను నదీ తటాకాలను తల్చుకొని తన నేల సిరులుపొంగిన జీవగడ్డయని గర్వంగా చెప్పుకున్నారు.

“మరోజన్మ” ఒకటుంటే మళ్ళీ మళ్ళీ నేను

ఈ ధరిత్రినే పుట్టి పెరగాలి మరవక

(అంటూ) కవి - పల్లెసీమ - దేశభక్తిని చాటారు.

- జనధర్మ (వరంగల్)

1989 జనవరి 15 (ఆదివారము)

16. విశిష్ట సందేశమందించిన

వరదరాజ శతకము

తెలుగు సాహిత్యంలో శతక ప్రక్రియ ఈనాటిది కాదు. క్రీ.శ. 1220 ప్రాంతమున రచింపబడినది. పాల్కురికి సోమనాథుని “వృషాధిప శతకము” నాటి నుండి నేటి వరకు శతక రచన వర్ధిల్లుచునేయున్నది. స్వాతంత్ర్యవతరణము వెనుక శతకరచన సాగుచుండెడిది.

శతక సాహిత్యంలో వేమనకు అగ్రస్థానం కలదు. “విశ్వదాభిరామ వినురవేమ” అను మకుటముతో ఆటవెలదులలో వేమన పద్యములు మూడువేలు పైగా గలవు. అన్నింటికీనీ మకుటమున్నది. ఆంగ్లేయుడైన బ్రౌను తెలుగు సాహిత్యాభివృద్ధికి ఎంతో తోడ్పడినాడు. వేమన పద్యములను ఆంగ్ల భాషలోకి అనువదించి, తెలుగు సాహిత్యాన్ని దిగంతాలకు వ్యాపింప చేయడానికి తోడ్పడినాడు. పాశ్చాత్యులకు పరిచయమైన తెలుగు సాహిత్యంలో వేమన పద్యములే మొదటిది. ఇవి భారతదేశంలోని ఇతర భాషల్లోకి అనువదించబడినవి.

శతక సాహిత్యాన్ని పరిశోధకులు వివిధ భాగాలుగా విభజించారు. 1. భక్తి శతకము, 2. శృంగారశతకము, 3. నీతిశతకము, 4. వేదాంతశతకము, 5. హాస్యశతకము, 6. చారిత్రకశతకము, 7. జీవితచరిత్రశతకములు, 8. స్మృతిశతకములు, 9. గాంధీ శతకములు, 10. వివిధ విషయశతకములు సమాజంలోని చెడును తొలగించడానికి శతకములు ప్రయత్నించారు.

శతక సాహిత్యంలో “వరద రాజ శతకము” రాసి తద్వారా సమాజములోని దుష్టనీతి పోకడలను అధిక్షేపిస్తూ చెడుమార్గంలో పయనిస్తున్న యువతరాన్ని బాగుపర్చాలనే తపనతో “ముడుంటై వరదాచార్యులు” తన శతకంలో వరదరాజ వాక్కు వరముజగతి అనే మకుటముతో శతకాన్ని పుస్తక రూపేణా ముద్రించి మనముందుంచారు. తేట తెనుగు మాటలతో మూడు పాదాలలో నీతిని ఇమిడిస్తూ నాల్గవ పాదంలో తన యొక్క వాక్కు వినడము ద్వారా జగతి సస్యశ్యామల మవుతుందని కవి ఆవేదనతో విన్నవించుకున్నారు.

“కత్తికన్న కలం గొప్పది” ఇది నిజమైనమాట కత్తి మనిషిని చంపుతుంది. కలం మనిషిని మార్చుతుంది. ఇది నిజమైన మాట పెద్దలు ఏనాడో విన్నవించారు.

మదమాత్సర్యాలు మనిషిని అధఃపాతాళానికి త్రోసివేస్తాయి. క్రోధమెన్నహాని కోరికగల్గించు గురునినైన జంప గడగుగ్రోధి (అంటూ) పై గుణాలుంటే వాటిని మార్చుకొమ్మని తద్వారా నీ జీవితం సర్వనాశనం అవుతుందని అందువల్ల.

క్రోధముడిగినీవు కూర్మినిపెంచుమా

వరదరాజు వాక్కు వరముజగతి ...

(అంటూ) సమస్యను చూపిస్తూ దానికి నివారణోపాయం అందులోనే చూపించడం

ద్వారా కవిగారి యొక్క కవితా నైపుణ్యత స్పష్టపడుతుంది.

నేటి విద్యా విధానం జీవించటానికి ఉపయోగపడటం లేదు. లంచాలు లాంఛనాలైనవి. పైరవీలు, రాజ్యమేలుతున్న నేటి పరిస్థితులలో నిరాశతో నిస్పృహతో జాతి కుమిలిపోతుందని ఇలాగే ఈ వ్యవస్థ కొనసాగుతే దీనికి (వ్యవస్థకు) అంతిమ సంగ్రామం తప్పదని హెచ్చరిస్తున్నారు.

ధనవంతులు ధనబలంచే దార్జన్యానికి దిగి ఎదురులేని అహంకారమును వెల్లడిస్తున్నారు. అందువలన ఇలాంటి తెంపరితనం గలవారికి కవిగారు.

ధనమే సర్వమంచు

ధనికుడనేనంచు

విజ్ఞప్తిగ దగదు వెళ్ళివాడ

ఎల్లవేళల ధనము నెల్లడ నిల్వదు

అనడం ద్వారా ఎల్లవేళలో ధన ప్రాబల్యం కొనసాగదని సమ్రత, వినయ విధేయతలు, అలవర్చుకోమని హితవు చెపుతున్నారు.

జీవితంలో మనిషికి సమస్యలు ఉండవచ్చు కాని ఓర్పుతో వాటికి సమాధానాన్ని వెతుక్కొమ్మని లేకపోతే మనిషి ఆవేశంతో సాధించేది ఏం లేదంటున్నారు.

శాంతగుణముతోడ సఖ్యతపొందియు

మెలగుటదియు జగతిమేలుగూర్చు

ఓర్పుకన్న మిన్న నిండుగుణమేయది? (అంటూ)

మానవుడిని మనీషిగా తీర్చిదిద్దడానికి వరదరాజు కవి ప్రయత్నిస్తున్నారు.

నేటి యువతరాన్ని చూసి కవి గారి మనస్సు కలుక్కుమన్నది. తెంపరి తనంతో జూలాయిలుగా తిరుగుతూ పైపై మెరుగుల ఆడంబరాలతో తిరిగి చివరికి జీవితాలను అధ్వాన్నముగా మార్చుకుని బ్రతుకు దుర్భరం చేసుకుంటున్న యువతరాన్ని చూసి బాధతో వారికి జ్ఞానబోధ చేస్తున్నాడు. చిన్ననాటి నుండే క్రమశిక్షణతో మెలగమని.

వట్టి పోకులేమొ బహుగపెరిగె

వృద్ధిచొందదగిన విద్యయే కరువాయె

(అంటూ) విద్యావిహీనపశుభిస్తుమానః - అనే సూక్తిని గుర్తుచేసి విధంగా వివరించారు. లోకాన్ని సన్మార్గంలో పెట్టడానికి కవిని వేద పాండిత్యాలగనియైన మహావ్యక్తిని గౌరవించనివాడు. మనిషివాడు వాడు వ్రాసుతో సమానము వాని జన్మవ్యర్థము లోకహితాన్ని కోరే వీళ్ళను గౌరవించక కించపరుస్తే 'సిరులు' తొలగిపోగలవంటున్నారు.

కవిని వేదవిదుని గౌరవించనివాడు

వానిజన్మధనము వ్యర్థమగును

మోటు వాడెరుగునె మొగిలి సువాసనల్

అని వివరిస్తూ అహంకారులకు ఇది హెచ్చరికగా వారు చెప్పినారు.

దేశంలో పెరుగుతున్న మతకలహాలు దారుణ మారణకాండలు కవి గారిని కలత పెట్టాయి. అందువలన

కులమునేదియైన గుణము ప్రధానంబు

లింగభేదమేదియు లేదు గనగ

ఇదియు మతముగాక నింకెద్ది యున్నది?

అనడంలో కులమత భేదాలెందుకు మానవులంతా ఒకదేకదా! అని సర్వమానవ కళ్యాణానికై వారు మనకు పై మాటలు చెప్పినారు. ఇది మనం పాటించాలి.

నేడు మిత్రులెవరో శత్రులెవరో తెలియడం లేదు. మిత్రుత్వం నటిస్తూనే తడి బట్టతో గొంతుకొసే కపటులున్నారు. డబ్బులున్నప్పుడు మిత్రుత్వమంటూ 'బెల్లంచుట్టు' ఈ గల్లా మూగుతున్నారు. అందువలన కష్టకాలంలో వెన్నంటివుండు వాడే మిత్రుడంటూ.

కలిమిలేములందు కష్టసుఖాలందు

కూడి యుండి నెవడు కొరతదీర్చు

మిత్రుడతడె గనక మేటి నేస్తమువాడె

అని చెప్తున్నారు. చిట్ట చివరి పాదాలలో కవిగారు

స్వపర భేదముడిగి సన్మతిదా నొంది

మనుజుడెల్లవేళ మనలవలెను

మహినివాడెయగును మాన్యుడు నమరుండు

అంటూ కవి భిన్నత్వంలో ఏకత్వం సాధించాలని, మానవులంతా సమిష్టి దృష్టి అలవర్చుకొమ్మని విశ్వకళ్యాణాన్ని ఆకాంక్షిస్తున్నారు. ఈ శతకంలో నేటి సమాజాన్ని అధిక్షేపిస్తూ యువతరాన్ని మంచిమార్గంలో పెట్టడానికి, అనేక విషయాలు ఇందులో పొందుపరిచారు.

- జనధర్మ (వరంగల్)

27 నవంబర్, 1988 (ఆదివారం)

17. జనహిత కవితా సంకలనం

శ్రీశ్రీ స్వతి చిహ్నముగా వెలువడిన జనహిత కవితా సంకలనం పిళ్ళేగారి కృషికి చిహ్నం. ఆధునిక సాహిత్యానికి తెలుగు కవిత్వాన్ని సామాన్యనికి చేరువుగా అందించి ఎందరో విమర్శకులు లోనై పాశ్చాత్య నాగరికతా సాంప్రదాయాలకు బద్ధులమైనామని చెప్పుకునే వారి నుండి తెలుగు కవిత్వాన్ని భూమార్గం పట్టించిన మహాకవి శ్రీరంగం శ్రీనివాసరావు ఎడల అభిమానంతో పిళ్ళేగారు శ్రీశ్రీ గుర్తుగా ఈ సంకలనాన్ని తీశారు.

ఇందులో ఇరవై ఏడు మంది కవులు తమ కవిత్వాన్ని కవితా రూపంలో విన్నవించారు. కొంతమంది కవులు శ్రీశ్రీ మరణంతో ప్రపంచంలోని పీడిత ప్రజలు కొండంత అండను కోల్పోయామని చాటిన మహాకవి గూర్చి చెప్పుతూ 'జ్వాలాముఖి' ప్రాయ్డ్ గాలం కంఠంలో ఆడ్డంపడ్డా జన నిర్వేదంలో మార్పేను తలచిన మహాజ్ఞాని అని ఒక సిద్ధాంతానికి కట్టుబడి ఆహర్నిశలు, కార్మికవర్గ, బానిసవర్గ, బాగోగులగూర్చి, పరితపించిన మహాకవిని తెలుగుజాతి ఎప్పుడూ తలదాల్చి తీరుతుందని చెప్పినారు.

'నిఖిలేశ్వర్' తమ కవితలో దౌర్జన్యానికి లొంగే మనషులు ఉన్నారని, ఇంకా ఈ లోకంలో అలాంటి పిరికిపందలు పుట్టడం నాకు బాధగా ఉందని మహాకవి బాధపడేవారని తెల్పినాడు. మహాకవి నీ మరణం కాదొక పూర్ణ విరామం అసలేకాదు పోరాడే యుగానికంతం అని నీవు నిల్చిన స్ఫూర్తితో అన్యాయాన్ని తృంచడానికి మమ్ము మీ సాహిత్యం ఎల్లవేళల పురికొల్పుతుందని చెప్పినారు.

“కాలువ మల్లయ్య” తమ గేయంలో...

నవయుగ వైతాళికుడా శ్రీశ్రీ

అమరుడవైనావా? ఆంధ్రసాహితీ

ఆకాశంలో అరుణతారవై వెలిగావు

అని మహాకవిని జ్ఞప్తికి తెచ్చుకుంటూ ఛందస్సును త్రెంచి విను వీధిలో పయనించెడి కవితను భూమార్గం పట్టించిన ఓ మహాకవి.

నీ ఆశయ పూర్తికి నడుంబిగిస్తూ కలాన్ని గళాన్ని విప్పేమూ

సమసమాజ స్థాపనయే నీకూ నిజమైన నివాళి తలచేమూ

అంటూ కర్తవ్యాన్ని ప్రబోధించారు కాలువ మల్లయ్య గారు.

“రాకూర్ రాజారాంసింగ్” ఉర్దూ మూలాన్ని ఎంతో చక్కగా తెలుగు పాఠక లోకానికి అందించిన పిళ్ళేగారు అభినందనీయులు. శ్రీ సింగ్ కవితలో...

ఒక దయాల్స్ హృదయుడు

ఒక విచిత్రమైన కవి

విప్లవ స్ఫుర ద్రూపి

కాలగమనంలో

కొందరు అనుకూలురు

కొందరు ప్రతికూలురు అని చెప్పతూ

సంఘర్షణ అతని స్వభావం

పోరాటం అతని ధ్యేయం

అని మహాకవి గూర్చి చెప్పతూ శివ సముద్రపు ఉత్తుంగ తరంగాలవలె శ్రీశ్రీ ప్రజలను చైతన్యంలోకి తీసుకెళ్ళాడని శ్రీ సింగ్ మహాకవికి ఆ విధంగా నివాళులర్పించారు.

మలయశ్రీ తమ కవితలో ...

శ్రీ అంటే కీర్తి శ్రీ అంటే ఆస్తి

శ్రీశ్రీ తెలుగు అర్థం విప్లవశక్తి అని మహాకవి గూర్చి చెప్పతూ ఈ సామ్యవాద విప్లవాగ్నికి మనం సజీవ సమిధలం అవుతాం. ఆ మహాకవి ఆశయానికి సాఫల్యం చేకూర్చుదాం అని కర్తవ్యాన్ని ఉద్ఘోషించారు.

శ్రీ వెల్పుల కేశవరావు గారు ...

శ్రీశ్రీ ఒక శక కర్త శ్రీశ్రీ చైతన్య నేత

శ్రీశ్రీ అనుకరణజేయు శిష్యులమే మేమంత (అంటు)

శ్రీశ్రీ కాయములేదు, శ్రీశ్రీ రచనలు గలవు

అతడెప్పుడు అమరుడు అతని కవిత చిరంజీవి

అంటూ శ్రీ కేశవరావు ఆ మహాకవి ఎడల తనకు గల అభిమానాన్ని చూపాడు.

శ్రీ నరేందర్ వైతాళికుడు అను తమ కవితలో...

శ్రీ అంటే విప్లవ కవితకు ఊపిరి

శ్రీశ్రీ దోపిడివర్గం గుండెల్లో కరవాలం

అతడు ఆధునిక తెలుగు కవితా ప్రస్థానానికి వైతాళికుడు

అని తమ అభిప్రాయాన్ని విన్నవించారు.

శ్రీ రాచమల్లు రాజరెడ్డి తమ కవితలో ...

శ్రీశ్రీ వారసులం - నవ సమాజ నిర్మాతలం

వీడితులను మేల్కొలుపుతు

తాడితులను నిద్రలేపుదాం

శ్రీశ్రీ మరణంతో ఆవేదన వ్యక్తపరిచిన ఈ కవి నిరాశావాది కాదు. మహాకవి శ్రీశ్రీ రచనలతో స్ఫూర్తిపొంది ప్రజలను చైతన్యవంతులను చేయగలమని ఈ కవి ప్రజలకు తమ అభిప్రాయాన్ని వ్యక్తపరిచాడు.

‘అమరుడు శ్రీశ్రీ’ అను కవితలో సంకలనకర్త శ్రీ పిళ్ళే

శ్రీశ్రీ యికలేడూ

శ్రీశ్రీ యికరాడూ

శ్రీశ్రీ కలమిట ఉంది

శ్రీశ్రీ మన వెంటున్నాడు అని శ్రీ పిళ్ళే తెల్పుతూ

శ్రీశ్రీ పాడిన పాటె

నవకవితా శకమున కారంభం

శ్రీశ్రీ నడిచిన బాటె

నవ్య సమాజ వికాస కేంద్రం అని పిళ్ళే తెలియపరిచినారు.

శ్రీ సురేందర్ శ్రీశ్రీ మరణం గూర్చి ఈ కవి

ఎంత ఘోరం - చెప్పింది నిజం నిజం

మృత్యువు చేరువరాదని మరణం

అనలే లేదని ... (అంటున్న ఈ కవి)

కష్టించి పనిచేయు ప్రతిపల్లె జనానికి

ప్రపంచ పౌరులందరికి శ్రీశ్రీ ప్రతిపాట

ఒక్కొక్క పూలబాటగా ఎల్లప్పుడూ నిలుస్తుందని

శ్రీ సురేందర్ తమ కవితలో వివరించారు.

ఈ సంకలనంలో కొన్ని కవితలు కవుల భావాలలో రూపొందిన ఆలోచనలు కూడా ఇందులో పొందుపరిచారు డా॥ సి. నారాయణరెడ్డి గారు ...

చిరంజీవి మానవుడా - పురోగామి మానవుడా

ఏ పక్షం నీది - ఏ లక్ష్యం నీది

అని డా॥ సి. నారాయణ రెడ్డి తమ కవితలో దౌర్జన్యాన్ని వీడి శాంతిబాటలో నడవమని తెల్పినారు.

‘అమరుడు’ అను తమ కవితలో పుష్పాలకాంతారావు నిజాం ప్రభుత్వ దమననీతిని ఎదిరించి ప్రాణాలు వదిలిన త్యాగమూర్తి అనభేరి ప్రభాకరుని గూర్చి వ్రాస్తూ...

పుట్టినావు పొలంపల్లి

పురమునందు పురషుడవై

పట్టినావు ఆయుధమ్ము
పరపీడన బారద్రోలి అని ఆ వీరుని త్యాగాన్ని తెల్పుతూ..
నిజప్రాణములొడ్డి దేశ
చరితమ్మును నిల్పినావు
నిత్యము జోహారుసేతు
సత్యమూర్తి ప్రభాకరా ...

అంటూ తమ ప్రియతమ నాయకుడు నిజాం ప్రభువుల కర్మశత్రానికి బలయిన
అమరుడు అనభేరి ప్రభాకరున్ని ఒక్కసారి మననం చేసుకున్నాడు.

‘నా కలం’ అను కవితలో శ్రీ సందినేని రవీందర్

నా కలం చూపుతుంది బాట

వేదాంతాలను వల్లించమనికాదు

వేధించే వ్యక్తులను ఎదిరించమని ...

అంటూ తమ కలం (వి) నాయకులను పొగడదని ‘చంచాగిరి’తో వచ్చే ఆస్థానకవి పదవిని
కూడా ఆశించదని తమ కలం శ్రామికవర్గ శ్రేయస్సుకే అంకితమయి యువకుల రక్తాన్ని
ఉప్పొంగించే రచనలు చేసి అభ్యుదయ మార్గంలో వారిని మునుముందుకు పయనింప
జేస్తుందని ఈ కవి తమ అభిప్రాయాన్ని తెలిపారు.

“జనహిత సాహిత్య సమితి”ని ప్రారంభించిన శ్రీ పిళ్ళే దాని అధ్యక్షులుగా సాహితీ
సామాజిక రంగాలలో పరివర్తనకై కృషిచేశారు.

- వరంగల్ వాణి

తేది : 15-8-1987 (శనివారం)

18. డా॥ సుప్రసన్న గారి శతాంశం

కవిగా సుప్రసన్న అద్వితీయమైన పరిజ్ఞానం సంతరించుకున్న ఋషితుల్యుడు డా॥ దాశరథి గారన్నట్లు సుప్రసన్న దేదాలు. ఇతిహాసాలు, పురాణాలు మొదలగు ప్రాచీన ప్రక్రియలనే కాక ఆధునికాంధ్ర సాహిత్యంలోని సాహస్యంతా తన హృదయంలో నింపుకున్న మహానుభావుడు, సుప్రసన్న కవిత ఆరవిందుని కవితవలె పలుమార్లు చదివితే చదవాలనిపించే అందమైన, శైలితో, భావయుక్తముగా హృదయానికి హత్తుకునేలా ఉంటుంది. ఆంధ్రదేశంలో చెప్పకోదగ్గ దిగ్గజాలలో సుప్రసన్న ఒకరు. ఆచార్యులు చేతనావర్తపు కవులలో ఒకరు. డా॥ సుప్రసన్న సంపత్కుమార, పేర్వారం జగన్నాథం మొదలగువారు సాహిత్యంలో చైతన్యస్ఫూర్తితో కవిత్వం ద్వారా సామాజిక స్పృహతో రచనలు చేసినవారు.

సుప్రసన్న ఆచార్యులుగా, పరిశోధక విద్యార్థులకు మార్గదర్శకులు. తాము సముపార్జించిన విజ్ఞానాన్ని ఇతరులకు నేర్పి మార్గం చూపువారే ఉత్తములు, బ్రతుకు తెరువును కల్పించి ఇహపర ప్రదాయకమైనదియే విద్య. అందుచేతనే విద్యను ప్రసాదించు గురువు పరబ్రహ్మతో సమానముగా చెప్పబడుచున్నాడు. ఇతర వ్యాపకములను దరిరానీయక, సతతము, విద్యా సముపార్జన యందే నిమగ్నుడై యుండు విద్యార్థియే తనకు తన వారికి గౌరవము చేకూర్చ గలుగుచున్నాడు. విద్యకు భేద భావమే లేదు. విజ్ఞానము విశ్వమును కరతలామలక మొనరించుచున్నది. విద్యార్థికులున్న దేశమే పురోభివృద్ధిగాంచుచున్నది. విద్యకు సాటి ధనంబులేదిలన్.

చదువని వాడజ్ఞుండగు - చదివిన

నదనద్వివేక చతురతగలుగున్

చదువగవలయును జనులకు

చదివించెద నార్యులొద్ద చదువుము తండ్రీ ...

ధన ధాన్యాదికములు ఇతరులకిచ్చిన తరిగిపోవును. కానీ విద్య అట్లుకాదు ఇతరులకు చెప్పినకొలది అభివృద్ధి చెందుచుండును. వాటివలె దొంగలెత్తుకపోగలరన్న చింతయే లేదు. అది ఇతరులకు కానరాని విధముగా దాచిపెట్టుకొన్న ధనమువంటిది. క్రొత్త తావులందు బంధువువలె తోడ్పడును అంతేకాదు మానవుని జంతు ప్రవృత్తి నుండి పృథక్కరించునట్టి విద్య నెరుంగనివాడు మనస్సుడని ఎట్లా పిలువబడ గలడు?

ఎంతో శ్రమతో జీవితమంత సాహిత్యాన్ని ఉపాసనపట్టి సామాజిక శ్రేయస్సుతో రచిస్తున్న సుప్రసన్న కలం నుండి జాలువారినదే 'శతాంశం'. జాతిపిత అన్నట్లు 'మానవ సేవలో దైవాన్ని దర్శించడానికి నేను కృషిచేస్తున్నాను. ఎందుకంటే దేవుడు స్వర్గంలోలేడు, నరకంలో లేడు ప్రతి ఒక్కరిలోను ఉన్నాడు. "రవిగాంచనిచోటకవిగాంచును" అన్నది

అక్షరాల నిజం. రవిలా వెలిగే కవి ప్రపంచాన్నంతా తమ కవితా శక్తిచే చూడగలరు. ఆచార్య సుప్రసన్న తమ కవితా శక్తితో సమాజంలోని అన్ని దిశలను పరికించి అందులోని చెడును పారద్రోలడానికి 'శతాంకుర' ద్వారా తమ కమనీయమైన శైలితో ఆద్వితీయమైన పాండితి పటిమతో సమాజానికి సందేశాన్ని ఇచ్చారు. ఆచార్యులు, సమాజంలో మార్పునేది మానవ మేధస్సులో పరిణతితో రావాలని కోరుకునే అహింసావాదులు, అహింస పరికితనానికి ముసుగుకాదు. పరాక్రమవంతుని పరమ గుణం అని జాతిపిత ప్రబోధించిన శాంతియుత మార్గంలో మార్పును కోరుకునే మంచి హృదయంగల కవులు వీరు. సుప్రసన్న మానవ మాత్రుడే కాదు ఆద్వితీయమైన పాండిత్యం కలిగిన ఆచార్యవరేణులు.

ఆధునిక సాహిత్య క్షేత్రంలో విశ్వనాథ విరిసిన కవితాజక్కు అనన్య సామాన్య మైనది కాదు. సాహిత్యములో విశ్వనాథ చేపట్టని ప్రక్రియలేదని అతిశయోక్తి కాదు. సాహిత్యమే జీవితముగా భావించి ఎన్నో కుసుమాలను విరజిమ్మిన, విశ్వనాథ వారి అనుంగు నేస్తంగా, వారి లాగానే ఎంతో మేధస్సును సంతరించుకున్న సుప్రసన్న సాహిత్యంలో శతాంకురద్వారా నేటి సమాజానికి సందేశాన్ని ఇచ్చారు.

సుప్రసన్న కవిత నిండుదనం సంతరించుకొని ఉంటుంది. పాఠకుడు ఎంతో ఆలోచించాల్సిన ఆవశ్యకతను ఆచార్యులు కల్పిస్తారు.

నీ కళ్ళు కురిపించె

కారుణ్యపు వెన్నెలల్లో

తడిసిపోతున్నాం నీ బిడ్డలం

ఇన్ని పీడకలలు కంటున్న నా వీపున

జలదరింపజేసింది నీ స్వర్గ

ప్రపంచం ఎలా ఏర్పడింది అనే దానికి హేతువాదులు ఏవో ప్రశ్నలు రేకెత్తించవచ్చు కాని ఈ చరాచర ప్రపంచం భగవంతుని సృష్టి, ప్రాచీన మానవుడు అనాగరికుడుగా, కనీసం మానాన్ని దాచుకోవాలన్న తలంపు కూడా లేనివాడుగా నుండెను. కాని మారుతున్న కాలంలో మానవుడు ప్రాచీనత నుండి వివిధ దశలుగా పాత శిలాయుగం, క్రొత్త శిలాయుగం, ఇనుపయుగం, కంచుయుగం, ఈ విధంగా పరిణామాలతో ఆధునిక దశవైపు ప్రయాణాన్ని సాగించాడు కాని నాగరికతతో మానవుడు విజ్ఞానంతోపాటు అజ్ఞానాన్ని సంతరించుకొని, మానవత్వపు విలువలను కోల్పోయి మానవుడిని మానవుడే దోపిడీ చేస్తూ, మనిషిని మనిషే కన్నీటికి గురిచేస్తున్నారు.

నగరంలో కోరికలకు కొమ్ములు మొలిచి

త్రీ - డి సినిమాల్లోంచి మీదికి దూకుతున్నవి

అర్ధరాత్రి న్యూడ్ సోనయిటీల్లో

పౌరులు తమను చూసి తాము భయపడుతున్నారు

ప్రమాదాలు, హత్యలు, మానభంగాలు

పదవుల వైకుంఠపాళీలో పరివర్తించే నేతలు

ఆచార్యులు ఎంతో నేర్చుతూ నేటి సమాజంలోని అక్రమాలను చూపెట్టారు. సైన్స్ అభివృద్ధిచెందడం హద్దనీయమే కాని అది మానవ వికాసానికే తోడ్పడాలి. కాని నేడు ఆగ్రా రాజ్యాలు యుద్ధ బీతితో ఒకరిని ఒకరు మారణాయుధాలు తయారు చేస్తూ ప్రపంచాన్నే కాసింజే శత్రు సాధించాలన్న తపనలో మానవ లోకాన్ని వినాశం చేసే చేష్టలకు పాల్పడుతున్నారు. మనషి - మనషికి మధ్య సమ్మతం ఉన్నాడు లేదని భయం అవరించినది అంటూ బాధపడున్నారు. దేశక్షేమంకాదు. ఉన్నాటి రాజకీయ నాయకులు పదవులు, సంపాదనే ద్యేయంగా భ్రతుకుతున్నారు.

ఆచార్యులు తమ ఆలోచనను "శతాంకుర"లో ఎంతో నేర్చుగా వాడియైన పదజాలాన్నివాడి హృదయాలలోని మాలిన్యాలను కడిగేలా వ్రాసిన ఉత్తమకవి సుప్రసన్న.

ఈ బునకొట్టే విశ్వాసాల సర్పాలు

సంతెళ్ళనైనను బంధిస్తున్నాయి

రావోయినేస్తమా...(అంటున్న) సుప్రసన్న కవితా శక్తి అద్వితీయమైనది. ఆచార్యులు డా॥ దాశరథి, సి. నారాయణరెడ్డి, చేకూరిరామారావు, తూమాటి దోణప్ప, భద్రరాజు కృష్ణమూర్తి, జి.వి. సుబ్రహ్మణ్యం వంటి కవులతో అత్యీయత కలిగిన ఆచార్యులు ఇంకా ఎన్నో కవితా కుసుమాలను వెలువరించాలని కోరుతూ...

- జనధర్మ (వరంగల్)

31 అక్టోబర్ 1988

19. శ్రీ కాలువ మల్లయ్య గారి “కవితా సౌరభం”

జగత్తులో నేడు సగం దగావడుట మానుకుంది అన్న దాశరథి మాటలు మనకు ఈ “కవితాసౌరభం” చదువుతుంటే స్ఫురణకు వస్తుంది. కాలువ మల్లయ్య సాహితీ జీవితం ఈ సంపుటితో ప్రారంభించాడు. విద్యార్థి దశలో తను రాసిన కవితా వ్యాసంగాన్ని సంపుటిగా మనముందుంచారు. ఈ కవి కవిగానేకాక కథకుడుగా, అనతికాలంలోనే తనకంటూ ప్రత్యేకత ఏర్పరచుకుని తెలంగాణాలో “రావిశాస్త్రి” ప్రక్కన తన స్థానాన్ని ఏర్పరచుకోగల్గాడంటే ఈ కవి సాహిత్యంలో దూసుకెళ్తున్నాడు.

‘కవితార్పరి’, ‘కట్నం కథలు’ కూడా ఈ కవి పుస్తకములుగా తేగలిగాడు. ‘కవితా సౌరభం’ వీరి యొక్క మొదటికృతి - సంఘంలోని దురాచారాలు, ఎన్నో దుష్టసీతి సంఘటనలు వీరిని కలిచివేసినట్లున్నాయి వ్యథచెందారు. ఆ సంఘటనలను కవిత్వీకరించారు. తిరుగుబాటు శీర్షికలో...

అన్నపూర్ణ ఆదెయ్య జంటకు
రాకా శశిబింబము సరిపోలిన
ముఖవర్చస్సుతో పసిడిఛాయతో
జనియించెను ఐదవ సంతతిగ

ఈ పాదాలు మనం పరిశీలించినట్లయితే గురజాడ వారి పూర్ణమ మనకు గుర్తుకువస్తుంది. “వరశుల్క” విధానానికి బలైపోయినది పూర్ణమ కేవలం డబ్బు ఆశకు ఆమె తల్లి, తండ్రి, పూర్ణమ్మను ముదుసలి మొగడికి ముడివేశారు. అయితే నేడు వరశుల్కము లేదు - ఇది మరో రూపుదాల్చి వరకట్నంగా రూపుదిద్దుకుంది. అనాడు ఆడవారికే డబ్బులిచ్చి కొనుక్కునేవారు. నేడు భారీ కట్నాలతో భర్తను ఆడవాళ్ళు (కొనుక్కున్నా) పెండ్లి చేసుకున్నా వారికి బాధలు తప్పడం లేదు. ఇంకా డబ్బులు తెమ్మని హింసించి పైశాచికంగా అగ్నికి ఆహుతి చేస్తున్నారు. ఇలాంటి సంఘటనలకు ఎందరో బలైపోతున్నారు. కాని కాలువమల్లయ్య రచనలో ‘తిరుగుబాటు’ ద్వారా ‘అపర్ణ’ భర్తకు ఎదురు తిరుగుతుంది. ఈ సంఘటన వివరించడం ద్వారా కవి సమాజంలో ఆడవాళ్ళు తిరుగుబడిన రోజునే ఈ పైశాచికతకు అంతముంటుంది అనే ఉద్దేశ్యంతో వివరించినారు.

‘కవి’ ఈ (శీర్షిక) కవితలో నేటి కవుల యొక్క అలసత్వాన్ని వివరిస్తూ...

రాజితాందోళికన గూరుచుండి
ఒక జవ్వని వీవనలు వీవ
ఒక మానిని పాదములు పినక ...

అంటూ కొందరు కవులు ఈ విధంగా సుఖాలసతకు అలవాటుపడి ...

నాయిక చనుసైజుల గూర్చి
పయ్యెద అడె నాట్యం గూర్చి
పిరుదులపై జడు చేసే

సాగసైన నృత్యం గూర్చి ... వర్ణించి నీ కవనాన్ని, సమయాన్ని ఎందుకు వృథాచేస్తావు. లోకాన్ని విడిసి ఊహా లోకాలలో విహరించడం ఏమంత బాగుంటుంది. మారుతున్న లోకములో సామాన్యుడు అష్టదరిద్రంతో ఎన్ని కష్టాలు పడుతున్నాడో నీ వెరుగ గలవా? ధరల పెరుగుదలతో సామాన్యుడి బ్రతుకు ఎంత దుర్భర దరిద్రముతో గడుస్తుందో ... వ్రాయి / నీ కలాన్ని ఝుళిపించు / కవితల వర్షం కురిపించు అంటున్నారు.

కాలువమల్లయ్య గారు నేటి “రాజకీయం” పేరుతో సాగుతున్న అరాజకీయాన్ని వివరించారు. స్వార్థంతో కూడిన వారి ప్రవర్తనను కండ్లకు గట్టినట్లుగా దృశ్యం గోచరించేలా వివరించినాడు. ఇది తిక్కన గారి నాటకీయ రచనను గుర్తుకు తెస్తుంది.

ఓట్ల కొరకు నేను ప్రజల కాళ్ళనైన పట్టుకుంటు
ప్రజల ఓట్లతోనే నేను ప్రజా నాయకుడినొకా
గెలిపించినాక వాళ్ళపైనే గుర్రపు స్వారీ చేస్తా ...

అనే పాదాలలో రాజకీయ నాయకుల బంధారాన్ని బైటపెట్టారు. ప్రజాస్వామ్యంలో బ్యాలట్ డ్వారా అధికారాన్ని సాధించి, గెలిపించిన ప్రజలను మళ్ళీ అయిదేండ్ల వరకు కనీసం వారికి ‘ముఖమన్న’ చూపించకుండా తిరిగే స్వార్థపరుల యొక్క లక్షణాలు ఈ శీర్షిక ద్వారా తెలియపరిచారు. అందుకే ఓటువేసేముందు ఆలోచించి ఎలాంటి ప్రలోభాలకు లొంగకుండా మంచి మనిషిని ఎన్నుకుంటే మనకు ఈ తిప్పలుంటుందా. ఆలోచించమన్నట్లుగా ధ్వనిరూపంగా తెలియజేశారు.

‘లంచం’ (శీర్షిక) కవితలో కాలువ మల్లయ్య

డిల్లీలోనూ లంచం
గల్లీలోనూ లంచం
ఇది విశ్వజనీనం
ఇది మాన్సుట మన ధర్మం

అంటున్నారు. నేడు లంచం లాంఛనమై రాజ్యమేలుతుంది. లంచం ఇవ్వలేనివాడు ఎందుకు కొరగాకుండ పోతున్నాడు. ఇలాంటి దుస్థితిలో దేశం నాశనమౌతుందని ఈ లంచగండితనాన్ని మాన్పడానికి ప్రతిభారుడు తన కర్తవ్యంగా ఈ అన్యాయాన్ని ఎదిరించమని తెల్పుతున్నారు.

యువకుడా (శీర్షిక) కవితలో కాలువ మల్లయ్య నేటి యువతరాన్ని చూసి ఎంతో వ్యధచెందినట్లున్నారు. తల్లి దండ్రులు కష్టార్థితాన్ని బుగ్గిచేస్తూ...

మత్తుగొలిపె మధురగీతం
బీరు బ్రాండీల మునిగి తేలుతు
చీట్లపేకలాడుకుంటూ
సమయమెందుకు వృథాచేస్తావ్?

అని యువతరాన్ని ప్రశ్నిస్తున్నారు. కాలాన్ని వృథాచేయక చదువును కొనసాగిస్తూ, మంచి వ్యక్తిగా తయారు కమ్మని లోకంలోని అవినీతిని ఎదిరించడానికి నీ శక్తిని ఉపయోగించమని

పీడిత జనసౌఖ్యమునకై

పిడికిలి బిగియించవలెనోయ్

(అంటూ) యువతరానికి హితబోధ చేస్తున్నారు.

- జనధర్మ (వరంగల్)

5 ఫిబ్రవరి 1989 (ఆదివారం)

ప్రముఖ కథా, నవలా రచయిత డా॥ కాలువ మల్లయ్య గారితో

డా॥ సందినేని రవీందర్

20. జీవనరాగాలు !

శ్రీ ఎల్. వేణుగోపాలరావు

జీవితం కష్టసుఖాల కలయిక ... కాని, ఈ మానవ జీవితంలో మనిషికి - మనిషే కష్టాలు కల్పించి కన్నీరు తెప్పించి తోటి మనిషి ఉసురుపోసుకొని ఆనందించే హింసా ప్రవృత్తి మనిషిలో నెలకొంది. మానవ జీవనంలో రెండు భేదాలు మనకు స్పష్టంగా గోచరిస్తున్నాయి. ఒకటి ధనవంతులు, రెండు పేదరికం. ధనవంతులు బలవంతులై పేదవారిని పీల్చిపిప్పిచేస్తున్నారు. ధనబలంచే పైశాచిక (గుండా) ప్రవృత్తి అతనిలో నెలకొని సాటిమనిషిని కష్టాలలోకి కడగండల్లోకి నెట్టివేసే ఈ అమానుష చర్య అపాలి. ఈ నరమేధం అంతం కావాలి. కవిగా స్పందించి లోకంలోని దుఃఖంను చూసి (గౌతమబుద్ధుడు కలతచెందినట్లు) శ్రీ వేణుగోపాల రావు ఈ ప్రవృత్తిని మార్చి మనిషిలోని మానవత్వాన్ని రగుల్కొల్పాలనే తపనతో తన హృదయం నుండి వెలువడిన జీవిత సమస్యల వలయంను జీవనరాగాలుగా (పుస్తకముగా ముద్రించి) నారు. (సెప్టెంబర్ 1988 ప్రచురణ)

ప్రశాంత, నిష్పక్షపాత మనస్సుతో పరిస్థితులను విశ్లేషించినపుడు వికృతి చేష్టల వెనుక నిరంతర సంఘర్షణ స్పష్టమవుతుంది అని ముందుమాటలో సమయోచితంగా వివరించినారు.

జీవన సమరంలో ఓడిపోయి, నిరాశా నిస్పృహలతో ఆరిపోనున్న జీవన జ్యోతులకు కొండంత అండగా ఉంటానని ధైర్యం చెబితేచాలు ఆ జీవితాలు చిగురిస్తాయి అని శ్రీ వేణుగోపాలరావు చెప్పారు. ఇది ఎంత గొప్ప సూచన. నూతిలో పడ్డవానికి చేయి అందించి వారిని ఆదుకోవాలి కాని, రాళ్ళువేయడం అర్ధరహితమని ఆత్మీయత పంచివ్వాలని కవి వివరించారు.

'నేను' అంటూ వ్రాసిన కవితలో భిన్నత్వంలో ఏకత్వం ఉండాలని సర్వమానవాళి సౌభాగ్యానికి, లోక కల్యాణానికి, హేతువు ఐకమత్యమేనని అందుకే కవిగానేకాక, మనిషిగా మహాస్వతంత్రుడైన వాడిగా.

సర్వభాషావాణిని

అనురాగాల తరంగిణిని

సర్వమత సామరస్యాన్ని

అంటూ... అందరూ ఒక్కటేనని హెచ్చు తగ్గులేమిటని ప్రశ్నిస్తున్నారు.

నేడు మనదేశం ఎన్నో సమస్యలతో సతమతమవుతుంది. ఇంటా బయటా సమస్యలు తీవ్రంగా ఉన్నాయి. రక్తపాతంతో తల్లి భారతి తల్లడిల్లుతుంది. దీని కంతటికి కారణం స్వార్థ రాజకీయాలు, ఐకమత్యలోపం, వెర్రి ఆవేశం, సంఘర్షణలకు కారణమవుతుందని. ఈ తరుణంలో ప్రతి భారతీయుడు అప్రమత్తంగా ఉండాలి. చెడు త్రోవలో ప్రవేశించిన మన సోదరులను మంచి మార్గంలో ప్రవేశపెట్టాలి. రక్తపుడేరులను ఆపాలి. అందుకు

భగత్సింగ్ ఊపిరినై

మాతృభూమిని రక్షిస్తాను ... (అంటూ) 'నేను నేనై' అనే (శీర్షిక) కవితలో కర్తవ్యాన్ని తెలియజేశాడు. మనలో చైతన్యం రగిలించాడు.

ఒక కన్నీటి బొట్టును

తుడవ గలిగిన రోజు

ఒక హృదయాన్ని

స్పందింపజేయకలిగిన రోజు

(అంటూ) నేను కన్ను మూసేది? అనే (శీర్షిక) కవితలో (తనకు) సమాజంలోని చెడు తొలగిపోయి ఒక పడతి ఆర్తనాదం, పసి హృదయాలు పరవశించిన రోజున తృప్తిగా ఉంటుందని, అంతవరకు కవిగా తనలో అశాంతి తప్పదని ఆవేదనతో చెప్తున్నాడు.

ఒకర్ని అణచి

మనుగడను దుర్భరపరచినపుడు

తిరుగుబాటుకు అంకురార్పణ

ఓ ధనమదాంధులారా! ఓ పిశాచులారా! మీలోఉన్న పైశాచికతకు అంతంలేకపోతే ఓ భగత్సింగ్, ఓ ఝాన్సీలక్ష్మిబాయి పుట్టగలరు.

ఒకర్ని వంచించి, వేధించినపుడు

ఉద్యవిస్తుంది విప్లవం ... (అంటూ) దుర్బీతి పోకడలు కలవారిని

హెచ్చరిస్తున్నారు.

“మతం, మనుగడ” ... అనే (శీర్షిక) కవితలో మనిషి, మనిషిలో ప్రవహించేది రక్తమే కదా? ఆ రక్తం, కులం, ఎరుపు, తల్లి ఎవరైతేనేం చనుబాలతీపి ఒకదేకదా. మనం కల్పించుకున్న ఈ కులాలు, ఈ మతాలు అనే వికృతచేష్టలతో హత్యలు, దాడులు, ఇదంతా ఏమిటి? అందుకే మనమంతా ఒకటేనా? “మనస్సులను సంస్కరించుకోవాలి”.

హృదయాలను అనురాగపూరితం చేయాలి అని హితబోధ చేస్తున్నారు.

“కలం శక్తి” కవితలో కవుల కలానికుండె మహత్తును వివరించారు. రష్యాలో జారుచక్రవర్తులకు వ్యతిరేకంగా లేనిన్, స్టాలిన్, లేవదీసిన మహోద్యమానికి ఎందరో కవులు తోడయినారు. అంతేకాకుండా మనదేశంలో వచ్చిన బ్రిటిష్ వ్యతిరేక జాతీయోద్యమం, తెలంగాణ ప్రాంతంలో రజాకర్ల వ్యతిరేకోద్యమం ప్రజోద్యమాలు సఫలీకృతం కావడానికి ఎందరో కవులు తమ రచనల ద్వారా ప్రజలలో చైతన్యం కలిగించినారు.

అక్షరం

అక్షర లక్ష్యాలై

నవచైతన్యాన్ని

స్ఫురింపజేసేవి ... (అంటున్న) కవిగారు కవి కలం ప్రజా

చైతన్యాలకు ప్రేరణ అంటున్నారు.

“ఈ స్వాతంత్ర్యం మనకొద్దు” తెల్లవాడి బ్రిటిష్ వాడి పాలనలో కష్టాలు అనుభవించాం. బానిస బ్రతుకులు బ్రతికాం. చివరికి త్యాగాలతో స్వాతంత్ర్యం వచ్చింది. నల్లవాడిని నల్లవాడు పరిపాలించే ఈ రోజులలో కూడా మనది బానిస బ్రతుకేనా? గతాన్ని మరిచి అధికారబలంతో వాళ్ళు చేస్తున్న స్వైర విహారం చూస్తుంటే అయ్యో! ఈ స్వాతంత్ర్యం నా కెందుకు అని కవి వేదన చెందుతున్నారు.

“హితవు” (శీర్షిక) కవితలో కవిగారు సమాజంలో జీవిస్తున్న సంఘజీవిగా సామాజికమయిన విషయాలను ఆకళింపు చేసుకున్న కవిగా కలతచెంది ఇలా అంటున్నాడు.

పచ్చని కాపురాలకు

చిచ్చెన్నడు పెట్టకోయి

అమాయకుల బ్రతుకులను

క్షోభెన్నడు పెట్టకోయి

మానవునిలో దాగివున్న ఇలాంటి సీచమయిన ప్రవృత్తిని వదిలివేయమని చెప్పుతూ

కావుకావు కావెన్నడు

కలవారికి బానిసవు

కాకూడదు నీవెన్నడు

అవినీతికి దానుడవు ... (అంటూ) అర్జునుడికి శ్రీకృష్ణుడు

బోధించినట్లు మనకు మంచిని బోధిస్తున్నారు. మనం ఆచరించాలి మరి.

“పతితులు” కవితలో సాంప్రదాయాలకు నిలయమైన పవిత్రమైన మన ధరిత్రలో నేడు మగజాతి అహంకారానికి దిగజారుడు తనానికి నిదర్శనాలు. పునీతమైన ఆడది

పరిస్థితులకు లొంగినచో స్వార్థపరులు ఆమెని వేశ్యగా మార్చి వ్యాపారం చేస్తున్నారు ఈ దేశంలో.

సభ్యతా రహిత పురుషజాతి

మలిన పరిచిన జాతి కుసుమాలు (అంటూ) వాపోతున్నారు.

“ఉసురు” శీర్షిక కవితలో తన ఆవేదనను వెళ్ళగక్కారు కవిగారు. ఈ లోకంలో స్వార్థపరులు కల్పించిన ఉచ్చులోకి దిగి మారణహోమాన్ని సృష్టిస్తున్న విధానాన్ని కళ్ళారా చూసి అసహ్యించుకొని

మారణహోమం జర్పమని

ఏ మతం బోధించదు

దహనకాండ జర్పమని

ఏ చట్టం శాసించదు (అంటూ) కవి వేణుగోపాలరావు చెప్తున్నారు.

చివరగా వినతి (శీర్షిక) కవితలో

బుద్ధి చెప్పవే బ్రహ్మణే

దారి తప్పిన విజ్ఞులకు

శిక్షించవే శివదూతి

అధికార మదోన్మాదులకు

(అంటూ) తన అంతరంగంలోని నమస్కలు అనగా ఈ లోకంలోని కుళ్ళును తుడ్చివేయడానికి దైవం కూడా పూనుకోవాలని అంటున్నారు.

వర్షించవే కనకదుర్గా

వికలిత కల్లోలిత మనస్సులను

(అంటున్న) కవి వేణుగోపాలరావు గారి హృదయంలో కవిగా ఈ లోకంలోని కుళ్ళును ప్రక్షాళనం చేయాలనే ఆరాటం కనిపిస్తుంది.

- జనధర్మ (వరంగల్)

6 నవంబర్ 1988 (ఆదివారం)

21. కాలువ మల్లయ్య గారి “కవితాద్వారం”

కాలువ మల్లయ్య గారు ప్రగతిశీలి, అభ్యుదయవాది. సమాజంలోని కుళ్ళు సంస్కృతిని మరియు కుటిలనీతి వ్యవస్థలోని లోపాలను చూసిన అతని మనస్సును ఆ సంఘటనలు కవించి రెచ్చగొడుతుంటే అన్యాయాలు, అక్రమాలు, అవినీతి విశృంఖల విహారం చేస్తుంటే కూడు, గూడు లేని వారి హృదయఘోష వింటూ పెళ్ళబికి వచ్చే భావ పరంపరను అక్షరరూపంలో పెట్టకుండా ఎలా వుండగలను? అంటున్నారు. సామాన్యుడు సమస్యలతో నలిగిపోతున్నాడు. కవి ఆ సమస్యలను గాంచి అతడు స్పందించి వాటి నివారణ కొరకు పరితపిస్తాడు.

ఆసియాడ్ (శీర్షిక) కవితలో ...

మింగమెతుకులేకున్నా
మీసాలకు సంపెంగనూనె
రాచుకొని తిరిగేటి
ఘనమైన సంస్కృతి మాది

అంటూ దేశంలోని దివాలాకోరు ఆర్థిక విధానాన్ని కవిగారు నిశితముగా విమర్శిస్తున్నారు. మనది ధనవంతుమయిన పేదదేశం అనగా ఇక్కడ వనరులు పుష్కలంగా నున్నవి. సరియైన ప్రణాళికా బద్ధమయిన నిర్దేశ్యము లేక ఆర్థిక వనరులను వినియోగిస్తున్న విధానాన్ని కవిగారు వివరించారు.

“ఎలా! రాయను దేశభక్తి గీతం” (శీర్షిక) కవితలో దేశభక్తి గీతం తనకు రాయాలని ఉందని తన మాతృదేశం పైన తనకు అపారమయిన ప్రేమాను రాగాలున్నాయని అంటున్నారు కాని? ఎలా రాయమంటారు అంటూ వాపోతున్నాడు.

కడుపునిండా కూడు పెట్టలేక
ఒంటి నిండా గుడ్డ నివ్వలేక
రత్నాల్లాంటి బిడ్డలను
రాళ్ళపాలు చేస్తున్న ...

నా దేశ పౌరుల స్థితిని జూస్తూ నా దేశం రత్నగర్భయని కీర్తించాలా! అంటూ కవి తనలోని ఆవేదనను వ్యక్తపరుస్తున్నాడు.

“పుణ్యం” కవితలో కవి నేటి వ్యవస్థలో వ్యక్తులకు దేవునిపై నిజముగా భక్తిలేదని కేవలం స్వార్థమని ఎన్ని పాపాలు చేసినా కాశీకిపోతే పుణ్యం వస్తుందని అనుకునే మనస్తత్వాలను చిత్రించినారు.

గుర్తాధం భార్యగా గోవిందమ్మ
పక్కన నిల్చున్న రాంబాయమ్మ

పట్టుచీర జరీ అంచులను

పరిశీలనగా చూస్తుంది ... (అంటూ) కవిగారు ఈవాటి స్త్రీల యొక్క అవగాహనలేని ఆలోచనలు పట్టుచీరలె పరమార్థంగా భావించే వారికి కష్టసుఖాల వ్యవస్థ తెలియదని అంటూ ... స్త్రీలు చైతన్యముగా ఆలోచించాలని అడంబరాలకన్నా ఆలోచనలకు విలువ నివ్వాలని అంటున్నారు “ఎన్నికల్లో” అనే (శిర్షిక) కవితలో ...

ఎంత గందర గోళము

ఎన్ని ఖద్దరు బట్టలో

ఎన్ని మోసపు మాటలో

ఎన్ని బ్రతిమిలాటలో

ఎన్ని బూటక బాసలో ... (అంటూ) నేటి ప్రజాస్వామ్య దేశంలో ప్రజా ప్రతినిధులను ఎన్నుకునేది, ఎంతటి వికృతరూపం ధరిస్తున్నాయో. గెలువడానికి వాళ్ళు అవలంబిస్తున్న విధానం ఎంత వంచనతో కూడుకొనినదో వివరించినారు.

“దగా” (శిర్షిక) కవితలో కవిగారు నేటి సంఘంలో ఎంతటి మోసం విశయతాండవం చేస్తుందో వివరిస్తున్న కవి, డబ్బుకక్కుర్తికై ఎదుటివాన్ని దగాచేయడానికి వెనుకాడటం లేదని వివరిస్తున్నారు. మహాకవి శ్రీశ్రీ గారన్నట్లు వెనుక దగా ముందు దగా కుడి ఎడమల దగదగా ... ఇది జరుగుతున్నదే దీనిని కాలువ మల్లయ్య ఇలా అంటున్నారు.

భక్తి దగా, ముక్తి దగా

భగవాను పేరు దగా

ప్రేమ దగా త్యాగం దగా

కీర్తికయి దగా దగా ... అని కాలువ బాధపడుతున్నారు.

(అ) భాగ్యనగరం (శిర్షిక) కవితలో కవిగారు నేటి మన రాజధానిలోని కుళ్ళును ఇలా వివరించారు.

నాగరిక వేషాలలో వున్న

అనాగరికుల విద్వేషాగ్నిలో

మత మోఢ్యం దురహంకారంలో

రాజకీయ స్వార్థ ప్రయోజనంలో

సామాన్యుడి బ్రతుకు

దినదిన గండం అంటున్నారు

ఆంధ్రరాష్ట్ర రాజధానిలో మతకలహాల మారణహోమాలు రాజకీయం అరాజకీయంగా మారి విద్వేషాలు రగిల్చే తీరు ఏ విధ్వంసం జరిగినా సామాన్య మానవుడే కష్టాలు అనుభవిస్తాడని కాలువ మల్లయ్య అంటున్నారు.

- జనధర్మ (వరంగల్)

17 జులై, 1988 (ఆదివారం)

22. శ్రీ శేషేంద్రుని కవిత్వంపై కవిత్వం

శ్రీ ముదిగొండవీరభద్రయ్య నాగార్జున డిగ్రీ కళాశాలలో నల్లగొండలో ఉపన్యాసకులుగా పనిచేసినారు. ప్రస్తుతం సెంట్రల్ యూనివర్సిటీ తెలుగు విభాగంలో పనిచేస్తున్నారు. కవిత్వంపై కవిత్వం విమర్శ చేయడంలో ప్రతిభ అవసరం. కవి వ్రాసిన కావ్యాన్ని సమకాలీన సమాజంలో దాని అవసరాన్ని వివిధ కోణాలలో పరిశీలించాల్సిన బాధ్యత ఉత్తమ విమర్శకులకు ఉంటుంది. విమర్శ ప్రజ్ఞావంతముగా, పక్షపాతం లేకుండా, పవిత్రంగా సాగాలి. అతడు కవి అంతటి వాడై ఉండాలి.

తెలుగు సాహిత్యములో విమర్శ సాహిత్యముతోపాటు పుట్టినది. తెలుగు సాహిత్యంలోని అవతారికలు, టీకా తాత్పర్యాలు పీఠికలు, సుకవిస్తుతి, కుకవినింద, పరోక్ష సాహిత్య విమర్శలుగా పరిశోధకులు నిర్ణయించినారు. మలి అభ్యుదయకర్త శేషేంద్రుని కవిత్వంపై కవిత్వం రాసిన ముదిగొండవీరభద్రయ్య ఉత్తమ సాహిత్య విమర్శకులు.

“కవి హక్కు వ్యక్తతను నోచుకోకపోతే అది అతని గుండెను నులిమి చంపుతుంది. వ్యక్తతను నోచుకుంటే అతని గుండె మొత్తము దాన్లో కలిసి బైటకు పారుతుంది.” కవిత్వమాయంగా శేషేంద్ర అన్న ఈ మాటలు గమనార్హం.

ఇప్పుడు శబ్దాల్లో హృదయం ప్రవహిస్తోంది

శిలల్లో సెలయేరు ప్రవహించినట్లు దీనిని వీరభద్రయ్య గారు

ఎంతో నేర్పుగా చెప్పారు.

కవి ఇక్కడ అచేతనమైన శబ్దాన్ని సచేతనం చేశాడు దాని మర్మమైన శబ్దాన్ని అమర్తన శబ్దంగా మార్చాడు. అన్నారు మానవునిలోని వేదనలు బ్రతుకు జీవుడా! అనబడే బాధలు ఈనాడు మనిషిని కలతపెట్టుచున్నవి. మానవ లోకంలోని బాధలను తనవిగా భావించి కవి శేషేంద్ర కవిత్వం రాస్తున్నారు. హృదయంలో ఏర్పడ్డ భావాలు, కారుణ్యంతో కవిత్వంగా రాగలవు.

అధానికి అనుభూతికి ఉన్న అభిన్నత

నా ఆత్మకే తెలుసు మానవ శబ్దాలకే తెలుసు

అవసరం కోసం మానవ శబ్దం ప్రయోగించబడుతుంది. అది సూటియైనది. దానికి లోతులుండవు. అతని అనుభూతి అర్థంగా, తర్వాత కవి యొక్క శబ్దంగా రూపాంతరం పొందుతుంది అంటున్నారు ముదిగొండ వీరభద్రయ్య గారు.

కవికి కావల్సింది కారుణ్యం - స్పందన లోకంలోని అనేక విషయాలపై కవి తన దృష్టిని కేంద్రీకరిస్తాడు. సమాజంలోని చెడు తొలగిపోవాలని కోరుకుంటాడు. అతని అనుభూతి కావ్యంగా రూపొందుతుంది.

నా శబ్దాల హిరణ్యంలో ముసుగు

శతాబ్దాలు నీ గుమ్మంలో చాకిరి చేస్తాయి

నీ కిటికీలో బల్బుత్తు పూస్తాయి

నీ ఉదయాలు పళ్ళబుట్టలై పరిమళిస్తాయి

అంటున్నారు శేషేంద్రగారు.

ఇదంతా కవిత్వ ఉత్పత్తి స్థానాన్ని బట్టి ఉంటుంది అని ముదిగొండ అనడంలో కవి మనస్సును తెలిసిన వాడుగా భావించాలి. కవి ప్రజలకు ఉపయోగపడాలి. దోపిడీ వర్గాల ముంగిట్లో చాకిరిచేయడానికి, కవిత్వం ఉపయోగపడరాదంటున్నారు.

వాడు కవిత్వపు కొళాయి

వాణ్ణి తిప్పకున్నంత సేపే మనస్సుకుహాయి

తిప్పితే వాడు మన పాలిటి కసాయి

పుట్టిన ప్రతివాడూ ఈ కవిత్వం ఉత్పత్తి స్థానాన్ని అందుకోలేడు. అది అందుకోగల్గినవాడే కవి అవుతాడు. ప్రయోజన రహితమైన కవిత్వం - కవిత్వం కానేరదని ప్రజా సమస్యలు ప్రతిబింబించేలా కవి సమాజానికి వెలుగు చూపించాలంటారు.

జీవితంలో లేని కవిత కాగితంలో వస్తుందా

తునకమబ్బు లేకుండా చినుకు నేల పడుతుందా

అని శేషేంద్ర అనడంలోని ఔన్నత్యాన్ని ముదిగొండ గ్రహించినారు. సామాన్యుడుగా బ్రతుకుతూ కవి సామాన్యుడు చేయలేని పనిచేయగలడని ముదిగొండ చెప్పడంలోని ఔన్నత్యం కవి ఇతరుల కన్న గొప్పవాడని భావం.

‘పువ్వుల్నించే నిశ్శబ్దాల్నించే పుట్టినవాణ్ణి’ అన్న పాదాలలోని భావం. కవిత్వ ఉత్పత్తి స్థానాన్ని గురించి వివేచన చేయిస్తోంది. ఇక్కడ పువ్వులు బహిష్కరణలోని వస్తువును సూచిస్తాయి. నిశ్శబ్దం కవి ఆ వస్తువును కవిత్వంగా మార్చే ఉపకరణాన్ని సూచిస్తుందని ముదిగొండ మనకు సూచిస్తున్నారు. పువ్వులు సౌందర్యానికి చిహ్నాలు, నిశ్శబ్దం ప్రశాంతతకు, గంభీరతకు చిహ్నాలు. వీటి రెంటి మధ్య గల సమన్వయం గూర్చి శేషేంద్ర తను కవిగా ఉద్భవించడానికి గల మూలకారణాన్ని వివరిచారు.

ఆయన సత్యాల బరువు మోస్తున్న మనిషి

జీవితాన్ని చింపిపారేస్తున్న సన్యాసికాడు

కవివాక్కు సమాజానికి దారి చూపుతుంది. ఉన్నత విలువలను మానవలోకంలో ప్రతిపాదిస్తుంది. కవి తపనలో కవిత్వం జాలువారుతుంది. కవి తాను సమాజంలోని కుళ్ళును చూసి ఎంతగానో బాధపడతాడు. కవి వేదనే కవిత్వమని ముదిగొండ అంటున్నారు.

ఈ నిశ్శబ్దం శాంతి అనుకోకు

నాగతి నిశ్శబ్దాల కుట్ర

అశ్రువులు తిరుగుబాటు

అవమానితుల భాషా సమితి

ఒకనాడు నా భాతిలో ఉన్న

కోళ్ళణ్ణి అరుస్తాయి

విప్లవాలన్ని ఉదయిస్తాయి.

“నిశ్శబ్దాల కుట్ర” అన్నది గొప్ప ప్రయోగం కవి యోగి అయిపోయి ఇక అతన్ని మాయామయమైన జగత్తు నుంచి తప్పించవచ్చు ననుకుంటే పొరపాటు అంటున్నారు ముదిగొండ గారు. కవి సామాన్యుడుగా బ్రతుకుతూ సామాజిక వ్యవస్థలోని పలు సమస్యలను కవిత్వంగా రాస్తాడు “రవి గాంచని చోటున కవి గాంచునని” అందుకే అన్నారు.

ఏకాంతం కోసం ఎక్కడికి పరుగెత్తుకుపోను
వస్తువుల్లానే ఉంటా వాటి సారాంశం అన్వేషిస్తా
నా ఏకాంతం నేను సాధించుకుంటా
చంద్రుడు నా చేతిలో ఉన్నంత కాలం
మాసా లెక్కడికి పోతాయి

అంటున్నారు శేషేంద్రగారు. దీనికి ముదిగొండ విశ్లేషణలో కవి తాను అందరిలోను ఉంటూనే ఏకాంతి కాగల్గడం ఇది. కవి ఏకాంతంలోంచి బాహ్య జగత్తులోని అన్ని వస్తువుల్ని అతడు గ్రహిస్తాడని ముదిగొండగారు వివరిస్తున్నారు. కవి తన కవిత్వంలో ప్రకృతిని చిత్రిస్తాడు. మానవతా వేదనలకు అక్షర రూపమిస్తాడు. కవిత్వం శాశ్వతమైనది.

లోకం చూచి చూచి మనసుల్ని చదివి చదివి లోకం వట్టి
సంకేతాల సముదాయం అని తెలుసుకున్నా

ఈ మనసులందరూ గుర్తులు మాత్రమే, ఏ అర్థాలకో శబ్దాలు
అంటున్నారు శేషేంద్ర గారు. జ్ఞానం ఉండి, మార్మికీకరణ్యుని విద్యను తెలుసుకొన్న కవిగా శ్రీ ముదిగొండ శేషేంద్రను పేర్కొనడం ప్రశంసించవలసిన విషయం.

అమ్మా నీల ఏ భూమి మీద చీపురుతో
తుడుస్తున్నావో ఆ వీపు మీద ఒక దేశం ఉందని నీకు తెలీదు
ఆ దేశంలో నీ తమ్ముళ్ళు జంతువుల్లా
బరువులు మోస్తున్నారని నీకు తెలీదు
నా కన్నీళ్ళు ఎప్పుడూ ధారలు ధారలుగా

మీకే అంకితమని నాకు తెలీదు (అని) శేషేంద్ర కవిగా తన సానుభూతిని “దగాపడిన” మానవ లోకంపై కురిపిస్తున్నారు. కొందరు అనేక మంది శ్రమను దోపిడీ చేస్తున్నారు. ఇక తిరుగుబాటు వారికి నేర్పాలి. మోసం కట్టు తెంచుకు వచ్చేలా వారిలో చైతన్యం కలిగించాలి. వారి యొక్క కన్నీరును తుడిచి వారిలో జ్ఞాన జ్యోతిని వెలిగించాలని కవి శేషేంద్ర వేదనాభరితుడౌతున్నాడు.

- వరంగల్ వాణి

తేది : 1 జనవరి, 1988

23. శ్రీ టి. శ్రీరంగస్వామి కవిత్యం

కవి, విమర్శకులు శ్రీ టి. రంగస్వామి రచించిన “మానస సంచరే” అను (కవితల సంపుటి) చదివినచో సమాజములోని అసమానతలు మరియు ఈ వ్యవస్థలోని కడగండ్రు కండ్లకు కట్టినట్లుగా చిత్రించినారు. ఈ లోకంను సంస్కరించాలనే తపన టి. శ్రీరంగస్వామిలో కన్పిస్తుంది. ఈ సంపుటిలో (హిందీ, ఇంగ్లీషు) కవితలకు అనువాదాలు కలవు. “మేకవన్నె పులులు” (శీర్షిక) కవితలో

కొజ్జాల మోహవేశపు కామనలో

సహృదయ తరంగాలు వెలవెల పోతున్నాయి

మేఘచ్ఛాయలను వదిలిద్దాం

తక్కులను అంతమొందిద్దాం ...

అంటున్నారు. వీరి కవితలో అన్యాయాలపై కవి ద్వజమెత్తడం కన్పిస్తుంది. నేటి సాహితీ ప్రపంచంలో కూడా ఎన్నో విషముష్టి వేషాలు దాపురించాయి. పాఠకుల మెదళ్ళను మలినం చేసే వారిని మున్ముందుకు కాకుండా వెనుకకు నెట్టివేసే విధానాన్ని కవిగారు నిశితముగా విమర్శించారు. ఇది మెచ్చుకోదగిన విషయం.

“నైమిష” - (శీర్షిక) కవితలో... ఉగాదులు గడుస్తున్నాయి ఇంగ్లీషు క్యాలెండర్లు మారుతున్నాయి. ప్రతి సంవత్సరం ఎంతో ఆడంబరముగా క్రొత్త సంవత్సరానికి స్వాగతాలు, పాత సంవత్సరానికి వీడ్కోళ్ళు కాని మారింది మాత్రం ఏమీ లేదు.

నీ చరిత్ర ఏమున్నది

చర్చిత చర్వణంగా రుజువు చేసుకున్నది

శిరోముండనం చేయించిన ఖాళీ దుస్తుల ఘనత

వరకట్నం బలిచేసిన ఆర్తుల ఆర్తనాదాలు

నీ ప్రత్యేకత ఏమీ లేదంటున్నాయి చూడండి?

అంటూ కవి టి. శ్రీ రంగస్వామి ఎంతగానో క్షోభపడుతున్నాడు, అతని మనసు మనకు తెలుస్తుంది. ఈ మాయా లోకంలోని సమస్యలకు అతని మనస్సు ఆక్రోశిస్తున్నది. ఈ అవినీతి ప్రపంచంలో మార్పురావాలని అతడు కోరుకుంటున్నాడు. లోక కళ్యాణం అతని ధ్యేయం. “అభ్యుదయం” (శీర్షిక) కవితలో. కవి నేటి అభ్యుదయం పేరు మీద జరుగుతున్న అభ్యుదయాన్ని అంటే (మాటలలో అభ్యుదయం చేతలలో రివిజనిజం) ఇలాంటి ద్వంద్వనీతిని నిశితముగా విమర్శించినారు.

అమలిన శృంగారమా!

అభ్యుదయం ... అనడం ద్వారా (కవి) భావకవుల శృంగారాన్ని ప్రణయాన్ని విమర్శించినారు. అయినా? భావకవులు అనంతరం జాతీయత, సామాజిక

దృష్టితో కవిత్వం రాశారు. స్నేహలత-రాయప్రోలు, దువ్వూరి-కర్నకుడు, జాషువా-గబ్బిలము సమాజంలో ఆలోచన రేకెత్తించినవి.

“ఐ.యస్.ఐ” (కవిత) లో శ్రీ టి. శ్రీరంగస్వామి ఇందులో కవి తమ దేశంలో జరుగుతున్న వివాహ వ్యవస్థకు, “కలితి” సరుకుల మార్కెటింగ్ విధానాలను నిశితముగా వ్యంగ్యముగా విమర్శించినారు. ఇది చురకలాంటి గొప్ప ప్రభావాన్ని చూపుతుంది.

నా దేశంలో

ఉత్పన్నమయ్యే ప్రతి వస్తువు

మేలి గుర్తు ఐ.యస్.ఐ.

నా దేశంలో

ప్రతి వరుడి హాదాకు

వరకట్టం డబ్బులే ఐ.యస్.ఐ.

ఈనాటి వివాహ వ్యవస్థ కలుషితమైందని, కట్నం ఇచ్చుకోలేని ఆడ పిల్లలు పెండ్లిలు అయ్యే పరిస్థితిలేదని ఇంత దారుణం మరోటి లేదంటున్నారు.

స్నేహం (శిర్షిక) కవితలో ...

కుహనా సంస్కారపు సౌబగులో

విశ్రాంతిని తీసుకుంటున్నా

ఈ పాదాల ద్వారా కవి శ్రీ టి. శ్రీరంగస్వామి గారు స్నేహానికి గల ప్రాముఖ్యతను వివరించేముందు కేవలం ఏదైనా పనిని నెరవేర్చుకోవడానికి స్వార్థానికి స్నేహాన్ని ఉపయోగించుకొని ఆ తర్వాత స్నేహాన్ని స్నేహ హస్తాలను దూరం చేసే కుహనా కుచ్చితపు ఆలోచన గల వాళ్ళను కవి నిశితముగా విమర్శిస్తూ...

నిస్వార్థగానాన్ని

అంతరంగంలో ప్రతిష్ఠింపచేసి

స్నేహం విలువ చెప్పాలని ఉంది ... అంటూ స్నేహం నీడనిచ్చే చెట్టులాంటిది అని (కవి) మనకు స్నేహపు విలువను తెలియపరిచినారు.

శ్రీ టి. శ్రీరంగస్వామి భావాలకు అక్షర రూపాలు ఇచ్చి సమాజంలోని హెచ్చు తగ్గులను తొలగించడానికి తన కలం బలంతో సామాజికమైన కృషి కొనసాగిస్తారని కోరుకుంటున్నాను.

- జనధర్మ (వరంగల్)

23 అక్టోబర్, 1988 (ఆదివారం)

24. తెలుగును దాచుటకు ప్రయత్నం

“తెలుగుభాష”ను ప్రభుత్వం మరోవైపు ప్రైవేట్ కాలేజి యాజమాన్యాలు అణచి వేస్తున్నవి. ఇంటర్, డిగ్రీ (కళాశాల) స్థాయిలలో తెలుగుభాష కనుమరుగవుతున్నది. తెలుగు భాషాస్థానే దళివారిగా “సంస్కృతాన్ని” ప్రవేశపెడుతున్నారు. ప్రస్తుతం “ప్రైవేట్” కళాశాలలో తెలుగుభాష కనుమరుగైపోయింది. మరొకొంత కాలంలో ప్రభుత్వ కళాశాలలో ‘తెలుగుభాష’ ఉండదనేది విధితమవుతున్నది. భాషా ప్రయుక్త రాష్ట్రాలలో మొదటిదిగా అవతరించిన ఆంధ్రప్రదేశ్ లో తెలుగుభాష పట్ల ప్రభుత్వాలు సామ్రాజ్య వాద దౌరణితో వ్యవహరించడం ఎంత వరకు సమంజసమో ఆలోచించాలి.

భాషా ప్రయుక్త రాష్ట్రాల అవశ్యకత దానియొక్క ప్రాముఖ్యత స్వాతంత్ర్యానికి పూర్వమే అంకురార్పణ జరిగినది. ఒక భాష మాట్లాడే ప్రజలు ఒకేచోట ఒక పరిపాలనా విధానంతో జీవించడం వల్ల సత్వర అభివృద్ధి సాధ్యమౌతుందన్నది ఆలోచన. ఎన్నో పోరాటాలతో అవతరించిన భాషాప్రయుక్త రాష్ట్రాలు తమయొక్క మాతృభాషలపై వాటియొక్క పరిరక్షణకై శ్రద్ధ కనబర్చాల్సిన అవసరమున్నది. తమిళులు, కన్నడిగులు తమ యొక్క మాతృభాషల రక్షణకై ఎక్కువ పట్టుదలతో ఉంటారు. దానికి భంగం కలుగుతే వారు భరించలేరు కాని? ఆంధ్రప్రదేశ్ లో తెలుగుభాషా రక్షణ అనేది మాట్లాడే మాత్రమే నిసాద ప్రాయమైపోతున్నది. ఆంధ్రప్రదేశ్ మాజీ ముఖ్యమంత్రి స్వర్గీయ ఎన్టీ రామారావు గారు ‘తెలుగుభాష రక్షణ’ కై పరితపించేవారు. అందుకే ఆయన “తెలుగు విశ్వవిద్యాలయం” స్థాపించి సాహితీ సాంస్కృతిక సాంప్రదాయాల రక్షణకై తగుచర్యలు తీసుకున్నారు. తెలుగుల ఆశాజ్యోతియైన ఎన్టీ రామారావు మరణానంతరం తెలుగు భాష దిక్కులేనిదైపోయింది. ప్రస్తుత ప్రభుత్వం కంప్యూటరీకరణ పేరుతో హైడెక్ ఆలోచనలతో నున్నది. మానవ శ్రమను వినియోగించి జీవన ప్రమాణాలను పెంచాల్సిన రోజులలో కంప్యూటరీకరణ అంతమంచిది కాదని ఎందరో నిపుణులు తెలియజేస్తున్నారు. దీని వల్ల నిరుద్యోగ సమస్య పెరిగి అనేక అవలక్షణాలకు దారితీయునని ఆర్థిక, సామాజిక పరిశోధకులు తెలియజేసినా? ప్రభుత్వ ఆలోచనలో మార్పు రాకపోవడం విచారకరం. మానవునిలో పరివర్తన కలిగించే సామాజిక శాస్త్రాలను (అర్బీ) గ్రూపులను తీసివేస్తామని ప్రకటించడం సమంజసం కాదు. ప్రభుత్వం మరోసారి ఆలోచించాలని విజ్ఞప్తి చేస్తున్నాం.

సామాన్య ప్రజల భాషలో విద్య పరిపాలన అనే కనీసమైన ప్రజాస్వామిక ఆలోచనలను ఆకాంక్షను కూడా స్వతంత్ర పాలకులు అమలు జరుపకపోవడం స్వాతంత్ర్య పోరాట లక్ష్యాలు సాధించకుండానే అడ్డంతరంగా పక్కదారి పట్టాయని స్పష్టం చేస్తున్నాయి. దేశానికి జాతికి గల సమైక్య సంబంధాన్ని, భేదాన్ని స్పష్టంగా నిర్వచించుకోవాల్సిన అవశ్యకతను ఈనాటి పరిస్థితి గుర్తు చేస్తోంది.

తెలుగు భాషపై సామ్రాజ్యవాదుల దాడి కొనసాగుతోంది. జాతీయభాష పేరుతో “హిందీ”, అంతర్జాతీయభాష పేరుతో “ఇంగ్లీషు” రాజభాష పేరుతో “సంస్కృతం”

తెలుగుభాషపై సవారి చేస్తున్నది. ఈ వాదులను సజాస్థానికవాదులు ప్రజలు ముందుకు వచ్చి అడ్డుతూ వాల్చిన అవసరమున్నది. తెలుగు మన "మాతృభాష", మాతృభాషను నిర్లక్ష్యం చేయడమంటే మనం బానిసత్వానికి అలవాటు పడ్డట్లుగా మనం పరాయికరణకు గురౌతున్నట్లుగా భావించాలి.

తెలుగువారు విద్యారంగంలోను, చీటి వ్యవహారాలలోను అన్నిటా తెలుగును వ్యవహరించడం చాలా చిన్న తనంగా అనుకొని పరభాషను వ్యవహరిస్తూ ఉంటారు. ఆంగ్లంలు ఇటువంటి అత్యున్నతరా భావం నుంచి బయటపడి స్వాభిమానంతో తెలుగుభాషా సంస్కృతుల చరిత్రకణకు, పరిచ్ఛాపికి వూనుకోవాలి. అ విధంగానే భారతజాతి వికాసానికి సైతం తెలుగువాడు తోడ్పడిన వాడు కావలెను. ఆంధ్రజాతి వికాసం మందగించి ఇతర భారతీయ భాషా జాతులు పొందితే, భారతమాత ఆంగ్లేకల్పంతో ఎదిగిన వ్యక్తిగా భాసిస్తుందని గుర్తుంచుకోండి. ఈవాడు ఇదే చరిస్తితి కొనసాగుతోంది. తెలుగుభాష వానిని మాట్లాడే వారు తక్కువ అనే భావం అధితుల్లో కలుగడం, అధికారంలో ఉండేవారెవరూ వానిని గుర్తించకపోవడం చాలా విచారకరం. ఇది ఎవరికీ మనకు భేదాన్ని కలిగించకపోవడమూ, దాని ప్రభావాన్ని ఎవరూ తెలుసుకోలేక పోవడమూ చాలా దురవస్థకరం.

సాంఘిక, సాంస్కృతిక విలువలు భాషతో ముడిపడి ఉంటాయి. అన్యభాషల ప్రసారాల వల్ల మాతృభాషపై నిర్లక్ష్యం తనబరచడం వల్ల భాషాసమాజాలలో తీవ్ర వైరుధ్యం కలుగుతుంది. అన్యభాషలను అనుపుచేయకపోతే విద్య ఉద్యోగ రంగాలలో తీవ్రమైన సమస్యలు తలెత్తగలవు. సుసంపన్నమైన తెలుగు, తమిళం, కన్నడం వంటి భాషలు ప్రపరల్లై సమాజాలలో హిందీకిస్తున్న అవసరాన్నిమించిన ప్రాముఖ్యాన్ని కుదించి ఆయా భాషలను విస్తృతపరచడం ద్వారా జాతీయ సమైక్యతా భావన గట్టిపడుతుంది. దీనిని ఆంధ్రప్రభుత్వం, ప్రజలు తెలుసుకోలేకపోవడం ఎంతో విచారించదగింది.

"మాతృభాషా" పరంగా ఏమీ పట్టించుకోని దౌర్భాగ్యలక్షణం మన తెలుగు వారికి విశేషంగా ఉంది. అందుకే ఇప్పుడు తెలుగు సమాజంపై ఒక రకంగా 'ఇంగ్లీషు', 'సంస్కృతం' మరో రకంగా 'హిందీ' పెత్తనం చెలాయిస్తుంటే తెలుగుభాష దాస్య భావంతో కాలం వెల్లబుచ్చుతోంది. విద్యారంగంలో అల్ప సంఖ్యాక భాషీయులకు వారివారి మాతృభాషలో ప్రాథమిక విద్య ఉంటుంది. వారికి చదువడం వ్రాయడం నేర్చుకొనే వరకూ మాతృభాష దానిపై స్థాయి విద్య అంతా అధికారభాషలో కొనసాగుతుంది. ఈ పద్ధతి అమలు పరిచినప్పుడే ప్రధానభాష నిజమైన అధికారభాష అవుతుంది.

అధికారభాషా సంఘం (తెలుగు) నకు ప్రస్తుతం అధ్యక్షులు మాడుగుల నాగభణి శర్మ, వీరు మహావధాని కాని, పేద ప్రజల భాషయైన తెలుగుపై మాండలికాలపై విద్యావిధానంలో తెలుగుభాష ప్రస్తుత పరిస్థితిపై ఆయనకు అంతగా అవగాహన లేదు. అధికార భాషా సంఘాన్ని పునర్వ్యవస్థీకరించి తెలంగాణా ప్రాంతీయ మాండలిక రచయితలలో ఒకరిని అధికారభాషా సంఘం 'చైర్మన్' గా నియమించాల్సిన అవసరమున్నది. అప్పుడే అధికార భాషా సంఘం తెలుగుభాషకు న్యాయం చేయగలదు. తెలుగుభాషను కంప్యూటర్ భాషగా తీర్చిదిద్దుతామంటున్న నాగభణిశర్మ మొదట తెలుగుభాషను కళాశాలస్థాయి

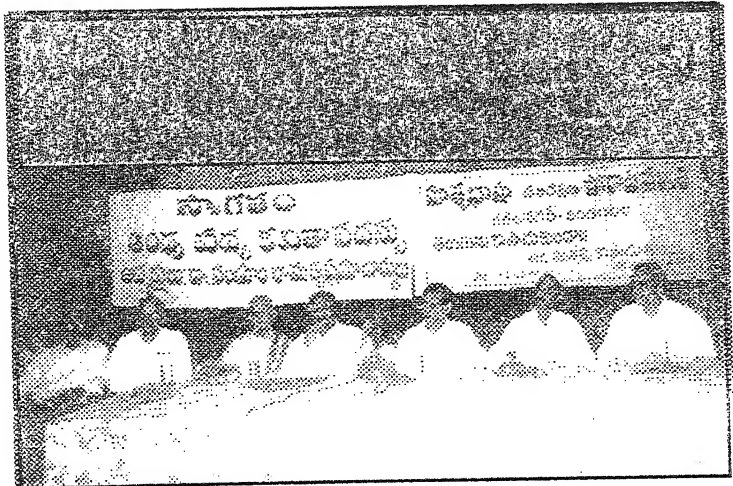
‘ఇంటర్, డిగ్రీ’లలో నిర్బంధం చేయడానికి కృషిచేయాలని ఆంధ్రప్రదేశ్‌లోని కాన్వెంటు ఇంగ్లీషు మీడియాలలో తెలుగుభాషను నిర్బంధంగా ఆమలుచున్నాది. ఇందుకై ఆయన కృషిచేయాలని విజ్ఞప్తిచేస్తున్నాం.

తెలుగు వారికి భాషాభిమానం చాలా తక్కువ. దేశంలోని మిగిలిన భాషలతో పోలిస్తే తెలుగునకు ఆదరణ తక్కువ. ముఖ్యంగా ఆంధ్రులకే స్వభాషపై మక్కువ లేదు. తొలిభాషా ప్రయుక్త రాష్ట్రంగా ఏర్పడినా కూడా భాషాభివృద్ధి సరిగా జరగలేదు. ఉత్తరాది రాష్ట్రాలు హిందీని రాజభాషగా గౌరవించి విశేష ప్రాచుర్యాన్ని కల్పిస్తున్నాయి. రాజ్యాంగ విధానంలో భాష నెలా పాపించుకోవాలో తెలుగు దనాన్నైలా నిలబెట్టుకోవాలో పెద్దలు సూచించాలి. తెలుగుభాషకు పూర్వవైభవం కలిగే వరకు కృషి జరగాలి. అందుకు మనమంతా త్యాగాలకు సిద్ధంకావాలి.

తెలుగుభాషాపరిరక్షణకై ఉద్యమించాల్సిన అవసరమున్నది. “తెలుగును కాపాడుకుందాం”. “అది మనలను రక్షిస్తుంది” అనే ఆలోచన బలపడాలి. తెలుగుల ఆత్మగౌరవాన్ని కాపాడుకోవడానికి ఉద్యమ రూపంగా భాషావాదులు, కవులు, సాహితీవేత్తలు, సామాన్య ప్రజలు అంతా కలిసి సామ్రాజ్య వాదులను ఎదిరించాలి. కన్నతల్లిభాష “తెలుగు” ను కాపాడుకుందాం.

- ప్రజాతంత్ర (పక్షపత్రిక)

16, 22 జూలై, 2000

రామగుండం ఎఫ్.సి.ఐ. లో జరిగిన ‘తెలుగుభాషా పరిరక్షణ’ సమావేశంలో ప్రఖ్యాత కవి ‘అధికార భాషా సంఘం మాజీ అధ్యక్షులు’ నండూరి రామకృష్ణమూచార్యులు ఎఫ్.సి.ఐ. జి.యం. శ్రీవాత్సవ, మాతంగి నర్సయ్య ఎం.ఎల్.డి., నండూరి శోభనాద్రి మరియు డా॥ సుందినేని రవీందర్

25. “జీవితం రంగుల కలకాదు”

శ్రీ రామగిరి శివకుమార శర్మ

కన్నీరు ఉబికింది గుండె ఉప్పొంగి “శ్రీ రామగిరి శివకుమార శర్మ” “సింగిడి” కావ్యాన్ని తమ్ముడికి అంకితంగా రాశారు. తోడబుట్టిన ఋణం తీర్చుకోలేనిది. అన్నదమ్ముల అనురాగానికి “రామగిరి నాగరాజు” ప్రతిరూపానికి అక్షరరూపమిచ్చినారు. ఆధునిక లోకంలో అనుబంధాలు బీటలువారుతున్నాయి. మానవతా విలువలు కలుషితమైనవి. “అమ్మ” పేగునుండి తెగిపడ్డ అన్నదమ్ములు, చిన్ననాటి జీవితాన్ని మర్చిపోయి పోట్లాడుకునే ఈనాటి వ్యవస్థకు బిన్నంగా “సింగిడి” తో అన్నదమ్ముల, ఆప్యాయతలకు, పేగుబంధానికి కొత్త అర్థం చెప్పినారు. ఈనాటి సమాజానికి దుష్టనీతి, క్రుత్థిన వ్యవస్థకు చరమగీతంగా కవితా గీతాలతో మనకు మరోదారి చూపారు.

సింగిడంటే

హరివిల్లాకాదు

ఇంద్రధనస్సు కాదు ... (అంటున్న) కవిగారు నూతనత్వం చూపారు.

ఆకాశంలో అందంగా వెలిసే రంగురంగుల అర్థచంద్రాకారపు రేఖలను ఇంద్రధనస్సు అంటాం. ఇంద్రధనస్సును చూసి కొందరు (పట్టణవాసులు) దాని అందాన్ని చూసి ఆనందిస్తారు. కాని, అది పల్లె ప్రజలలో చైతన్యం రేకెత్తించే కొత్తకల. భూమి దాహం తీర్చే మబ్బుకల పచ్చదనానికి రైతుహృదయానికి బంగారుకల నేలను నమ్ముకున్న తమ్ముడు (నాగరాజు) కనుమరుగైనాడని గుండెకోత.

కాయకష్టంతో

పైరు పచ్చలుగా

పులుగా, పండ్లుగా

నిజం చేసే రైతు వీరుడు

అమ్మమెచ్చిన కొడుకు (అంటూ) తమ్ముడి శ్రమైక జీవితాన్ని వివరించారు. పట్టణాలలో జులాయిగా తిరుగుతూ తల్లిదండ్రులకు వారు కన్న పాపానికి తీరని మానసిక వేదనకు గురిచేసేటే ఈనాటి సమాజంలో కొడుకును కన్నందుకు సంతోషపడాలా? (లేక) “పున్నామనరకం” నుండి కాపాడుతాడనుకున్న వాడు “పున్నామ నరకం”లోకి పడదొస్తున్నాడని ఏడ్వాలా? అర్థం కాని లోకం. అనాగరికత కొనసాగుతున్న తరుణంలో భూమిని నమ్ముకుని కష్టంచేసేటే జీవనాధారమైన కొడుకును అమ్మమెచ్చిన కొడుకు అంటున్న (కవి) భౌతికంగా లేని తమ్ముడి జ్ఞాపకాలలో బాధపడ్తున్నాడు.

రైతు మోటుకష్టం చేస్తాడు. భూమిని చదును చేస్తాడు. ప్రకృతి కరుణిస్తే పులకిస్తాడు. అతని ఆనందానికి అంటుండదు. ఆరుద్ర (ఎర్రని) పురుగులను చూసి ఆనందపడతాడు. తిండిని మర్చిపోయి తిప్పలపడతాడు. అటువంటి తమ్ముడు (నాగరాజు)..

ఎత్తు వంతల్ని ఏకంచేసి
అచ్చుకట్టి
పొలాలపై బురదనీటి అద్దాల్ని పరచిన తమ్ముడు
వీరాలు చెక్కి
పొక్కల్లో బైటపడ్డ ఎలుకకందుల్ని
ఒడ్డుమీది ఎండాకుల్లో దాచిన తమ్ముడు

తన తమ్ముడు (నాగరాజు) సుఖమంటే తెలియని శ్రమజీయని మానవత్వం నిండిన మనిషి అంటున్నారు. పొలం చదునుచేసి వరిపైరును నాటడానికి వరి మొక్కల్ని కావడితో ఆ బురదలో మోసి నాటి పైరు పచ్చదనాన్ని చూసి ఉప్పొంగిపోతాడని తమ్ముడిది కల్పవృక్షం లేని పసిహృదయం అంటున్నారు.

ప్రకృతి కరుణిస్తే సంతోషపడతాడు. ప్రకృతి కన్నెర్రజేస్తే తమ్ముడు (నాగరాజు) తల్లిడిల్లిపోతాడని (కవి) ఆత్మీయతతో చెప్తున్నారు.

వానలకు కరువొచ్చి బాయితెల్లమొగమేస్తే
తమ్మీ
నీ కళ్ళల్లో పండు నీరూరింది
అప్పుడే కదా
నెత్తిమీద నుంచి వురికి పోయేమొగుళ్లను
కురిసిపోమ్మని
చూపులు జోడించి బతిమిలాడ లేదూ?

“వాన” కోసం కండ్లల్ల వత్తులేనుకొని చూస్తాడని... “వానలు” కురవాలని ప్రకృతిని బ్రతిమిలాడుతాడని, సగటు రైతు జీవితాన్ని తమ్ముడిలో చూసుకున్న (కవి) రైతుల హృదయం మానవతకు ప్రతీక అంటున్నారు. తమ్ముడు (నాగరాజు) ఈనాడు లేడు. కన్నులు అశ్రుపూరితములైనవి పొలంవద్దకు వెళ్తే తమ్ముడు కన్నుస్తున్నాడు. కష్టించి పనిచేసేవాడు పొలమే ఇల్లుగా జీవించిన రైతు.

తమ్మీ!
నువ్వు గట్టుతాడుమీంచి నడిచొస్తుంటే
నీ తడి చూపుకోసం
మేస్తున్న గోజలు మోరలెత్తి చూసినయ్
ఎలపైరులో దాక్కున్న కొంగలు

పతంగులై ఎగిరిపోయినయ్ ... అంటున్న (కవి) రైతుతో ప్రకృతికి... ప్రకృతితో రైతుకు అనుబంధం ఉంటుంది. రైతును మానవతనిండిన మనిషిని పశు, పక్షులు కూడా ఎంతగానో ప్రేమించునని (కవి) అంటున్నారు. తమ ఆత్మీయుడు కన్నించక నోరులేని పశు, పక్షులు కలవరపడ్డాయని అంటున్నారు.

నువ్వులేని తనమే మా జీవితమైంది
ఓ నవ్వుముందు, ఓ అనుభవం ముందు

నువ్వులేవనే ... అంటున్న (కవి) కన్నీరు కారుస్తున్నారు.

“నిరాశ ఎప్పుడూ అస్థిరమే” (కవిత) లో మానవతా విలువలు ఈనాడు పతనమౌతున్నవని ఆవేదన చెందుతున్నారు.

ఇప్పుడు కదలికలన్నీ

దూకే ఉడతలు కావు

పట్టుబారుతున్న

ఊసరవెల్లి నడకలు ... ఈనాడు స్నేహానికి అర్థం లేదు. తడి బట్టలతో గొంతుకోసే వారున్నారు. ఎప్పుడు ఎవడు ఎలా మారుతాడో తెలియదు. స్వార్థం కోసం సాటి మానవుడిని సన్నిహితుడినైనా గొంతునులుముతారు.

ఆప్యాయతలన్నీ

నెమరేసే గాలులైనాయి ... అంటున్న (కవి) ఈ లోకం పోకడలను కండ్లకు కట్టినట్లుగా చిత్రించినారు. మన ఉనికిని కాపాడుకోవడానికి ఈ లోకంలో మంచి తనాన్ని జీవింపజేయడానికి

జీవితమిప్పుడు

జలపాతం అంచునుండి

క్షణక్షణం ఎదురీదే తరంగం ... అంటున్నారు. ప్రశ్నించుట నేర్చుకుని ఎదురీడుట అలవర్చుకోవాలి. నిజాన్ని కాపాడాలంటే నిర్భయత్వం అలవర్చుకోవాలి.

బంధాలు - ఆనందాలు

స్పర్శలు - స్వప్నాలు

పలుకులు - పిలుపులు

అస్పష్టమైన తర్వాతా ...

(అంటూ) లోకంతీరును పారిపోతున్న మమకారాలను చిత్రించినారు. దీన్ని కవి ‘దృశ్యం’ కన్నులకు కన్పించేలా చూపారు.

ఈ నిరాశ కూడా అస్పష్టమై అదృశ్యమవడమే

నిరాశకెప్పుడూ తొందరే ...

అంటూ (కవి) జీవితాన్ని జీవన యాత్రను చిత్రించినారు.

సామాన్యుని జీవితం నిష్పలపై నడిచినట్లుగా ఉంటుందని మరి జీవించడానికి కుటుంబాన్ని కాపాడుకోవడానికి ఈ దోపిడీ వ్యవస్థలో బాధలను భరించాలి. బతుకుభయాలను గుండెలో దాచుకోవాలి (అంటున్న) కవి, చితిమంటలపై పయనిస్తున్న సామాన్యుడి జీవితం గూర్చి ఆవేదన చెందారు.

బతుకు

అడవైందంటారు

కాని

ఆడవి బతుకెంత గొప్పది ... అంటూ (కవి) చింతిస్తున్నారు. బతుకు ఆడవయిందని రోదిస్తాం కాని? ఆడవి ఎంత స్వేచ్ఛగా జీవిస్తుందో అర్థం చేసుకోం. మోసాల రాజ్యంలో మంచి తనమే మసైపోతుందని (కవి) అంటున్నారు.

“పల్లె పద చిత్రాలు” (కవిత)లో ఈ దేశానికి వెన్నెముకలైన పల్లెలు, పసి హృదయంతో నిండిన మంచితనానికి నిదర్శనాలు పల్లె వాతావరణాన్ని కండ్లకు కట్టినట్లుగా చిత్రించినారు. కోడి కూయగానే పనులకు వెళ్ళే రైతులు, చీకటి పొదలను చీల్చుకుంటూ తెల్లవారుడే చాలు పనులకు వెళ్ళే ఆడవాళ్ళు పల్లెల శ్రమకు నిదర్శనాలు. అలాంటి పల్లె తల్లిని (కవి)

సూర్యుడు చీకటి పొదల్లో ఉన్నప్పుడే

పట్నం నిద్ర చివరి కలకంటున్నప్పుడే

లేచిన పల్లె నిద్ర ... (అంటున్న) కవి పల్లె హృదయాన్ని ఎంతో మనోహరంగా చిత్రించినారు. ప్రొద్దున లేచింది మొదలు రాత్రి నిద్రించే వరకు కష్టం చేసే పల్లెవాడు పట్టణవాసుల బంగారు బతుకుకు ఊపిరి. అంటే పట్నంలో అందరూ ధనవంతులే అని కాదు. పట్నంలో తినండి లేని నిర్వాగ్యులున్నారు. ఇంకా అక్కడ హేయమైన మోసాలున్నవి. (కాని) పల్లె రైతుకు మట్టితో అనుబంధం వారు తీరికలేని వ్యవసాయక పనులలో మునిగిపోతారు.

కాణిమోస్తున్న ఎద్దుల మెడలు

నాగలిమోస్తున్న రైతు భుజాలు

(అంటూ) రైతు కష్టబోతు తనాన్ని గ్రామీణతను తెలిపారు. పల్లె ప్రజలు జీవించే పూరి గుడిసెలు ఆ గుడిసె ముందు చిన్న పందిరి దాని కానుకుని ఎద్దుల చావడి ఇంటిముందు పొయ్యి ఆ పొయ్యిని (గొట్టంతో) ఊదుతూ మంట ఎగదోస్తూ వంటచేసే పల్లె తల్లి తీరు, కుక్కి మంచంపై కూర్చుండి భార్యతో బాధలు చెపుతున్న తీరు, పల్లెలు ప్రకృతికి మరో రూపాలు.

ఇళ్ళముందు

చూపు ఎత్తి పట్టుకున్న అరచేయి పాక

ఎండిన కానుగాకు పందిరి

లోపల

విత్తనాల రేపటి గలగల ఆశలు

వాకిట్లో ఆరబోసిన

జొన్నలు (అంటూ) కవి పల్లెను మన ముందుంచారు. ఉన్న

కొద్ది గింజలను ఈత చాపపై ఎండబోస్తారు. పల్లెవారికి అప్యాయతలు, అనురాగాలు ఉంటాయి. ఒకరిపై ఒకరికి నమ్మకం ఉంటుంది.

సెలవుల్లేని కష్టంతో శ్రమించి

పట్నానికి హారంగా ఆహారం పంపిస్తూ

పల్లె నిద్రిస్తున్నది

(అంటూ) పల్లె ప్రజలకు సెలవు లేదు. సెలవురోజు కమ్మని విందులు లేవు. అనందాన్నిచ్చే పార్కులు లేవు. కృత్రిమ సౌందర్యాన్నందించే 'ఎగ్జిబ్యూషన్'లు లేవు. అతని శ్రమనే అతని కానందం. కమ్మని పలకరింపే గొప్పపరామర్శ.

ఆనలు

పల్లె ఎవరి

పల్లె ప్రకృతికే పట్టి ... ఈనాడు ఈ స్వార్థపూరిత లోకంలో పల్లెను ఎవడు పట్టించుకుంటున్నాడు. పల్లెను ప్రకృతే పట్టించుకుంటుంది (అంటూ) కవి, రాజకీయం 'అరాజకీయం' చేస్తున్న వారిని చీత్కరించుకుంటున్నారు.

“సిటిలైజేషన్” (కవిత)లో ఈనాటి పట్టణ నాగరికత కలుషితమైనది. మానవత నశించి హృదయం చితికిపోయిన కరుడ గట్టిన పట్టణవాసుల గుండెలు డబ్బే ప్రధానం కాని, అనుబంధాలు తెలియని అనాగరికత.

ఇక్కడి అద్దాల కిటికీలకు ఏం వినిస్తాయి?

తలుపు బాతిక్ పరదాలకు ఏం కన్పిస్తాయి

ప్రతి ఇల్లు చెవిటిది, గుడ్డిది (అంటూ) పట్టణవాసం పనికిమాలిన నివాసాలు గూర్చి చెప్పారు. స్వలాభం కోసం పక్కవాన్ని పాతిపెట్టే తీరు మానవత నశించిన మనుజు లోకాన్ని చిత్రించినారు. కవి (స్కెచ్) లా రాశారు. కవితతో ప్రారంభించి వచనంతో పట్టణ నిజ స్వరూపాన్ని చిత్రించిన తీరు నూతనంగా ఉంది.

“ఇక్కడ బతికి బట్ట కట్టడం ఓ తెలివి. బతకడం కోసం బట్టకట్టడం మరో తెలివి. దుస్తులు, వస్తువులు, పూతలు, గీతలు, అందుకే పైపై మెరుగుల్ని సానబట్టించుకుంటారు.

కుప్పలు తెప్పలుగా వెలుస్తున్న 'బ్యూటీఫుల్లర్లు' సినీమాయలో మోసాలకు గురువుతున్న ఆడవాళ్ళు ఇక్కడ అంతా మోసం ఇది కృత్రిమ ప్రపంచం.

ఇక్కడ పట్నం నోరు పెంచుకుంటున్న “బ్లాక్ హోల్” అంటూ (కవి) పట్నం దోపిడీ స్వరూపాన్ని కండ్లకు కట్టినట్లుగా చెప్పినారు.

పట్నమిప్పుడు

ఓ వికృతితో నిశ్రుకృతికీ పయనిస్తున్నది

నాకు నగరాన్ని

పల్లెలు పల్లెలుగా విడగోయాలనిపిస్తుంది

అంటూ (కవి) ఎంతో వేదనతో పట్టణ, రోత నాగరికతను మోసాలను ఆత్మీయత అంతరించిన గుండెలకు అంతం పలకాలని 'పట్నం' పల్లెదారిలో నడవాలని అంటున్నారు.

26. చీకటి బతుకులకు వెలుగురేఖ

జూకంటి కవిత్యం

బతుకు చీకటవుతుంది. పేదవాడి బతుకు దుర్భరమౌతుంది. సమాజంలో దోపిడీ పెరిగిపోయింది. దౌర్జన్యాలు అధికమైనవి. మంచితనం మానవత్వం నశించిపోతుంది. అధికారజాలం, ధనబలం సార్వకాలీనమైపోయింది. మమతలులేని మనుజులొకం అవిర్భవించింది. అనంతమైన పేదరికం సమాజాన్ని పట్టిపీడిస్తున్నా, కండ్లు తెరువని పాలకులు కలుషితమైన మనసుతో రాజకీయం నెరుపుతున్నారు. నీతి, నిజాయితీతో జీవించడం వల్ల దోపిడీదారుల దౌర్జన్యాలకు గురవడం జరుగుతుంది. ఎంత కష్టమౌతుంది సామాన్యుడి బతుకు

మనిషిలా

బతకడం తెలుసుకున్న క్షణం నుంచి చావడం మొదలైంది
నదిలా

జీవించడం ప్రారంభించిన మరు నిమిషం నుండి

బేషరతుగా ఓడడం ఆరంభమైంది.. అంటూ (కవి) జూకంటి జగన్నాథం బాధపడుతున్నారు. ఈ దేశంలో కుల, మత, సంకుల సమరం సాగుతున్నదని హిందూసాంప్రదాయాలు, ఇంగితజ్ఞానం కోల్పోయి మనిషికి కులం రంగు పులిమిందంటున్నారు. వర్ణ వ్యవస్థకు అంకురార్పణ చేసింది. శూద్రుడని ఇంకా వెనుకబడిన కులాలను సృష్టించిన సోమరిపోతు వ్యవస్థ కూర్చుండి బతకడం నేర్చుకుంది. ఈ దారుణ వ్యవస్థలో (కవి) మార్పు రావాలని శ్రమజీవికి విలువ పేరుగాలని అంటున్నారు.

నాగేటి కరుపై

కుంకుమ మట్టిపై

అన్నం మెతుకుపై

దళితుడు దళితుడే దళితుడు

లిపి ఒక్కటే ...

అన్నం పెట్టేవాడు, ఇండ్లు కట్టేవాడు, తలుపుచేసేవాడు, నాట్లు పెట్టేవాడు గొళ్ళిం చేసేవాడు, చెప్పులు కుట్టేవాడు, పొలాలకు నీళ్ళు పెట్టేవాడు (నీరటిడు)... అంటరానివాడా? ఒక్కసారి ఆలోచించండి. ఎవరు అంటరానివారు, ఎవరు దళితుడు, మంచివాడు, మహాన్నతుడు అంటే దగా పడ్డవాడన్నట్లు. అంటున్నారు (కవి) జూకంటి ఎంతో వేదన పడుతున్నాడు.

విప్లవాలకు నెలవై చైతన్యానికి ప్రతీకగా నిలుస్తున్న కరీంనగర్ (జిల్లా) సిరిసిల్ల (మండలం)లో జన్మించిన జూకంటి జగన్నాథం. కవిత్యంలో తిరుగుబాటు కన్పిస్తుంది. రాజీలేని పోరాటం చేయాలనే తపన కన్పిస్తుంది. “కూలగొట్టుని, కూలగొట్టుని” కవితలో కవి ఆంధ్రజాతిని అంతర్జాతీయ బ్యాంకుకు తాకట్టుపెట్టి అప్పులు తెచ్చి వాగ్దాల

ముసుగులో సామాన్య ప్రజలను మోసగిస్తున్న ప్రభుత్వాల తీరును వివరించారు. ఇక్కడ ప్యాక్షరీలు మూసేస్తున్నారు. ఉద్యోగాలు లేవంటున్నారు. రోడ్లు వెడల్పు చేసి సామ్రాజ్యవాదుల దోపిడీకి వారి చూపుతున్నారు. కొంపలు కూల్చేసి బడుగు జీవుల బతుకులను రోడ్ల పాలు చేస్తున్నారు. కనికరం లేని కసాయి తనం సాగుతుందిక్కడ.

మీ మారుతీలు మీ పోర్టులు

మీ రోల్స్ రాయిస్ లా మీ టాటానుమోలు ఇండికాలు

భూమి నాల్గుదిక్కులు తిరుగుటాన్ని తొవ్వల్ని పెద్దగ చెయ్యింద్రి

కూల గొట్టునై, కూలగొట్టునై

ప్రజా సంక్షేమాన్ని మర్చిపోయి గడ్డెనెక్కించిన వాన్ని మీకు అధికారం అప్పగించినవాడు గోచీ గుడ్డలేనివాడని మర్చిపోయి పూరిపాకలు కూల్చేసి మీరు చేస్తున్న పాంగామా ఎవరికొరకు అంటూ (కవి) జూకంటి ప్రశ్నిస్తున్నారు.

మా ఇండ్లను మా గోడల్ని

మా బున్యాదుల్ని మా గుడిసెల్ని

కూలగొట్టునై, కూలగొట్టునై, అంటూ (కవి) వ్యంగ్యముగా విమర్శిస్తున్నారు. సామాన్యునికి చేయూత నివ్వాలన్న పాలకులు మనిషికి నీడలేకుండా చేయవచ్చా? అంటున్నారు. సమాజంలో పాశ్చాత్య నాగరికత అడుగడుగున ప్రవేశించింది. మనం-మనం కాకుంటాపోతున్నాం. మన కుటీర పరిశ్రమలు మాయమైనవి.

విదేశీ సంస్కృతికి అలవాటుపడ్డ జనం. నేత చీరలు, ధోవతులను కాదంటున్నారు. దంపుడు బియ్యం పోయినవి. రైసుమిల్లులు పుష్పలంగా అవతరించి కాలుష్యాన్ని వెదజల్లుతున్నవి. యువత చెడు సంస్కృతిని నేర్చుకుని పతనమౌతున్నారు. అంటూ (కవి) జూకంటి వేదనాభరితుడౌతున్నాడు. ఇంకెంత కాలం సహించాలి. పాలకుల కపట నీతి బడాపెత్తందార్లు. పెట్టుబడిదారులు దౌర్జన్యాలను చేస్తున్నారు.

మిమ్ముల్ని కూలగొట్టే రోజులు దగ్గరబడ్డయ్

మిమ్ముల్ని కాలబెట్టే దినాలు ముందరబడ్డయ్ ... అంటున్న (కవి)

ఇన్నినాళ్ళు ఎన్ని నాళ్ళుగా భరించినం ఎంతహీనంగా చూసారు మమ్ములను ఇక మేము ఈ బతుకు మోయలేము. తిరుగుబాటులో జరుగుబాటుందంటున్నారు. కష్టజీవులను కార్మిక, కర్షకులను వారి కష్టాలను చూస్తున్న (కవి) జూకంటి వారి బతుకు మారాలంటున్నారు.

ఇక

నాగలిరైతుమోస్తున్న శిలువ

అప్పుడూ, ఇప్పుడూ

పాలా నీళ్ళు తెలియని క్రీస్తు (అంటూ) (కవి) చీకటి బతుకులకు ఆకలి బతుకులకు పవిత్రతను అపాదిస్తున్న (కవి) అందరికొరకు కష్టపడ్తున్న వాడికి “అన్నమెందుకు” కరువవుతుంది. లోకం కొరకు శిలువమోస్తున్న క్రీస్తు అని పోల్చడంలో (కవి) మానవత్వాన్ని చాటారు.

ఈ దోపిడి వ్యవస్థను చిత్రిస్తూ (కవి) జాకంటి.

ప్రతి నిత్యావసర వస్తువు నిండా వేల నెత్తుటి మరకలు

సెప్టీలాకరు బొజ్జకు క్రమాధర్మమూలేదు

రివాల్వింగ్ కుచ్చీకి ఒకే ఒక్క నీతి

అమ్మిన వెల మైనస్ కొన్నవెల అంతే...

అంటున్న (కవి) కల్తీ సరుకులు అవతరించినవి. పురుగును చంపాల్సిన మందులు మనిషిని మాయంచేస్తున్నవి. మోసానికి గురై కుటుంబాన్ని ఎట్ల పోషించాలని వేదనతో 'పత్తి రైతు' ప్రాణం తీసుకుంటున్నాడు. ఎదిగిన పొరన్న చంపివేసి 'ఎర్రజెండా' రంగు పులుము తున్నారు. మోసాలను అరికట్టాల్సిన పాలకులే అవినీతికి పాల్పడుతున్నారు. తెలంగాణా ఎడారవుతుంది. అంతులేని దుఃఖంతో విలవిలలాడుతుందంటున్నారు.

కంఠం రుద్దమైపోతుంది

ఎత్తుకున్న పాటగుండె తీరాల్సి తాకుతుంది

ఇంటి ముందు మాల జంగం

ఎవరి బతుకు ఎటుల వుండునో

ఎకతారను మీటుతున్నాడు

అంటూ (కవి) నశిస్తున్న గ్రామీణ కళలలో కన్నీటిని గాంచుతున్నారు. కాలానికి ఎదురీదడం నేర్చుకోవాలి. గుండెలో శోకాల్ని దాసుకోవాలి. పతనమౌతున్న విలువలకు ప్రాణ ప్రతిష్ట చేయడానికి సామాన్యుడు నడుం కట్టాలి. ఇందుకై త్యాగాలు చేయాలి. ఎంత కాలమని దౌర్జన్యాలను సహిస్తూ ఊర్పుంటాం.

పద్యవ్యూహం

వలపన్న ఏకాకిని చేయాలని చూస్తుంది

తొడకొట్టిన నవాలు

మొక్కవోని వీరత్వాన్ని అందిస్తుంది

ఇక ఆలస్యం చేయవద్దు. మొక్కవోని దైర్యాన్ని రాజుకుందాం.

ఎటు చూసినా నరకబడుతున్న

పచ్చని చెట్టు ఆక్రందనలు ... అంటున్న (కవి) మనం ఈ దోపిడి

దారుల పద్యవ్యూహాన్ని ఛేదించాలి. అందరూ రండి యుద్ధం చేద్దాం. మానవతను నిర్మిద్దామంటున్నారు.

ఈ సమాజంలో ప్రశ్నించేవాణ్ణి నిర్బంధించి 'నోరు' నొక్కేస్తున్నారు. మంచితనాన్ని పెంపొందించాలన్న వాన్ని మాయంచేస్తున్నారు. కలంపట్టుకుని కలుషిత సమాజాన్ని సంస్కరించాలనుకుంటే కలంపై నిషేధం.

కలాన్ని నిషేధించినా

గళాన్ని నొక్కేసినా

నాళికను తెగ్గోసినా

వెయ్యిన్నొకర్ని హత్యచేసినా

మేము చచ్చినా జీవించడం అంతే నిజం

అంటూ (కవి) సామాజిక వ్యవస్థ స్వరూపాన్ని వారు చేస్తున్న కుట్రలను చిత్రించినారు. నిజాన్ని నిర్భయంగా చెప్పడం జూకంటి ప్రత్యేకత. గెలుపు కొరకు ఎన్ని బాసలు చేస్తారు. గుండె తడి ఆరిపోయిన క్రూరుల అకృత్యాలు, సర్వసాధారణమై పోయినవి. నిలుపు దోపిడి చేస్తున్న రాజకీయ వ్యవస్థ నోరులేని పల్లె ప్రజలను దగా చేస్తున్న తీరును (కవి) జూకంటి వారు చేసిన వాగ్దానాలు ఏమైనవని ప్రశ్నిస్తున్నారు.

గొంతుచించుకున్న

జైజవాన్ - జైకిసాన్

ఇక జనాన్ని రక్షించ చేతకాక

తడారిపోయి జీవచ్ఛవం అయ్యింది ... అంటూ (కవి)

రాజకీయంలోని (రంకు) తనాన్ని వివరించారు.

ప్రకృతి వైపరీత్యాలకు, రైతు బలొతున్నాడు.

కలల విత్తనాలు మొలకెత్తిన ప్రతిసారీ

అతివృష్టి, అనావృష్టి

తుఫాను వాయుగుండం ... విపరీతంగా వర్షం కురిసి పంటలను నాశనం చేస్తుంది. అసలు వర్షం లేక బాధపడాల్సి వస్తుంది. ఎంత కష్టాన్ని మోస్తున్నాడు. ఈ విధంగా రైతు బాధపడుతుంటే రైతు కందాల్సిన సహాయాన్ని దిగమింగే అధికారులు ఎంతదారుణం భూమిని నమ్ముకున్నవాడు బతుకలేక కన్నీటి సాగరమౌతున్నాడు. బతకడం కష్టమౌతుంది. దళారులు బాగుపడుతున్నారు. అంతస్తుల మేడలు నిర్మిస్తున్నారు. కార్మిక, కర్షకుల బతుకుల గూర్చి (కవి) జూకంటి కన్నీటి పర్యంతమౌతున్నారు.

బావికాదుకదా

ఇప్పుడు జీవితం మనకు తప్ప జలకనిపించని బోర్వెల్

బొక్కెనా చెంతాడు చేతులు ఇప్పుడు నిష్క్రియలు

పుట్టిమారులో బతుకులేక పట్నంలో కూలీగా మారుతే అక్కడా దోపిడీ దౌర్జన్యం.

ఇల్లు వదిలి పెట్టినట్టు

ఇడిసిపెట్టిన ఊరు

మనిషి అలికిడిలేదు ఉరవడిలేదు

కడుపులో దుఃఖం

కళ్ళల్లో నీళ్ళు ... అంటూ (కవి)

జూకంటి మానవతను మరిచిపోయిన వ్యవస్థను చిత్రించినారు. పేదవాడు 'చేప' వలె ఎదురీడడం నేర్చుకోవాలంటున్నారు.

27. చింతనాశీలుడు శివకుమార్

స్వాతంత్ర్యం వచ్చిందని సంబంధాలు చేసుకున్నంత మాత్రాన లాభంలేదు. యాభై సంవత్సరాల స్వాతంత్ర్యం నల్లవాడి పాలనలో అవినీతి మయమవుతుంది. దోపిడీ దౌర్జన్యాలు నిత్యకృత్యాలైనవి. కండబలం గుండెబలాన్నిపెంచి ధనబలంతో దౌర్జన్యం చేస్తున్న అరాచక కృత్యాలకు సామాన్యుడు బలౌతున్నాడు. సాధించిన స్వాతంత్ర్యానికి పరమార్థం చేకూరాలంటే సమాజంలో సమానత్వ సాధన జరగాలంటారు కవి వర్ణుల శివకుమార్. కరీంనగర్ (జిల్లా) వేములవాడ (మండలం) లో జన్మించిన వర్ణుల ఈనాటి వ్యవస్థలోని అవినీతిమయమైన సామాజిక రుగ్మతలపై కలం యుద్ధం ప్రారంభించారు. పుణ్యక్షేత్రమైన (వేములవాడ) పక్కనే సి.నా.రె. జన్మించిన (హన్మజీపేట) సాహితీ పుణ్య క్షేత్రంగా విరాజిల్లుతున్నది.

పని పగ బట్టింది

ప్రాణం తెర్లయింది

సెమ్మసుమీద

బొగ్గుపెల్ల మర్లవడింది ... (అంటున్న) శివకుమార్ హృదయమొక బడబానలం గోదావరిఖని పేరువంటే సింగరేణి కంపెనీ గుర్తుకు వస్తుంది. ఫ్యాక్టరీలకు ప్రాణమై కరెంటుకు వెలుగై, యూరియాకు తెలుపై, రైలుకు ఊపిరైన నల్ల బంగారం (రాక్సి బొగ్గును) వెలికితీసే కార్మికుల జీవితాలు కష్టమౌతున్నవని (కవి) అంటున్నారు. భూమి పొరల్లోకి వెళ్లే 'లాడీసన్నల' బతుక్కు గ్యారంటీ లేదు.

పాతరలో

పచ్చటిగతం

టబ్బుల్నిండా

చీకటితునకలు ... అంటూ (కవి) వారి జీవితాలలోని గతాన్ని తల్చుకుని నేటి వారి దుస్థితికి కారణమైన వ్యవస్థను శివకుమార్ చీదరించుకుంటున్నారు. పల్లెలలో పచ్చటి జీవితాలు గడిపేవారు. కాని, వ్యవసాయాలు మూలపడి బతుకు లేక సింగరేణిలో పనికివచ్చారు. వారు పచ్చటి గతాన్ని వదిలి మురికి కూపంలోకి వచ్చారంటున్న (కవి) ఇక్కడ అధికారుల దోపిడీ కార్మిక సంక్షేమం పేరుతో కోట్లకు పడగలెత్తిన కార్మిక నాయకుల రెండునాల్గుల ధోరణి పూరి గుడిసెల్లో నీటి వసతుల్లేక కాలుష్యానికి బలై రోగ గ్రస్తమౌతున్న సింగరేణి కార్మికుల గూర్చి (కవి) ఆవేదన చెందుతున్నారు. పనిభారం మానసిక ఒత్తిడిలో తాగుబోతులుగా మారి పతనమౌతున్న వారి గూర్చి (కవి) ...

నాగాలకు నాగాలు

మింగుతున్నరోగం

దగ్గును మందుకెత్తుకుంటున్న

జీతాల్లోఁజూ రంపపుకోత (అంటూ) జీతం వచ్చిన రోజే అవిమాయం.

కడుపులోని 'క్షయవ్యాధి' ముదురుతున్న దాఖలా అంటున్నారు. కార్మికుల సంక్షేమం ఆలోచించాలి కాని, లాభాలు రావాలని సరియైన సౌకర్యాలు లేకుండా పెళ్ళలు కూలి మరణిస్తున్న కార్మికుల గూర్చి శివకుమార్ కన్నీటి పర్యంతమౌతున్నారు.

ఈనాడు విద్యావ్యవస్థ పరాయీకరణకు గురౌతుంది. అవలక్షణాలతో విద్యార్థి లోకం తల్లడిల్లుతుంది. మానవత్వం కోల్పోతున్న విద్యార్థులు, విద్యనేర్చే గురువులనే నిందిస్తున్నారు. 'జీన్స్ ప్యాంట్లు', 'టీషర్టు'లతో అమ్మాయిలను 'టీజింగ్' చేసే దుష్ట నీతి లోకం సవరించేస్తుంది. అమ్మ (అంటే) తెలియని అనాగరికత 'మమ్మీడాడీల' దుష్ట సంస్కృతి నేడా విధ్వవించింది తెలుగుదనం కోల్పోతున్న చదువులు. కుప్పలు తెప్పలుగా అవతరించిన ఇంగ్లీషు మీడియాలు వ్యవస్థను నిర్వీర్యం చేస్తున్నవి. ఈ తరుణంలో (కవి) శివకుమార్ తన చిన్ననాటి జీవితాన్ని తల్చుకుని గ్రామంలో 'కానిగిరిబడి' నడిపి ఎందరో విద్యార్థులకు మార్గదర్శకుడైన 'ప్రిహరి' పంతులును స్మృతిలోకి తెచ్చుకోవడం ఆయన (కవి) పరుల మహాన్నతకు నిదర్శనం. పల్లెలలో 'కానిగిరి' బడులలో క్రమశిక్షణ నేర్పేవారు. అలాంటి క్రమశిక్షణాలయాలు నేడులేవు. (అ) నాగరికతకు బలై నేల కూలినవి.

ఒక సాఫల్యం కోసం అల్లల్లాడి

కారు చీకట్లో కార్తీక దీపాలెత్తుకుని

దృష్టికీ దృశ్యానికీ మధ్య యానకమై

ఇక్కడే ఆ చెట్టుండేది ...

పచ్చదనానికి పరాకాష్ట. మానవుని వూపిరికి (అక్సీజన్) ప్రాణవాయువును అందించేది చెట్టు. అలాంటి చెట్టుతో 'కానిగిరి' (బడి) ని గుర్తుకు తెచ్చుకోవడం వల్ల శివకుమార్ నిజాన్ని గుర్తుకు తెచ్చుకుని అబద్ధాల, అన్యాయాల లోకాన్ని చూసి బాధపడ్తున్నారు.

"పరకట్టు" నేడు సామాజిక సమస్యగా మారింది. యువత చెడుదోషలో వెళ్ళి సోమరులై 'అత్త' గారి సొమ్ముకై ఆశిస్తున్నారు. ఎంత ఎక్కువ కట్టుం తీసుకుంటే అంత గొప్పవాడుగా చిత్రితమౌతున్న ఈ పాడులోకంలో అడ పిల్లలకు పెండ్లిలు అవడమే గగనమౌతుంది. ఏదోలా కష్టపడి వివాహం చేస్తే కట్టుం చాలలేదన్న రంపపుకోత. తల్లిదండ్రులకు తీరని గుండెకోత.

చిన్న సెగకే కందిపోయే

తమలపాకు తనువేకదా

'తలారా' కిరోసిన్లో స్నానించి

తగులపెట్టు కోవడానికి

అదేహం, దేహం కాకుండా పోతుంది

అంటున్న శివకుమార్ సుకుమార ఆడ తనాన్ని అనుభవించిన (నాతిచరామి)* అన్న మగడే

కట్నం పేరుతో కాష్టానికి పంపడం ఎంత వరకు న్యాయమంటున్నాడు.

మనిషి చచ్చిన నేలమీద

మానవత్వం మొలకలేస్తుందనుకోవడం అబద్ధం

అంటున్న (కవి) గుండె రోదనతో .. మనిషిలో మార్పు రావాలని అంటున్నారు.

వాడికి తాళిఅంటే

తోడుని తెచ్చివడేసి తలుగు

వాడికి సంసారం

ఇరుసులేని కచ్చరం

నీకు మాత్రం ముగుదాడు పగ్గం (అంటూ)

ఈనాటి లోకంలో 'ఆడదాని' జీవితం ముండ్లకంచెపై నడుస్తున్నట్లుగా ఉందని బాధపడ్తు వారి దుస్థితికి కారణమైన వ్యవస్థను నిందిస్తున్నారు.

ఒకడిని 'ఇంకొకడు' దోపిడి చేస్తున్న ఈ వ్యవస్థలోని అసమానతలను తొలగించాలని ఆరాటపడి దళారి వ్యవస్థను అంతం చేయాలని న్యాయమార్గం పట్టినవాడు నేరస్తుడిక్కడ. పట్టపగలు నట్టనడి వీధిలో అరాచకం సృష్టిస్తున్న రాజకీయవేత్తలు, గుండాలు, రోడీలు, ఆస్తికోసం అన్నలను చంపే దొర్నాగుర్లు, లంచగొండి అధికారులు దేశభక్తులు. ఈనాడు న్యాయం నవ్వులపాలై - అన్యాయం రాజ్యమేలుతుంది (అంటూ) చింతిస్తున్న వర్షుల దేశం కోసం సామాన్య ప్రజల కోసం నీతి - నిజం - కోసం ప్రాణత్యాగం చేసిన వీరుడిని తల్చుకుని

ఆ వ్యక్తి కనిపించకున్నా వినిపిస్తుండేవాడు

ఆ ఒక్కడే అందరికీ అన్నీ కావడం విశేషం

వాణ్ణి భౌతికంగా దూరం చేశారన్న చేదువార్త

కాని వాడు చనిపోడన్నది మాత్రం నిజం

“అరచేతిని అడ్డుపెట్టి సూర్యకాంతిని ఆపలేరు” అలాగే ఒక వీరుడి మరణంతో వేలాదిగా వీరులు జన్మిస్తారు (అంటూ) అవినీతి లోకాన్ని మందలిస్తున్నారు.

భూమిని నమ్ముకున్నవాడు బుగ్గిపాలవుతున్నాడు. పెరిగిన ధరలు గిట్టుబాటులేని వ్యవసాయం, నకిలి విత్తనాలు, పసలేని పురుగుమందులు రైతు నిలువు దోపిడీకి గురౌతున్నాడు. దేశాన్ని భుజస్కంధాలపై మోసేవాడు “బతుకు” లేక చస్తున్నాడు.

పంట బండెక్కే నాటికి

రైతు పాడెక్కే స్థితిలో

గుప్పెడు గింజలేసి

కుంచాల కొద్దీ వడ్లు కొలిచిన చేతులు

(అంటున్న) శివకుమార్ ఈనాటి రైతు స్థితిని వివరిస్తూ ...

బస్తాలెత్తుకున్న వీపులయి

పనికోసం పదిగాపులయి

బీవండి కాడ్డానాల్లో ...

కూలీలౌతున్నారని ఈ దేశం ఎలా బాగుపడుతుందంటున్నారు. రైతును నిర్లక్ష్యం చేయడం వ్యవసాయక రంగాన్ని నిర్వీర్యం చేయడం. ఈ దేశపాలకుల కనాయితనానికి ఎంతగానో చింతిస్తున్నారు (కవి) శివకుమార్ కవిత్వంలో ఆర్తి దుఃఖం కనిపిస్తుంది. ఈ దేశం బాగుపడాలంటే అవినీతి తొలగాలంటే సామాన్య ప్రజలు చైతన్యము కావాలని తెలియజేస్తున్నారు.

ఇంక జాగ్రత్త

మీ కవితాత్మల్ని కేబరే ఆడించి

పబ్లిం గడుపుకుంటున్న

మరో మనుజులం నుంచి జాగ్రత్త

సాంప్రదాయాల పేరుతో సమాజానికి కళ్ళెం వేస్తున్నవారు ఒకవైపు. 'సినీమాయా' లోకంలో శృంగారం పేరుతో యువతను వెర్రెత్తించిన వారు 'నైట్ క్లబ్' ల పేరుతో 'క్యాబరే' డ్యాన్సులతో స్త్రీ నగ్న సౌందర్యాన్ని గాంచుతున్నారు. లోకం ఎటువైపు వెల్తుంది. తల్లి నుండి చెల్లె వరకు ప్రతివాడికి తారసపడే 'మాతృమూర్తి' 'తోబుట్టువు'లను ఎంత పతనానికి దిగజారుస్తున్నారు. లేని తనం లేమి తనం ఈ పతనావస్థకు కారణమౌతుందని దీన్ని అసరాగా తీసుకొని వ్యాపారం చేస్తున్నారని వాపోతున్నారు. మనం తిరగబడదాం ధనబలంతో క్రొవ్వెక్కిన వారికి తరిమికొడుదామంటున్నారు. అందుకే ఈ పాడు లోకంపై కవితామయంగా పోరాటం చేస్తున్నారు.

28. గీట్ల జనార్దన్ రెడ్డి కవితలు

తెలుగు సాహిత్యంలో కవిగా రాజకీయ రంగంలో మేధావుల ప్రతినిధిగా (శాసన మండలికి) ఎన్నికై విశేషమైన సేవలు చేసి కీర్తిని గడించినవారు శ్రీ గీట్ల జనార్దన్ రెడ్డి గారు. సాహితీ కురుక్షేత్రమై, వేదవిద్యకు, నిలయమైన కరీంనగర్ (జిల్లా) మంథని (మండలం) లో కీ.శే. వెంకటమ్మ వీరారెడ్డి దంపతులకు జన్మించిన జనార్దన్ రెడ్డి ఉపాధ్యాయ వృత్తిలో పాఠశాల 'ప్రధానాచార్యులు'గా విధులు నిర్వహించి పవిత్రమైన విద్యాపాలనకు కొత్త మెరుగులు దిద్దినారు. సమాజంలోని పేద బడుగు వర్గాల అభ్యున్నతికై పాటుపడాలనే చింతన కలిగిన జనార్దన్ రెడ్డి గారు రాజకీయరంగంలో అడుగిడినారు. గోదావరిఖని 'సర్పంచ్'గా అనేక సంవత్సరాలు కొనసాగి పారిశ్రామిక ప్రాంతానికి ఎనలేని సేవలు చేసినారు. గోదావరిఖనిలో 'ప్రభుత్వ డిగ్రీ కళాశాల' ఏర్పాటుకై పరిశ్రమించి సాధించినారు. 'ఏ పని చేపట్టినా నిర్విఘ్నంగా నిర్వహించటం జనార్దన్ రెడ్డి ప్రత్యేకత. భారత రాజకీయాలకు కొత్త మెరుగులు దిద్దిన మహానాయకుడు 'ఎన్టీరామారావు' గారి మెప్పు పొందినారు. అవినీతి మయమవుతున్న రాజకీయరంగంలో ఆశించిన విధంగా పదవులు పొందలేక పోయినా, మహాస్వత ఆదర్శాలతో ప్రజాసేవను కొనసాగిస్తున్నారు. పారిశ్రామిక ప్రాంతమైన రామగుండం, గోదావరిఖనిలో పెద్దన్నగా అందరికీ ఆపుడుగా సామాజిక, సాహితీ సాంస్కృతిక రంగాలలో సేవలు చేస్తున్నారు. "గోదావరి ప్రదూషణ పరిహరణ పర్యావరణ పరిరక్షణ గవాక్షము రామగుండం" "తెలంగాణ రైతు సంక్షేమ సమితి, హైదరాబాద్" 'సాహితీ గౌరవి' కరీంనగర్, 'గంగాతరంగిణి సారస్వత సమితి', మంథని, తదితర సంస్థలతో ప్రత్యక్ష సంబంధం కలిగినవారు. అంతే కాకుండా 'మాతృభాషా పరిరక్షణ సమితి' తెలుగుభాషా పరిరక్షణకై డా॥ సందినేని రవీందర్ చేస్తున్న పోరాటానికి నైతిక మద్దతు నందించారు. తెలంగాణా భాషను (మాండలికాన్ని) అపహాస్యం చేస్తున్న విధానాన్ని వ్యతిరేకిస్తున్నారు. మంచితనం ఉద్యమస్ఫూర్తి కలిగిన జనార్దన్ రెడ్డి గారు చక్కని కవి చందోబద్ధంగా కవిత్వం రాయగల ధీమంతుడు. ప్రస్తుత వ్యవస్థను చూసి స్పందించి జనార్దన్ రెడ్డి గారు రాసిన కవితాన్ని ఎంతో ఆలస్యంగా ఈ మధ్యనే కవితా సంకలనాలుగా వెలువరిస్తున్నారు. 'దుర్గగీతం', 'జ్వాలాతోరణం', 'అరనిమంటలు', వచన గేయకవితలు వెలువరించినారు. కవిత్వంలో కృత్రిమత్వం ఉండకూడదని వాస్తవిక ప్రపంచంలోని బాధలు, గాధలు సామాన్యుని జీవన సమరం కవితా వస్తువు కావాలంటారు. కవిత్వం గూర్చి జనార్దన్ రెడ్డి గారు చెప్పిన వాక్యాలు ఇందుకు నిదర్శనాలు.

"వచనం కాని వచన భావగేయాల్లైనా యతులు గతులు తప్పి ప్రాసధ్యాసలు లేని

ఛందోబంధాలు ముడులు, సుడులు, కలకవితారీతులూ ఎవరికీ తెలియని దుష్కరక్రీడలూ తలతోకలేని ఉబుసుపాకకు, చేతిలో కలం శరీరంలో బలం ఉన్నదని వ్రాసే గోకుడు, గీకుడు రాతలూ విసర్జనీయాలు, సమాజశ్రేయస్సుకు పనికివచ్చే సహజోక్తికాని సరసోక్తికాని సాహసోక్తికాని సాధారణోక్తికాని ఆదరణీయమని నా అభిమతము అని కవిత్వానికి సరిహద్దులు లేవంటున్నారు. కవిగా జనార్దన్ రెడ్డి గారు స్వేచ్ఛా విహంగం - ఛందోబద్ధమైన కవిత్వం రాసినా సాంప్రదాయకమైన బంధవాలకు ఒదిగిపోలేదు. కీర్తికాంక్షతో కవిత్వం రాయలేదు. ప్రజా సంక్షేమం తలంచినారు. మానవత, మమకారం తన కవిత్వం ద్వారా అందించారు. ఈ లోకం స్వార్థపూరితమౌతుంది. అనుబంధాలు బీటలు వారిపోతున్నవి. ఇది నమ్మదగిన వ్యవస్థ కాదు. తడిబట్టతో గొంతుకోసెవారున్నారు. తన స్వార్థం కోసం సాటివాన్ని సమాధి చేసేవారున్నారు. అందుకే వ్యవస్థలో 'ఆరనిమంటలు' అంటుకున్నవంటున్నారు. మానవులలోని కల్మషాలకు అంటుకున్న మంటలను ఆర్పివేయడానికి జనార్దన్ రెడ్డి గారు కవితా యుద్ధం చేస్తున్నారు. ఈ రోజు సామాన్యుడు నిజం తెలుసుకుంటున్నాడు. ప్రత్యక్ష దోపిడీ, పరోక్ష దోపిడీలను అవగాహనచేసుకున్నాడు. అందుకే సామాన్యుడే మాన్యుడై తెలివితో చైతన్య యుతమై ముందుకు నడుస్తున్నాడని అంటున్నారు.

ఆరని మంటలను వీక్షిస్తున్నాను

కోరని మంటలను విశ్లేషిస్తున్నాను

మారని బుద్ధులను పరిశీలిస్తున్నాను

తీరని కోరికలను తీరికగా నెమరువేస్తున్నాను

(అంటున్న) జనార్దన్ రెడ్డి గారు మంటలంటే మాడ్చేవి కావచ్చు. చైతన్యానికి సంకేతం కావచ్చు అంటున్నారు.

ఆరని మంటలు అస్త్రత్వానికి గుర్తు

ఆరని మంటలు అనంత యజ్ఞానికి గుర్తు (అని) తెలియజేస్తున్న జనార్దన్ రెడ్డి గారు తరతరాల దోపిడీని, దౌర్జన్యాలను ప్రశ్నించే శక్తి పేదవారిలో వచ్చింది. ఈ రోజు 'గిదేందని' ప్రశ్నిస్తున్నారు. మానవతను పెంపొందించడానికి మనసు మార్చుకొమ్మని దోపిడీ దారులకు ప్రబోధిస్తున్నారు.

తెలంగాణా పల్లెలలో దొరల దౌర్జన్యాలు, భూస్వాముల పెత్తందార్ల అరాచకాలు కొనసాగినవి. వెట్టి చాకిరి చేయాలి. ఆరుగాలం కష్టంచేసినా, గుక్కెడు కూడు కొరకు కలవరించాల్సిన పరిస్థితులుండేవి. ఎదురు మాట్లాడవద్దు. చెప్పింది చెయ్యాలి. ఈ బతుకు ఎంత కాలమని పేదలు గ్రహించారు. ఉద్యమాలు చైతన్యం కలిగించినవి. ఇంకా కొద్దో గొప్పో దౌర్జన్యాలు కొనసాగుతున్నవి.

ఎముకల గూళ్ళను, వాటిపై తోళ్ళను

ఎలుకల బారినుండి రక్షించాలి

బక్కచిక్కిన ప్రగతి జవనాశ్వాలు

ఒక్కసారిగా కండలు పెంచాలి (ఆని) పిలుపు నిస్తున్నారు. ఈ రోజు శ్రమజీవి దిక్కులేనివాడు. తిన తిండిలేనివాడు. సోమరిపోతులు అధికారాలు చెలాయిస్తున్నారు. ఇది అన్యాయమని శ్రమజీవి చెమట బిందువు విలువ పెరగాలని కోరుకుంటున్నారు.

కష్టజీవుల చెమటలను క్రోడీకరించి

కాలమేఘాలుగా మార్చివేయాలి

న్యాయానికి జయం కూర్చటానికై

నరునైనా నారాయణునైనా ఎదిరించాలి

(అంటూ) ధైర్యాన్ని రగుల్చుల్చుతున్నారు. ఎంతకాలమని 'బాంచబతుకు' సామూహికంగా సంఘటితంగా అన్యాయాలను ఎదిరించడానికి ముందుకు రావాలంటున్నారు.

భారతదేశ దాస్య విమోచనం కొరకు బ్రిటిష్ వారితో శాంతియుతంగా పోరాడిన వారు గాంధీజీ. తల్లి భారతికి స్వాతంత్ర్యం ప్రసాదించిన గాంధీజీ ఆశయాలు ఈనాడు గ్రామాభివృద్ధి అడుగంటిపోయినది. మనిషిలో స్వార్థం పెరిగి అశాంతి కొనసాగుతుంది. పాశ్చాత్య నాగరికత ప్రబలి మన సంస్కృతి సాంప్రదాయాలు కలుషితమైపోయినవి.

బ్రాందీ సీసాల చప్పుడులో జాతిపిత

గాంధీ బోధలు జనాల మనసుకెక్కటం లేదు

ఇక గాంధీ బోధల దీనగాథ చెప్పేదెలా?

మంచి గురించి నోరు విప్పేదెలా? (అంటున్న) కవి జనార్దన్ రెడ్డి, పరి పరివిధాలుగా చింతిస్తున్నారు. మనుషులకు మత్తెక్కించి మానవత్వాన్ని సంహరించి కోట్లు గడిస్తున్న సారా కాంట్రాక్టర్లు, మత్తు మందులు నిషేధించడానికి మార్గాల్ని అన్వేషించని పాలకుల చర్యలకు జనార్దన్ రెడ్డి గారు కలతచెందుతున్నారు. ప్రజలలో చైతన్యం రావాలని గాంధీ బోధనలకు ప్రాముఖ్యం పెరగాలని అప్పుడే మమతల రాజ్యం నెలకొనగలదని అంటున్నారు.

ఒకవైపు ప్రగతి నిరోధకులు స్వార్థపరులు సంచరిస్తుంటే మరోవైపు త్యాగ పురుషులు ఉద్యమాలు నిర్వహిస్తున్నారు. 'భగత్ సింగ్'ను కన్న భారతదేశంలో కోట్లాది 'భగత్ సింగ్'లు ఇప్పుడు పుట్టాలని అప్పుడే అన్యాయం అంతరించిపోగలదని కోరుకుంటున్న (కవి) జనార్దన్ రెడ్డి గారు ఈ లోకాన్ని గమనిస్తున్నారు.

యువతలో ఉగాదులను చూస్తున్నాను

నవతలో నాణ్యతను కనిపెడుతున్నాను

సామాన్యునిలో సాంబశివున్ని చూస్తున్నాను
సమాజం మీద సహేతుకంగా అలిగే యువతరం
సాయుధ పోరాటంలో సర్వం త్యాగం చేస్తున్న నవతరం

అడుగడుగున దగాపడుతున్న తెలంగాణా సాయుధ పోరాటాలు ఈనాటివి కావు.
రాక్షస రజాకర్లను ఎదిరించడానికి 'ఆనభేరి ప్రభాకర్' వంటి వారందరూ ప్రాణాలు వదిలారు.
వివక్షతకు గురౌతున్న తెలంగాణాలో నిరుద్యోగం, దారిద్ర్యం, విలయతాండవం చేస్తుంది.
గ్రామీణ ప్రాంతాలలో భూస్వాముల దౌర్జన్యాలను వ్యతిరేకించడానికి ఉద్యమాలు
సాయుధరూపం ధరించినవి. దౌర్జన్యాలను ఎదిరించడానికి విప్లవకారులు అవలంబిస్తున్న
పంథాను విమర్శించడం కాదు.

తుపాకీ గొట్టాలను దూషించినట్లే, తుప్పు పట్టిన చట్టాలను
ద్వేషించండి

పనిపాటాలేని యువతకు పని కల్పించండి
బుద్ధులకు బూజు పట్టిన దద్దమ్మలు గద్దెదిగండి
పథకాలు రచించగల వాళ్ళను పనిచేయనివ్వండి

(అంటున్న) కవి జనార్దన్ రెడ్డి గారు రాజకీయాలలోని (ఆ) రాజకీయం అంతం కావాలని,
ధనవంతుడే ప్రజా ప్రతినిధి ఆ తర్వాత మంత్రి అయ్యే నికృష్ట వ్యవస్థ అంతం కావాలి.
కుచ్చితులు వంచుతులు ప్రాంతీయ భేదాలతో తెలంగాణా ప్రాంతాన్ని అణచి వేస్తున్నారని
(కవి) కలత చెందుతున్నారు.

శ్రీమంతుని బొర్రలోని పేగులకన్నా

ధీ మంతుని బుజ్జలోని ఆలోచనలు మిన్న అని తెలియండి

అని (కవి) జనార్దన్ రెడ్డి గారు ఆవేదన చెందుతున్నారు. తెలంగాణా ప్రాంత మేధావులు
ఆలోచనలకు కార్యరూపం ఇవ్వాలని కోరుకుంటున్నారు. భూస్వాములను, ధనస్వాములను
ఎదిరించడానికి గుండెబలం పెంచుకోవాలి. పేదవాడు తలదించినన్నివాళ్ళు
తరిమికొడతారని అందుకే తల ఎత్తి కండ్లెర్ర చేస్తే భయపడ్తారని అందుకే పేదవాడిలో
మార్పురావాలని అంటున్నారు.

చీమలు పాములను నిర్జించినట్లే

చిన్నవారు పెద్దవాళ్ళ నెదుర్కొన గలుగుతారు

గుణవంతులు పది ఐక్యతతో

ధనవంతులు వందమంది నెదిరించగల్గుతారు

ఇందుకు పట్టుదల కావాలని, ధైర్యసాహసాలు గూడుకట్టుకున్న హృదయం కావాలని
చైతన్యం కావాలని అప్పుడే దోపిడీ అంతం కాగలదంటున్నారు.

ప్రజాస్వామ్య వ్యవస్థలో కులమత భేదాలెందుకు అగ్రకుల ఆహంకారంతో వెనుకబడిన కులాలను 'చిల్లర కులాలని' నిందించేటి వారిని నిందిస్తున్నారు. అంటరాని తనం ఎక్కడిదని మానవుడు సృష్టించిన దారుణ ఆలోచనగా (కవి) జనార్దన్ రెడ్డి అంటున్నారు.

ప్రజాస్వామ్యం పక్షన గర్జన చేస్తున్నది

అంబేద్కరులు ఆకాశం పగులగా అరుస్తున్నారు

బెంబేలుపడి అగ్రవర్ణాలు చూస్తున్నారు

కుల రహిత సమాజానికై మార్గాన్వేషణ జరుగుతున్నది దళితనేత్ర జాతీయ నాయకుడు 'అంబేద్కర్' బోధనలకు సామాన్య ప్రజలు చైతన్యమై కదులుతున్నారు. అగ్రకుల ఆహంకారాన్ని ఎదిరిస్తున్నారు. 'దున్నెవానికే భూమి కావాలనే' నినాదం బలపడుతుంది.

ఇది మార్పుకు సంకేతమా

మంచికి తార్కాణమా?

విజ్ఞులే విశదీకరించాలి అంటూ (కవి) జనార్దన్ రెడ్డి మంచి కొరకు వచ్చే ఈ మార్పు లోకంలో గొప్ప చైతన్యంగా నిలుస్తుందని అంటున్నారు. సాంప్రదాయాల పేర జరిగే మూఢ విశ్వాసాలు అంతం కావాలని మనిషి వివేకంతో ఆలోచించాలని మంచిని నెలకొల్పాలని కోరుకుంటున్నారు.

చెమట కొయలు గోకే జందంపోచల విలువ

చెవిలో పెట్టే పువ్వుల్లో ఉన్న చలువ

ఆధునిక వ్యవస్థ శాస్త్ర సాంకేతిక రంగాలలో అభివృద్ధి చెందుతున్న ఈనాడు మనం మత మౌఢ్యాలను, మూఢాచారాలను వదిలి మనసు మనం రక్షించుకోవాలి. ఐకమత్యంతో భారతీయతను కాపాడుకోవాలి అంటున్నారు. ఇందుకు పేద బడుగు వర్గాలు సమాయత్తం కావాలని పిలుపునిస్తున్నారు.

29. నాకు జ్ఞాపకం ఉంది

శ్రీ మాదిరాజు రంగారావు గారి

వచన కవితకు తాత్త్వికచింతన దృష్టిని కలిగించి జీవితమంత గంభీరమైనది కవిత్వం అనే భావంతో రచిస్తున్నవారు శ్రీ మాదిరాజు రంగారావు గారు వీరి కలంనుండి వెలువడిన నాకు 'జ్ఞాపకం ఉంది' అను వచనకవిత సంపుటిని పరిశీలిస్తే మనకు అనేక విషయములు అవగతమవును. ప్రాచీనత ... ఆధునికత (ల) మధ్య ఎంతో వ్యత్యాసం కనిపిస్తుంది. నాగరికత పెరిగినా అనాగరికత వెంటాడుతూనే ఉన్నది. మానవుడిలో నేడు స్వార్థం, బంధుప్రీతి, ఆశ్రిత పక్షపాతం, కులతత్వం, మానవునిలో మానవత్వాన్ని నశింపజేస్తున్నవి. దీని ద్వారా సాటి మానవుడిని కష్టపెడుతున్నారు. అధికారం ఉన్నవారు అహంకారంతో, విగ్రహీతున్నారు. బలవంతుడు బలహీనుడిని బాధపెడుతున్నాడు. ధనవంతుడు ధనహీనుడిని ఉసురుపోసుకుంటున్నాడు. ఇదంతా మానవుడి స్వార్థానికి ప్రబల నిదర్శనం.

ప్రయాణం చేస్తూ బస్సులో కూర్చున్న శ్రీ రంగారావు (కవి) అందరిలా కాకుండా తాను ఆ బస్సులోని రాధాంతాన్ని గమనించారు. అమ్మా దానం చేయండి అంటూ బస్సులో యాచించే బిచ్చగాడు బస్సు కదుల్తున్నప్పుడు దిగాడు. అతని కొరకు ఎదిరిచూస్తున్న పిల్లవాడు. ఆ ముసలి తండ్రిని తీసుకొని తన నివాసమైన చెట్టు వద్దకు వెళ్ళడాన్ని చూసిన కవి ఎంతో చక్కగా చెప్పారు.

నాకు జ్ఞాపకం ఉంది

బస్సు కదులుతోంది బరువుగా మృదువుగా

చేతిలో వాలిన నక్షత్రాలను బంధించి పిడికిట్లో

దిగే బిక్కువును రెండు చేతులతో అందుకున్నాడు

దీపస్తంభం వలె కిందనిల్చిన కుర్రవాడు

ఇక్కడ కవి వేదనాభరింతుడౌతున్నాడు. బతుకులేని వారిని గూర్చి బాధపడుతున్నాడు. ఈ సమాజం మారాలని శ్రీ రంగారావు కోరుకుంటున్నారు. ఈ దేశ దుస్థితికి నిదర్శనం అంటున్నారు.

నేడు ప్రపంచంలో నివశిస్తున్న ప్రతిమనిషి సమస్యల వలయంలో కొట్టుమిట్టాడు-తున్నాడు. పెరుగుతున్న ధరలు, చాలీచాలని ఆర్థిక వనరులు కుటుంబాన్ని పోషించుకోలేని అసహాయత ఇవన్నీ సగటు మానవుని జీవిత సమస్యలు. గతం వర్తమానంతో బేరీజు వేసుకున్నప్పుడు మనిషి మానసికమైన వేదనలతో నిండిఉంటున్నాడు. బ్రతుకే ఒక సమస్యగా

మారుతుంది. మానవుడిలో పరోపకారం నశిస్తుందంటున్నారు శ్రీ రంగారావు గారు. మధ్య తరగతివాడి బ్రతుకు మంటల్లో కాలిపోతుందంటున్నారు.

సమాజంలోని అసహాయులను ఆదరించేవారు లేరు. ఇంటిముందు ఆమ్మా బిక్రాందేహి అన్నపుడు చీదరించుకొనే వారే కాని జాలిపడేవారు లేరు. వెళ్ళరా వెళ్ళు అంటారు. దేవుడి నైవేద్యానికి ఎంతైనా ఖర్చుచేస్తారు. కాని, తోటి మానవుడిని ఆదుకునే వికాల హృదయం లేనప్పుడు దేవుడి పేర 'గుండ్లు కొట్టించుకొని' బెంకాయలు పగులగొట్టి పుణ్యంకై పరితపిస్తే 'పుణ్యం' వస్తుందా? జామవా గారన్నట్లు ముప్పది మూడుకోట్ల దేవతలెగబడ్డ దేశంలో పేదలను ఫకీర్లను పట్టించుకునే వారివ్వరున్నారు. అంటూ శ్రీ రంగారావు గారు చింతిస్తున్నారు. సాటి మానవుడి సేవలోనే మార్గవుడిని చూడ వచ్చునని అంటారు.

ఈ సమాజంలో జరిగే అనేక విషయాలపై శ్రీ రంగారావు సృషించని సమస్యలేదు. నిత్యం మనిషినమస్యల వలయంలో చిక్కుకుని బాధలు పడుస్తాడు. చాలీ చాలని జీతాలు, నిరుద్యోగ పెనుభూతం, వరకట్నంఅంగట్లో ఆబలల ఆవేదన పాశవికమైన దౌర్జన్యానికి గురౌతున్న మానవలోకం ఒకటేమిటి అంత, లోపాయకారియైనది నేటి వ్యవస్థ. ఈ అస్తవ్యస్త వ్యవస్థలోని లోపాలను చూసి కవిగా ఆవేదన చెంది స్పందించి మనకు వాటిని గుర్తుచేస్తున్నారు కవిగారు.

శ్రీ మాదిరాజు హృదయంమెత్తనిది. సునిశితపరిశీలనలో మానవలోకాన్ని సంస్కరించాలనే తపన శ్రీ మాదిరాజు రంగారావుది. వీరి కవిత్వం తాత్విక చింతనతో కూడి ఉంటుంది.

- జనధర్మ (వరంగల్)

25 అక్టోబర్, 1987.

30. శతతామోఘము వాశరథి

తెలంగాణలో నిజాంల మతసేనలు రజాకారుల దౌర్జన్యానికి వ్యతిరేకంగా జరిగిన పోరాటంలో పాల్గొని జైలుకు వెళ్ళిన వారు దాశరథి. నా తెలంగాణ కోటిరత్నాలవీణ అని గళమెత్తిచాటిన దాశరథి తెలంగాణా ప్రజలలో చైతన్య దీప్తి కొరకు విప్లవ శంఖారావం పూరించినారు.

తెలంగాణా ప్రజలను నిజాంలు వారి తాబేదార్లు జమీందార్లు, భూస్వాములు, దోపిడీ దౌర్జన్యాలతో భయభ్రాంతులకు గురిచేసినారు. ఈ దారుణమైన నిజాంరాజ్యహింసకు వ్యతిరేకంగా ప్రజలు ఉద్యమించినారు. దాశరథి కవితవ్వంతో ప్రజల దైన్యాన్ని చిత్రిస్తూ వారికి తిరుగుబాటును నేర్పినారు. తెలంగాణా ప్రజల రక్తాన్ని పీల్చి పిప్పిచేస్తున్న భూస్వామిక దోపిడీ వ్యవస్థను ఆయన వ్యతిరేకించారు. “దున్నేవాడికె భూమి” అని దాశరథి ఎలుగెత్తి చాటారు. మా నిజాంరాజు జన్మజన్మాల బూజు అని చాటిన వారు దాశరథి. ఆంధ్ర కవిత్వాన్ని ఉద్యమ కవిత్వంగా తీర్చిదిద్ది అభ్యుదయ కవి చక్రవర్తి, ‘కవిసింహ’ ‘మహాకవి’ వంటి బిరుదులనే కాక సాహిత్య అకాడమీ పురస్కారాలు, రాష్ట్ర ప్రభుత్వ పురస్కారాలు అందుకున్నారు. 1975లో ఆంధ్ర విశ్వకళా పరిషత్తు దాశరథికి కళాప్రపూర్ణ బిరుదునిచ్చి గౌరవించింది. విశ్వనాథ తర్వాత ఆస్థాన కవిగా దాశరథి కొనసాగారు. శ్రీ ‘వెంకటేశ్వర యూనివర్సిటీ’, విజిటింగ్ ప్రొఫెసర్ గా, ‘కేంద్ర సాహిత్య అకాడమీ’ సభ్యుడుగా కొనసాగారు. ‘అధికారభాషాసంఘానికి’ సభ్యుడుగా కొనసాగాడు. ఇంత గొప్ప చరిత్ర కలిగిన దాశరథి (5-11-87) రోజున రాత్రి పదకొండు గంటలకు పరమపదించారు. మహాకవి మరణంతో సాహిత్యలోకంలో విషాదం ఆవరించింది.

కవి మరణంతో తేజస్సు ఆగిపోదు దాశరథి మనవద్ద లేకపోయినా సాహిత్య లోకంలో చిరస్థాయిగా జీవిస్తారు.

దాశరథి అసలు పేరు దాశరథి కృష్ణమాచార్యులు కవితా జగత్తులో ‘దాశరథి’ అను ముద్దు పేరుతో నిల్చిపోయినాడు. 1927 సెప్టెంబరులో నిజాంరాష్ట్రాంధ్రభూమిలో మానుకోట (తాలూకా) గూడూరులో జన్మించినారు. పిన్న వయస్సులో కవిగా కవితలల్లుతూ నిజాం ప్రభుత్వ దమననీతికి వ్యతిరేకంగా పోరాడి జైలుశిక్ష అనుభవించినారు. దాశరథి కవియే గాక సుశిక్షితుడైన సైనికుడు. ఓరుగల్లు శిల్పాలను చూసి ముగ్ధుడై దాశరథి శిల్పిని గూర్చి రచించిన పద్యాలు విశేష ప్రశస్తిని తెచ్చిపెట్టినవి.

సుతెల మ్రోతతో అలసి

చొక్కిన కొండల పిండులెల్ల నో

రెత్తి నినాదమిచ్చినవి

ఈ వెటువంటి మనోజ్ఞ రూపకం

బెత్తుమటన్న నెత్తెదము
ఎందులకట్టుల మట్టి మట్టిగా
ముత్తెదవోయి శిల్పికల
భూషణ శైలశిలా ప్రషేషణ

కష్టపడ్డవాడికి ఫలితముండదు. ఆరుగాలం శ్రమపడ్డ వాడికి తిండికి కరువు. పనికిరాని రాతిని అందమైన శిల్పంగా తీర్చిదిద్దిన చిత్రకారుని బతుకుకష్టాలమయం. ఈనాటి లోకంలో మానవత్వం నశిస్తుందని దాశరథి వేదనచెందుతున్నాడు.

తెలంగాణా విపక్షతకు గురౌతున్నది. నైజాంల నుండి నేటి ప్రజా పాలకుల వరకు తెలింగాణ బతుకులు కన్నీటి కథలుగా మిగిలినవి. ఈ దారుణమును తలుచుకొని ఆయన చింతించినారు. తెలంగాణా ప్రజలు కష్టాలతో కడగండ్లతో దుర్బరదారిద్ర్యం అనుభవిస్తున్నారు. నేడు దాశరథి జీవించి ఉంటే నొచ్చుకునేవారు. 'కోటిరత్నాలవీణ' మూగబోయిందని ఆయన ఆగ్రహించేడివాడు. దాశరథి భౌతికంగా నేడు లేడు. తెలంగాణా శిథిలకూపమాతుంది. నిరుపేదల గూర్చి దాశరథి ఆలోచించేవాడు. వారి పరిస్థితి మారాలని ఆయన తలచేవారు. శ్రామికుల, కార్మికుల గూర్చి దాశరథి పరిశీలించేడివారు. దాశరథికి సామాన్య పేద బడుగువర్గాలు ఆయనకు కావ్య వస్తువులు కాలం ఒక్కతీరుగా ఉండదని సమాజంలో మార్పు వస్తుందని దాశరథి తలంచేడివారు.

ఒకనాటికి ఈ కాలం పల్లెతిన్నప్పుడు
ఈ జగత్తు నవపాంచజన్యనాదం విన్నప్పుడు
నేటివన్నీ ఆనాటికి తప్పులు
పుచ్చిపోయి పురుగెక్కిన పప్పులు

ఈ లోకంలో నిజం గెలుస్తుందని అవినీతికి అంతం తప్పదని దాశరథి అంటారు.

నా రుద్రవీణ మీబెడి
తీరులు చూపింతు నీకు తెరువెం తూర్పుం
దారులు బారులు తీరిన
సూరమరీచికల నింట చొరబడనిమ్మా

అంటున్న దాశరథి నిజాం ప్రభువుకు తాబేదారులు మతసేన రజాకారుల దుష్ట చర్యలను చూసి అనహ్యించుకున్నాడు. తెలుగు ఆడపడుచుల మానాల దోస్తున్న వారి కిరాతక పైశాచిక చర్యలను దాశరథి ఎదిరించారు. ఈ దుర్మార్గులను శిక్షించే రోజు వస్తూందని అప్పుడు ఏమౌతుందో దాశరథిగారు ప్రకృతితో పోల్చి ఎంతో చక్కగా వివరించినారు.

పచ్చని గడ్డిపై కరకు
పొదము లెంతటికక్షబూనెరా
మచ్చుకు గడ్డిపోచ కను
పట్టదు దైవముగూడ ఈశ్రీయన్

మెచ్చిన యట్టు లూరకొనె
నేడు హఠాత్తుగా వానజల్లులే
వచ్చిచనెన్ ధరాతలము
పచ్చబడెన్ మరలన్
తృణాళితో ఓ నిజాం పీశాచమా

మా నేలపై మేం సుఖంగా ఉండే రోజు వస్తాందని ధ్వని పూర్వకంగా చెప్పినారు.
అంతేకాకుండా తమ తెలంగాణా మొక్కవోని ధైర్య సాహసాలకు చిహ్నమని అంటున్నారు.
ప్రగతిశీల ఆలోచనలతో ప్రజా సమస్యలను పరిశీలించి ప్రజల కోసం పెన్నును
గన్నుగా ప్రయోగించినాడు.

చుట్టు సముద్రం పొంగి
నట్టనడి గడ్డనుమ్రుంగి
అంతా ఏకం చేస్తుం
దంతా ఒకటౌతుంది

అంటున్న దాశరథి ప్రజాచైతన్యాన్ని తెలియజేశాడు. జనం మనం మనం జనం అని
దాశరథి గారు తన కవితా పాదాలను సందించినారు.

“విద్యుత్తుల ఊహించగల మనకు మద్యంలా పారే పాత ఛందస్సు పనికిరాదు”.
అని భావించి దాశరథి విద్యుత్ ఛందస్సుయిన వచన కవిత్వము నాదరించినాడు. “అగ్నిధార”
తిమిరంతోసమరం “ఆలోచనాలోచనాలు” మొదలయినవి దాశరథి వచన కవిత్వంలో
వ్రాసిన కావ్యములలో ముఖ్యమైనవి. ‘పద్యంనడక’, ‘గేయపుసాగసు’, చక్కా తెలిసిన
దాశరథి వచన కవిత్వమును కొన్నిచోట్ల లయబద్ధముగా మరికొన్నిచోట్ల నిక్కచ్చిగా
నుండునట్లు రచించినారు. దాశరథి వచన కవిత్వము అభ్యుదయ భావములతో
శక్తివంతముగా సాగినది. ఉర్దూ, పర్షియన్ భాషలలో నిష్ణాతుడైన దాశరథి ‘గజల్’ వంటి
వచనలతో తెలుగు సాహిత్యాన్ని సుసంపన్నం చేసినారు. మహాకవి దాశరథి కుటుంబం
సాహితీవృక్షం. వారి తమ్ముడు దాశరథి రంగాచార్యులు “చిల్లరదేవుళ్ళు” వంటి నవలా
రచనలతో తెలంగాణా భాష, జీవిత విధానానికి ప్రత్యేక గుర్తింపును తెచ్చినారు.

సాహితీకారుడుగా, తెలంగాణా విముక్తి పోరాట యోధుడిగా, దాశరథికి మరణం
లేదు. మహాకవిగా మన హృదయాలలో అనునిత్యం జీవిస్తాడు.

- వరంగల్ వాణి
నవంబర్ 12, 1987.

31. 'ప్రజల మనిషి' కాళోజీ నారాయణరావు

తెలంగాణా బ్రతుకులో వెలుగునింపిన వారు కాళోజీ. నిజాంలకు వ్యతిరేకంగా జరిగిన పోరాటంలో చురుకుగా పాల్గొన్నారు. వరంగల్లు కోటలో భారత జాతీయ పతాకం ఎగరేసిన స్వాతంత్ర్య యోధుడు బత్తినీ మొగిలయ్యను రజాకార్ దుండగులు దారుణంగా హత్యచేశారు. ఈ హత్యను నిరసిస్తూ అప్పటి నిజామ్ ప్రధానమంత్రి 'సర్వేమీర్థా ఇస్మాయిల్' కు కాళోజీ గేయరూపంలో రాసిన బహిరంగలేఖ ప్రసిద్ధమయింది. రజాకారుల రాక్షస కృత్యాలను ఖండించిన కాళోజీని నిజామ్ ప్రభుత్వం 1946 నవంబర్ నుండి 1947 ఫిబ్రవరి వరకు వరంగల్లు నుంచి బహిష్కరించింది. ఈ బహిష్కరణ సమయంలో కాళోజీకి తెలంగాణా గ్రామ గ్రామాన ఘనసత్కారాలు జరిగాయి. ఆయన పర్యటనలో ఊరూర వినూత్న చైతన్యం తోణికినలాడింది. 1969లో ప్రత్యేకతెలంగాణా ఉద్యమంలో కాళోజీ జైలుశిక్ష అనుభవించక తప్పలేదు. కాళోజీ జీవితమంతా సమరశీలి.

ప్రజాకవి కాళోజీనారాయణరావు 1914 సెప్టెంబర్ 9వ తేదీన రంగారావు - రమాబాయిమ్మ దంపతులకు జన్మించినారు. కాళోజీ పుట్టిన తరువాత రెండు సంవత్సరాలకు వారి కుటుంబం హనుమకొండ - కాజీపేట సమీపంలోని 'మడికొండ' వెళ్లి స్థిరపడింది. ఆయన చదువు అక్కడనే ప్రారంభమైంది. సాహసగాంధీతో తిరిగిన, ఆడిన, పాడిన బాల్య జీవితాన్ని ఆయన ఇప్పటికీ గుర్తుచేసుకుంటారు. కాళోజీ అన్న రామేశ్వర రావు మడికొండలో మిడిల్ స్కూల్ పాసయి 'లా' (వకీలు) చదువుకు హైదరాబాద్ వెళ్ళినపుడు కాళోజీ హైదరాబాద్ పాతబస్తీలోని 'చౌమహల్' స్కూలులో రెండో ఫారమ్లో చేరారు. అప్పుడు ఉర్దూ మీడియం. తరువాత ఆయన హైదరాబాద్ సుల్తానబజార్లో క్లాటవర్ వద్ద ఉన్న 'రెసిరెన్సీ అప్పర్ మిడిల్ స్కూల్'లో చదివారు. రెసిడెన్సీ స్కూలులో చదవడం 1926 లో 'స్కాట్ మిటింగ్'కు బొంబాయి పోవడం కాళోజీకి మరుపురాని ఘట్టాలు. రెసిడెన్సీ స్కూలులో టి.సి. తీసుకుని కాళోజీ 'సిటీ కాలేజ్ హైస్కూలు'లో ప్రవేశించారు. రెండు మూడేండ్లు సిటీ కాలేజ్లో చదివిన తరువాత మళ్ళీ వరంగల్కు అన్న రామేశ్వర రావు 1938 సంవత్సరంలో ఉర్దూ మీడియంలో 'వకాలత్ పరీక్ష ఉత్తీర్ణులయి వరంగల్లు కోర్టులో వకీలు వృత్తి ప్రారంభించారు. అప్పుడు కాళోజీ హనుమకొండలోని 'కాలేజియేట్ హైస్కూలు'లో చేరారు. దేవులపల్లి రామానుజ రావు తదితరులు ఆ స్కూలులో ఆయన సహాధ్యాయులు కాళోజీ ఇంగ్లీషు మీడియంతో, ఉర్దూ ఒక భాషగా మెట్రిక్లేషన్ పూర్తిచేశారు. తెలుగులో చదివింది నాలుగు వాచకాలు మాత్రమే అంటారు. 1939 లో న్యాయశాస్త్రం పరీక్ష పూర్తిచేశారు. 1940లో న్యాయవాద వృత్తి ప్రారంభించారు. ప్రభుత్వ కోర్టులలో కాళోజీ లాయర్గా పనిచేసింది ఆరేడుసంవత్సరాలు మాత్రమే. ప్రజల పక్షాన మానవహక్కుల గూర్చి జీవితమంతా పోరాడుతున్నారు.

చిన్ననాటి నుండియే కాళోజీలో అన్యాయాలపై తిరుగుబాటుతత్వం అలవడినది. మేనమామ 'నర్సేవ్ శాస్త్రి' ఆర్యసమాజ్ ప్రముఖ నాయకుడు. కులమత రహిత దోషిడిలేని

మానవ సమాజం ద్వారానే ప్రపంచంలో సౌఖ్యం వెల్లివిరియునని భావించారు. అందుకే ప్రజలలో చైతన్యం రగిలించడానికి 1930 నుంచి కాళోజీ గ్రంథాలయోద్యమంలో పాల్గొన్నారు. గ్రంథాలయోద్యమ ఏతామహుడు గాడిచర్లహరినర్వోత్తమరావు గ్రంథాలయోద్యమ 'అస్థానకవి'గా కాళోజీని ప్రస్తుతించారు. అనాడు నారాయణత్రయం (కాళోజీ నారాయణరావు, కోదాటి నారాయణరావు, కొమరగిరి నారాయణరావు) తెలంగాణా గ్రంథాలయోద్యమంలో, ఇతర సామాజిక ఉద్యమాలలో ప్రసిద్ధిపొందారు. విద్యార్థి సంఘ నాయకుడుగా కాళోజీ రాజకీయ జీవితం ప్రారంభమయింది.

ఆయన నేతృత్వంలో 1935లో మిత్రమండలి సాహిత్య కార్యక్రమాలకు అంకురార్పణ జరిగింది. అంతకుముందు 1931లోనే సాహిత్య గురువు రాఘవరెడ్డి గారితో పరిచయం అయింది. 1938లో కాళోజీ స్వయంగా వందేమాతరం ఉద్యమంలో, సత్యాగ్రహ సమరంలో పాల్గొని విద్యార్థులను సంఘటితపరిచారు. 1939లో ఇరువయిఅయిదు సంవత్సరాల యువకుడు కాళోజీ. మొదటిసారి సత్యాగ్రహం జరిపినందువల్ల జైలుశిక్ష పడింది.

1940లో నల్లగొండ చిలుకూరులో అష్టమ ఆంధ్ర మహాసభలో, 1944లో సింగరేణి కాలరీస్ లో 25వ ఆంధ్ర గ్రంథాలయ మహాసభలో, 1946లో హైదరాబాద్ స్టేట్ కాంగ్రెస్ అధ్యక్షపదవి ఎన్నికలో కాళోజీ పాత్ర గణనీయమైనది. 1942 క్విట్ ఇండియా ఉద్యమంలో పాల్గొని కాళోజీ అరెస్టయినారు. 1945లో ఆంధ్ర సారస్వత పరిషత్తు ద్వితీయ మహాసభను, ఆ సందర్భాన చారిత్రాత్మక కవి నమ్మేళనాన్ని నిర్వహించడంలో కాళోజీ ప్రదర్శించిన ధైర్య సాహసాలు మరువరానివి. 1946, 1947 సంవత్సరంలో నిజామ్ ముష్కరమూకలు, రజాకర్లు కొనసాగించిన రాక్షసకృత్యాలను ఖండించడంలో కాళోజీ ముందు నిలిచారు. 1977లో ఎమర్జెన్సీని ఖండించడంలో కాళోజీ వెనుకంజవేయలేదు.

ఆంధ్రప్రదేశ్ రాష్ట్ర తొలి శాసన మండలిలో 1958-60 సంవత్సరాలలో ఆయన సభ్యుడు. తెలంగాణాఉపాధ్యాయ నియోజవర్గం నుంచి ఆయన శాసనమండలికి ఎన్నికయినారు. వరంగల్ లులో కాకతీయవిశ్వవిద్యాలయం కాళోజీని గౌరవ 'డాక్టరేట్'తో సన్మానించారు.

తెలంగాణా ప్రజల బాధలు చూసి గోడున విలపించిన కవి కాళోజీ 'నా గొడవ' తో మానవతా విలువలను రక్షించాలని తాపత్రయపడి కలం యోధుడిగా, సాయుధ విప్లవ రణక్షేత్రంలో మహాయోధుడుగా నిల్చినారాయన.

'కన్నీళ్ళొక్కడుంటే కాళ్ళన్నొక్కడుంటుంది'. 'కాళ్ళన్నొక్కడుంటే కలేజాగాళ్ళొక్కడుంటరని లోకోక్తి' ఆయన మాటల్లో కరుకుదనం ఆయన కన్నుల్లో చంద్ర నిప్పులు, వ్యవస్థలోని సామాన్యుని అవస్థలను తొలగించి నమనమాజం స్థాపించాలనే అతని తపన అద్వితీయమైనది.

తెలంగాణా నైజాం పాలనలో మ్రగ్గినది. తరతరాల అణచివేతకు పరాకాష్టగా మిగిలినది. మతం మానవత్వంతో విభేధించి రాక్షస రజాకర్లసేన ఊచకోతలకు ఎందరో బలైనారు. ఒకవైపు తెలంగాణాలో దేశముఖులు, జాగిర్దారుల దోపిడీ మరోవైపు రజాకారుల

అకృత్యాలతో తెలంగాణా ప్రజలు తల్లడిల్లినారు. నిజాంలు వారి మత సేనలు రజాకర్లకు వ్యతిరేకంగా సాయుధ పోరాటం చేసినారు. కరీంనగర్ జిల్లాలో ఆనభేరి ప్రభాకర్ మరణం పీఠాన్ని నిదర్శనం. “మాందాపురం” గుట్టల్లో దళం భోజనం చేస్తున్న సమయంలో ఒక ద్రోహి ఇచ్చిన సమాచారంతో నిజాంసేనలు దాడి చేసినవి. అనభేరి ప్రభాకర్ అభిమన్యుడివలె పోరాడి ప్రాణాలు వదిలాడు. నేల రాలిన వీరుడి రక్తం వేలాది వీరులకు జన్మనిస్తుంది. కాళోజీ నారాయణ రావు నిజాంసేనలకు వ్యతిరేకంగా ఉద్యమించిన మహావ్యక్తి. నిజాంల గుండెల్లో బుగులుపుట్టేలా ఆయన నిర్మాణాత్మక పోరాటాలలో చైతన్య ప్రవంతి వలె నిలిచినారు.

కాళోజీ కవిత్యంలో అణగారిన జీవితాలలోని వేదన కన్పిస్తుంది. ఆయన పేదల పక్షపాతి. న్యాయం, ధర్మం ఆయన ఆయుధం. తిండికి లేనివాడిని చూచి కన్నీరు కార్చే కాళోజీ వాడిస్థితి ఎప్పుడు మారుతుందా? అని ఆవేదన చెందుతాడు. ప్రజా పోరాటాలతో నిజాంరాజ్యం అంతరించినది. ప్రజాపాలన వచ్చింది. మారిందేమిటంటే వ్యక్తులు మాత్రమే మారారని పాలన అలాగే ఉందంటారు కాళోజీ. మౌళికంగా సమాజంలో మార్పు రాలేదంటారు. కష్టపడే వాడికి ఫలితమేదని? ప్రశ్నిస్తున్నారు.

అన్నపు రాసులు ఒకచోట
ఆకలి మంటలు ఒకచోట
కళారాధకులు ఒకచోట
తనువులు ఉండే దొకచోట
తలపులు ఉండే దొకచోట
అనుభవమంతా ఒకచోట
అధికారం బది ఒకచోట

ఈనాటి వ్యవస్థలో మానవత్వం లేకుండా పోయింది. మనిషి మనిషి ని నమ్మకాలం కాదిది. ధన సంపాదనే ధ్యేయంగా వ్యవస్థ అనాగరికంగా నిర్మితమౌతుంది. అని ఆవేదన చెందుతున్నారు.

తెలంగాణాలోని ప్రస్తుత పరిస్థితులు నిరుద్యోగం, ప్రాంతీయ వివక్షతతో అణచివేయబడటాన్ని కాళోజీ చూసి ప్రత్యేక రాజ్యం కొరకు పోరాడటం తప్పలేదంటారు. తరతరాలుగా తెలంగాణా పీడనకు కలతచెందిన కాళోజీ

ప్రాంతం వారీ రక్షణ
పనికిరారు అన్నపుడు
ప్రత్యేక రాజ్యం
పాలుకొరడం తప్పదు
విన్నపాలు విజ్ఞప్తులు
వినునాథుడే లేనప్పుడు
తెలంగాణా సిబ్బందిది
త్రిశంకుగతి అయినప్పుడు

మాజీ స్వాతంత్ర్య సమర
యోధుడైన కాళోజీ
బేజ్జాలై అడుగుతాండు
రాష్ట్రపతి ఏమంటవు?

ఆని ప్రశ్నించే ధైర్యం కాళోజీకే ఉన్నది. తెలంగాణా దుర్భర పరిస్థితులకు ఆయన ఏనాటి నుండో ప్రభుత్వాలను ప్రశ్నిస్తున్నారు. తెలంగాణాలో పారే రక్తపుచేరులను ఆపాలని ఆయన మానవ హక్కుల కొరకు పరితపించారు.

భారతదేశానికి స్వాతంత్ర్యం వచ్చిన రోజున నిజాం నవాబు సేను సర్వస్వతంత్రుడనని ప్రకటించుకున్నారు. ఈ దిక్కారం నిజాం అహంకృతిని తెలియజేస్తుంది. నిజాం మతసేనలు రజాకర్ల దారుణ మారణకాండను చూసి ఆగ్రహించిన కాళోజీ ప్రజలకు ధైర్యాన్ని ప్రబోధించినారు.

తిట్టిన నాల్కలను
చేపట్టి కొయ్యాలై
కొంగులాగిన వ్రేళ్ళు
కొలిమిలో పెట్టాలై
కన్ను గీటిన కళ్ళు
కారాలు చల్లాలై
కండ కండగ కోసి
కాకులకు వెయ్యాలై
కాలంబు రాగానే
కాటేసి తీరాలై

కాళోజీ కవిత్యంలో కలేజా ఉంటుంది. కవితా పాదాలలో శక్తి ఉంటుంది. కష్టాన్ని ఎదుర్కొనే మార్గముంటుంది. అనాటి పరిస్థితులలో సాయుధ రజాకర్లను ఎదుర్కోవడానికి సామాన్య ప్రజలకు అందుబాటులో ఉండే వాటితోనే ఎదిరించినారు. 'వొడిసెల' పట్టి దాడిచేయడం, కండ్లలో కారాలు చల్లడం ద్వారా రజాకర్ల సేనలను ముప్పుతిప్పలు పెట్టారు.

తెలంగాణా ప్రజల జీవితాలతో కాళోజీ జీవితం మమేకమైనది. ఆయన సుఖభోగాలను ఆశించలేదు. రాజకీయ పదవుల కొరకు పాకులాడలేదు. తన స్వార్థం కొరకు ఏమీ సంపాదించుకోలేదు. స్వార్థరహితుడైన నిస్వార్థ యోధుడు కాళోజీ ఎవరూ అందుకోలేని సమున్నతశ్రేణిలో 'భానుడి'వలె ప్రకాశిస్తారు. వయోవృద్ధుడైనా ఈనాటికి తెలంగాణా ప్రజల బాధల విముక్తి కొరకు పరితపిస్తారు. తెలంగాణాకు జరిగే అన్యాయాన్ని ప్రశ్నిస్తారు. తెలంగాణా రాజ్యం కొరకు ప్రజలకు పిలుపునిస్తున్నారు. కర్మయోగి, మహాయోగి కాళోజీ మనవాడు కావడం మనందరి అదృష్టంగా భావించాలి.

32. 'తెలంగాణ గాంధీ' బోయినపల్లి

సామాజిక, సాహిత్య, సాంస్కృతిక ఉద్యమాలలో నిరంతర పోరాటపీరుడు బోయినపల్లి వెంకటరామారావు. భారత దాస్య విముక్తి కొరకు తెలంగాణా ప్రజల స్వేచ్ఛా స్వాతంత్ర్యాలకై పోరాడిన అవిశ్రాంత పథికుడు. 'సర్వోదయమండలి' ఉద్యమ నిర్మాణంలో సర్వస్వం అర్పించిన త్యాగశీలి. ఆరడుగుల ఎత్తు, ఖద్దరు లాల్పీ, ధోవతి, భుజాన కండువా వేసుకుని సాదాసీదాగా కన్పించే మానవతామూర్తి ఆయనది. ఎనభై సంవత్సరాల వయస్సు పైబడినా నిత్యకార్యశీలి, నవయవ్యనుడు, ఆదర్శకర్మయోగి, బోయినపల్లి, ప్రపంచశాంతికై పరితపిస్తారు. పంజాబ్‌లో అల్లర్లు చెలరేగినపుడు స్వర్ణదేవాలయమును సందర్శించిన త్యాగశీలి.

స్వాతంత్ర్య సమరయోధుడు సర్వోదయమండలి నాయకులు బోయినపల్లి వెంకట రామారావు కరీంనగర్ (జిల్లా) బెజ్జంకి (మండలం) తోటపల్లి గ్రామంలో శ్రీ కొండలరావు-రంగమ్మ దంపతులకు 1920 సెప్టెంబర్ 2న జన్మించినారు. పుట్టింది భూస్వామ్య కుటుంబమైనా సుఖభోగాలను ఆయన ఆశించలేదు. చిన్ననాటి నుండే ప్రజాసేవ చేయాలనే తలంపు అంకురించినది. బ్రిటిష్ ప్రభువుల దమననీతిని నిజాం నిరంకుశత్వమును ఎదిరించాలని అతని హృదయం విలవిలాడినది. ప్రజలలో చైతన్యం కలుగడానికి గ్రామగ్రామాన గ్రంథాలయములు స్థాపించాలని నిర్ణయించుకున్నారు. 1939లో ఆంధ్ర విద్యాభివర్ధిని గ్రంథాలయాన్ని తన స్వగ్రామం 'తోటపల్లి'లో నెలకొల్పి నిజాం పాలకుల ఆగ్రహానికి గురైనారు. గ్రంథాలయాన్ని జప్తుచేసి పోలీసు యాక్ష్‌న్ అనంతరం పుస్తకాలను తిరిగి వాపసు ఇచ్చిన సంగతిని ఈనాటికి ప్రజలు మరువలేదు. నిజాం ప్రభుత్వం తీసుకున్న చర్యలకు నిరసనగా ఆనాడు బూరుగుల రామకీషన్‌రావు, కొండవెంకట రంగారెడ్డి, జె.వి. నర్సింగరావు తోటపల్లి గ్రామాన్ని సందర్శించి బోయినపల్లిని పరామర్శించినారు. వెంకటరామారావు ఆధ్వర్యంలో బెజ్జంకిలో విజ్ఞానాభివర్ధిని గ్రంథాలయ సంస్థను స్వంత భవనంలో ఏర్పాటుచేసి గ్రంథాలయ ఉద్యమాన్ని ఉధృతం చేశారు. ఇందుర్తిలో వివేకానంద గ్రంథాలయాన్ని ఏర్పాటుచేసినారు. "జిల్లారచయితల సంఘము"ను ఏర్పాటుచేసినారు. "సారస్వతజ్యోతి మిత్రమండలి"ని ఏర్పరిచినారు. "సారస్వతజ్యోతి పత్రిక" ను నడిపి గ్రంథాలయముల ప్రాముఖ్యతను రాష్ట్ర వ్యాప్తంగా ప్రచారం గావించిన మహావ్యక్తి కరీంనగర్ జిల్లా గ్రంథాలయ సంస్థకు పదకొండేళ్ళపాటు 'తెలంగాణాగాంధీ' బోయినపల్లి చైర్మన్‌గా పనిచేశారు. అనేక సాహిత్య, సామాజిక సంస్థలలో వివిధ పదవులు నిర్వహిస్తున్న

బోయినపల్లికి జాతీయస్థాయి సన్మానాలు అంతర్జాతీయ గుర్తింపు వచ్చినది. గుడివాడలో కనకాభిషేకం జరిగినది. భారత ప్రభుత్వం 'తామ్రపత్రం' ప్రధానం చేసి సత్కరించినది.

బ్రిటిష్ పాలకుల చెరసుంచి భారతావనికి (స్వతంత్ర్యం) విముక్తి కల్పించుటలో పేరొందిన స్వాతంత్ర్య సమరయోధులతో పాటు తమవంతు కృషిచేయడంలో వెంకట రామారావు కృతకృత్యులై ఇప్పటికీ సంఘసేవకే అంకితం కావడం అభిలషణీయం. సామాన్య ప్రజానీకం నడ్డివిరుస్తూ కరాళ నృత్యం చేసిన నిజాం నిరంకుశ పాలనకు వ్యతిరేకంగా సభలు, సమావేశాలు నిర్వహించి, కాంగ్రెస్ ప్రముఖ నాయకులను ముఖ్య అతిథులుగా రప్పించి కరీంనగర్ జిల్లాలో కాంగ్రెస్ పార్టీ కార్యాలయాన్ని ఏర్పాటుచేయించగలిగారు.

నిజాంరాష్ట్ర చతుర్థాంశ మహాసభ 1935 సంవత్సరంలో కరీంనగర్ జిల్లా సిరిసిల్లాలో నిర్వహించారు. ఆ సందర్భంగా సభలో స్వచ్ఛంద సేవకుడిగా పాల్గొని ప్రేరణపొందిన బోయినపల్లి వెంకటరామారావు, ఆంధ్రపితామహ మాడపాటి హనుమంతరావు డా॥ బూర్గుల రామకృష్ణారావు, కొండా వెంకటరెడ్డి, జె.వి. నర్సింగరావు, సురవరం ప్రతాపరెడ్డి, రావి నారాయణ రెడ్డి తదితరులతో పరిచయం ఏర్పడినది.

స్వాతంత్ర్య సమర సమయంలో మహాత్మాగాంధీ ఒకసారి మద్రాసు నుంచి వార్తాకి వెళ్తు మధ్యలో వరంగల్ రైల్వేస్టేషన్లో కొంత సమయం ట్రైన్ ఆగినపుడు 'తెలంగాణ గాంధీ' మహాత్మాగాంధీని దర్శించుకునే భాగ్యం కలిగింది. అది తన జీవితంలో మరపురాని సంఘటన అని బోయినపల్లి అప్పుడప్పుడు మననం చేసుకుంటూ ఉంటారు. 'అమరజ్యోతి' అనే ఉర్దూ పత్రికలో ప్రచురితమైన గాంధీజీ జీవితగాథను చదివిన వెంకటరామారావు స్పందించి సేవాగ్రాం వెళ్ళి బాపూజీ ఆశ్రమంలో స్థిరపడ నిశ్చయించుకొనిరి. సహచరుల సలహామేరకు ఆ ప్రయత్నం విరమించి కరీంనగర్ జిల్లాలోనే స్వాతంత్ర్య ఉద్యమాన్ని చేబట్టిన బోయినపల్లి జైలులో ఉన్న సమయంలోనే మహాత్మాగాంధీ హత్యకు గురికావడం బోయినపల్లి మనసును కలచివేసింది. మహాత్ముని బాటనే ఈనాటికి సమాజిక సేవా క్రమాలు నిర్వహిస్తున్నారు.

తెలంగాణ గాంధీ "తోటపల్లి" జీవరక్షా సంఘాన్ని స్థాపించారు. అంతేకాకుండా పాత్రికేయ వృత్తిలోకూడా బోయినపల్లికి ప్రవేశం ఉంది. సురవరం ప్రతాపరెడ్డి అప్పట్లో ప్రచురించిన 'గోల్కొండ' అర్ధవార్షికపత్రికకు పార్టీటైం విలేకరిగా వేంకటరామారావు పనిచేశారు. వెట్టిచాకిరి, మద్యపానం, బాల్యవివాహం, వరకట్నం, జంతుబలి వంటి దురాచారాల నిర్మూలనకు బోయినపల్లి అవిరళ కృషిచేశారు.

క్విట్ ఇండియా ఉద్యమ సమయంలో కమ్యూనిస్టు నేతలు బద్దం ఎల్లారెడ్డి,

అనభేరి ప్రభాకర్ రావులతో కలిసి ఉద్యమాన్ని తీవ్రతరం చేయడంలో బోయనపల్లి తనవంతు కృషిచేశారు. 80 సంవత్సరాలు వయస్సు చాటిన మొక్కవోని విశ్వాసంతో, గంభీర కంఠంతో నిటారుగా నిలబడి ధారాళంగా ఉపన్యాసించే బోయనపల్లి వేంకటరామరావు అందరికీ పరిచయస్థుడే. నిజాం పాలకుల ఆదేశానుసారం ఎన్నోసార్లు చిత్రహింసలకు గురై ఆరోస్థయిన బోయనపల్లి జైలులో ఉపవాసాలు చేసేవారు.

బోయనపల్లికి పలు మానవీయ, సామాజిక సాంస్కృతిక సంఘాలతో అనుబంధం ఉన్నది. జంతుబలులను వ్యతిరేకిస్తారు. వ్యవస్థలో దోపిడీ నిర్మూలించబడాలని ఉద్యమం చేస్తారు. సాహితీ సాంస్కృతిక రంగాలలో జిల్లా కీర్తిని జాతీయస్థాయిలో ఇనుమడింప జేశారు. భూదానోద్యమ రథసారథి ఆచార్య వినోబాభావే వెంట పర్యటించారు. 'తోటపల్లి'లో తన స్వంత భూమిని దానం చేశారు. ఆర్యసమాజ ప్రభావం వలన కులమతాంతర వివాహాలు జరిపించారు. కరీంనగర్‌లో 'స్వరాజ్యభవన్' సాహితీ సాంస్కృతిక సామాజిక సేవలకు నిలయంగా విలసిల్లుతున్నది. చిన్న పెద్ద భేదభావం ఆయనలో లేదు. పేద బడుగువర్గాల కొరకు వారి సంక్షేమానికై పరితపిస్తారు. అన్యాయం ఎక్కడ జరిగినా దానిని ఖండించడం ఆయన నిత్య కృత్యాలు. జిల్లా రచయితల పక్షాన ఆయన ఆంధ్రదేశంలోని అనేక మంది ప్రముఖులను సత్కరించారు. కరీంనగర్‌లో సి.నా.రె. ను మొదటిసారి సన్మానించానని తెలియజేశారు. ఇప్పటికీ ఆయన దేశమంతా పర్యటిస్తారు. గాంధీ సేవాగ్రాం వెళ్లి అక్కడి కార్యక్రమాలలో పాల్గొంటారు. రాష్ట్ర సర్వోదయమండలి అధ్యక్షుడుగా ఆయన హైదరాబాద్‌లోని గాంధీభవన్‌లో కార్యక్రమాలు నిర్వహిస్తారు. సర్వోదయమండలి ఉద్యమంలో ఆయన పాత్ర గణనీయమైనది. కరీంనగర్ నుండి కాశ్మీరం వరకు ఆయన పర్యటనలు నిత్యం జరుగుతూనే ఉండును. ఆయన అకుంఠిత దీక్షా, మొక్కవోని ధైర్యం శాంతి సాధన, సమసమాజ నిర్మాణం భావితరాలకు ఎంతో ఉపయోగకారిగా చరిత్రలో నిలిచిపోగలవు. ఇది చారిత్రక సత్యం.

బోయనపల్లికి పలు సంస్థలు 'గ్రంథాలయోద్యమ భూషణ్', 'సాహితీ సేవాపరాయణ్', 'దేశభక్త', 'ప్రజాబంధు', ఆచార్య, వంటి బిరుదులతో సత్కరించినారు. '20వ సెంచరీ అడ్మినిరల్ అచీవర్స్', 'ఎమినెంట్ పర్సన్స్ ఆఫ్ ఇండియా', 'యునైటెడ్ రైటర్స్ అసోసియేషన్', చెన్నై నుంచి 'లైఫ్ టైం అచీవ్మెంట్ అవార్డు', 'ఫెల్లో మెంబర్‌షిప్ డిప్లొమా', 'ఇంటర్ నేషనల్ థియోసాఫికల్ సొసైటీ' నుంచి డిప్లొమా పొందినారు.

మలేషియాలో జరిగిన ద్వితీయ ప్రపంచ తెలుగుమహాసభకు బోయనపల్లి ప్రతి నిధిగా హాజరైనారు.

కరీంనగర్ మండల చరిత్రను తెలిపే ఎన్నో ఆధారాలను వెలికితీయుటకు భవిష్యత్ తరాలవారికి అందించడానికి గాను ఆయన కృషి కొనెయ్యాడవగినది. 1953లో సారస్వత జ్యోతి సంగ్రహాలయాన్ని కరీంనగర్ లో నెలకొల్పినారు. ఈ కృషిలో భాగంగా ఆయన ప్రాంతీయ శబ్దములను, జానపద వాఙ్మయములు, తాళపత్ర గ్రంథములు ప్రాచీన రచయితల అముద్రిత రచనలు వ్రాతప్రతులు ప్రాచీన నాణెములు, పెంకులు, ఇటుకలు, గంటములు, స్థానిక చరిత్రములు, మృణ్మయపాత్రలు మొదలైనవి సేకరించి సంగ్రహాలయంలో భద్రపరుస్తున్నారు.

మండలి ద్వారా జిల్లాలోగల శాసనముల పట్టికను సిద్ధపరచి పరిశోధకుల దృష్టికి తెవడం జరిగినది. శనిగరం, కురికొట్టల, కటుకూరు శాసనాలను తీయుటకు కృషి చేశారు. ఆయన అకుంతిత దీక్షాపరుడు.

కరీంనగర్ జిల్లాలో ఆర్యసమాజ్ యొక్క ప్రభావం పడింది. గ్రామీణ ప్రాంతాలలో ఆర్యసమాజ్ ఉద్యమం వ్యాపించి పోయినది. జిల్లాలోని కాంగ్రెస్, కమ్యూనిస్టు కార్యకర్తలే గాక సామాజిక క్షేత్రంలో అన్ని రంగాల్లోని కార్యకర్తలు అందరూ ఆర్య సమాజ్ వల్ల ప్రభావితమైనవారే.

కరీంనగర్ లో ఆర్యసమాజ్ శాఖ ఏర్పడినది. కాంగ్రెస్ కు చెందిన శ్రీ బోయినపల్లి వెంకటరామారావు గారు కమ్యూనిస్టుకు చెందిన శ్రీ బద్దం ఎల్లారెడ్డి గారు మరియు ఇతర కార్యకర్తలు అనభేరి ప్రభాకర్ రావు, మలహార్ దాసుగుప్త, దారం దుర్గారెడ్డి, కె. రాజలింగం, ఆర్యసమాజ్ ఉద్యమాన్ని వ్యాపింపజేసినారు. ఈ ఉద్యమం ప్రభావం వల్ల ఎందరో జాతీయోద్యమములో పాల్గొన్నారు.

జీవితమంతా సమరశీల పోరాటం చేసిన బోయినపల్లి వెంకటరామారావుకు భారత ప్రభుత్వం, మనదేశంలోని విశ్వవిద్యాలయములు అవార్డులు ప్రకటించకపోవడం వింతగా తోస్తుంది. సంఘసంస్కర్త నిస్వార్థ కర్మయోగి బోయినపల్లి స్వాతంత్ర్య పోరాటంలో పాల్గొన్నారు. బ్రిటిష్ వాడి నిర్బంధాలు రాక్షస రజాకార్ల దుర్మార్గాలను చూశారు, ఎదిరించారు. స్వాతంత్ర్య పోరాటం నుండి స్వతంత్ర భారతదేశాన్ని గాంచిన బోయినపల్లి ఈనాటి లోకంలో మానవతా విలువలు నశిస్తున్నవని అధికారం ఉన్నవారు దోపిడీ చేస్తున్నారని, అవినీతికి పాల్పడుతున్నారని చింతిస్తున్నారు. విలువలు పతన మవుతున్న దశలో సమాజంలో మంచిని నెలకొల్పాలని అందుకు ఆయన తనవంతు కృషిని కొనసాగిస్తున్నారు.

33. పేదవాడికి న్యాయం అందాలి

జింబో (రాజేందర్) కథలు

వర్తమాన సమాజంలో సామాన్యుని జీవితం ధనవంతుల రథ చక్రాల క్రింద నలిగి పోతున్నది. మహాకవి శ్రీశ్రీ అన్నట్లు 'ముందు దగా వెనుక దగా కుడి యెడమల దగాదగా' ఇది సత్యమైన మాట. ప్రభుత్వాలు ప్రజాస్వామ్యం ఉన్నాది చేతిలో కీలుబొమ్మ వాడాడించే బొంగరం. మరి పేదవాడు ఏం చేయాలి దగావద్ద తమ్ముళ్ళు, చెళ్ళాయిలూ తిరుగుబాటు చేయాలి. (కోర్టులు) న్యాయస్థానాలు బడుగువర్గాలకు సేవలు అందించ లేకపోతున్నవి. ఇక సమాజంలో మార్పురావాలి. దీనికై మనమంతా ఉద్యమించాలి. గ్రామీణ ప్రజలు రెక్కాడుతే కాని డొక్కాడని పేదవాళ్ళు. రైతు కూలీలు, కర్షకులు శ్రామికజనం, కార్మికవర్గం, నిజం తెలుసుకోవాలి. నిష్పరవ్వనరై మండాలి.

ప్రజాస్వామిక వ్యవస్థలో అనాగరికత పెరిగిపోయిందని నాగరికత నేర్చిన నరుడే అవలక్షణాలతో పేద, బడుగు వర్గాలను పీల్చి పిప్పిచేస్తున్నారని ఈ దారుణమైన దోపిడి వ్యవస్థకు చరమగీతం పాడాలంటున్నారు రచయిత 'జింబో'. ఆయన అసలు పేరు రాజేందర్. కరీంనగర్ (జిల్లా) సిరిసిల్లా (మండలము) ప్రాంతానికి చెందిన ఈ కవి వృత్తి ధర్మంగా 'న్యాయమూర్తి' సమాజంలో అనేక విషయాలను కోర్టులో విని తీర్పును చెప్తారు. ఈనాడు న్యాయస్థానానికి కన్నులు లేవంటారు. నిజం నిరూపించబడాలంటే సాక్ష్యం కావాలి. కొన్ని నేరాలకు సాక్ష్యం లేకుండా చేస్తారు. అలాంటప్పుడు నిజమైన వేరస్తుడు తప్పించుకుంటాడు. ఈనాడు ఎందరో నేరం చేయకున్నా శిక్షలు అనుభవిస్తున్నారు. కొందరికైతే విడిపించేవారులేక అనాథలుగా ఎండ తరబడి జైల్లో మ్రగ్గిపోతున్నారు. న్యాయస్థానాలు తన పరిధిలో న్యాయాన్ని పరిరక్షించాలి. ప్రభుత్వాలు మోసాలకు, అలవాటుపడినపుడు కోర్టులు జోక్యం కలిగించుకోవాలి. మానవ హక్కులు, ప్రాథమిక హక్కులకు భంగం కలిగినపుడు న్యాయమూర్తులు తమయొక్క విచక్షణాధికారాలను ఉపయోగించి న్యాయాన్ని పరిరక్షించాలి. అప్పుడే ప్రజాస్వామ్యానికి అర్థం ఉంటుంది. నేరం చేయనివాడు నేలరాలుతున్నాడు. ఏ పైరవీలేని వాడు జైళ్ళలో మ్రగ్గుతున్నాడు. డబ్బుంటే 'న్యాయవాది' వాదిస్తాడు లేకుంటే తరిమివేస్తాడు. మరి న్యాయం పొందడానికి పేదవాడికి మార్గం కోర్టులు చూపాలి. ఏదో కంటి తుడుపు చర్యగా కాకుండా మానవతతో న్యాయం చేయాలి. అప్పుడు మానవత్వం రక్షించబడుతుంది. స్వయంగా న్యాయమూర్తియైన (జింబో) రాజేందర్ సమాజంలోని న్యాయాన్ని భేరిజువేయడం అతని యొక్క మంచితనం మానవత్వానికి నిదర్శనంగా చెప్పవచ్చు. 'జింబో' మనసు చాలా సున్నితమైనది మానవత్వం మూర్తీభవించిన ఆయన హృదయమొక సముద్రం.

ఈ దేశంలో న్యాయం ఎటువైపు వెళ్ళుతుంది అనే వేదనతో 'రూల్ ఆఫ్ లా' (లావొక్కింతయు లేని కథలు) రాయడం వలన ఈ సమాజంలోని ద్వంద్వ నీతిని ప్రశ్నిస్తున్నారు. 'మొన్న, నిన్న, నేడు, రేపు'? కథలో తెలంగాణా ప్రాంతంలోని విషయములను ప్రస్తావించినారు. ఎల్లయ్య చిన్న హోటల్ ను పోలీసు స్టేషన్ ముందు పెట్టుకుంటాడు.

మిర్చి, బజ్జీలు అమ్ముతుండేవాడు. ఈ సమయంలో నక్కలైట్లు సారాపై నిషేధం విధించినారు. అమ్మిన వారిని శిక్షిస్తామని ప్రకటించారు. ఇక తాగేవారు బయపడ్డారు. అమ్మకాలు తగ్గిపోయినవి. గత్యంతరం లేక ప్రభుత్వం 'సారా పాకెట్టు' ను పోలీసు స్టేషన్ ముందు అమ్మకానికి పెట్టినది. 'పోలీసులు, ఎస్.ఐ.'లు సారా అమ్మకాలను పర్యవేక్షించారు వారు పూర్తిగా సారా అమ్మకంలో పడిపోయారు. ఎల్లయ్య వద్ద మిర్చిబజ్జీలు ఉద్దెరగా తినే పోలీసులు బకాయిలు చెల్లించమన్నప్పుడు సారాపాకెట్లను ఇచ్చారు. దీని వలన ఎల్లయ్య సారా త్రాగడం ఆలవాటు చేసుకున్నాడు. సారాతాగేవారు ఎక్కువగా వచ్చి మిర్చిబజ్జీలు కొనుక్కోవడం వలన అతని వ్యాపారం పెరిగింది. దీనివలన ఎల్లయ్య హోటల్ దళితరిగి ఆదిరెడ్డి మిలిటరీ హోటల్ గా మారిపోయింది. ఎల్లయ్య ఎల్లారెడ్డిగా మారిపోయాడు. సారా పొట్టాల నుంచి ఐ.ఎం.ఎఫ్.ఎల్. కి మారిపోయాడు. నొకర్లు వచ్చారు. ఎల్లయ్య ఆర్థిక పరిస్థితిలో వచ్చిన ఎదుగుదల అతని హోదాను పెంచింది అంటున్న రచయిత (జింబో) ఇదే కాలంలో 'నెల్లూరు' జిల్లా దూబగుంటలో వచ్చిన సారావ్యతిరేక ఉద్యమం వలన స్త్రీలు చైతన్యవంతులై రాష్ట్రమంతటా నిరసనలు, నిరాహారదీక్షలు, సారా పాకెట్లు దగ్గంవంటి చేష్టల వలన ప్రభుత్వానికి కంటగింపుగా మారాయి. ప్రభుత్వం లొంగిపోయింది. ఉద్యమం విజయవంతమైంది. సారా నిషేధం అమలు జరిగింది. ఒకనాడు సారా పాకెట్లు ఇచ్చిన పోలీసులు, నిషేధం సమయంలో చర్యలు చేపట్టారు. ఎల్లారెడ్డికి కష్టకాలం వచ్చింది. దొంగ తనంగా నాటుసారా తాగుతున్న అతడిని పోలీసులు పట్టుకున్నారు. ఆర్థికంగా ఎదిగిపోయిన ఎల్లారెడ్డిని ఎస్.ఐ. ధర్మరాజు జైలుకు పంపించాడు. ఖజానఖాళీ అయింది. ఎల్లారెడ్డి మానంపోయింది. ఇక తాగవద్దు అని నిర్ణయం తీసుకున్నాడు.

ఎల్లారెడ్డి హృదయం పరిపరి విధాలుగా ఆలోచించింది. మొన్న తాగమన్నారు, నిన్న తాగుతే కేసుపెట్టారు. ఈ రోజు మానెద్దామనుకుంటే నేరం కాదంటున్నారు. రేపు సీసా దగ్గర లేకపోతే నేరం అంటారమోనని భయమేసింది. అందుకొరకు ఎల్లారెడ్డి వోటల్ ను పోలీస్టేషన్ నుండి దూరంగా మార్చారు.

ప్రజాస్వామ్యంలో ప్రభుత్వాల పాలసీలు, దానిని అమలుపర్చే పోలీసులకే అర్థం కాకుండా ఉంది. వారు విధిని నిర్వర్తిస్తుంటారు. సామాన్యులు దీనికి బలైపోతుంటారు. న్యాయం ఎవరి చేతిలో ఉంది అనే ప్రశ్న ఉదయిస్తుంది. ఓటువేసినందుకు తలపట్టుక కూర్చుండాలి. ఈ కథలో (జింబో) న్యాయం ఏది అంటున్నాడు?

'విశ్వసనీయత' కథలో (జింబో) ఈనాడు న్యాయంనవ్వులపాలవుతుందని, ప్రజాస్వామిక వ్యవస్థలో సామాన్య మానవులు దగాపడుతున్నారని న్యాయస్థానాలకు అది అన్యాయం అని తెల్సినా చోరువిప్పలేని న్యాయం సాక్ష్యంనే ఆధారంగా చేసుకునే న్యాయం దొంగ సాక్షులకే న్యాయంగ నిర్మిపోతుందని అంటున్నారు. ఏది విశ్వసనీయత అనే ప్రశ్న ఉదయించినపుడు విశ్వసనీయత కానిదే ప్రామాణికతగా చెలామణి అవుతుందంటున్నారు.

దీని వలన న్యాయ వ్యవస్థ పూర్తిగా న్యాయం చేయలేకపోతుందని జింబో ఆవేదన చెందుతున్నారు. విజయవాడలో అమ్మవారి కిరీటం దొంగిలిస్తారు. అప్పుడు పోలీసుల దర్యాప్తులో రెండు నెలలకు ఒక నకిలీగా చేయించిన కిరీటం రికవరీ పేరుతో చూపించడాన్ని రచయిత అవహేలనచేస్తారు.

'ఎవరు గొప్ప' అనే కథలో రచయిత (జింబో) చట్టంలోని లొసుగులను చట్టపరిధిని తెలియజేశాడు. (ఐ.వి.ఎస్., ఐ.పి.ఎస్.) లలో ఎవరికి వారే గొప్ప చట్టం తనపని తాను

చేసుకపోతుందంటారు. చట్టపరిధిని అతిక్రమించినప్పుడు ఇ.వి.ఎస్. లపై కూడా కేసును పెట్టవచ్చునని రచయిత చెప్పాడు.

“ఆఫీసర్స్” క్లబ్ లో పేకాట ఆడుతున్నారని కొంతమంది వ్యక్తులను ఆరెస్టుచేసి నిర్బంధంలో ఉంచుతారు. వాళ్ళని అక్రమంగా ఆరెస్టు చేశారని, విడుదల చేయమని అతడు డిమాండ్ చేశాడు. పోలీసులను తమ యొక్క విద్యుత్ ధర్మమును నిర్వర్తించకుండా చేశారని అతనిపై కేసుపెట్టారు.

ఇందులో ఎవరు గొప్ప అన్నప్పుడు తనకున్న అధికారంను దుర్వినియోగం చేయడం నేరం అంటున్నాడు రచయిత జింబో. కాని వాస్తవంగా నేరస్థులే న్యాయవంతులుగా నిలుస్తున్నారు. “అధికారాన్ని దుర్వినియోగం చేసినవాడే గొప్ప” అంటూ రచయిత వ్యంగ్యంగా సభ్య సమాజాన్ని విమర్శిస్తున్నారు.

‘ఎవరిపని వారు చేయాలని’ ఉద్దేశ్యంతో చెప్పిన కథలో రచయిత (జింబో) ఈనాటి వ్యవస్థలో ఎవరిపని వారు చేయాలని అది బాధ్యతగా ఉంటుందని ఆయన అంటున్నారు. పోలీసుల పని ఆరెస్టు చేయడం వరకేనని ఆ తర్వాత కేసును పరిశీలించవలసినది న్యాయ స్థానాలని జింబో అంటున్నారు. పోలీసులు ఈనాడు సివిల్ కేసులను పరిష్కారం పేరిట పోలీస్ స్టేషన్ లో పంచాయితీలు నిర్వహించడాన్ని జింబో వ్యతిరేకిస్తున్నాడు. ఇది న్యాయస్థానాలు చేసే పనిని పోలీసులు నిర్వర్తించడం ఎంతవరకు సమంజసమని ఆయన అంటున్నారు. దీని వల్ల అవినీతి పెరిగిపోయి లంచగండితనంకు ఆస్కారం ఉన్నదని అందువల్ల ఎవరిపని వారు చేయాలని రచయిత వాస్తవిక దృష్టిని తెలియజేస్తున్నారు.

ఈ కథల సంపుటిలో “సర్వాంతర్యామి” “జన జీవనప్రపంతి”, “దర్శాపు”, “దేవుడు రక్షించుగాక”, “రాజుల కాలం”, “పుస్తక దహనం”, “శిలాప్రతిమలు”, “జ్ఞాన సముపార్జన”, “ఇంటరాగేషన్”, “గీత”, “హిపోక్రసీ”, “గేమ్ ఆఫ్ స్కిల్” మొదలగు కథల ద్వారా సామాజిక వాస్తవిక మానవతావాద సందేశాన్ని మనకు అందించినారు. సమాజంలో దోపిడీ వ్యవస్థ బలపడుతుందని డబ్బున్న వాడికే న్యాయం ఉండేదని రచయిత ఆవేదన చెందుతూ, పేద, బడుగువర్గాలు, అణగారిన, జాతిలో చైతన్యం రావాలని ఆయన ఆభిలషిస్తున్నారు.

ఈ కథలు చాలా వరకు “లా” (న్యాయం) కు సంబంధించినవి.

కొన్నె “లా” (న్యాయం) ఒక్కొక్కరినూ లేని కథలు చిక్కుమడి వగైరాలు

ఒక్కొక్క “లా” (న్యాయం)కు సంబంధించిన కథలు చూస్తే చాలా వరకు సమకాలీన సమస్యలు, ‘లాకప్ డెత్ లు బీచుపల్లె బస్సు ప్రమాదాలు, రాజ్యహింసలు, మానవ హక్కులకు భంగం, వ్యక్తి ప్రాథమిక హక్కులపై దాడి ఇదంత కనిపిస్తుందంటున్నారు - హైకోర్టు న్యాయమూర్తి చలమేశ్వర్ గారు.

వాస్తవిక దృష్టితో సమాజంలోని సంఘటనలను ఒక న్యాయమూర్తియై యుండి జింబో చిత్రించడం వలన నిజమైన న్యాయం ఎలా నవ్వుల పాత్రతుందో అనే ఆవేదన రచయితలో కనిపిస్తుంది. న్యాయంను రక్షించాలి. సామాన్యుడి జీవితానికి భద్రత కల్పించవలసిన అవసరం ఈనాడు న్యాయ వ్యవస్థకు ఉన్నది. ఈ బాధ్యతను న్యాయమూర్తులు గుర్తించవలసిన అవసరం ఉన్నది.

34. వాస్తవ జీవిత సత్యాలు

అంబల్ల జనార్దన్ కథలు

తెలుగుభాషను ఈనాడు మాట్లాడటమే నామోషిగా భావించే కుహనా మేధావులు ఉన్నందుకు తలదించుకోవాలి. పుట్టిన నేల కన్నతల్లి రుణం తీర్చుకోలేనివాడు ఎందుకూ పనికిరానివాడు అని భావించాలి. తొలిభాషా ప్రయుక్త రాష్ట్రంగా అవతరించినా కూడా తెలుగుభాష అభివృద్ధికి కృషి జరుగలేదు. చివరికి ఈ రోజు తెలుగుభాష దిక్కులేనిదై పోయింది. కళాశాల స్థాయిలో ఇంటర్, డిగ్రీలలో తెలుగుభాషను తొలగించి “సంస్కృతంను” మనుషులు ప్రవేశపెట్టున్నారు. ఈ కుట్రను ఎదిరించాల్సిన అవసరం ఉన్నది. ఈ తరుణంలో తెలుగుభాషలో ‘బొంబాయి కథలు’ వెలువరించిన అంబల్ల జనార్దన్ 9 నవంబర్ 1950 లో బొంబాయిలో చిన్ననర్సయ్య, నర్సయ్య దంపతులకు జన్మించినారు. వీరి స్వగ్రామం నిజామాబాద్ జిల్లాలోని ధర్మారా (మండలం) బ్రతుకు దెరువుకొరకు జనార్దన్ తల్లిదండ్రులు బొంబాయిలో స్థిరపడ్డారు. బొంబాయిలో పుట్టి పెరిగినా తెలుగు దనమును జనార్దన్ మర్చిపోలేదు. తెలుగుజాతి గర్వించదగ్గ మానసపుత్రుడుగా ఆయన చరిత్రలో కీర్తిని పొందగలరు. తెలుగుభాషపై తనకు గల మమకారాన్ని జనార్దన్ ఈ విధంగా చెప్తున్నారు.

‘తెలుగుభాషలో అనుబంధం పెంచుకోవడానికి తెలుగు పత్రికలు చదవటం అలవాటు చేసుకున్న నేను “రచన ఇంటింటి పత్రిక” ఆవిర్భావంతో ఆ పత్రిక ఇచ్చిన స్ఫూర్తితో నా నలభైమూడవ ఏట కథలు రాయడం మొదలు పెట్టాను. అవన్నీ వివిధ ప్రముఖ పత్రికల్లో ప్రచురించబడటంతో బాటు రెండు కథలు పోటీల్లో బహుమతులు కూడా పొందాయి. నేనేదో సాహిత్యసేవ చేయాలని రాయడం లేదు నాలోని తపనను అణచుకోలేక రాస్తున్నాను’ అని వినమ్రుతను చాటుకున్న జనార్దన్ తెలుగు నేలపై అభిమానంతో ఆయన కథా సాహిత్యాన్ని ఆయుధంగా ఎంచుకుని రచనలు చేస్తున్నారు.

అంబల్ల జనార్దన్ రచన బొంబాయి కథలు చదువుతుంటే ఇందులోని ప్రతికథ జీవిత వాస్తవికతను తెలియజేస్తుంది. బొంబాయిని మన ముందుంచాడు అక్కడి పరిస్థితులను కన్నులకు కట్టినట్లుగా చిత్రించినాడు. బొంబాయంటే వైభవం అనుకుంటాం కాని అక్కడి విషసంస్కృతి, దరిద్రం, మురికివాడలు, బాంబులు, కాంక్రీట్ జంగిల్, చారిత్రక ప్రదేశాల కూడలి మాత్రమే కాదు, నిరంతరం పరుగులుతీసే మానవాత్మ ఇక్కడ లక్షల కథలున్నాయి. అందుకే ఇది బొంబాయి విశ్వరూపం కాదు మధ్య తరగతి దృష్టినుండి రేఖా మాత్రంగా రూపొందించిన ఓ చిత్రం ప్రపంచంలోనే ప్రాముఖ్యతను సంతరించుకున్న ఈ మహానగర జీవితాన్ని లోతుగా విభిన్న కోణాలనుండి విశ్లేషించేందుకు భావిరచయితలకు ఇదో ప్రేరణ అంటున్నారు. చంద్రశేఖర్ ఆజాద్.

బొంబాయి మహానగరం అక్కడ మాఫియా ముఠాలు రాజ్యమేలుతాయి. పేద బడుగువర్గాల జీవితం కత్తిమీద సాములాంటిది మతకలహాల మారణహోమం కన్పిస్తుంది. అనేక ఫ్యాక్షరీలు, కార్మికులు, కూలీలు, మొదలగు వారియొక్క దీన జీవితం కన్పిస్తుంది. పుట్టపోతే పైన జీవించే అనాథలు, బిచ్చగాళ్ళు, ఎందరో మనకు కన్నీస్తారు. అందమైన నగరం మాటున బతుకలేని బడుగుజీవుల వెతలుగాంచడం జనార్దన్ యొక్క మానవత హృదయానికి నిదర్శనంగా భావించాలి.

“బొంబాయి”ని ఇప్పుడు “ముంబాయి”గా మార్చారు. మహానగరం బొంబాయికి అనేక వేయిల మంది తెలుగువాళ్ళు బతుకపోతారు. అలాంటి వారితో కొందరు అక్కడ స్థిరపడ్డారు. ఇప్పుడు లక్షలాదిమంది గ్రామీణ ప్రాంతాలలో బతుకలేక బొంబాయి వంటి నగరానికి వెళ్ళి కూలీపనులు చేసుకుంటూ జీవితాన్ని సాగిస్తున్నారు. బొంబాయి, భీవండి వంటి చోటికి వెళ్ళినాక అక్కడ బట్టల మిల్లులలో, ఇతర ఫ్యాక్షరీలలో కార్మికులుగా, ఇతర కూలీలుగా పనిచేయడానికి వెళ్తున్నారు.

ఈనాడు గ్రామీణ ప్రాంతాలలో కుల వృత్తులు, వ్యవసాయాలు మూతపడినవి. ప్రజాస్వామ్యంలో ప్రభుత్వ ప్రణాళికలు పేదవాడిని బతుకలేనివాడిగా మార్చుతున్నవి. ఉన్నవాడికే ఉడిగం చేసే ప్రజారాజ్యం ఇప్పుడు రాజ్యమేలుతున్నది. ఈ దేశాన్ని రక్షించుకోవాలి. సామాన్యుడు బతుకడానికి పోరాటాలు చేయాలి. ఇది ఆక్షర సత్యం.

ఈ ఆలోచనలతో అంబల్ల జనార్దన్ కథలు రాస్తున్నారు. సామాన్యులు జీవిత కష్టాలను బొంబాయి మహానగరంలో వాడి మనోవేదనను చిత్రించినారు.

“బయలు బతుకు కథలు” బొంబాయికి బతుకపోయిన పోజెట్టి, మల్లమ్మ దంపతుల జీవితం, బతుకపోయిన వారి వెతలు ఈ కథల్లో ప్రతిబింబించును. పోజెట్టి తాపి మేస్త్రీ మల్లమ్మ మామూలు కూలీగా పనిచేస్తుంటారు. వీరికి ఇద్దరు సంతానం కొడుకు రమేష్ (ఆరు సంవత్సరాలు) కూతురు రుక్మిణి (నాలుగవ సంవత్సరం) తల్లిదండ్రులు పనిచేస్తుంటే రుక్మిణి మిగతా పిల్లల్లో చేరి మట్టిలో ఆడుకుంటుంది. వీరిది సంచార జీవితం ఎక్కడ బిల్డింగ్ పని ఉంటుందో అదే బిల్డింగ్ లో ఓ మూలకు జీవిస్తారు. పని అయిపోయ్యాక మరోచోటికి వెళ్ళాలి. దీని వలన పిల్లల యొక్క చదువు పాడవుతుంది. ఈ విషయంలో మల్లయ్య భర్తతో చర్చిస్తుంది. మనకు ఒక జోపిడి (గుడిసె) సూడరాదా! అంటుంది మల్లమ్మ.

‘జోపిడంటే’మాటలా ఎంత లేదన్నా డెబ్బై ఎనభైవేలు కావాలె యాడికెల్లి తీసుకొద్దాం.

రమేష్ పెద్ద గయ్యతండు. వాన్ని బడిలో చేర్పించాలి. ఆడి సదువు ఎట్లా అని చింతిస్తుంది మల్లమ్మ.

ఇక్కడ పన్నెపోతుంది. ‘మలబార్ హిల్స్’ కెల్లి పనిచేయాలికదా అక్కడ నుండి పిల్లవాడు ఇస్కూలుకు పోవాలంటే రెండుగంటలు పడుతుంది అది గానితో అయితదా!

గీ మాటలకు పోజెట్టి ఆలోచనలో పడ్డాడు. భార్య మల్లమ్మ పట్టుపడుతుంది. పోరన్న తెలుగు స్కూల్ లో వెయ్యాలి కాని? మలబార్ దగ్గర తెలుగు స్కూల్ లేదు. మరెట్లా ఇంతకాలం ఉండటానికి కొంపలేకుండా బతికాం. చిన్న గుడిసె (జోపిడి) కొనుక్కోవాలె.

ఇల్లయినట్లుగుంటది అనుకొన్నడు “సేతును” డబ్బులు ఆడగాలని నిర్ణయించుకున్నాడు. పిల్లలకు చదువయితది. ఇక మల్లమ్మకు ఏదన్న పని దొరకదా! అనుకుంటాడు పోశెట్టి తను ఎక్కడకన్నా వెళ్ళి పనిచేయవచ్చు. సాయంత్రం వరకు ఇంటికి రావచ్చుననే బలమైన నిర్ణయం తీసుకున్నాడు.

మల్లమ్మకు కండ్లు చెమర్చినవి. ప్రతి వ్యక్తికి కూడు. గూడు. నీడ ముఖ్యమంటారు. బొంబాయి నగరంలో చిన్న గుడిసె (జోషిడి) కేవలం కష్టం చెప్పండి అంటున్నాడు రచయిత అంబల్ల జనార్దన్.

“పైనాన్స్ మాయజాలం” కథలో వాస్తవిక విషయమును మన కండ్లముందుంచారు జనార్దన్. ఈనాడు పైనాన్స్ కంపెనీలు, చిట్ ఫండ్ కంపెనీలు అనేకం వెలుస్తున్నవి. మధ్యతరగతి ప్రజలను ఆకర్షించి వారికి అధిక మొత్తంలో డబ్బులు అందజేసి చక్రవర్తిలు వేస్తూ ఆర్థికంగా కృంగిపెట్టున్నారు. రుణం ఇచ్చేప్పుడు సులభంగా ఇస్తారు. వసూలు చేసేప్పుడు బలవంతంగా జప్తుచేస్తారు. ‘చిట్ ఫండ్’ ల ‘పేరుతో’ అధిక మొత్తం ‘సేకరించి’ ఎన్నో ఆశలు కల్పించి చివరికి డబ్బుతో పలాయనం చిత్తగిస్తున్నారు. దీని వలన మధ్యతరగతి జీవితాలు అందోళనకు గురౌతున్నవి.

‘సేతు’ అంటే రమేష్ ద్వారా సాయన్న పైనాన్స్ కంపెనీ నుండి “హిరోహోండా” కొనుక్కుంటాడు కాని, దీని ద్వారా అతడు చక్రవర్తి కట్టాల్సి వస్తుందని హరినాథ్ మాస్టర్ ద్వారా తెలుసుకొని అవాక్కుయిపోతాడు. ఇదంతా తనకు తెలియదని సాయన్న అంటాడు.

ఈనాడు బ్యాంకులు వ్యవసాయక రంగంలో ‘ట్రాక్టర్’ తదితరములకు అప్పులు ఇస్తున్నవి. రైతుకు హిరోహోండా కావాలంటే లోన్ ఇవ్వరు. దీని వలన రైతులు పైనాన్స్ కంపెనీలను ఆశ్రయిస్తున్నారు. అనేక విధాలుగా నష్టపోతున్నారు. హరినాథ్ మాస్టారు బ్యాంకు మేనేజరుతో మాట్లాడుతాడు. కాలం మారింది ‘హిరోహోండా’ విలాస వస్తువు కాదు. అది అవసరపు వస్తువు. పొలం వద్దకు వెళ్ళడానికి ఇతర పనులకు రైతుకు అవసరం. కనుక మీ బ్యాంకు ప్రతిపాదనలో మార్పుచేయాలని కోరతాడు. బ్యాంకు మేనేజర్ ఆలోచనలో పడతాడు. తాను చదివిన వ్యాసాల వలన మారుతున్న పరిస్థితులను అవగాహన చేసుకుంటాడు. ప్రజలు వడ్డీ వ్యాపారస్తుల కబంధ హస్తాలనుండి రక్షించాలనే ఉద్దేశమునకు వస్తాడు. హరినాథ్ మాస్టారుతో చర్చించి నివేదిక తయారు చేశాడు. టి.వి. బేపు, ఇతర ద్విచక్ర వాహనాల మంజూరుకై పథకాలను రూపొందించాడు. పై అధికారులకు పంపించాడు. ఈ విషయంలో రూల్సును సడలించి అన్ని బ్యాంకులకు అనుమతించారు.

సాయన్నకు లోన్ సాంక్షన్ అయింది. డైరెక్టుగా పైనాన్స్ వారికి చెల్లించి అతడిని రుణ విముక్తుడిని చేశారు.

మండలనికొక హరినాథ్ మాస్టారు, బ్యాంక్ మేనేజర్, దివేష్ ఉంటే పైనాన్స్ మాయజాలం మాయంకాదా? అని రచయిత హితబోధ చేస్తున్నాడు.

“ద్యుంధ్వనీతి” కథలో ఈ లోకంలో పనిచేయడానికి శరీరాలు వంగక బిచ్చగాళ్ళుగా తయారవుతున్నారని ఇలాంటి వాళ్ళకు దానం చేయడం వలన ప్రయోజనం ఉండదని

అలా బిచ్చమెత్తుకునే అలవాటు పడ్డవాడు ఏపని వెతుక్కోడని అంటున్న రచయిత ఏదైనా కష్టపడి పనిచేసుకునే అలవాటుచేసుకోవాలనే సందేశాన్ని ఈ కథ ద్వారా అందించారు. ముగ్గురు స్నేహితులు ధనరాజ్, రాజు, సిద్ధార్థ కలిసి ఎంజాయ్ చేయడానికి హోటల్‌కు వెళ్తారు. కారు పార్కుచేస్తున్న సమయంలో బిచ్చగాడు వెంటపడగా వాడికి రాజు రెండు రూపాయలు దానం చేస్తాడు. దీనిని స్నేహితులు వ్యతిరేకిస్తారు. మరి హోటల్‌లో టిప్ కింద ఇరవై రూపాయలు ఇవ్వడాన్ని రాజు ప్రశ్నిస్తాడు. “సర్వర్” సేవలు నచ్చినవి కనుక ఇవ్వడంలో తప్పులేదంటారు. ‘జలసాలకు’ వేలు ఖర్చుచేసేవారు. తమ హోదాకు తగ్గట్టుగా టిప్ ఇస్తుంటారు. బిచ్చగాడికి దానం చేసిన చిల్లర డబ్బుకే రాద్ధాంతమా అనే ద్వంద్వ నీతిని రాజు అర్థం చేసుకోవాలని ప్రయత్నిస్తుంటాడు. వాస్తవంగా కష్టపడేవాడిని ప్రోత్సహించాలనే విషయం మనకు రచయిత తెలియజేసినాడు.

“జీవితసత్యం” కథలో మారుతున్న కాలపరిస్థితులను వివరిస్తూ రచయిత ఈనాటి వ్యవస్థలో పిల్లల పెంపకంలో ఏ మాత్రం కష్టం తెలియకుండా పెంచడం వలన వారు భవిష్యత్తులో కష్టాన్ని ఎదుర్కొనే దైర్యాన్ని కోల్పోతారని రచయిత అంటున్నారు. ఈనాడు కోచింగ్ పెంటర్లు, రెసిడెన్షియల్ పాఠశాలలు అనేకం వెలసినవి. కొంద్రులే స్టేటస్ కొరకు చేర్చిస్తుంటారు. నాటి కాలంలో ఏ కోచింగ్ పెంటర్లు లేవు. కష్టపడి ఉన్నత శ్రేణికి ఎదిగినవారు లేరా? అని రచయిత ప్రశ్నిస్తాడు.

“ఇది జీవిత దృక్పథానికి సంబంధించిన సమస్య. స్పూన్ ఫీడింగ్‌కి అలవాటుపడితే డిగ్నీటీ ఆఫ్ లేబర్ విలువ తెలియదు. కష్టపడితే గాని సుఖం రుచి తెలియదు. ప్రతిదీ గ్రాంబెడ్‌గా తీసుకోవద్దనే నేననేది. దీంట్లో అంతరాల ప్రశ్నగాని, పోటీ యుగం అనే మాటకు తావేలేదు.” అంటున్న రచయిత జీవిత వాస్తవికతను తెలియజేస్తున్నారు.

“తెలుగువాళ్ళు” అను కథలో రచయిత మనిషికి అహంభావం. పనికిరాదని మానవత్వం పెంచుకోవాలంటారు. బొంబాయి వంటి మహానగరానికి నిత్యం ఎంతోమంది తెలుగువాళ్ళు వస్తుంటారు. కొందరికైతే అక్కడి భాషరాదు. అనేక ఇక్కట్లు పడుతారు. తెలుగువాడు తారసపడ్డా పట్టించుకోడు ఇది జరుగుతున్నది.

రచయిత ఈ కథలో తన ప్రక్కనే ట్రేన్‌లో కూర్చున్న సుబ్బారావు తెలుగు వాడైనా పలుకరించకపోవడం పరస్పరం ఆప్యాయతతో కూడిన మాటలు లేకపోవడం వలన రచయిత తెలుగువాడిలో ఈ జాడ్యం దేనికని? అలా అయితే తెలుగుదనమేదని నిలదీస్తున్నారు. ఎక్కడికైనా దూరప్రాంతానికి వెళ్ళినప్పుడు తన భాష, సంస్కృతి, సాంప్రదాయాలు, కలిసిన తనవాడు తారసపడ్డప్పుడు ఆనందం పొంగివస్తుంది. కాని, బొంబాయిలో కొందరు తెలుగువాళ్ళు నిర్లక్ష్యంగా వ్యవహరించి తెలుగువాడిని కాదన్నట్లుగా ఉండటం ఇది దేనికి ప్రతీక అని మానవత్వం ఏమైపోయిందని అంటున్నారు.

తెలుగుకథా రచనలో ‘అంబల్ల జనార్దన్’ తనకంటూ ఒక ప్రత్యేకతను ఏర్పరుచుకొని సమాజంలో మంచిని పెంచాలని పాటుపడుతున్నారు.

35. రచయిత కె.వి. నరేందర్

కరీంనగర్ (జిల్లా) జగిత్యాల ప్రాంతానికి చెందినవారు కె.వి. నరేందర్. కల్లోల జిల్లాలో జగిత్యాల మందుతున్న ఆగ్నిగోళం. పేదరికం. దుర్భరదారిద్ర్యం, బీడి కార్మికుల బతుకులు, తదితర సామాన్యుల కష్టాలను గాంచిన రచయిత సామాన్యమానవ జీవితాలను కథలుగా రాస్తున్నారు. వీరి రచనలో, పుట్టి పెరిగిన వాతావరణం, అక్కడి సామాజిక ఆర్థిక విషయాలు, కన్నులకు కట్టినట్లుగా స్పష్టంగా కన్పించును.

“కె.వి. నరేందర్ కథల్లో చక్కని కథా శిల్పం, కథా గమనంలో కలిసిపోయే చక్కని కొనమెరుపులుంటాయి. రిచ్ నియోరిచ్ వర్గాల వెకిలి చేష్టలను, ధన వ్యామోహాన్ని, నాగరికత పేరు మీద సాగుతున్న విశృంఖలత్వాన్ని, పిల్లల బతుకుల్లోని ప్రేమ రాహిత్యాన్ని, ఆ వర్గాలకు పేదలపై వుండే దుర్మార్గపు చూపులను, దోపిడీ స్వభావాన్ని తన కథలద్వారా పాఠకులకు షాక్ కలిగేలా చెప్పాడు రచయిత అన్నారు. డా॥ కాలువ మల్లయ్య.

తెలంగాణా పల్లెలలో ఈనాడు అకాంతి నిండుకున్నది. రాత్రి నుండి తెల్లవారే వరకు ఏమోతుందో తెలియని భయం ఆవరించినది. దుర్భర పరిస్థితుల మధ్య రక్తసిక్తమౌతున్న తెలంగాణా బ్రతుకులలోని అంతరంగం నరేందర్ కథల్లో కన్పించును. రచయిత అనేవాడు పుట్టిన నెలలోని కష్టసుఖాలకు స్పందించినపుడే రచనలకు మౌలికమైన ఉద్దేశ్యం నెరవేరుతుంది. తోవలో ఒక బిచ్చగాడిని చూసినపుడు మనకు జాలికలుగుతుంది. అదే రచయితకైతే హృదయంలో సంఘర్షణ జరుగుతుంది. మానవజీవితంలోని ఈ వ్యత్యాసాలు దేనికి సంపదలెందుకు కొందరికే చెందుతున్నవని రచయిత ఆవేదన చెందుతున్నాడు. ఈ వ్యవస్థకు ఎదురీదాలని రచయిత సందేశం ఇస్తున్నాడు. కె.వి. నరేందర్ కథల్లో మానవత, మమతాను రాగాలు కన్పించును. తెలంగాణా కథా సాహిత్యానికి పట్టుగొమ్మ బి.యస్. రాములు శిష్యురికంలో నరేందర్ ఆలోచనలో గొప్ప ఆశయమార్గాన్ని చూపుతున్నది. “యుద్ధం” బురదలో జాబిల్లి” వంటి రచనలద్వారా తెలంగాణా మట్టి జీవితాలకు మమకారాన్ని పంచిచ్చాడు.

“పేపర్ బాయి” కథలో మానవతకు మమకారాన్నిందించాడు. వాస్తవంగా అధికారం, ధనం, మనిషి మనిషికి మధ్య దూరాన్ని పెంచుతుంది. అహంకారం మనిషిని అయోమయములో పడవేస్తుంది. రిక్తాత్మకమైన కూర్పున్నవాడు మనిషిలా గుర్తించడు. పనిమనిషిని, పాకీవాన్ని మనిషిగా గుర్తించరు. అలాగే “పేపర్ బాయి”ని కూడా అంతే. తెల్లవారుడుతోటే పొరడింక రాలేదని చీదరించుకుంటారు. కాని వాడికష్ట సుఖాలెవడికి కావాలి. తల్లిదండ్రుల దీనస్థితి బతకడానికి పనివెతుక్కోవాలి... ఎంతకష్టం ... పేదవాడి జీవితం.

“ఇంకా చీకటి తెరలు కరిగిపోలేదు. భానుడు పైపైకి పాకిరావటం లేదు. ఆ

అబ్బాయి సైకిలెక్కాడు. వెనుక మోపెడు దినపత్రికలు” పదమూడేళ్ళుంటాయేమో చలికి మొహం పాలిపోయింది. ఆ అబ్బాయి పేరు సుందరం మంచుకురిసే చలిలో పత్రికలు పంచాలి. వర్షంపడి తుఫాన్చిన్నా సరే లేచేసరికల్లా అందరి ఇళ్లల్లో పత్రికలుండాలి.

ఈ కథలో రచయిత చూపిన మానవతా విలువలు మహోన్నతమైనవిగా ఉన్నవి. పేపర్లు వేస్తున్న సుందరం చివరి ఇంటిలో ఆమె నవ్వు అతనిలో కష్టాన్ని మరిపించజేసింది. ఆ చిరునవ్వులోని ఆప్యాయతను రచయిత తోడబుట్టిన అండగా ఆప్యాయత కురిపించే ‘అక్క’గా చిత్రించడంలో మానవతా విలువలు కన్పించును. ఎందుకంటే పేపర్బాయిని ఎవరూ మాట్లాడించరు. ఏమన్నంటే కనితో తిట్టిపోస్తారు తప్ప. అందుకే ఆ అక్క నవ్వులోని అనురాగం సుందరంలో ఉత్సాహాన్ని నెలకొల్పింది.

అక్కా మీ పేరు చెప్పనేలేదు అన్నాడు చొరవగా.

నువ్వే తెల్పుకుంటావులే. సరే కాని ముగ్గు బావుందా? అనడిగింది.

ఓ భేషుగా వుంది. కళ్ళు చక్రాలా తిప్పి అన్నాడు. అతడి మోములోని పసితనానికి ఎందుకో ఆమె కళ్ళు చెమ్మగిల్లావో ఈ కథా రచనలో రచయిత కనబరిచిన భావాలు, అంతర్ని గూఢమైన మానసిక స్థితి కన్పిస్తుంది. ఇక్కడ అక్క ‘తమ్ముడ్ని’ చూసుకుంటుంది. తన కష్టాలకు కన్నీరు కార్చుతుంది. ఎవరికీ చెప్పకోలేనిది తన వేదన, జీవితకష్టం. సుందరం ‘పేపర్బాయి’ కనుక ఆమె అన్న మాటలు నిజమైనవి వరకట్నపు కొరల్లో సమాధిగా మారి అక్క మరణించింది. పేపర్లో జీవించింది. ఆనాడు సుందరం అక్క కొరకు చూశాడు. చివరికి అక్క కన్పించలేదు. తన చేతులోని పేపరును తిరిగేస్తుంటే అక్క జీవించలేక ఈ లోకం నుండి వెళ్ళి పోయిందని తెలుసుకుంటాడు. సుందరం ఏడుస్తున్నాడు. ఈనాడు అనుబంధాలు బీటలవారుతున్నవని చింతిస్తున్నాడు.

‘ముత్యమంతా పలుకు’ కథలో మనిషిలోని ఆలోచనా హీనతను చిత్రించినారు. ఐదువేళ్ళు ఒకేలా ఉండనప్పుడు, మానవలోకంలోని మనుషులంతా ఒకే తీరుగ ఎలా ఉంటారు చెప్పండి. మానసిక వికలాంగులు, శారీరకవికలాంగులను చూసి పరిహాసం చేస్తాం. దీని వల్ల వారెంతగా మానసికంగా కృంగిపోతున్నారో అర్థం చేసుకోలేని కర్మశ హృదయులను, రచయిత చిత్రించినారు. తోటివాడికి సహాయాన్ని అందించాల్సినది పోయి అవహేళన చేయడం చూస్తుంటాం. చిన్ననాటి నుండే ఇలాంటి శాడిస్టు పనులకు కొందరు పిల్లలు అలవాటుపడ్తున్నారు. దీని ద్వారా ఈనాడు కళాశాలల్లో రాగింగ్ వంటివి జరిగి కొందరి ఆత్మహత్యకు కారణమౌతున్నవి. ఇలాంటి విధానాన్ని, సరేందర్ నిరసిస్తున్నారు. రాకేషకు నత్తి ఉన్నది. పాఠశాలలో తోటి విద్యార్థులు హేళన చేస్తారు. ఉపాధ్యాయులు నిందిస్తారు. తండ్రి అర్థం చేసుకోడు. ఈ మానసిక బాధను రచయిత చిత్రించిన తీరు మానవతా విలువలను ప్రతిష్ఠించినట్లుగా ఉంది. పాఠశాలలో సోషల్ వీరియడ్ తప్పిస్తున్నవని తండ్రికోప్పడుతాడు. నత్తివల్ల జవాబు తొందరగా ఇవ్వలేదు.

రాకేష్ స్థితికి తల్లి చింతిస్తుంది. ఇలాంటి వారికి చేయూత నివ్వాలి. మంచి

మాటలతో ఆప్యాయతను పంచాలి. ఆలా ఆయితే కొండంత బలం వస్తుందని రచయిత మానవతా సందేశాన్నందించారు.

తెలంగాణా పల్లెలలో అలబజీ ఆందోళనలతో నిండుకుంది. 'బురదలో జాబిల్లి' కథలో రచయిత మైసయ్య బాల్య జీవితం పతనమైన విధానంను చిత్రించినాడు గొర్రెల కామరులు అడవిలో తిరుగుతారు కనుక అన్నలు వారికి కలుస్తారు. పాటలు, సాహిత్యం ద్వారా వారిపై ఆకర్షణను పెంచుకుంటారు. కుటుంబ పంచాయితీని అన్నలు తీర్పుగానే మైసయ్యకు అన్నలపై అభిమానం పెరిగింది.

అన్నల ఆకలితీర్చడానికి ఆహారం తెస్తున్న మైసయ్యకు పోలీసుల బెదిరింపులు, వాడి ద్వారానే అన్నల ఆచూకీ తెలుసుకోవడం పోలీసులు - అన్నల మధ్యన ప్రత్యక్ష పోరులో నక్సల్స్ దళాలు తప్పించుకుంటాయి. కాని, పొరపాటున నక్సల్స్ పేల్చిన తుపాకి మైసయ్యను బలితీసుకుంటుంది. సామాజిక నేపథ్యంలో తెలంగాణాలోని పేద బడుగువర్గాల బాల్య జీవితం ఎలా బలైతుందో రచయిత చిత్రించినాడు. వాడికి నిర్ధాంతం తెలియదు ఏ రాద్ధాంతం తెలియదంటూ ముగిసిపోయిన మైసయ్య బాల్య జీవితాన్ని తలచుకొని రచయిత వేదనాభరతుడౌతున్నాడు.

ఈనాటి సమాజంలో అంతరిస్తన్న మానవ విలువలను తలచుకొని కలతచెందుతున్నాడు. 'గ్లోబలైజేషన్' వల్ల పేదదేశాలలో నిరుద్యోగ సమస్య పెరిగి అనేక అవలక్షణాలకు దారితీస్తున్న తీరును నిరసిస్తున్నారు. కులమత సంకుల సమరాన్ని రచయిత తన రచనల ద్వారా చిత్రిస్తున్నారు.

తెలంగాణాలో నక్సలైట్ల ఉద్యమం వలన భూస్వాములు పట్టణాలకు వెళ్లిపోయారు. దొరలు చేసిన దోపిడీ దౌర్జన్యాలకు వ్యతిరేకంగా వచ్చిన ఉద్యమంలో ఎందరో యువకులు అజ్ఞాతంలోకి వెళ్లి దళాలలో చేరి దొర తనాన్ని ప్రశ్నించారు.

'దొర మల్లా వచ్చిండు' కథలో కె.వి. నరేందర్ వాస్తవిక విషయాన్ని కన్నులకు కట్టినట్లుగా చిత్రించినారు. ఒక్కప్పడు పరమేశ్వర్ రావు దొర చేసే అకృత్యాలు భరించలేక ప్రజలు చీదరించుకున్నారు. మాదిగ మొగిలయ్య కొడుకు రాజేందర్ దొర గడిలలో జరిగే అత్యాచారాలు, హత్యలు చూచినాడు. దొంగ పంచాయితీల పేర దొర దౌర్జన్యాలు చూసి కలత చెందాడు. నక్సలైట్లలో కలిసి దొర తనాన్ని ఎదిరించాడు. దళంతో గడి మీదికి దండేత్తాడు. దొరని చంపాలని కాల్పులు జరిపాడు. దొర భూముల్లో జండాలు పాతాడు. దొర పారిపోయాడు. పట్నం వెళ్లాడు. మరో అవతారం ఎత్తాడు. ఇక్కడి భూములను ఆమ్ముకున్నాడు. అక్కడ వ్యాపారాలు చేశాడు. కోటీశ్వరుడయ్యాడు.

కాల ప్రవాహంలో నక్సలైట్ రాజేందర్ ఎన్‌కౌంటర్‌లో మరణిస్తాడు. తిరిగి దొర ఊరికి చాలా నాళ్ళకు వస్తాడు. ఊరు ఊరంతా చూడటానికి వస్తారు. అందరిని పేరు పేరున పలుకరిస్తాడు. పాతకాలకు భూమిని దోచుకున్న భూములు యిస్తాడు. ఊరంతా దొర మునుపటి దొర కాదనుకుంటారు. మొగిలయ్య కూడా దొరను చూడటానికి వస్తాడు.

దొర పలుకరిస్తాడు. అయ్యో నీ కొడుకు ఎన్కౌంటర్లో మరణించాడని సానుభూతి చూపిస్తాడు. కళ్ళు కనిపించడం లేదా? ఆపరేషన్ చేపిస్తానని పట్టుం రమ్మాంటాడు. దొర బావమరిది మొగిలయ్యను తీసుకపోయి కళ్ళకు ఆపరేషన్ చేయిస్తాడు. మొగిలయ్యకు కండ్లు మంచిగా కన్పించుచుండెను. అప్పుడు దొర మొగిలయ్యతో నీ కొడుకు చెయ్యవట్టే నేను ఈ ఆస్తిసంత సంతాపించాను. పట్నం వచ్చి డబ్బులు ఎలా సంపాదించాలో నేర్చుకున్నా నంటాడు. మొగిలయ్య మనసు చివుక్కుమంటుంది. ఈ ఆస్తులు, ఈ ఆసుపత్రి దొరదే. అంటే దొర మారలేదు. మరో అవతారమెత్తిండని చింతిస్తాడు. ఎలక్షండ్లలో పోటీ చేస్తానని తన గూర్చి ప్రజలందరికి మంచిగా చెప్పమంటాడు.

కాలం మారింది. దొరమారిండా? అంటే మారలేదు. మరోరూపం ఎత్తిండు. మేకవన్నె పులిలా మిగిలిండని చింతిస్తాడు. దొర ఇచ్చిన కండ్లద్దాలు పారవేస్తాడు. ఈ కథలో రచయిత కె.వి. నరేందర్ తెలంగాణ ప్రాంతంలో ఉద్యమాల వలన దొరలు గ్రామాలు వదిలి పట్టణాలకు వెళ్లారు. అక్కడ 'రియల్ ఎస్టేట్', బిజినెస్ చేసుకుంటూ వ్యాపారాలను విస్తరిస్తున్నారు. పరిణామం ఇలా మారిందని దోపిడి అలా ఉందని చింతిస్తాడు.

తెలంగాణ ప్రజల అంతర్యాన్ని తమ మట్టి కథల్లో చిత్రిస్తున్న ప్రఖ్యాత రచయితలు బి.ఎస్. రాములు, డా॥ కాలువ మల్లయ్య, బోయ జంగయ్య, అల్లం రాజయ్య, తదితరుల ప్రేరణతో సాహిత్య కృషిని కొనసాగిస్తున్నారని కె.వి. నరేందర్ చెప్పుకోవడం అతని వినయానికి నిదర్శనం. పలు సామాజిక సమస్యలను కథలుగా చిత్రించి పేదవాడి బ్రతుకు ఉద్యమ నేపథ్యం తెలంగాణాలో అశాంతికి కారణమౌతున్న విషయాలను రచయిత స్పష్టంగా తన రచనల ద్వారా తెలియజేస్తున్నాడు.

విశ్వకవి సి.నా.రె. తో డా॥ సందినేని

36. దళిత కథలు - విముక్తి పోరు

దళితుడంటే దగపడ్డవాడు, అణచివేయబడ్డవాడు. తరతరాల నుండి చరిత్రను నిర్మిస్తున్నవాడు. ఈ వ్యవస్థకు అన్నమిడుతున్నవాడు. వర్ణవ్యవస్థ నుండి కులవ్యవస్థగా మారిన ఈ పరిణామ క్రమంలో అంటరానితనం అనే విభజన జరిగింది. అనాడు వృత్తుల ఆధారంగానే కులాలు ఏర్పడ్డవి. మాల, మాదిగలు, శూద్రులు, కుమ్మరి, కమ్మరి, అవుసుల, సాలే, చాకలి, గొల్ల, కుర్ర, డక్కలి, పిచ్చుకుంట్ల, శారదకాండ్లు, మంగలి వీరిలో ప్రతివారు తమ కులవృత్తిని నమ్ముకొని బ్రతుకుతారు. నీచకులాలు, అణగారిన కులాలు ఈ భేద భావాన్ని కలిగించినవారు అగ్రవర్ణాలు, మనుధర్మశాస్త్రం ఆధారంగా హిందూమతంలో లెక్కలేని కులాలు కల్పించబడినవి. సామాజికంగా, ఆర్థికంగా, రాజకీయంగా అణచివేయబడ్డ జాతులలో చైతన్యం కల్పించాల్సిన అవసరం ఉన్నది. సమాజంలో 85% (ఎనభైఐదు శాతం) ఉన్న పేద బడుగువర్గాలు దళితులు, వెనుకబడ్డ జాతులు ఈనాడు రాజ్యాధికారం కొరకు పోరాడాల్సిన అవసరం ఉన్నది. అందుకు దళితులలో చైతన్యం తీసుకరావడానికి కథా రచయితలు తమ వంతు కృషిని కొనసాగిస్తున్నారు.

యావత్ ప్రపంచంలో లేని కులాలు, భారతదేశంలో ఉన్నవి. హిందూ మతాన్నిదలు ఈ కుల సంకుల సమరాన్ని రగిలిస్తున్నారు. శ్రమజీవులు ఇక్కడ అంటరానివారు ఎవడు కష్టపడి ధాన్యం పండిస్తున్నాడో, వాడికి అన్నం కరువు, ఎవరు తన శ్రమతో చెప్పలు కుడుతున్నాడో వాడే అంటరానివాడు. ఈ దేశంలో అగ్రకుల అహంభావం దోపిడీ వ్యవస్థకు అణచివేతకు సామాన్యుడి కన్నీటికి కారణమౌతుంది. కాని ఈ వ్యవస్థను నిర్మిస్తుంది సామాన్యుడే అన్న నిజం 'మనువాదులు' తెలుసుకోవాలి. "తాడేమహల్ నిర్మాణానికి రాళ్ళెత్తిన కూలీలెవ్వరు" అంటూ శ్రీశ్రీ ప్రశ్నిస్తాడు. చీకటి వ్యవస్థను ఛేదించడానికి ఈనాడు బడుగు బలహీనవర్గాలు ఐక్యమత్వంతో కదలాలి. 'సంస్కృత' సాహిత్యాన్ని సృష్టించిన వాల్మీకి, వ్యాసుడు ఎవరు? సంస్కృత సాహిత్య కుల గురువు కాళిదాసు ఎవరు? అష్టదిగ్గజ కవులను పోషించిన శ్రీకృష్ణదేవరాయలు ఎవరు? వీరంతా మీరు చీదరించుకొనే కులాల నుండి వచ్చినవారే. అందుకే ఈనాడు కవులు, రచయితలు సమాజంలో మార్పు తీసుకరావడానికి బానిసదాస్య అణచివేతలకు వ్యతిరేకంగా సాహిత్యాన్ని సృష్టించాల్సిన అవసరమున్నది. 'దళిత విముక్తి కథలు' సంకలనముగా తీసుక వచ్చినవారు డా॥ లక్ష్మీనారాయణ. ఇందులో వివిధ ప్రాంతానికి చెందిన దళిత కథలు చేర్చబడినవి.

"జీవించే మనిషికి ప్రేమించే తత్వం ఉండాలి. ఈ ప్రేమకు కుల, మత, ఆర్థిక, సామాజిక సాంస్కృతిక, అసమానతలు కానీ, స్వార్థం రక్త సంబంధాలు కానీ అడ్డురాకూడదు. అప్పుడే మనిషి సంకుచితత్వం నుండి బయటపడి 'మానవీయత'ను ఆపాదించుకుంటాడు. ఈ నేపథ్యంలో ఒకే జాతి, ఒకే చరిత్ర, ఒకే సంస్కృతి అనే నినాదం బలపడుతుంది. దళితజాతి కోరుకున్న మానవ హక్కులూ లభిస్తాయి. అప్పుడే సంపూర్ణ సమానత్వ

మానవులుగా దళితులు వికసిస్తారు. వారి జీవనావకాశాలు మెరుగుపడతాయి. ఈ సుదీర్ఘ పోరాటం మానవతా విలువలు పెంపొందించడానికి, ఈ సమగ్ర దళిత కథాసంకలనమును తీసుకువచ్చారు. సమాజ వినియోగ నేపథ్యంలో (డా॥ లక్ష్మీనారాయణ) 'ఎవరు విముక్తి కావాలి ఆని' మనం ప్రశ్నించుకున్నప్పుడు - బలహీనుడు దోపిడికి గురౌతున్నాడు. దోపిడిని అంతం చేయడానికి ప్రగతిశీల పోరాటాలు మనం నిర్వహించాలి.

“ఈ కథలను పరిశీలించినపుడు మూఢాచారులచేతిలో కులం ఒక వజ్రాయుధం” సాంఘిక నిరంకుశత్వం రాజకీయ నిరంకుశత్వం క్రూరమైనట్టిది. డా॥ బి.ఆర్. అంబేద్కర్ గారి అభిప్రాయాలు ఎంత వాస్తవాలో అర్థమౌతుంది. మనదేశం గురించి మనం చెప్పుకునే గొప్పలు ఎంత అసంబద్ధాలు, మన స్వాతంత్ర్యోద్యమం అది సాధించిన స్వతంత్రం ఎన్ని పరిమితులకు లోనయ్యాయో అవగాహనకొస్తాయి. కుల దురహంకారం, మతోన్మాదం వంటి పనికిమాలిన అంశాలు ప్రధానమైపోతే, అవి మన సామాజిక వ్యవస్థను, మానవ సంబంధాలను ఎలా ఛిన్నాభిన్నం చేస్తాయో ఈ కథానికలు తెలియజేస్తాయి. సాంఘిక సమస్యల్ని పరిష్కరించుకోకుండా శాస్త్ర సాంకేతిక రంగాల్లో ఎంత ప్రగతి సాధించినా సమాజం నాగరిక బాటలో నడవడం సాధ్యం కాదని ఈ కథానికలు తెలుపుతాయి. ఉత్పత్తి రంగంలో కీలకపాత్ర పోషించే వాళ్ళు అభివృద్ధికే ఆత్మగౌరవానికే నోచుకోని దుర్మార్గమైన వైరుధ్యాన్ని ఈ కథానికలు బట్టబయలు చేస్తాయి. భారతీయ సామాజిక వ్యవస్థలోని అసమానతలకు ఈ కథానికలు నిలువెత్త సంతకాలు ఈ సంకలనాలలోని కొన్ని కథానికలు దోపిడి వ్యవస్థను మార్చుకుండా ఏ సామాజిక వర్గం నుంచి వచ్చిన వారైనా దోపిడికి అతీతులు కాదన్న వాస్తవాలన్ని కూడ చాటి చెబుతున్నాయి (రాచపాళెం చంద్రశేఖర్ రెడ్డి) గారు అన్నారు.

“దక్షయజ్ఞం” కథలో బి.యస్. రాములు తెలంగాణా ప్రాంతంలో భూస్వాముల దౌర్జన్యాలకు వ్యతిరేకంగా ఉద్భవించిన నక్కలైట్ పోరాటాలు ఒక చారిత్రకమైన నేపథ్యంతో చెప్పినారు. ‘నక్కలైట్’ అంటే అర్థం చీకటిని తొలగించువాడు. ‘పేద ప్రజానీకంపై దౌర్జన్యాలు భూస్వామ్యవర్గాలు చేసినవి. భూములన్ని తమ వద్దనే పెట్టుకుని బానిసలుగా, పాలేర్లుగా కూలీలుగా బడుగువర్గాలను మార్చినారు. దౌర్జన్యపూరితమైన ఈ దోపిడి వ్యవస్థను ఎదిరించడానికి అడవులు పట్టినవాడు, పోలీసులకు దొరికినా లొంగిపోయినా బాధలు తప్పవంటున్నారు. లొంగిపోయిన తీవ్రవాదులలో అగ్రకులాలకు ఎక్కువగా ఆర్థిక సహకారం ఆదరణ లభిస్తుందంటున్నారు. దళిత కులాల వారిని చిన్నచూపు చూస్తున్నారని రచయిత అంటున్నారు. లొంగిపోయిన తీవ్రవాది తన మనోవేదనను జడ్జికి చెప్పకోవడంలో వాస్తవికత కన్నులకు కట్టినట్లుగా కన్పిస్తుంది.

నేను సార్, పెంటయ్యను. అవును అలియాస్ ప్రసిజ్ నిజమే సార్.

“నా బతుకంతా పొగచూరింది. ఈ బతుకులో యిక నిప్పురాదు. ఈ శరీరం బూడిదకాదు. నా బతుకు గుడిసె మొత్తం పొగచూరిపోయింది. ఇంతంత వంటకు పిడుకల పొగతో యిల్లంతా పొగచూరిపోయింది. ఈ రెక్కలు చూడండి సార్. ఈ బరిబద్ధ బొక్కలు చూడండి సార్. ముత్తైమంత వెలుగు కోసం నా యిల్లంతా పొగచూరిపోయింది.

నా బతుకు కాటికి కాకుండా పోయింది. ఇంటికి కాకుండా పోయింది”.

లొంగిపోయిన వాడిని పార్టీ నమ్మదు. బాహ్యలోకంలో పోలీసులతో వేధింపులు, జీవితం కష్టమయిం అంటున్నారు.

గ్రామాలలో నక్సలైట్ ఉద్యమాల వలన దొరలు, పబ్లింగ్స్ పట్నాలు పట్టారు. వ్యాపారాలు రియల్ ఎస్టేట్ బిజినెస్ల ద్వారా వారెంతగానో పైకొచ్చారు. ఈ ఉద్యమాలు ఇంకా పది కాలాలు ముందుగా వస్తే బాగుండు. ఇంకా బాగుపడేవారమంటున్నారు. ఇది నిజం. దొరలు ప్యాక్షరీలు స్థాపించారు. పాఠశాలలు, కళాశాలలు స్థాపించారు. మెడికల్ షాపులు, పెద్ద హోటల్స్ దుకాణాలు స్థాపించారు. వారెంతగానో బాగుపడ్డారు. అంతస్తుల బంగళాలలో హాయిగా ఉంటున్నారు.

విప్లవాన్ని నమ్ముకున్నవాడు దళితుడు. సమాజం కొరకు త్యాగాలు చేసినా వారి కుటుంబాలు దుర్భర దారిద్ర్యంలో పోలీసుల వేధింపులతోనే గడుస్తున్నవి. ఈనాడు దళితులను అవేదనలు రచయిత ఇలా తెలియజేస్తున్నాడు.

“నా వాళ్ళకు పోరాటం చేయడమే తప్ప దాని లాభాలు పొందడం తెలువది. నా వాళ్ళకు రేషం, ఆవేశమే తప్ప లౌక్యం తెలువది. లౌక్యం ముందు తుపాకులు ఓడిపోతున్నాయి. నా వాళ్ళకు చావడంతప్ప బతుకును గెల్చుకోవడం తెలువది. వేల ఏండ్ల నుండి సకల సరుకులు కళలు సృష్టించిన మా చేతుల్లో వాటిని మార్కెట్ చేసుకొని అమ్ముకోవడం తెలియని అణగారిన కులాలవాళ్ళం”.

‘దక్కుడు’ యజ్ఞం చేసి బోలాశంకరున్ని అవమానపరుస్తాడు. ఎందుకంటే శృశానం జీవనం పులితోలు మాత్రమే శరీర ఆచ్ఛాదన అందుకే చిన్నచూపు. ఈనాడు దళితుడు విప్లవంలో, వీధిలో అంతటా చిన్నచూపేనంటున్న రచయిత అందువలన సామాజిక చైతన్యంతో ముందుకు నడవాలని పిలుపునిస్తున్నాడు.

“కర్నాడు” కథలో కాలువ మల్లయ్య మానవ మనస్తత్వాన్ని చిత్రించినారు. ఉద్యోగం, హోదా పెరగగానే పుట్టిన జాతిని మర్చిపోయే కుసంస్కారం అలవడుతుందంటున్నారు. ఒక విశ్వ విద్యాలయ ‘ప్రాఫెసర్’ కాగానే గతాన్ని మర్చిపోవడం వలన తన యింట్లో పనిచేసే పని పిల్లవాడిని “కర్నాడు” అసహ్యించుకుంటాడు.

“నన్నందరూ కర్నాడుని విసుక్కుంటారు సారో”.

ఆ కుర్రాడి మాటలు నన్ను ఆలోచనలో పడవేసాయి. నాలో కల్లోలం రేపాయి. కర్నాడు, కర్నాడు, కర్నాడు ఈ మాటలేనా? చెప్పల్సే ప్రతి ధ్వనిస్తున్నాయి. “నాలో రకరకాల సంఘర్షణ”.

నాలుగేళ్ళ కిందివరకు నేననుభవించిన క్రోధ, అవమానాలు నా కళ్ళముందు కదులుతున్నాయి. నా తల్లి విమల, నా భార్య మాలతి నా బాల్యం ఒక్కొక్కటి తెరమీద బొమ్మల్లా నా కళ్ళమీద కదులుతూ నన్ను గతంలోకి లాక్కిళ్ళు తున్నాయి.

కర్నాడు ఓరి కర్నాడు, ఇట్రూతా అమ్మ పిలుపు బాల్యమంతా బాధపడ్డాను. నిశ్శబ్దంగా ఉండే నాన్న నడిగాను. ‘కర్నాడు’ అంటే నలువన్నట్లు అన్నాడు. నాన్న మనసులో

బాధపడ్డాడు. అమ్మ కఠినత్వానికి.

పెండ్లి అయినాక భార్య మాలతి కఠిన్గా ఉన్నావని అనడం వలన బాధపడ్డాను. ఇన్ని బాధలను అనుభవించిన నేను ఉన్నతమైన ఉద్యోగం రాగానే ఎందుకలా ఈ పిల్ల వాడిని 'కర్రోడి'గానే చూస్తున్నాను.

దళితులెప్పుడు శ్రమ జీవులు. వారు కఠిన్గన్నా వారి మనసు పరిమళంగా ఉంటుందని గతాన్ని మరువకూడదని ఈ కథలో రచయిత కాలువ మల్లయ్య చెప్పారు.

ఒక దళిత స్త్రీ ఉన్నత విద్య చదివి, మతాంతర వివాహం చేసుకొని వైద్యవృత్తి చేపట్టడం 'మెట్టు' కథాంశం భూసంస్కరణల సేవధ్యంలో దళితుడికి వచ్చిన బంజరు భూమిని సవర్ణులు కాజేశారనేది 'ఇంటి మాదిగోడు కథార్థం'. 'పాకీ పిల్ల' జీవితాన్ని చిత్రించిన కథ, మానవతకు నిదర్శనముగా ఉన్నది.

'బోయ జంగయ్య' దొరసాని కథలో దళిత కులాలు మాల మాదిగలను అంటరానివారిగా భావించే అగ్రకుల వ్యవస్థను ప్రస్తావించారు. రామయ్య పంతులు కూతురు కులాంతర వివాహం చేసుకోవాలనుకుంటే సామాజిక కట్టుబాట్లు తండ్రి మానసిక వేదనకు కారణమౌతాయి.

'వేద పారాయణుడు, నిష్కారిస్తుడైన ఈ రామయ్య పంతులు రేపు చండాలునికి పుట్టే సంతానాన్ని తన ఎడమీద ఎత్తుకొని తిరగాలి. వేలుబట్టి నడక నేర్పాలి. అంతేకాదా? అన్నప్పుడు ఆయన కళ్ళు మరి ఎరుపెక్కిాయి.

"మరోజన్మ అంటావుంటే కడజాతిలోనే జన్మిస్తాను అన్న మహాత్ముని మాటలు మీరు చదవలేదా.

అవన్నీ రాజకీయ ఉపన్యాసాలు, వశిష్ట వంశానికి ఈ సీతారామయ్య పంచములతో బతుకు పంచుకోవడమా?

మరి వశిష్ట అరుంధతి సంబంధం. తండ్రి రామయ్య పంతులుతో మానస చర్చ ఈ సామాజిక వ్యవస్థను ఎదిరిస్తున్నట్లుంది. కల్పిత సాంప్రదాయాలు కట్టు కథలుగా అవే సమాజాన్ని మనిషి నుండి మనిషిని అంటరాని తనంతో దూరం చేస్తున్నావనే సందేశం కన్పిస్తుంది.

"తేరు" లంకిపల్లె వ్రాసిన కథలో అంటరానితనం 'మాదిగజాతి' అని మనం దూరంగా విసిరివేసేవాడే మన కాళ్ళకు చెప్పులు కుట్టి మన జీవనానికి మార్గాన్ని చూపుతాడు. అలాంటివాడి వద్దకు చెప్పులు తెగిపోయినపుడు పదిపైనలు, ఇరవై పైనల కొరకు బేరమాడుతుంటాం. ఇలాంటి దుష్టబుద్ధి కలవారిని రచయిత చీదరించుకుంటాడు. వీరముని కుటుంబ పోషణకై ఎంతగానో కష్టపడుతాడు. చాలీచాలని ఆదాయం భార్యపిల్లల పన్నుల బతుకులు ఇదంతా జీవిత వేదన. తన కొడుకును చదివించాలనే నిర్ణయం తీసుకుంటాడు. లోకంలో చెడువారున్నట్లే ఎక్కడో ఒకచోట మంచివారుండకపోరు. రంగస్వామి అను అతడు వీరమునికి చేయూతనిస్తాడు. అతని పని తనాన్ని మెచ్చుకుంటాడు. కొత్త చెప్పుల జత చేసుకరమ్మంటాడు. వీరముని అలాగే తీసుకవస్తాడు. ఇది నా కొరకు

కాదు వీరమునీ, బ్యాంకు మేనేజర్‌కు దీనిని చూపించి నీ పనితనానికి గుర్తింపుగా లోన్ ఇప్పిస్తాను. నీకో చిన్న పాపు పెట్టిస్తానంటాడు.

వీరముని ఆనందిస్తాడు. అప్పుడు జీవిత సావాన్ని రంగస్థామి చెప్తాడు.

“చూడు వీరమునీ” మనిషి జీవిత రథం అంతకంటే గొప్పది. గుండెబలం, బుద్ధిబలం, పనితనం, పరిశ్రమ, నాలుగు చక్రాల మీద జీవిత రథం నడవాలి. మట్టిలో పుట్టి మట్టిలో పెరిగినా ఈ నాలుగు చక్రాలైన సమకూర్చుకోగలిగితే మనిషి మాణిక్యమౌతాడు. మణి మాణిక్యాల మధ్యపుట్టి పెరిగినా, ఇవి లేని మనిషి ‘మసిబొగ్గు’.

‘తేరు’ అంటే దేవుని రథం. జనులంతా రథం లాగుతున్నారు. వీరమునీ చేయి కలిపాడు. రథచక్రాలు మెల్లగా కదిలాయి. తేరుముందుకు సాగింది. లోకంలో చేయూతనిచ్చేవారు లేక ఎందరో అభాగ్యులు జీవిత గమ్యాలుకు చేరుకోలేకపోతున్నారనే నీతి కనిపిస్తుంది.

ఈనాడు దళిత జాతిలో చైతన్యం రావాలి. అని వలువురు రచయితలు సందేశాత్మకంగా కథలు వ్రాస్తున్నారు.

మైచ్చులు, చండాలురు, అస్పృశ్యులు, పంచములు, అంటరానివారు, హరిజనులు, ఈ పేర్లు అనంతర కాలాలు దళితులుగా రూపాంతరం చెందాయి. రేపు మరో పేరు కూడా రావచ్చు అంటున్నారు’ సంకలనకర్త డా॥ లక్ష్మీనారాయణ గారు.

అగ్రవర్ణాలు, అణగారిన జాతులను ఉన్నత స్థితికి రాకుండా ఈనాటికి అడ్డుకుంటున్నారు. హరిజనులను అంటరానివారుగా చేసి ఊరి చివరికి తరిమేస్తున్నారు. దోపిడీ వ్యవస్థలోని కుట్రలను అర్థం చేసుకొని ఉద్యమ స్వభావంతో ముందుకు సాగాల్సిన పరిస్థితి ఈనాడు మన ముందున్నది.

జీవించే మనిషికి ప్రేమించే తత్వం ఉండాలి. ఈ ప్రేమకు కుల, మత, ఆర్థిక, సామాజిక, సాంస్కృతిక అసమానతలు కానీ, స్వార్థం, రక్తసంబంధాలు కానీ, అడ్డురాకూడదు. అప్పుడే మనిషి సంకుచితత్వం నుండి బయటపడి మానవీయతను ఆపాదించుకుంటాడు. ఈ నేపథ్యంలో ఒకేజాతి, ఒకేచరిత్ర, ఒకే సంస్కృతి, అనే నినాదం బలపడుతుంది. దళితజాతి కొరుకున్న మానవ హక్కులు లభిస్తాయి. అప్పుడే సంపూర్ణ సమానత్వ మానవుడుగా దళితులు వికసిస్తారు. వారి జీవనావకాశాలూ మెరుగుపడుతాయి. ఈ సుదీర్ఘ మానవ ప్రయత్నం కోసమే ఈ దళిత కథానికా సాహిత్య సమీకరణ అంటున్న డా॥ లక్ష్మీనారాయణ గారి కృషి కొనియాడదగినది. ఈనాడు దళితులు రాజ్యాధికారం కోసం ఐక్యమత్యంతో పోరాటాలు నిర్వహించవలసి ఉన్నది. దళిత సాహిత్యం ద్వారా వారిని చైతన్యవంతులు చేయవలసిన అవసరం రచయితలపై ఉన్నది.

37. అన్నవరం దేవేందర్ 'తొవ్వ' కవితలు

తెలంగాణా బతుకులకు అక్షరరూపమిచ్చి పుట్టిన (నెల) మట్టిరుణం తీర్చుకుంటున్న కవి అన్నవరందేవేందర్. వీరు కరీంనగర్ జిల్లా హుస్సాబాద్ (మండలం) పోతారం గ్రామంలో 1962లో దశరథం-కేదారమ్మ దంపతులకు జన్మించినారు.

తెలంగాణా ప్రజల జీవితాలు ఈనాడు సంక్షోభ పూరితం అవుతున్నవి. అడుగడుగునా అణచివేత అవమానాలు తప్పడంలేదు. తెలంగాణా ప్రజలు మాట్లాడే భాషను అసలు తెలుగు కాదంటున్నారు. దాన్ని తెలంగాణా మాండలికం అన్నారు. విద్యా, ఉద్యోగ, రాజకీయ రంగాలలో తెలంగాణా ప్రజలు ఈనాటికి అన్యాయానికి గురౌతున్నారు. ఈ తరుణంలో తెలంగాణా ప్రజల గొప్పతనాన్ని చాటుడానికి ఇక్కడి కవులు నడుం బిగించినారు. తెలంగాణా సంస్కృతి సాంప్రదాయం ఇక్కడి పండుగలు, కట్టుబాట్లు నాగరికత వంటివి పరిశీలించినపుడు ప్రపంచంలోనే తెలంగాణా సంస్కృతి విశిష్టమైనదిగా భావించాలి. తెలుగుభాషకు 'తెలంగాణా' భాషనే మూలంగా చెప్తారు ప్రముఖకవి డా॥ మలయశ్రీ గారు. మన 'వచ్చిండు' నుండే 'వచ్చినాడు', 'వచ్చినారు' పుట్టిందని చెప్తారు. అన్ని విధాలుగా అన్యాయాలకు గురౌతున్న తెలంగాణాపట్ల ఈనాడు కవులు ఆవేశంతో రాస్తున్నారు. పరాయి పెత్తనాన్ని ప్రశ్నిస్తున్నారు. ఈ తరుణంలో అన్నవరం దేవేందర్ రచనలలో తెలంగాణా సజీవమైన జీవిత చిత్రణ కనిపిస్తుంది.

జీవితంలో బాల్యం మధురమైనది. ఈనాడు ప్లాస్టిక్ వివసంస్కృతి రాజ్యమేలుతుంది. పల్లె వాతావరణంలో మార్పు వచ్చింది. ఒకనాడు అపవ్యయతలకు నిలయాలైన పల్లెలు ఈనాడు కక్షలకు, కార్పొరేషన్లతో నిండిపోయినవి. దీనిని కవి అన్నవరం దేవేందర్ చీదరించుకుంటున్నారు. మమతలకు నెలవైన తన తల్లిలాంటి పల్లెను చిన్ననాటి జీవితాన్ని జ్ఞప్తికి తెచ్చుకొని

ఎంత మధురం నా బాల్యం అదొకయాది

నా బాల్యం కళ్ళలో దాచుకున్న కమ్మని పొలగోకు

నా బాల్యం తంపిలో కాల్చుకున్న ల్యాత మక్కకంకి

అనేది తెలంగాణా పల్లె జీవితాన్ని మన హృదయ ఫలకంపై నిలుపుతారు. 'స్నేహితులతో కలిసి మక్క చీనకుపోయి ఎండినపరిక్రంపతో తంపిలో కాల్చిన మక్క కంకులు తిన్న జ్ఞాపకం ఆ కంకుల తీపిదనం మధురబాల్యం. 'స్నేహితులతో ముచ్చట్లు మోటబాయికాడ దోనెలో నీళ్ళు తాగడం ఇదంతా ఇప్పుడెక్కడిది. రోడ్లవెంట కంకులు కాల్చి అమ్ముకునే స్థితికి రైతును దిగజార్చిన ఈనాటి దుర్భర పరిస్థితులకు కవి చింతిస్తున్నారు.

ఇప్పటి పిల్లలు పాశ్చాత్య నాగరికతకు అలవాటు పడుతున్నారు. 'హిప్పీలు', 'జన్ ప్యాంట్లు' ఇదంతా ఏ నాగరికతకు ప్రతీకనో. అయ్యో! పిల్లలు విష సంస్కృతిలో

పెరుగుతున్నారని కవి బాధపడుతున్నాడు.

అమ్మ వద్దురా బిడ్డా అన్నా వినకుండా
చింతకిందికిపోయి సోపతిగాళ్ళతో చిరగనెఆట
ఓంటెకాల్ రెండో సిచ్చి, మూడోముచ్చి, నాల్ నడ్డి
అయిదర పెద్ది, ఆరెగన్ను ... పోరేగాడు... పిల్ల

స్నేహితులంతా కూడి చింత చెట్లకింద చిరగనె ఆటలు పత్తయిక నానాం ...
అంటూ ఆట పట్టించే నా బాల్యజీవితం ఇప్పుడెక్కడిది. ఇది యాంత్రిక నాగరికత అనాటి
బాల్యం ఈనాటి పిల్లలకు లేదు. ఇంగ్లీషు చదువులు పరాయకరణ అంటూ మనం
కాకుండా పోతున్నామని వాపోతున్నారు.

తెలంగాణా ప్రజలకు బతుకమ్మ పండుగ ఎంతో ప్రాముఖ్యం కలదు. వారి
జీవితాలతో పెనుపేసుకపోయిన ఈ పండుగ వెన్నెల వెలుగులు నింపగలదు. ఈ పండుగకు
పెండ్లయిన ఆడ బిడ్డలు ఎంత దూరంఉన్నా ఇంటికి వస్తారు. కుటుంబమంతా కలిసి
ఆనందంతో ఈ పండుగ చేసుకుంటారు. బతుకమ్మను పోటీలుపడి పేర్చుతారు. ఇలాంటి
ఆనందం ఈనాడు కనుమరుగౌతున్నదని కవి అంటున్నారు.

నద్దుల పండుక్కు తంగెడుపూలకు పోయి
కాపోని కంచెల దెబ్బలు తిన్న జ్ఞాపకం
గునుగుపూలకు రంగులద్ది,
గోరంట, బంతిపూలతో పేర్చుకున్న
పెద్ద బతుకమ్మ..అ!.. ఎంత పెద్దది?

అంటున్న కవి అన్నవరం తన మధుర జ్ఞాపకాలను నెమరువేసుకుంటున్నారు.

అద్దుమరాత్రి గుట్టబోర్లకుపోయి, గునుగుపూలకుపోయి తిరిగిన జ్ఞాపకాలు,
సంతోషంలోకి పడవేస్తుంది. ఇకముందు తరంలో బతుకమ్మలు కూడా ప్లాస్టిక్ వస్తవేమోనని
రచయిత చింతిస్తున్నాడు.

పీరీలపండుగలేదు. ఆ సంబరం లేదు. మొక్కుబడిగా ఎక్కడో జరుగుతున్నదని
నా వల్లెలోని కామునిదహనం ఏదని? కవి ప్రశ్నిస్తున్నాడు. మానవ నాగరికత
కలుషితమవుతున్నదని పాశ్చాత్య నాగరికత మోజులోపడి మనం కాకుండా పోతున్నామని
కవి అంటున్నారు.

‘చిరునామా’ కవితలో ఈనాటి స్వార్థ రాజకీయాలను మనకు తెలియజేస్తున్నారు.

నా దేశాన్ని
రత్నగర్భ అన్నపూర్ణ అని
వేదిక లెక్కి కక్కేది ఎవడురా? అని ప్రశ్నిస్తున్నారు

ఆకలి మంటలతో రాలిపోతున్న రైతులు, జీవితం లేక అంగలార్పుతున్న గ్రామీణ
వృత్తికారులు వీరంతా మీకన్నులకు కనిపించడం లేదా? ఈ పీనుగులపెంటను స్వర్ణయుగ
మంటున్నారా? అంటూ పాలకుల మోసకారిత్వనానను నిలదీస్తున్నారు.

'తల్లీ వస్తున్నాం' కవితలో ఈ స్వాతంత్ర్యం వచ్చి ఇన్నివాళ్ళయిన మన కొరిగింది ఏం లేదంటున్నారు. కేవలం ఈ దేశంలో అధికార మార్పిడి జరిగిందని తెల్లవాడి స్థానంలో నల్లవాడు దోపిడీ చేస్తున్నాడని కవి అంటున్నారు.

ఆర్థరాత్రి స్వతంత్ర్యంలో
అంధకార చరమరాత్రిలో
నీ బిడ్డల కన్నీళ్లని చూస్తూ
నీ బిడ్డల ఆర్తనాదాలు వింటూ
కాలుగాలిన పిల్లివలె తచ్చాడుతున్నావు

అంటూ దేశమాత దీనస్థితిని వివరిస్తున్నాడు. కొందరు సోమరులు దోపిడీ దారులుగా మారి ప్రమజీవులను మోసం చేస్తున్నారని కవి దీనిని నిరసిస్తున్నాడు.

'నా తెలంగాణ పల్లె' కవితలో ఈనాటి తెలంగాణా దుర్భరమైన పరిస్థితులను కన్నులకు కట్టినట్లుగా వివరించారు.

కనుకొనలనుంచి రాలుతున్న సముద్రం
తెలంగాణపల్లె
ఇది కన్నీళ్ళకోనేరు ఒకవైపు
ఉడుకుతున్న నెత్తుటిసంగీతం మరోవైపు
రివ్వుమంటున్న బుల్లెట్లవాన

భూస్వాముల దౌర్జన్యాలకు వ్యతిరేకంగా సాయుధ పోరాటంగా నళ్ళలైట్ల ఉద్యమం వచ్చినది. దీనిని అణచివేయడానికి పోలీసుల దౌర్జన్యాలు కొనసాగుతున్నవి. ఈనాడు తెలంగాణా పల్లెలు కొలిమి వలె మండుతున్నవని అనేక మంది అమాయకులు బలొతున్నారని అంటున్నారు. ఇదంతా తెలంగాణా గుండె కోత.

ఈ విధంగా సమస్యలతో సతమతమౌతున్న తెలంగాణాను మరోవైపు ఆంధ్రపెత్తం దారులు దోపిడీ చేస్తున్నారు. కవి దీనిని వ్యతిరేకిస్తున్నారు.

తన పల్లెను తలుచుకొని కవి, ఈనాటి పరిస్థితులకు చింతిస్తున్నాడు.

నా పల్లె రెక్కలు తెగిపడ్డ గువ్వ
కర్రం బండి కమ్మకూలిన నేపథ్యం

నా ఊరు - అంటున్న కవి ప్రజల జీవితాలకు పల్లెలకు, భద్రతలేదంటున్నారు.

ఉద్యమాలకు నెలవైన తెలంగాణా, వీరులను కన్న తెలంగాణా ఈనాటి దోపిడీ, అణచివేతలకు వ్యతిరేకంగా పోరాడాలని పిలుపునిస్తున్నారు.

అన్నవరం దేవేందర్ కవితలలో సహజత్వం నిండిఉంటుంది. తెలంగాణా భాషను ఆయన తన హృదయంలో నింపుకొని కవిత్వం వ్రాస్తారు. కృత్రిమత్వాన్ని అనుకరించరు. ఈ సహజత్వం వలన కవితలలో నిండుదనం, నిజాయితీ ఉంటుంది.

38. తెలంగాణా 'తొవ్వపాంటి' కవితలు

తెలుగు సాహితీ కవితా ప్రపంచంలో టి. కృష్ణమూర్తి యాదవ్ తనకంటూ ప్రత్యేకతను నిలుపుకుంటున్నారు. తెలంగాణా జీవితాలను వాస్తవికంగా చిత్రిస్తున్నారు. తెలంగాణా యాస, భాషలో రాయడం ఆయన ప్రత్యేకత.

'భాషలో, యాసలో, ఊహలో, ఊపిరిలో, ఈ కవిలోని బాహ్య అంతర ప్రపంచాలన్నింటిలో ఒక సామాన్యుడే కన్పిస్తాడు. ఈ సంపుటి పుటల మధ్య కవితా చరణాలమధ్య కవి జీవితం నిశ్శబ్దంగా రెపరెపలాడుతున్నాయి. సామాన్యుడి ఉద్వాస నిశ్వాసల్ని అక్షరాల్లోకి చేసిన అనువాదమే ఈ కవితలు' అని ప్రముఖ కవి డా॥ దేవరాజు మహారాజు అంటున్నారు.

తెలంగాణా పల్లెలలో దొరల పెత్తనం కనిపిస్తుంది. ఒకనాడైతే దొరలదే రాజ్యం. దొర 'తొవ్వపాంటి' నడుస్తుంటే అందరూ లేచి నిల్చునేవారు. అలా దొరల పెత్తనం సాగించుకున్నారు. సుంకర్లు, మాల, మాదిగలు అన్ని కులాలు వెట్టిచాకిరి చేయాలి. పడుచుపోరి దొర కంట పడుతే పక్కలో చేరాలి. ఇది ఒకనాటి తెలంగాణా స్వరూపం.

దొర వరిపాలం కల్లం లేవంగనే మాదిగలు కల్లం చెరుగుకునేవారు. దీనికి కూడా 'తాలుపునుండి' వెళ్ళిన వడ్లను దొరసాని లాక్కున్నప్పుడు ఆ మాదిగ స్త్రీ పడే వేదనను కవి ఇలా చిత్రిస్తున్నాడు.

చాటోదులకుపోతిరి

మూటోదులకుపోతిరి

నూక్కున్న గింజ తీస్సుంటిరి

ఏరుకున్న పరిగె గుంజుకుంటిరి

అనే కవితా పాదాలలో దొరల దౌర్జన్యం ఆనాడు ఎంతగా ఉండేదో మనకు స్పష్టమౌతుంది.

ఊల్లెమీరె

అడవిలమీరె

ఎల్లి కన్నీరుకార్చింది

తన్నిన కాలుమధ్యసూపింది

'గింతగనం సాగించుకున్నారు', గోసపుచ్చుకున్నారు. ఈనాడు దొరలు ఊరును వదిలారు. పట్నం చేరుకొని వ్యాపారాలు చేస్తున్నారు.

తెలంగాణా ప్రాంతంలోని నిరుపేద బ్రతుకులను రచయిత చిత్రించిన తీరు హృదయానికి హత్తుకునేలా వున్నది. ఇంట్లో అందరూ పనిచేస్తారు. తండ్రి పాలేరు, తల్లి కూలి. ఇదంతా బతుకలేని బడుగుజీవుల బతుకు వేదన అంటున్నారు.

అయ్యవనికెల్లకపోతె

పొయ్యిమీద ఎసరురాదు

అవ్వకల్వ పొకపొతె

కంచలకు కూడురాదు

అనే కవి మాటల్లో ఈనాటి దుర్భరమైన పల్లె జీవితం కన్పిస్తుంది. ఎప్పుడు పీరి జీవితాలు మారునని కవి అంటున్నాడు.

ఒకనాడు పల్లెల జీవితాలలో ఆశాంతిని లేపిన దొరలు ఈనాడు లేరు. పట్నంకు వెళ్లిపోయారని అక్కడ హాయిగా జీవిస్తున్నారని అంటున్నారు.

గడి ఉందికని

పాడువడ్డ గుడోలెఉంది

దొరొడున్నాడు కని

దొరతనం లేదని

సామాన్య ప్రజలు చైతన్యవంతులై ఉద్యమాలు తీసుకరావడం వలన దొరతనం పల్లెలనుండి పారిపోయిందంటున్నారు.

‘కొత్తనెత్తురది’ కవితలో దొరతనం, దొరసానుల జీవితాలు సోమరిపోతుల వ్యవస్థకు ప్రతీకలని కవి అంటున్నారు.

నగలు నాడలు ఎస్కాని

పరదాల ఎన్కల

ఆరన్ జ్యోతిలా ఉండమను

ఈ అలంకరణ వలన ఏమి ప్రయోజనం లేదని కూలీ, నాలీ చేసే బడుగు జీవులే ఈ వ్యవస్థకు నిర్మాతలని అంటున్నారు.

కడుపు కాలెటోళ్ళు

కట్టానికి సరిగ్గా కూలిగిట్టనోళ్ళు

ఈ ప్రపంచానికి కొత్తదార్లు - కొత్తగట్లు

అంటున్న కవి వ్యవస్థను నిర్మించేది సామాన్యుడేనని అంటున్నారు. వారిలో ఈనాడు చైతన్యం వస్తుందని ఆత్మవిశ్వాస్ని ప్రకటిస్తున్నారు.

‘శారుమినార్’ కవితలో పట్టణం లోని మోసాలను చిత్రించినారు. ఎవరిని అక్కడ నమ్మిరాదని కవి అంటున్నారు. పట్టణాలు ఈనాడు మోసాలకు నిలయాలుగా మారినవని కవి బాధపడుతున్నాడు.

పట్నం చూడటానికి వెళ్ళిన వల్లెటూరివాడు అక్కడ జరిగే మోసాలను తెలుసుకుంటాడు. రూపాయికి రూపాయి అనే ఆట రోడ్లపై ప్రదర్శించి అనేక మందిని మోసగిస్తుంటారు.

రూపాయికి రూపాయిలోటు

ఇచ్చేది సూత్రనేవున్నాం

లోబెనుకలోటుపోయింది

ఇగత్తయి - అగత్తయి

ఆగుమన్న

ఇగరావు అగరావు

ఈ మోసపు ఆట ఆడి పల్లెటూరివాడు డబ్బులు కోల్పోతాడు. దీనిద్వారా కవి పల్లెటూరి జీవితాన్ని వారి మంచి తనాన్ని మనముందుంచినారు. పట్టణ నాగరికత అక్కడి మోసాలను చిత్రించి చీదరించుకొంటున్నారు.

ఈనాడు పల్లెలు కొల్లగొట్టపడినవి. ఇక్కడి వ్యవసాయాలు మూతపడినవి. కుల వృత్తులు కూలిపోయినవి. బతుకులేక పట్టణానికి కూలీలుగా వలస వెళ్ళుతున్నారు. ఈ విధంగా వెళ్ళిన ఒక పేదరాలు దీనస్థితిని వివరించినాడు కవి.

నీ బాంచను

కాల్వాత్త పేదదాన్ని

కూలికత్తిదొర

ఊర్ల బతుకుతెరువులేక

బతుకచ్చి బాధలుపడుతున్నదాన్ని

అనే మాటలలో దేశం యొక్క దౌర్భాగ్యస్థితిని కవి వివరించినాడు. పల్లెలను నిర్లక్ష్యం చేయడం ద్వారా రాబోయే తరాలలో ఆహార సమస్య ఏర్పడగలదని కుల వృత్తులు నాశనం అవడం వలన సామాజిక వ్యవస్థ కుంటుబడునని అందుకే పల్లెలను జీవింపజేయాలని పచ్చని పైరులా చిగురింపజేయాలని అప్పడు దేశం సుబిక్షంగా ఉండగలదని అంటున్నారు.

ఈనాడు దుష్టరాజకీయాలు దుర్మాగంగా మారినవి. దేశంలో అశాంతి, అల్లరులు, నిరుద్యోగం, నిత్యదారిద్ర్యం నెలకొన్నది. ఎవడిని కదిలించిన కడిగెడు దుఃఖం. అందుకే ఈ పాడు లోకంలోని అవిసీతిని ఎదిరించాలి. తమ బతుకులను మార్చుకోవడానికి దళిత బహుజనులు ఉద్యమ రూపంగా కదలాలంటున్నారు కవి.

ఈ గడ్డమీద

జోలపట్టితిగే

తమ్ముల్ని చెల్లెండ్ల గురించి

ఆలోసించు

జీవించడానికి పోరాడాలి. ఈ అసమసమాజంలో బ్రతకడానికి 'చేప' వలే ఎదురీడాలి.

కష్టజీవుల ఎగురుతున్న జెండను

కిందికి దించాలనుకునేటోళ్ళకు

రేపటికి 'కాడు' తయారైతంది

అంటూ రచయిత సమాజంలో దోపిడీ చేసేవాడికి ఈనాడు సామాన్యుడు భయపడవలసిన అవసరంలేదని చైతన్యులాతున్నారని తెలియజేస్తున్నారు.

39. 'స్మృతి కథలు' బి.యస్. రాములు

తెలుగు కథా సాహిత్యంలో బి.యస్. రాములుకు ప్రత్యేక గుర్తింపు ఉన్నది. కథకుడుగా, ఉద్యమ నాయకుడుగా సాహిత్య, సాంస్కృతిక ఉద్యమ రంగాలలో ఆయన అనుబంధం విడదీయరానిది. సమాజంలో జరిగే అణచివేతలు, దోపిడీ, దౌర్జన్యాలకు, వ్యతిరేకంగా కలం వట్టిన బి.యస్. రాములు దళిత బహుజనులలో చైతన్యం తీసుకరావడానికి కృషిచేస్తున్నారు.

రచయితగా, సామాజిక ఉద్యమకారుడిగా, తత్వవేత్తగా ఎదిగొచ్చిన బి.యస్. రాములు జీవితం చుట్టూ తెలంగాణా ప్రాంతం మరియు వివిధ ఉద్యమాల భూమిక ఉంది. 1967 నుంచి 1972 దాకా ఆర్.ఎస్.ఎస్. ముఖ్య శిక్షకగా పనిచేస్తూ మానవీయ సంబంధాలపై భారతీయ సాంస్కృతిక మూలాలపై విశ్వాసం పెంచుకున్నారు. 1973 మే నెలలో శ్యామల గారితో పెండ్లి జరిగింది. 1974 ప్రాంతంలో వామపక్ష భావజాలానికి ఆకర్షితులైనారు. 1977 నుండి విప్లవ దళిత సంఘాల నిర్మాణానికై కృషిచేసినారు. 1978లో అంబేద్కర్ సంఘాల నిర్మాణం, పౌరహక్కుల ఉద్యమ నిర్మాణంకై కృషిచేశారు. 1985-90 వరకు ఆయన అజ్ఞాత జీవితం గడిపినారు. అఖిలభారత పర్యటన వలన ఆయన పేద బడుగువర్గాల జీవితాలలో చైతన్యం కలిగించడానికి తాత్త్విక రచనలను భూమికగా ఎంచుకున్నారు.

జగిత్యాలలో ఆయన ఇల్లు ఒక సాహితీ క్షేత్రం. ఈనాటి సమాజంలో కులమత భేదాలతో సంకుల సమరం సాగుతుంది. అణచివేత, అరాచకం, దోపిడీ దౌర్జన్యాలు నిత్య కృత్యాలైనవి. బలహీనునిపై బలవంతుల దౌర్జన్యాలకు ఆయన ఎంతగానో కలతచెందుతున్నాడు. బి.యస్. రాములు కమ్యూనిస్టు పోరాటాలలో తోడ్పల్లుడు కల్వల నారాయణ స్ఫూర్తితో వెళ్ళాడు. ఆ సమయంలో పేద వర్గాల యొక్క బతుకు బాధలను తీర్చడానికి సాయుధ పోరాటాన్ని ఆసరాగా చేసుకున్నాడు. ఉద్యమ కార్యకర్తగా వ్యూహాత్మకమైన పోరాటాలు ఆయన నిర్వహించాడు. రచయితగా సామాజిక సమస్యలకు ఆకలింపుచేసుకున్నాడు బి.యస్. రాములు మండుతున్న జ్వలనం, గొప్పతాత్త్వికుడు. ఆయన రచనలలో మానవతావిలువలు అగుపించును. వాటి కొరకు ఆయన పరితపించును. అజ్ఞాత జీవితంలో నుండి బయటకు వచ్చాక బి.యస్. తాత్త్విక చింతనతో రచనలు చేస్తున్నారు. ఆయన రచనల్లో మానవతా విలువలు పెంపొందించాలనే తపన కనిపిస్తుంది. ఈనాడు మానవ సంబంధాలు విచ్ఛిత్తి అగుతున్నవని అంటున్నారు. స్త్రీ, పురుష వివక్ష, కులమత భేదాలు, ప్రాంతీయ వివక్షతలు ఇదంతా మానవులలో అనైక్యతకు దారితీస్తున్నవని అంటున్నారు. అలాగే ఒకే తల్లికి జన్మించిన అనుబంధాలు కూడా డబ్బు ముందు దిగదూఢ్యనంటున్నారు. ఆస్తి పంపకాలు జరిగే పోట్లాటలు చెప్పవశంకాకుండా ఉన్నవని చిన్ననాటి అనుబంధాలు మటుమాయమై ఒక యుద్ధ వాతావరణం ఏర్పడి

ముఖాలు చూసుకోలేకుండా పోట్లాడే శ్రూరమైన విధానంను బి.యస్. రాములు చీదరించుకుంటున్నారు. అందుకే ఆయన కథల్లో చుట్టూరా ఉన్న వాస్తవిక సమాజం కన్పిస్తుంది. తను చూసిన అనుభవించిన వేదనలు, మధ్యతరగతి వాడి జీవితం వంటివి ప్రస్ఫుటంగా కన్పించును.

బి.యస్. రాములు మధ్యతరగతి కుటుంబంలో జన్మించినారు. చిన్ననాటి నుండి తల్లిదండ్రులు జీవిక కొరకు పడే వేదనను కన్నులారా చూశాడు. తండ్రి కుటుంబ పోషణ కొరకు భీవండి వెళ్ళటంతో తండ్రిపడే కష్టం అర్థం చేసుకున్నాడు. చిన్ననాడే తండ్రి మరణించడంతో తల్లిపడే మానసికవేదనను చూశాడు. ఈ సామాజిక వ్యవస్థలోని అసమానతల జీవితాన్ని ఆయన రచయితగా తత్వవేత్తగా సామాజిక ఉద్యమ కారులుగా తీర్చిదిద్దాలనే ప్రయత్నాన్ని నిరంతరం కొనసాగిస్తున్నాడు. మానవుడికి మరుపు వరం అంటారు. కాని, 'స్మృతి' (జ్ఞాపకం) కొత్త లోకాలకు తీసుకవెళ్ళే కొత్తదారి అంటారు. పాత నుండి కొత్తదనంలో సరికొత్తను నిర్మించుకొనుటకు జ్ఞాపకాలు (స్మృతులు) తోడ్పడునని ఆయన అంటారు.

ఈనాడు కాలంతో పాటే మానవ నాగరికత మారుతుంది. పాశ్చాత్యుల ప్రభావంతో మన సంస్కృతి అడుగంటి పోతుంది. ఈ తరుణంలో పల్లెను రక్షించాలి. మన అత్యగౌరవాన్ని మనం కాపాడుకోవాలి. రచయితగా బి.యస్. రాములు సందేశాన్ని ఇస్తున్నారు. తన స్వజీవితాన్ని కథగా వ్రాసుకున్న బి.యస్. రాములు చెదిరిపోని 'స్మృతిని' హృదయ ఫలకంపై చిత్రించుకున్నాడు. తన జీవితం సామాజిక వ్యవస్థకు ప్రతిరూపంగా ఆయన చిత్రించినారు. "తల్లిసాలుపిల్లడు" కథలో రచయిత ప్రధాన పాత్ర. తన తల్లిదండ్రుల గురించి వారు జీవిక కొరకు పడిన అవస్థలను చిత్రించినారు.

"చనిపోయే నాటికి నాన్న బొంబాయి బట్టల మిల్లు కార్మికుడు. ఏడాదికి ఒకటి రెండు సార్లు ఇంటికి వచ్చేవాడు. కొద్దిరోజులు నాన్నతోపాటు అమ్మ బొంబాయి వెళ్ళికాపురం పెట్టింది. పొట్టగడవక వచ్చింది".

"నాన్న కూడుపెట్టని కులవృత్తులు వదిలి పారిశ్రామిక వృత్తులు చేపట్టాడు." రెక్కల కష్టంపై ఆధారపడే కార్మికవర్గంగా రూపుదిద్దుకున్న తరానికి ప్రతీక. బట్టలమిల్లు కార్మికుడుగా మారకముందు నాన్న ఇంటి వద్దే బట్టలు నేస్తుండేవాడు. నూలుకు రంగులు అద్దే పనికూడా చేసేవాడు. మా ఇంట్లో బట్టలు నేయడం మానేసి నలభై ఎళ్ళయిపోయింది. ఇంట్లో ఇప్పటికీ ఆనాటి 'యిసిరెలు' పనిముట్లు కొన్ని గత చరిత్రకు సాక్ష్యాలుగా మిగిలిపోయాయి.

"నాన్న పోయాక అమ్మను మారుమనువు (మారుపెళ్ళి) అడిగారు. "అమ్మ బొంబాయిలో ఉన్నప్పుడు బీడీలు నేర్చుకుంది. కోరుట్లలో కొన్ని బీడీ కంపెనీలు వెలిశాయి. పాలాలమీద కూలీ పనులు మానేసి అమ్మ మమ్మల్ని తీసుకొని కోరుట్ల చేరి బీడీ కార్మికులుగా చేరింది. అనేకమందికి ఈ పరిశ్రమ జీవనాధారమైంది. కాని ఈ హైటెక్ యుగంలో 'మిసీ సిగరెట్లు' వచ్చి బీడీ పరిశ్రమ దెబ్బతీస్తున్నది. ఈనాటి నాగరికత సామాజిక వ్యవస్థను ఛిన్నాభిన్నం చేస్తున్నది.

బి.యస్. రాములు కథల్లో తెలంగాణా ప్రజల జీవిత వాస్తవికత కన్పిస్తుంది. రాములు తన కథల్ని కథాంశాల్ని బట్టి మూడు రకాలుగా కూర్చాడు. అవి 1. చదువు కథలు, 2. బహుజన ప్రేమకథలు, 3. ప్రేమ కథలు.

చదువుకథల్లో రాములు చదువును కేవలం అక్షరాస్యతగా ఒకపుస్తక జ్ఞానంగా భావించి వస్తువును తీసుకోలేదు. ఇతివృత్త నిర్మాణం చెయ్యలేదు. పాత్రల్ని, పాత్రల సంబంధాన్ని మలచలేదు.

“స్మృతి” కథలలో బి.యస్. రాములు ఈనాటి దోపిడీ వ్యవస్థను చిత్రించినాడు.

“ఎనుకట ఏమున్నది బిడ్డా. అల్లకు ఇప్పుడు అగ్గువకు కూలికి మనమలు దొరుకుతలేరని బాధ. యాదాదికి యిన్నిమక్కలు జొన్నలు పారవోస్తే సాకల్లు, మంగల్లు, శాలోల్లు, వడ్డోల్లు, అన్ని పనులు చేసే కాలం పాయె. మాలొల్లు, మాదిగోల్లు అరబ్బు దేశాలకు పోయి సంపాదించుక రావట్టిరి. ఆడోల్లు బీడీలు చెయ్యవట్టిరి. ముప్పయి రూపాలిస్తమన్నా పొలం పనికి పోకపోయిరి. అందరు తెల్ల బట్టలేసుకొని తెల్లగ బతకవట్టిరి. యివన్ని జూసి ఎందుకు కండ్లు మందైబిడ్డ. ఎనుకటి ఎడ్డికాలం గాకపాయె. అరి తొరియి అంటే మర్లవడవట్టిరి. గా అన్నలచ్చినంక అందరి పెద్దరికాలుపాయె. అందరు ఆజాదైపోయిను అని అంటే అనరాబిడ్డా. ఎట్టి జేయించుకొని కాలుమీద కాలేసుకొని బతికినోల్లకు ఎనుకటి కాలమే మంచిగుండకపోతే ఏది మంచిగుంటది బిడ్డా. దుబ్బువ్వ మాటల్లో దొరలపెత్తందార్ల దొర్లన్య వ్యవస్థ స్వరూపం కన్పిస్తుంది. ఈనాడు దళితుడు చైతన్యవంతుడు అవుతున్నాడనే నిజం కన్పిస్తుంది. “రియల్ ఎస్టేట్” కథలో ప్రధానపాత్ర మల్లయ్య లెక్చరరు కష్టపడి పైకొచ్చినవాడు. భార్య ఉద్యోగి. ఇల్లు కట్టుకున్నాడు. పొలంకొన్నాడు. కుల వ్యవస్థ విధించిన దారిద్ర్యం అసమానతలకు ‘పని’ ‘చదువు’ ‘పిచ్చు పద్ధతే’ పరిష్కారమని విశ్వాసం.

విద్యా విజ్ఞానం అనే రియల్ ఎస్టేటులో జయించాడు. అదే తన కర్తవ్యం అని గుర్తించాడు. కులం రియల్ ఎస్టేట్లో కంగుతిన్నాడు. ఈ కథారూపం మీద తాత్త్వికాంశాల బరువు ఎక్కువైంది. ఈ కథలోని చదువు సైతం జీవిత వాస్తవికత నుంచి పుట్టిందే.

“కులం మానవ సంబంధాలకు విలువలు కట్టి వ్యాపారం చేస్తుంది. నాది ఫలానా కులం కన్నా పై కులం అనుకునే ప్రతివాడూ ఒక రియల్ ఎస్టేట్ వ్యాపారీ.

ఈనాటి చదువులు ఉన్న వాడికి ఊడిగం చేస్తున్నవి. విద్య, ఒక వ్యాపారంగా మారింది. పేద వర్గాలకు అందకుండా పోతుంది. కుప్పలు తెప్పలుగా వెలుస్తున్న ప్రైవేటు కోచింగ్ సెంటర్లు పేద వర్గాలను సంక్షోభంలోకి నెట్టివేస్తుంది.

“నాకు తెల్సా” అరవై వేలమందిదాకా, ఈ ఎంసెట్ కోచింగ్ కు పోతున్నారు. కోచింగ్ సెంటర్లకు బతికించడానికి తప్ప అరవైవేల మందికి సీట్లయితే రావుగదా? తల్లిదండ్రుల ఆశను ఎన్కోవ్వే చేసుకుంటూ లక్షలు సంపాదిస్తున్నారు.

ఈ పోటీ ప్రపంచంలో పది లక్షలు పెట్టి చదువును కొనుక్కునేవాడు ఇరవై లక్షల కట్టుం ఆశిస్తున్నాడని వేదన చెందుతున్నాడు రచయిత బి.యస్. రాములు.

“ఇల్లాలు” కథలో ఈనాటి దోపిడీ వ్యవస్థను కూల్చడానికి కదిలిన యోధుడి కుటుంబం ఎలా బాధలు ఎదుర్కొంటుందో చిత్రించినారు.

“అతను ఆమెను వదిలేసి వెళ్ళిపోయాడని ఆ ఊళ్ళో అందరికీ తెలుసు. అయినా అతని నాడి ఆమెను నిత్యం పీడలా వెన్నాడుతూనే ఉంది. నిజానికి పీడలకు అతని ప్రమేయం లేదేమో. నడిమివాళ్ళు నడమంత్రపు సిరిగలవాళ్ళు తెన్ను కష్టాలమధ్య నలిగిపోతోంది ఆమె. ఆమెది ఒంటరి ఆకాశం. ఆ ఊరి ఆకాశం నిండా నిర్బంధం నిరాశ చీకటి పరుచుకుంది. ఆమె పిడికెడుగుండె జడుసుకుంటుంది.

ఉద్యమాలకు ఊపిరైనవాడు నేలకొరిగాడు. అతని గుర్తుగా మిగిలిన పిల్లలతో ఆమె ఈ సమాజంలో అనేకమైన జీవిత అనుభవాలను చవిచూస్తుంది. బాధలు అనుభవిస్తూంది. అంటూ రచయిత వేదనాభరిత జీవితాన్ని చిత్రించినారు.

తెలంగాణాలో బహుజనులు ఎదుర్కొంటున్న అనేక సామాజిక పరిస్థితులు బి.యస్. రాములు కథల్లో కనిపించును. బహుజన కులాలపై జరిగే దౌర్జన్యాలు వాటికి వ్యతిరేకంగా చైతన్యంతో వచ్చిన నక్సలైట్ ఉద్యమ స్వరూపం చారిత్రాత్మకంగా రచయిత ఈ కథల్లో నిక్షిప్తం చేసినాడు. “దక్షయజ్ఞం” కథలో కోస్తాంధ్ర పెట్టుబడి విస్తరణ, రాజ్యహింస, ఉద్యమంలో ఎగబాటు తత్వం, యాంత్రికత, కఠినత్వం, మీటింగుల మేరకే ఉండే మేధావి ఉద్యోగుల విప్లవ వాగాడంబరం, అగ్రకులనాయకుల అవకాశవాద రాజకీయాలు, బయటకు వచ్చిన నక్సలైట్ల అభద్రత ఓడిపోయే జీవితాన్ని ఇచ్చిన పరిస్థితులు ఇలా ఎన్నెన్నో అంశాలు ‘దక్షయజ్ఞం’ కథలో చిత్రించి రచయిత వాస్తవాన్ని మనముందుంచారు.

ప్రజాపోరాటాలలో పాల్గొని అనారోగ్యం వలన, కుటుంబ కారణాల వలన, లొంగిపోయిన నక్సలైట్ల జీవితాలు ఈనాడు సంక్షోభంలో ఉన్నవని బి.యస్. రాములు ఎంతో దైర్యంగా చెప్పుతున్నారు.

“అటుచూస్తే పోలీసుల చూపు, ఇటు చూస్తే యిస్పార్మర్గా మారనేమోనని ఆరాలు తీయడం, నిజాయితీని శంకించడం కన్నా చిత్రహింస ఏముంటుంది సార్” అని పోరాటాల నెల బాలుడు నక్సలైట్ ప్రవీణ్ (పెంటయ్య) న్యాయమూర్తితో చెప్పకునే వాస్తవికతను చిత్రించినారు.

తెలంగాణా ఆర్థిక, సామాజిక, సాంస్కృతిక భావ దోపిడీకి ఎలా గురౌతుందో రచయిత చిత్రించినాడు.

బి.యస్. రాములు కథల్లో సత్యశోధన, నిజాయితీ, నిర్భీతి కన్పిస్తుంది. జీవితంలోని కష్ట సుఖాలను సునిశితంగా పరిశీలిస్తారు. వస్తువు, భావం ఉదాత్తంగా ఉంటుంది. గ్రామీణ వాతావరణం కన్నులకు కట్టినట్లుగా కన్పిస్తుంది. తెలుగుకథా సాహిత్యంలో బి.యస్. రాములు, కాలవ మల్లయ్య, బోయ జంగయ్య వంటి రచయితలు తెలంగాణా పరిస్థితులను చిత్రించి మానవతను, మంచిని నెలకొల్పాలని కన్నీటి తెలంగాణాకు కొత్త దారిని వెతుకుతున్నారు.

40. నిరంతర సృజనశీలి డా॥ అనుమాండ్ల భూమయ్య

ఆధునిక పద్యకవితను హృదయానికి హత్తుకునేలా కవిత్వీకరిస్తున్న కవి డా॥ అనుమాండ్ల భూమయ్య వీరు కలీంగగర్ జిల్లా చొప్పదండి మండలం వెదురుగట్ల అనుకుగ్రామంలో సామాన్య కుటుంబంలో లస్మయ్య, శాంతమ్మ దంపతులకు జన్మించినారు. పద్య కవితను జీవధాతువుగా భావించే భూమయ్య గారు పద్యాన్ని రసవంతంగా వ్రాస్తారు. అదే విధంగా చదివి మన హృదయాలను రంజింపజేయగలరు. ఆయన తెలుగు సాహిత్యంలో “నాయని సుబ్బారావు కృతులు-పరిశీలన” అను అంశంపై పరిశోధనచేసి పి.హెచ్.డి. పట్టాను అందుకున్నారు. అనునిత్యం సాహితీ రచనలలో నిమగ్నమయ్యే భూమయ్య గారు అనేక రచనలు చేసినారు. ‘వేయి పడగలు-ఆధునిక ఇతిహాసం’, ‘కొరవి గోపరాజు సాహిత్యం-విశ్లేషణ’, ‘వ్యాసభారతి ఆద్యుడు కట్టమంది’, ‘మాలపల్లి-అభ్యుదయ మహాకావ్యం’, ‘వేయినదుల వెలుగు (పద్యకావ్యం)’, ‘వేయినగల హంస (పద్యకావ్యం)’, ‘అగ్నివృక్షం (పద్యకావ్యం)’ వంటి రచనలతో తెలుగు సాహిత్యాన్ని పుష్టివంతం చేస్తున్నారు.

కవి అనుమాండ్ల భూమయ్య గారు ప్రస్తుతం ‘కాకతీయ విశ్వవిద్యాలయం’ తెలుగుశాఖలో ప్రొఫెసర్ (బోర్డు ఆఫ్ స్టడీస్ చైర్మన్) గా కొనసాగుతున్నారు. ఆయన మాటల్లో సాహిత్యం తొణికిసలాడుతుంది. సాహితీ కృషివలుడైన ఆధునిక పద్యకవి డా॥ అనుమాండ్ల భూమయ్య గారిని, ఆంధ్రదేశంలోని అనేక సాహితీ సంస్థలు అవార్డులతో సత్కరించినది. ‘గరికపాటిపురస్కారం’ తడకమడ్ల సాహిత్య పురస్కారం, తణుకు నన్నయ పీఠంవారి బహుకృతి పురస్కారం, తెలుగు విశ్వవిద్యాలయం పద్యకవితకు అవార్డునిచ్చి సత్కరించినది. ఆధునిక పద్యాన్ని ఈనాడు ‘కరుణశ్రీ’ వలె కరుణరస భరితంగా రచిస్తున్న వారిలో డా॥ అనుమాండ్ల భూమయ్య ఎన్నదగినవారు.

‘ఈయనకి ఒక జీవనవేదం ఉంది. ఒక తాత్వికత ఉంది. చదివే పుస్తకాలు కూడా ఎక్కువ భాగం అవ్వే. వాటిలో ఒక వాదమో ఒక వాక్యమో, వారి మనస్సును చటుక్కున చకచకితం చేస్తుంది. అనక అదొక పద్యమై పరిమళిస్తుంది’ అంటున్నారు బేతవోలు రామబ్రహ్మంగారు.

‘అగ్నివృక్షం కావ్యంలో ‘అగ్నిమీశేపురోహిత’ మను ఋగ్వేద సీమంత మణివంటి మంత్ర ప్రారంభంతో అవతరిస్తున్నది. ఆరంభమెక్కడో ఆకాశంలో - అంతరాకాశ సీమల్లో జరిగింది. ఇది బాహ్యగ్నికాదు. యజ్ఞకుండంలో వుండేది. లోపలి యజ్ఞకుండంలోని దానికి బాహ్యవ్యక్తికృతే ప్రతీక అదే కరోవనిషత్తులోని నాచితాగ్ని కుండలినీ - అంటున్నారు ఆచార్య తుమ్మపూడి కోటేశ్వరరావు గారు.

మానవ ప్రపంచానికి వెలుగు అగ్ని. మానవుని జీవధాతువు అగ్ని. అలాంటి అగ్ని చైతన్యానికి ప్రతీక. మానవ మనుగడకు మైలురాయి. జీవనవేదానికి సాఫల్యం, అగ్ని మంచును కరిగిస్తుంది. బండవంటి మనిషిలో చెమటను రగిలిస్తుంది. వాడిలో జ్ఞానజ్యోతిని వెలుగిస్తుంది.

ఆగ్ని ఒడిలోనజేరితి యముడురాడు
రాక్షసుడురాడు, చీకటిరాడు, దొంగ
రాడు, సంహర్తయునురాడు రాదుకీడు
నెంచి నాకడ కొక గ్రహ మేని ఇప్పుడు

ప్రాణభయం అనులులేదు. ఆగ్నిఒడిలో జీవిస్తున్నానని ప్రమాదాలులేని మార్గం అనుసరించానని కవి అంటున్నారు.

చైతన్యానికి భూమికలైన పల్లె ప్రజలు ఈ దేశానికి సౌభాగ్యనిధులు అలాంటి వాడిని తల్చుకొని

పల్లెటూరి భూములసారమెల్ల గ్రోలి
ప్రాణములనిల్పు ఆమృతంపు ఫలములెన్నో
పట్టణపురాచవాడల పంచిమిగిలి
నా, నొక చిలుక పలుకరింపైనలేక

ఎవరికి-ఎవరు? పట్టణంలో స్వార్థం ఎక్కువ. ఒక పలకరింపైనాలేని మోసపూరిత సమాజం పట్టణం అలాంటి పట్టణాలకు అన్నమిడే పల్లెలు ఈనాడు నిర్లక్ష్యానికి గురౌతున్నవనే ఆవేదన ధ్వనిస్తుంది.

తాత్త్వికచింతనతో భావాన్ని నిగూఢంగా చెప్పడం కవి అనుమాంధ భూమయ్య కవిత్యంలో కనిపిస్తుంది.

నిండుకుందతొణకదు. భూమికి ఎంత ఓపిక. కులమత భేదాలు లేవు. ధనిక, పేద వ్యత్యాసాలు చూపదు. చిన్నపెద్ద, బీదబిక్కి అందరూ సమానమే. అందుకే భూమి సహనానికి ప్రతీక. మానవతకు రూపంగా నిలుస్తున్నది.

ఎంత వర్షపునీటిని ఇచటభూమి
తన పొరలలోని కింకించుకొనుటెకాని
తానె ఒక భయంకర సముద్రముగమారి
దిక్కులదరగా హోరులెత్తినది లేదు

అంటున్నారు. నీటిని తన కడుపులో దాచుకొని మన దాహం తీరుస్తుంది. పైరుల పచ్చదనానికి ప్రాణమై నిలుస్తుంది. మన ఆకలి తీరుస్తుంది. భూమి సహనానికి ప్రతీక. మనిషి భూమిని చూసి దొడ్డ హృదయం అలవర్చుకోవాలని కవి సందేశాత్మకంగా తెలియజేస్తున్నారు.

ప్రకృతికి ప్రతీకయైన మబ్బులు మహాసంద్రాలనుండి నీటిని తీసుకొనివచ్చి ఎండిబీటలు వారిన నేలదాహం తీరుస్తుంది. ఎంతకరుణామయం ఈ సృష్టి రహస్యం.

దప్పిగొనియున్న భూమిని తడుపుకొరకు
వానమబ్బులన్ని తమంత రానెవచ్చు
వేచిచూచిననేతప్ప, వెండిగొలుసు
లెన్నికట్టిలాగిన, మబ్బులేవిరావు

మంచిచేయాలనే గుణం ఉండాలి కాని, బలవంతంగా చేయించగలమా? అదే విధంగా 'మబ్బులు' మానవతతో భూమి దాహం తీరుస్తున్నది. భూమి మన దాహం తీర్చి

బ్రతికిస్తున్నది. ఈ విధంగా పొల్చడంలో కవి చైతన్యవంతమైన తాత్త్విక భూమికతో మనకు సందేశాన్నందించినారు.

మనిషికి గర్వం పనికిరాదని నేను గొప్ప అనేది మానుకోవాలని ధనబలం, శారీరక బలం, అహంకారాన్ని పెంచగూడదని మందబలం చూచి గర్వపడవద్దని కవి అంటున్నారు.

ఉన్న గర్వము పేరాననుడగజేసి

కోపమును కూడ అట్టై పోగొట్టుకొనగ

ఎన్ని రోగములుండె నవన్నిపొయి

ఏదో ధనము చేకూరి నట్టెదకుతోడె

దురాలోచన మానుకోవాలని, పరోపకారం అలవర్చుకోవాలని, అరిషడ్వర్గాలను (కామ, క్రోధ, మద, మాత్సర్యము) లను వదులుకోవాలని స్థితప్రజ్ఞత అలవర్చుకోవాలని ఎంతో సుకుమారంగా కవి సందేశాన్నిస్తున్నాడు.

మనకు దైవం 'తల్లిదండ్రులు' వారే మన మొదటి గురువులు. మన ప్రాణదాతలు. పుట్టిన ఋణం తీర్చుకోవాలని మంచిని సమాజంలో నెలకొల్పాలంటున్నారు.

ఒక పదము తల్లి, తండ్రి వేరొక్క పదము,

వారి అక్షరమౌ ప్రేమ ఫలితమేమొ

నేను సంధి రూపముగ జన్మించినాను,

దేవి! నీ హాసమును సమృద్ధిగ వహించి.

మానవతకు మహాన్నతకు మమతానుబంధంగా జన్మించినానని ఈ జన్మను సార్థకత చేయడానికి పేదబడుగువర్గాలకు చేయూతనందించాలని కవి తెలియజేస్తున్నారు. జీవితం ఎవరికి శాశ్వతం కాదని అశాశ్వతమైన జీవితంలో జీవించిన కాలంలో మంచిని చేయాలని కవి లోకానికి జన్మ సాఫల్యత గూర్చి తెలియజేస్తున్నారు.

పక్షి కిలకిల లెట్టైన పట్టదలచి

పరుగులిడి దేవి ! నీ ఒడి బడితినేమొ

నేనె ఒక చెట్టునై లేచినాను, వేయి

పక్షులను పాడుకొన్నాను పరిమళించి.

పచ్చనిచెట్టు చైతన్యానికి ప్రతీక. చెట్టు జీవనానికి, ఆనందానికి ప్రతీక. అది నీడనిస్తుంది, ఫలమునిస్తుంది, మనిషి బ్రతుక్కు మార్గం చూపిస్తుంది. 'చెట్టునై లేచినాను' ఈ కవితా పాదాలలో లోకంలో మంచిని నెలకొల్పే దారిని చూపిస్తున్నారు. చీకట్లో నడిచే వాడికి వెలుగును అందిస్తున్నారు. జ్ఞానం మహాసముద్రమని గర్వాన్ని వదిలిపెట్టమని చైతన్యవంతమైన పరహితం కోరుకోవాలని కవి సందేశాత్మకంగా తెలియజేస్తున్నాడు.

ఈనాడు పద్యకవిత్వం రాసేవాళ్ళలో డా॥ అనుమాంధ భూమయ్య చైతన్యవంతంగా తాత్త్వికతతో పద్యాన్ని వ్రాస్తున్నారు. సామాజిక వ్యవస్థలో అంతరాలు పోవాలని బడుగుజీవులకు న్యాయం జరుగాలని ఆయన పరితపిస్తారు. ఇంకా ఎన్నో పద్యకవితా కుసుమాలను వెలువరించాలని కోరుకుంటున్నాను.

41. మూఢనమ్మకాలునిరసన - వెంకటయ్య పంతులు

భారతదేశ దాస్య విమోచనం కొరకు పోరాటం సాగుతున్న తరుణంలో, సంఘంలో నెలకొన్న మూఢవిశ్వాసాలను, దురాచారాలను తొలగించాలని, రఘుపతి వెంకటరత్నం నాయుడు, రాజారామమోహన్ రాం, ఈశ్వరచంద్రవిద్యాసాగర్, స్వామివివేకానంద, దయానందసరస్వతి, కందుకూరి వీరేశలింగంపంతులు, గురజాడఅప్పారావు వంటి మహానుభావులు కృషిచేశారు. హిందూ సమాజంలో అనేక కులాలు వివిధ మూఢాచారాలు ప్రబలినవి. ఈ క్రుశ్చి కృషించిన సమాజంలో మంచిని నెలకొల్పాలనే ప్రయత్నం ఈనాటిది కాదు, స్వాతంత్ర్యానికి పూర్వమే అంకురార్పణ జరిగినది. ఆచారాలు, సత్సంప్రదాయాలు, అంటరానితనం, మూఢవిశ్వాసాలు మానవులను, అజ్ఞానంలోకి నెట్టివేస్తున్న తరుణంలో సాంప్రదాయక వ్యవస్థపై తిరుగుబాటుచేసి ఒక కొత్త సమాజం కొరకు పరితపించినవారు ఉన్నారు. అలాంటి వారిలో వెంకటయ్య పంతులును పేర్కొనవచ్చు. వీరు కరీంనగర్ జిల్లాలోని జాలపల్లి (మండలం) తెలుకుంట అను కుగ్రామంలో 1917లో సామాన్య యాదవ కుటుంబంలో వెంసాని రాజయ్య-పోశమ్మ దంపతులకు జన్మించినాడు. పుట్టింది యాదవ వంశం, (గొల్లలు) అనే చిన్నచూపుతో గ్రామీణ ప్రాంతాలలో గొర్రెలు, మేకలను మేపుతూ పాలు, పెరుగు వంటివి విక్రయించి జీవితాధారంగా బ్రతుకుతున్న యాదవులు సాంఘికంగా, ఆర్థికంగా వెనుకబడినారు. వీరిలో చైతన్యం కొరకు గ్రామగ్రామాన ఒగ్గు కథలు, బుర్ర కథలు వంటి జానపద ప్రక్రియల ద్వారా చైతన్యం కలిగించడానికి పాటుపడ్డారు. 'కుల వృత్తిని' పాటించినా నాగరికత సమాజంలో ఎవరికి తలవంచవలసిన అవసరంలేదని చాటి చెప్పారు. తరతరాలుగా యాదవజాతి రాజ్యాలేలిన రాజుల వంశమని తెలియజేశారు. కరీంనగర్ 'ఎలగందలఖిల'ను కొంతకాలం యాదవులు పరిపాలించారని చారిత్రక సత్యాలు తెలియజేస్తున్నవి. శ్రీ కృష్ణదేవరాయలు, దేవగిరి యాదవరాజు, కాళిదాసు మహాకవివంటి ప్రముఖులకు జన్మనిచ్చిన వంశం ఈనాడు సామాజికంగా వెనుకబడిపోయిందని ఆయన చింతిస్తున్నారు.

యాదవులు ఈనాటికి గ్రామీణప్రాంతంలో అజ్ఞానంతో జీవిస్తున్నారు. సంఘటితంగా గొల్ల, కుర్మలలో ఐక్యతను సాధించడానికి వెంకటయ్య పంతులు, కాలువ ఓదయ్య యాదవ్ తో కలిసి గ్రామగ్రామాన సంఘటిత ఉద్యమాన్ని నిర్వహించినారు. 'తెలుకుంట' లో ఆయన ఇల్లు కార్యక్షేత్రంగా 'చదువులబడి' గా విలసిల్లినది. తెల్లని వస్త్రములు ధరించి, ఎప్పుడూ తాంబూలం (బాగవంకలు) నములుతుండేవారు. వచ్చినవారితో అప్యాయతగా మాట్లాడేవారు. 'తెలుకుంట' గ్రామంలో వారి ఇంటిముందు చావడి (బంకు) లలో పిల్లలకు ఖానిగిరి బడి నడిపించెడివారు. అక్షరాలు నేర్పడమేకాదు, శ్రమశిక్షణతో పాటు మానవ సమాజంలోని లోతుపాతులను, అసమానతలను గూర్చి చర్చిస్తుండేవారు. ఆయన దగ్గర విద్య నేర్చిన వారందరూ ఈనాడు ఉన్నత స్థితిలో ఉన్నారు. పంతులును ఆ ప్రాంతంలోని ప్రతివారు 'జ్ఞాననిధి' గా తలచెడివారు. సాహిత్య, సాంస్కృతిక రంగాలలో ఆయన కృషి కొనియాడదగినది. రోజూ వారి ఇంటిలో భజనకీర్తనలు, బుర్రకథలు,

నాటకముల వంటివి నేర్పించెడివారు. అట్టి కళాకారులు ఆయన సూచనలు తీసుకునేవారు. గొల్ల, కుర్మ (యాదవు) ల సాంస్కృతిక సాహిత్యనిధి వెంకటయ్యపంతులు తన 82 (ఎనభై రెండవ యేట) 2000 డిసెంబర్ లో పరమపదించినారు.

సామాజిక ఉద్యమకారుడు, చదువులబడి, గానే కాక ఆయన కవిగా కవితా రచనలు చేశారు. సంపాదకుడుగా, సంకలనకర్తగా, పరిష్కర్తగా పండిత రామసింహకవి రచనలను వెలుగులోకి తీసుకవచ్చారు. ఆయన రచనలను 1970లో భజనకీర్తనలు, సంపుటాలను మరణానంతరం వెంకటయ్యపంతులు పూర్తిచేశారు. 1979లో 'యాదవ అజ్ఞాన విజ్ఞాన బుర్రకథ', 'కలియుగనడవడి ఉయ్యాల పాటలు' వ్రాశారు. 1991లో మూఢనమ్మకాల నిర్మూలన ఒగ్గకథ అనే గ్రంథాలను రచించారు. ప్రజలు మూఢనమ్మకాలను విడనాడాలని ఆయన ఆశించారు. కరీంనగర్, వరంగల్ జిల్లాల ప్రజల్లో ఉన్న మూఢనమ్మకాల నిర్మూలనకు ఒగ్గకథల ద్వారా ప్రచారం చేశారు.

గ్రామీణ ప్రాంతాలలో ఈనాటికి మూఢవిశ్వాసంతో ప్రజలు సతమతమవుతున్నారు. తాంత్రిక విద్యల పేరుతో ఎందరో రోగాలను తగ్గిస్తామని నిరక్షరాస్యులైన గ్రామీణుల జీవితాలను ఛిన్నాభిన్నం చేస్తున్నారు. బాణామతి, చేతబడులు అనే సామాజిక రుగ్మతలు స్వతంత్ర భారతదేశంలో ఈనాటికి ప్రజల నమ్మకాలలో ఉన్నవి. ఆధునిక లోకం శాస్త్ర, సాంకేతిక రంగాలలో ముందుజవేస్తున్నది. అంతరిక్షం చేరుకొన్న మానవుడు సాంకేతికపరంగా అభివృద్ధిలో ముందున్నాడు. కాని, ఇంకా మూఢవిశ్వాసాలు ఎందుకని వెంకటయ్యపంతులు శాస్త్రీయ దృక్పథాన్ని గ్రామీణులలో కలిగించడానికి ప్రయత్నించారు. సమాజంలో వ్యక్తులు ధర్మనిష్ఠతో జీవించడానికి పరస్పర అనురాగాలు విశ్వాసాలే ముఖ్యమని చివరికి మంచిమాత్రమే లోకంలో సజీవంగా జీవిస్తుందని వెంకటయ్యపంతులు తెలియజేసినారు.

ఈ అనాగరిక మానవలోకానికి ఆయన చూపిన మంచిమార్గం జీవితాలను పరమ సోపానముగా మార్చడానికి తోడ్పడుతుంది.

తల్లిదండ్రులమాట - తలదాల్చినడవండి

కల్లుసారలుమాని - ఇల్లు నిల్చుకొండి

ప్యాకట జోలికి - పోవలదు మిరెపుడు

సజ్జనుల విడకుడి - సన్మార్గులై మీరు

పాశ్చాత్య నాగరికతా ప్రభావం వలన యువత చెడిపోతున్నది. నాటి కాలం ఈనాడు లేదు. తల్లిదండ్రులు, గురువుల మాటలను పట్టించుకోవడం లేదు. దుందుడుకు చర్యలతో ఎందరో జీవితాలను బుగ్గిపాలుచేసుకుంటున్నారు. ఫారన్ విస్కీలు వచ్చి యువతను మత్తెక్కిస్తున్నవి. మంచివారితో స్నేహం కలకాలం నిలుస్తుందని చెడుత్రోవలో పోవద్దని పంతులు అంటున్నారు.

వెంకటయ్య పంతులు రచనలలో తత్వ ప్రబోధం కన్పిస్తుంది. సామాజిక రుగ్మతలపై ఆయన కవిత్వం ఆయుధం వలె పనిచేస్తుంది. గ్రామీణ ప్రాంతంలో ఈనాటికి వెంకటయ్య పంతులును జ్ఞప్తికి తెచ్చుకొని స్నేహితులు, బంధువులు వీరేకాకుండా అన్ని కులాల ప్రజలు కూడా వారంటే భక్తిభావంతో, ప్రేమాభిమానంతో గుర్తుచేసుకుంటారు. ఆయన శాస్త్రీయ దృక్పథం మంచి ఆలోచనలు వారిని ఆయనపై ఆకర్షించేలా చేసినవి.

అన్యాయమంతటను ఆలుముకునె జగమంత

న్యాయమునకు విలువ పోయెనే భువియందు

దుష్టులేఘనమైన - శిష్టులే లేరేరి

ఉర్ధ్వలెక్కవాయె - హర్షమేలేదాయె

అంటున్న కవితా పాదాలలోని సీతి కరుడుకట్టిన వాడినైన కదిలించగలదు. ఆప్యాయతలు అడుగంటిపోయినవి. మనిషి మనిషి మధ్య ప్రేమాభిమానాలు అంతరించిపోయినవి. మంచిని పెంచుకోవాలని మానవత్వం హృదయంలో నింపుకోవాలంటారు.

గ్రామీణ ప్రాంతాలలో మూఢనమ్మకాలకు ఎక్కువగా విలువనిస్తారు. 'తాంత్రికులు', 'దేవుడమ్మలు' భయపెట్టి డబ్బులు గుంజుతారు. ఈ మూఢనమ్మకాలు నమ్మితేనే కష్టాలు తగ్గుతాయనుకున్నావా? యింకా నష్టాలుకూడ ఎక్కువేరా? అంటున్న వెంకటయ్యపంతులు మాటలలో ఆవేదన ధ్వనిస్తుంది.

మొన్నమొన్ననె బట్టె । మొగదయ్య మొకటి

పీల్చుచున్నది నిన్ను । పిల్లోన్ని గూడ

అందుకే నీకింత । ఆయాసమాయె

కల్లు బుంగ దెచ్చి । తెల్ల కోడిని గోసి

ఏడాకులిత్తారి । ఎడమ చేత గుట్టి

పసుపన్నముకు వండి । యిత్తార్ల బెట్టి

కోడి మాంసము బెట్టి । కల్లారగించి

మూడు బాటల నడుమ । ముగ్గేసి బెట్టి

మర్రి చూడక రమ్ము । మీ బాధ దొలగు

ఈ మూఢవిశ్వాసాలపై ధ్వజమెత్తిన పంతులు 'తాంత్రికురాలు' మగపిల్లవాడు పుడతాడని గర్భవతియైన స్త్రీకి చెప్పింది. డబ్బు ఖర్చు చేయించింది. కాని, చివరికి కాన్ను కష్టం కావడం ద్వారా ఆపరేషన్ చేయిస్తారు, 'ఆడసిల్' పుడుతుంది. తాంత్రికురాలు కొరకు చేసిన డబ్బు వృథా అయిపోయిందని, ఇటువంటి మూఢాచారాలను నమ్మవద్దని ఆయన అంటున్నారు.

ఈనాడు సమాజంలో సమైక్య భావన నశిస్తుండని చింతిస్తున్న పంతులు కుల, మత భేదాలను వదిలిపెట్టాలని తెలియజేస్తున్నారు.

దేశప్రగతికొరకు, దీక్షతో మెలగవలె

ఐక్యముగ మనముంటె, సౌఖ్యమౌపృథివంత

న్యాయముగ నడువండి, ధ్యేయమిదె మీ కెప్పుడు

అంటున్న పంతులు ప్రబోధాలు సామాజిక చైతన్యానికి సంకేతాలు. మమతల లోకానికి హరివిల్లలూ ఆయన మాటలు నిలిచిపోగలవు. లోకంలో మంచిని నెలకొల్పాలని వెంకటయ్యపంతులు జీవితమంతా గ్రామీణ ప్రాంతంలో సమరశీల, చైతన్య కార్యక్రమాలు నిర్వహించారు.

శ్రీ వాగీశ్వర్యై నమః

కవి రవీంద్రునికి శుభాశ్చనందనము

వివిధరంగాల యందున విజ్ఞులైన
తెలుగు సాహితీ విజ్ఞాన దీప్తితతిని
విస్తరింపగ చేసిన విబుధవరుల
వారి సంక్షిప్త జీవన వాస్తవముల
వ్యాసరూపమున్ చిత్రించెవాంఛితముగ.

సందినేని రవీంద్రుడు సముచితముగ
తెలుగు సాహితీ లోకాన వెలుగునట్టి
నాటి నేటికవీంద్రుల సాటిలేని
కావ్యనాటక నిర్మాణ కల్పనలను
వివిధ సాహితీ రీతులన్ విశదపరచె.

అభ్యుదయ భావపథములోనరుగునట్టి
తండ్రిగా రివలెనితడు తనరుచుండె
రమ్యసాహితీ జగతిలో రచయితగను
విస్తరించె రవీంద్రుని వెలుగు జిలుగు.

వినయ విజ్ఞాన యుక్తమౌ విద్యనేర్చి
సకల మానవజాతిని సంస్కరించ
తెలుగు వెలుగునలుదెసల తేటపరచ
కలముపట్టి రవీంద్రుడు కవితలల్లె.

మాతృభాషాభిమానమున్ మరచిపోక
రమ్య రసమయకావ్యాలు రచనచేసి
సతము వాగ్దేవి కృపచేత సత్కవిగను
వసుధ పెంపొందుమా-రవి వర్షశతము

- సముద్రాల

వేణుగోపాలాచార్యులు

కరీంనగర్.

కరీంనగర్ (1990) లో సందినేని రవీంద్రుని సన్మానిస్తున్న స్వాతంత్ర్య సమరయోధుడు బోయినపల్లి వెంకట రామారావు మరియు వెంగళ హనుమయ్య (మండలాధ్యక్షులు)

'ప్రజల గొడవ మనిషి' కాశీజీ నారాయణ రావుతో డా॥ సందినేని రవీంద్రుని

దళిత జాతి వీర పుత్రిక పూలన్దేవి

పూలన్దేవి జీవితం ఈ దేశపు సామాజిక పరిస్థితికి, అసమానతలకి ఆగ్రహస్థలవారు కింది కులస్తులను పెట్టే హింసలకి నిలుపుటద్దం. ఒక గుణపాఠం, చిన్నతనంలో ఆమె ఎదుర్కొన్న ఆవమానాలు, దాడులు ఇన్నీ అన్నీ కావు. దాడులు జరిగినప్పుడల్లా ఆమె గాయాల భారంతో కుంగిపోలేదు. తిరగబడటానికే నిశ్చయించారు. ఆవమానాలు ఎదురైనప్పుడల్లా ఆమె తిరోగమన మార్గంలోకి జారుకోలేదు. వాటిని ఎదిరించి నిలబడే గుండె నిబ్బరాన్నే సంతరించుకున్నారు. ఆ నిశ్చయమే ఆ నిబ్బరమే ఆమెను బందిపోటును చేశాయి. ఆ తర్వాత ప్రజానాయకురాలిగానూ తీర్చిదిద్దాయి.

పూలన్దేవి అంటే పుష్పలరాణి. ఆమె పుష్పల పండుగనాడు పుట్టారు. కాన్పూర్ కు దాదాపు 120 కిలోమీటర్ల దూరంలో యమునానది పరివాహక ప్రాంతంలో వున్న కుగ్రామం బెహ్మాయి ఆ గ్రామం వెళ్ళాలంటే సరైన రోడ్డు గూడా లేదు. పొల్లాల్లో అడ్డంపడి బండ్లబాటన దుమ్ముకోట్టుకుంటూ వెళ్ళాల్సిందే. యమునానదికి మరోవైపున కొండలలో వున్నది మల్లాల కులం వారి గ్రామం 'గర్క-కా-పూర్వ'. మల్లాలు చిన్న 'డింగీ'లమీద యమునా నదిలో చేపలు పట్టుకొని జీవించే మత్స్యకారులు. ఆ గ్రామంలో ఓ పేద మత్స్యకారులైన 'దేవిదీన్, మూలా' దంపతులకు 'రెండవ'సంతానం పూలన్. వాళ్ళు మొత్తం ఐదుగురు అక్కచెల్లెళ్ళు. ఒక తమ్ముడు శివనారాయణసింగ్ ఆతడు అందరికన్నా చిన్నవాడు. తమ్ముడంటే పూలన్ కి పంచప్రాణాలు. పూలన్ కు పన్నెండవ యేటనే ఓ వయస్సు మల్లిన 45 యేండ్ల మహేశ్ పూర్ గ్రామవాసి 'పుట్టిలాల్'తో వివాహం జరిగింది. భార్య చనిపోయిన అతనికి పాలం పుట్రా వుందనే పూలన్ ను ఇచ్చి చేశారు. 'పన్నెండేళ్ళ' పూలన్ రజస్వల కాకముందే కొన్ని రోజులు భర్త ఇంటిలో వుండి పుట్టింటికి వచ్చి చేరింది. తిరిగి ఎంత బతిమాలినా మెట్టినంట పాదం మోపలేదు.

ఆ తరువాత పూలన్ 'తెయోంగా' గ్రామంలోని తన సోదరి ఇంటికి చేరింది. అక్కడే కైలాష్ అనే దూరపు బంధువు పరిచయమయ్యాడు. కైలాష్ కు భార్యవుంది. నలుగురు పిల్లల తండ్రి బందిపోటు ముఠాతో సంబంధం వుంది.

ఒకనాడు పూలన్ యమునా నదికి బరెలను తోలుకెళ్ళింది. కైలాష్ యమునా నదిలో బట్టలు ఉతుకుతున్నాడు. నీళ్ళు చూసేసరికి పూలన్ కు స్నానం చేద్దామని బుద్ధిపుట్టింది. కైలాష్ ను సబ్బుముక్క అడిగింది. అతను తన బట్టలు ఉతుక్కోగా మిగిలిన సబ్బు ముక్కను ఆమెకు ఇచ్చాడు. ఆ బాలిక నీళ్ళలో దిగుతూనే స్నానమాడసాగింది. తనివిదీర స్నానం చేసి ఒడ్డుకెక్కి బట్టలు వేసుకొని బరెలు మేస్తున్న చోటుకు బయలుదేరింది. ఆమె కందిచేలో ప్రవేశించగానే పొంచివున్న కైలాష్ ఆమెను బలవంతంగా లొంగదీసుకున్నాడు. కైలాష్, పూలన్ ను కాన్పూర్ తీసుకవెళ్ళాడు. రెండు రోజుల పిమ్మట గ్రామానికి వచ్చి వివాహం చేసుకున్నట్లు ప్రకటించారు. దాంతో ఇంట్లో యుద్ధకాండ మొదలైంది. కైలాష్ తల్లిదండ్రులు పూలన్ కు తమ కోడలిగా ససేమిరా అంగీకరించలేదు. కైలాష్ పూలన్ ను విడిచి పెట్టినా, కైలాష్ భార్య ఒక సంతలో పూలన్ ను పట్టుకొని ఆ

దవడ ఈ దవడ వాయిచింది. వీరిద్దరిమధ్యన గొడవ జరుగుతున్నప్పుడే, కైలాష్ స్నేహితుడైన బందిపోటు బిక్రమ్ సింగ్ పూలన్ ను చూశాడు. తనను పెండ్లి చేసుకొమ్మని లేకుంటే పూలన్ తమ్ముడైన శివనారాయణ్ సింగ్ ను ఎత్తుకుపోతానని అన్నాడు. తమ్మునికి అప్పుడు పదకొండేళ్ళు కూడా లేవు. తమ్ముడంటే పూలన్ కు పంచపాణాలు. ఆ పసిమ్మగ్గను బందిపోటుగా మార్చడానికి పూలన్ ఇష్టపడలేదు. ఆ విధంగా బందిపోటు బిక్రమ్ సింగ్ భార్య అయింది. పూలన్ పై బిక్రమ్ కు వల్లమాలినమోజు. బిక్రమ్ తన భార్య పూలన్ ను బందిపోటుగా మార్చాడు. ఆమె జుత్తు కత్తిరించాడు. ఖాచీచీక్కా, జీన్స్ ప్యాంటు తొడిగించాడు, రైఫిల్ గురి నేర్పించాడు. తన భార్యపై కన్నేసిన ముఠానాయకుడు 'మాన్ సింగ్' ను చంపి తానే నాయకుడయ్యాడు. 'బందిపోటు రాణి', 'బందిపోటు చక్రవర్తి' బిక్రమ్ సింగ్ ప్రేయసి అని అక్షరాలున్న రబ్బరు స్టాంపును సైతం చేయించి ఇచ్చాడు. అదే 'బందిపోటు మహారాణి' రాజముద్రిక.

సామాజిక పరిస్థితుల వలన ఇరవైఏళ్ళ వయసులో బందిపోటు రాణిగా మారిన పూలన్ కు బందిపోట్ల సంప్రదాయం ప్రకారం ఏ విధమైన హక్కులు లేవు. ఆ ముఠాలోని బందిపోట్లందరికీ ఆమె శారీరక సుఖం పంచివ్వాలిందే. కానీ బిక్రమ్ తన పూలన్ ను ఆ ముఠాలో మరొకరితో పంచుకోవడానికి ఇష్టపడలేదు. మరొకరు ఆమెపై చెయ్యివేస్తే సహించేడివాడుకాదు. ఆ ముఠాలోని తాకూర్ కులానికి చెందిన కవల సోదరులు లాల్ రాంసింగ్, శ్రీరాం సింగ్ లు 1980 ఆగష్టు 13వ తేదీన బిక్రమ్ తల తెగనరికి శవాన్ని యమునా నదిలో విసిరివేశారు. పూలన్ ను బలవంతంగా బెహ్యాయి గ్రామానికి తీసుకెళ్లి అతి దారుణంగా హింసించారు. వారాల తరబడి మూకుమ్మడిగా అత్యాచారం జరిపారు. ఈ దారుణ నరకహింస, అత్యాచార పర్వం ఆమెలో తాకూర్లపై ప్రతీకారాన్ని రగిలించింది.

పూలన్ గ్రామానికి చెందిన మల్లాలు బెహ్యాయి గ్రామంలో నుంచే యమునా నదిలో తమ బోట్ల వద్దకు వెళ్ళాలి. బెహ్యాయి గ్రామంలోని తాకూర్ యువకులు మల్లా యువతులను వేధించేవారు. వాళ్ళ బట్టలు విప్పించి వాళ్ళచేత నగ్నంగా నృత్యం చేయించేవారు. అదేమని అడిగిన మత్స్యకారులను తీవ్రంగా కొట్టేవారు. తమ మీద, ఆడపిల్లల మీద తాకూర్ల అఘాయిత్యాలు పెచ్చుపెరగడంతో పూలన్ కు మొరపెట్టుకున్నారు. తన కులం వారిని అవమానించి నానాబాధలు పెట్టడమే కాక తాకూర్ కులానికి చెందిన కవల సోదరులు లాల్ రాంసింగ్, శ్రీరాంసింగ్ లు తన భర్త బిక్రమ్ సింగ్ ను హతమార్చినందుకు ప్రతీకారం తీర్చుకోవాలనుకొంటున్న పూలన్ తన ముఠాను వెంటబెట్టుకుని 1981 ఫిబ్రవరి 14వ తేదీన బెహ్యాయి గ్రామం చేరుకుంది. బిక్రమ్ ను చంపి తనను హింసించి, అత్యాచారం జరిపిన ఇద్దరు తాకూర్లను తనకు వెంటనే పట్టివ్వాలని హెచ్చరించింది. ఆ ఇద్దరు తాకూర్ల జాడ తమకు తెలియదన్నారు. దానితో ఆమె అపర కాళిక అయింది. తాకూర్లకు జీవితాంతం మర్చిపోలేని గుణపాఠం నేర్పాలనుకుంది. ఊళ్ళో దొరికిన 30 మంది మగవాళ్ళను మట్టి గొడకు ఆనించి వరుసగా నిలబెట్టింది. వారిని కాల్చి చంపాల్సిందిగా తన ముఠా సభ్యులను ఆదేశించింది. 17 మంది అక్కడికక్కడే చనిపోయారు. మిగిలిన వారు తీవ్రంగా గాయపడ్డారు. ఆ తరువాత మరో రెండేళ్ళపాటు తాకూర్లకు పూలన్ సింహస్వప్నమైంది. చివరకు 1983 ఫిబ్రవరి 19వ తేదీన తీవ్రమైన అస్వస్థతతో వున్న ఆమె తన ముఠా సభ్యులతో అప్పటి

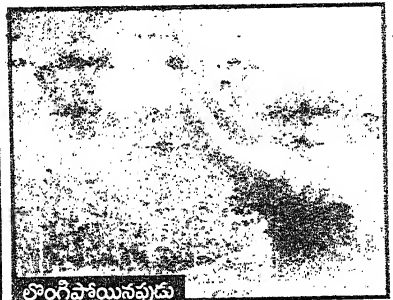
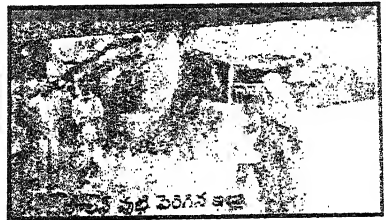
మధ్యప్రదేశ్ ముఖ్యమంత్రి అర్జున్ సింగ్ ఎదుట స్వచ్ఛందంగా లొంగిపోయింది. దానికి తోడు ఎనిమిదేళ్ళు జైళ్ళలో గడిపితే చాలు నిన్ను, నీ ముఠా సభ్యులను వదిలివేస్తాం అంటూ అర్జున్ సింగ్ ఇచ్చిన హామీ ప్రకారం ఆమె లొంగిపోయింది.

కాని ప్రభుత్వం మాట తప్పింది. ఆమెను పదకొండేళ్ళు జైళ్ళల్లో పెట్టింది. చాకూర్లు ఆమెను విడుదల చేయవద్దని కోర్టుకు వెళ్ళడం వలన మూడేళ్ళు ఆలస్యంగా విడుదలైంది.

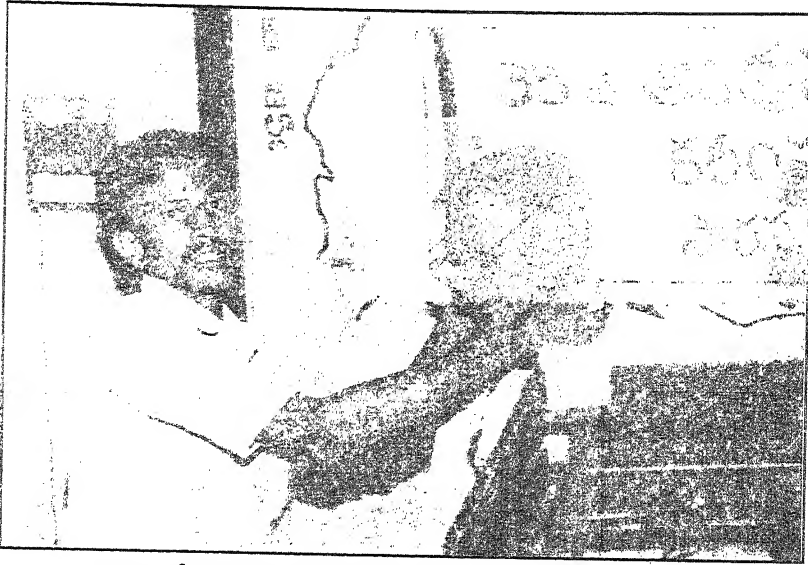
సరికొత్త పూలన్ :

నాటి ఉత్తరప్రదేశ్ ముఖ్యమంత్రి ములాయం సింగ్ యాదవ్ ఆమెను చేరదీసి దళితజాతి కోసం పోరాడిన వీరవనితగా గుర్తించి తన పార్టీ సభ్యత్వం ఇచ్చి గౌరవించారు. శాసనసభ్యుడు ఉమేష్ సింగ్ ను పూలన్ పెండ్లిచేసుకున్నది. 1996 లో ఉత్తరప్రదేశ్ 'మీర్జాపూర్' నుండి లోకసభకు ఎన్నికైయ్యారు. 1999లో జరిగిన ఎన్నికల్లో అదే స్థానం నుంచి గెలిచారు. పేదరికం, దుర్భరదారిద్ర్యం నుండి అనేక కష్టాలను ఎదుర్కొని ఆమె చట్టసభలోకి ప్రవేశించారు. 2001 ఆగస్టు నెలలో దుండగుల తుపాకీగుళ్ళకు గురై మరణించినది.

'బాండీట్ క్వీన్' చిత్రంలో నటించిన 'సీమా బిశ్వాస్' పూలన్ దేవి దారుణ హత్యపై ఆమె దిగ్భ్రాంతి వ్యక్తం చేస్తూ పూలన్ ను తను కలిసినప్పటి రోజులు గుర్తుకు చేసుకున్నారు. "పూలన్ చాలా దృఢమైన మనిషి. ధైర్యసాహసాలు, తెగువ ఉన్న మనిషి, ఆ తెగువ దృఢత్వం లేకపోతే దారుణమైన హింసను అణచివేతను ఎదుర్కొని జీవించడం ఆమెకు సాధ్యం కాకపోయేది" అంటూ వివరించారు.

లోకసభ సభ్యురాలు గా పూలన్ దేవి

1990 లో 'సారస్వత జ్యోతి మిత్రమండలి' సమావేశంలో తన తండ్రిని ప్రముఖ కవి ఎన్.కె. పిళ్ళేను సత్కరిస్తున్న డా॥ సందినేని రవీందర్

1978

(డా॥ సందినేని రవీందర్)

1986

వెనుకబడ్డ జాతిలో వెలుగు ఉధృమాల నెలబాలుడు ఆర్. కృష్ణయ్య

దగావడ్డవానికిదిక్కెప్పుడు. వెనుకబడ్డజాతికి వెలుగెవ్వరు హైదరాబాద్ నగరంలో అందరికీ పెద్దదిక్కు. ప్రగతిశీల మానవతావాది ఆర్. కృష్ణయ్యయాదవ్ అని చెప్పుక తప్పుడు. తన జీవితాన్ని సామాన్య ప్రజలకొరకు అంకితంచేసినవారు. ఆయన వెంటపడి వచ్చిన ఉన్నత ఉద్యోగాలను తనకెందుకని వదిలిపెట్టారు. ఈ వ్యవస్థలో కొందరికే సంపదలు పరిమితమైనవని అనేక కోట్ల మంది ప్రజల బ్రతుకు అవస్థలలో కూరుకుపోయి నిలవిలలాడు- తున్నారని కృష్ణయ్య బాధపడతారు. కులవ్యవస్థలోని అసమానతలను తొలగించాలని, అగ్రవర్గాలు తమవి పెద్ద కులాలని విర్రపీగే బ్రాహ్మణీయమనువాద సంస్కృతిని ఆయన వ్యతిరేకించారు.

ప్రజాస్వామ్యవ్యవస్థలో ఓట్లు వేసేది ఒకడు అధికారాన్ని అందుకుంటున్నదొకడు, శ్రమపడేది ఒకడు, సుఖభోగాలను అనుభవిస్తున్నది మరొకడు. దేశ జనాభాలో 85 (ఎనభై ఐదు శాతం) కలిగిన అనగారిన కులాలు, వెనుకబడిన జాతుల లో విద్య, ఉద్యోగ, సామాజిక, సాంస్కృతిక రంగాలలో వెనుకబడిపోవడానికి కారణం 15% (పదిహేను శాతం) కూడాలేని అగ్రవర్గ, బ్రాహ్మణీయ, మనువాదులు, దొరలు, పబేండ్లు ఈ వ్యవస్థను దోపిడి చేస్తున్నారని కృష్ణయ్య తలంచారు. అంటేమర్, జ్యోతిరావ్ పూలే, గుర్రం జాషువా వంటి ఆదర్శమూర్తుల ఆశయాల సాఫల్యానికి సైద్ధాంతిక పోరాటాలకు నాయకత్వం వహించి ఆంధ్రదేశంలోనే కాదు యావత్ భారతదేశంలోనే విద్యార్థి, ఉద్యోగ, సామాజిక న్యాయపోరాటాలకు ఆయన అండగా నిలిచి వెనుకబడ్డ జాతిలో చైతన్యం కలిగిస్తున్నారు.

తెలంగాణ ప్రాంతానికి చెందిన రంగారెడ్డి జిల్లా వాసియైన ఆర్. కృష్ణయ్య ఉస్మానియా విశ్వవిద్యాలయంలో ఎల్.ఎల్.బి. ఎల్.ఎల్.ఎం. వంటి కోర్సులు అధ్యయనం చేసినారు. గ్రామీణ ప్రాంత విద్యార్థులు హైదరాబాద్ వంటి నగరానికి వెళ్ళి చదువుకోవడం చాలా కష్టమైన విషయం. ఇలాంటి సామాజిక విషయాన్ని మానవతా ఆలోచనలతో ఆయన దోపిడి దగుల్పూజీ వ్యవస్థను ప్రశ్నించినారు. హాస్టల్ సౌకర్యం కల్పించడానికి కృషిచేసినారు. రైతులు, కార్మికులు, కర్షకులు విద్యార్థులు, ఉద్యోగస్తులు కృష్ణయ్యను ఆశ్రయించి వారి సమస్యల పరిష్కారానికి ఆయన నాయకత్వాన్ని కోరుకుంటారు.

దేశానికి పట్టుగొమ్మలైన పల్లెటూర్లను నిర్లక్ష్యం చేస్తున్నారని పేద ప్రజల సంక్షేమానికై ఆయన వారి పిల్లలు విశ్వ విద్యాలయములలో విద్యను అభ్యసించడానికి వారి జీవనోపాధికి చేయూత కొరకై కృష్ణయ్య పోరాటాలు నిర్వహించి విజయం సాధించినారు. గ్రామీణ ప్రాంత విద్యార్థులు ఈనాడు విశ్వ విద్యాలయ స్థాయిలో చదువుకుంటున్నారంటే కృష్ణయ్య యొక్క

త్యాగాలు మనం మరచిపోకూడదు.

హైదరాబాద్‌లోని విద్యానగర్‌లో గల 'బి.సి. సంక్షేమ సంఘం' కార్యాలయంలో సామాన్యుడివలె ఆగుపించే కృష్ణయ్య ధీరగంభీరుడు, చైతన్య మహాజ్యోతి, పేదలపాలిటి పెన్నిధి. రాష్ట్ర వ్యాప్తంగా అనేక వందలమంది వచ్చి ఆయనను నిత్యం కలుస్తుంటారు. వారందరి సమస్యలను న్యాయమూర్తివలె పరిష్కరిస్తుంటారు. అవినీతి అధికారులకు ఆయన పేరువింటే హడల్. వెనుకబడ్డ కులాలకు రాజకీయ ప్రాతినిధ్యం, మంత్రిమండలిలో తగు స్థానం ఇవ్వాలని ఆయన ప్రభుత్వాలను నిలదీసి అడుగుతుంటారు. ఈనాడు మంత్రివర్గంలో బి.సి.ల ప్రాతినిధ్యం పెరుగడానికి ఆయన పోరాటాలు అని మనం భావించాలి. అనేక మందికి ఆయన వెలుగై నిలుస్తారు. తను మాత్రం స్వార్థం కొరకు ఆలోచించరు. నిస్వార్థజీవి, త్యాగమూర్తి ఆర్. కృష్ణయ్యకు 'నోబుల్ శాంతి భహుమతి' వంటి ఉన్నత సత్కారం లభించాలని పీడిత బడుగువర్గాలు కోరుకుంటున్నారు. ఇంతటి మహానాయకుడిని నిస్వార్థ కర్మయోగిని కేంద్ర, రాష్ట్ర ప్రభుత్వాలు గుర్తించి ఆయనకు 'రాజ్యసభ'లో స్థానం కల్పించాలని ఇందుకు రాష్ట్రపతి ప్రత్యేక చొరవ చూపాలని వెనుకబడ్డ జాతులు ఆ శుభదినం కొరకు ఎదురు చూస్తున్నారు. దీనిని తక్షణం ప్రభుత్వం డిమాండ్‌గా స్వీకరించాలని వెనుకబడ్డజాతులు విజ్ఞప్తిని అందజేస్తున్నారు.

లక్షలాది మంది నిరుద్యోగులు, ఉపాధ్యాయులు, అన్ని ప్రభుత్వ శాఖలలోని ఉద్యోగస్తులు, కాంట్రాక్టు ఉద్యోగస్తులు, కాంట్రాక్టు కార్మికులు, దినసరి ఉద్యోగస్తులు అకాడమిక్ రంగంలోని వెనుకబడిన వర్గాలెకాకుండా అన్యాయానికి గురయ్యే ప్రతివారు ఆయనను ఆశ్రయించి న్యాయం పొందుతుంటారు. ఆయన ఇల్లు ఒక న్యాయదర్బార్. ఆయన త్యాగానికి కొలతలేదు. ఆయన ఋణం వెనుకబడిన జాతులు తీర్చుకోలేనివి.

వెనుకబడ్డ కులాలలో ఈనాడు చైతన్యం వస్తుంది. రాజ్యాధికారం కోసం నిలదీసి ప్రశ్నిస్తున్నారు. ఓటు బ్యాంకు కాదు మేము, మీకు సేవలు చేయడానికి శాశ్వత పాలేర్లం కాదు. మా వాటా మాకివ్వండి. రాజ్యాధికారంలో భాగం ఇవ్వండి. మమ్ములను తలెత్తుక బ్రతుకనివ్వండి. మా పిల్లలను కూలీలుగా, పాలెర్లుగానే కాదు. పాలకులుగా, అధికారులుగా చూస్తామని మేం ఈ విషయంలో తలవంచి బిచ్చమడగటం లేదని నిలదీస్తున్న వెనుకబడిన వర్గాలలోని స్ఫూర్తి ప్రదాత ఆర్. కృష్ణయ్య అని మనం భావించాలి. మహామేధావి, పీడితవర్గాల ఆశాజ్యోతి, ఆర్. కృష్ణయ్య ఉద్యమ నిర్వహణనే కాక, అనేక పత్రికలకు ఆయన వ్యాసాలు వ్రాస్తుంటారు. 'బి.సి. గర్జన' అనే మాస పత్రికను ప్రారంభించినారు. ఆయన చేసే పోరాటాలు రాజ్యంగపరమైన హక్కుల రక్షణ కొరకు పీడిత జాతుల సంక్షేమం కొరకు నిర్వహిస్తుంటారు. ఏ పోరాటమైన సద్దాంత పరంగా నిర్వహించడంతో ఆయన పోరాటాలకు విజయం

చేకూరుతుంది. ఆయనను వీరత్వానికి చిహ్నంగా ప్రజలు గుర్తిస్తుంటారు. ఆయన చూపిన ధైర్యసాహసాలు, వాగ్దాటికీ, ఆయన ప్రభుత్వం ముందుంచిన న్యాయమైన కోరికలకు విద్యార్థులు ఆయన పట్ల ఆకర్షితులయ్యారు. ఆ విశ్వాసం ఈనాటికీ పదిలంగా ఉన్నది. ఆయన వద్దకు వచ్చి విద్యార్థులు బాధలు చెప్పుకుంటారు. “అన్నా నాకు స్కాలర్‌షిప్ రాలేదు, ఇప్పించవా? అన్నప్పుడు నీది ఏ కాలేజ్ అంటూ అడిగి సంబంధిత అధికారులకు ఫోన్ చేసి విషయాన్ని పరిష్కరిస్తుంటారు. మరో విద్యార్థి “అన్నా నాకు స్కాలర్‌షిప్ రాలేదు”, రెండవ లిస్ట్ పెట్టరా? అన్నప్పుడు అధికారులతో మాట్లాడి రెండవ లిస్ట్ పెడతారట అన్నప్పుడు ఆ విద్యార్థి కన్నులలో వెలుగు. అందుకే కృష్ణయ్య అందరికీ వెలుగు. ఆయనకు ఏ పదవీ లేదు. ఏ అధికారం లేదు. ఆయన రాజకీయ నాయకుడు కాదు. ప్రజల సేవలో జీవితాన్ని అంకితం చేస్తున్న మహావ్యక్తి, అతడు మహాశక్తి.

ఎవరిని ఎవరు పట్టించుకోని స్వార్థపూరిత లోకం ఇది. రక్షణసంఘాలు కలుషితమై ఆస్తిసంపకాలతో అనుబంధాలు బీటలువారుతున్నవి. తన స్వార్థం కొరకు ఇతరులను కష్టాలకు గురిచేసే దౌర్భాగ్య వ్యవస్థ ఇది. ఇలాంటి లోకంలో ఆర్. కృష్ణయ్య సేవలు ఆయన నిస్వార్థ జీవితం ప్రపంచానికి జ్ఞాన వెలుగుగా నిలిచిపోగలదు.

రాజకీయ పదవులు పొందడం ఆయనకు పెద్ద సమస్య కాదు. కాని ఆయన ఏ పార్టీలో చేరలేదు, పదవులు ఆశించలేదు. ఆయన ఉద్యమ నిర్మాత, అవిశ్రాంత పోరాట వీరుడు, త్యాగధనుడు, ఇంతటి ప్రతిభాశాలిని ప్రభుత్వం గుర్తించి తక్షణం అన్ని రాజకీయ పార్టీలు సమైక్యంగా ‘రాజ్యసభ’కు నామినేట్ చేయాలని వెనుకబడ్డ జాతుల ప్రజలు కోరుకుంటున్నారు.

ప్రధానిని నిలదీస్తున్న బి.సి. ల జాతిరత్నం ఆర్. కృష్ణయ్య

ఆధునిక కథాసరిత్సాగరం - కరీంనగర్ జిల్లా కథలు

బి.యస్. రాములు, వనమాల చంద్రశేఖర్

చారిత్రకంగా భౌగోళికంగా కరీంనగర్ జిల్లాకు భారతదేశంలోనే ప్రత్యేకస్థానం ఉన్నది. అదిమానవులు సంచరించిన జాడలు ఇక్కడ ఆధారాలతో లభించినవి. ఇక్కడి గోదావరి, మానేరు నదులు యిప్పటికన్నా ఎంతో విస్తీర్ణంతో జీవనదులుగా ప్రవహించేవి. ఇక్కడి గోదావరి సముద్రం అంచుదాకా ఒక ప్రధాననీటి మార్గంగా ఉపయోగపడింది. యిక్కడి పీఠభూమి మానవులు కర్ర దుంగల బల్లకట్టు ద్వారా పల్లపు ప్రాంతాలను అన్వేషిస్తూ వలసలు సాగించారు. అనేక సౌకర్యాలకు నిలయమైన మానవులకు జీవనాధారమైన ప్రదేశంగా దీనిని గుర్తించిన శాతవాహనులు తమ తొలి రాజధానుల్లో ఒకటైన 'కోటిలింగాల' ను గోదావరి ఒడ్డున నిర్మించుకున్నారు. 450 సంవత్సరాలు వీరు పరిపాలించారు.

శాతవాహనులకు కథాసరిత్సాగానికి సంబంధం ఉంది. నాటి ప్రాంతీయ వ్యవహార భాష అయిన 'పైశాచీ' భాషలో గుణాద్యుడు 'బృహత్సభ' ను సంకల్పించేశాడు. అతడు 'సిముకుని' ఆస్థానకవి. పైశాచీ భాష నుండి సోమదేవుడు సంస్కృతంలోకి అనువదించిన "కథాసరిత్సాగరం" ప్రపంచ వ్యాప్తంగా ప్రాచుర్యం పొందింది. కరీంనగర్ జిల్లా తెలంగాణా ప్రాంత కథలు సంస్కృతి, జీవితం ప్రపంచ వ్యాప్తంగా ప్రాచుర్యం కావడానికి కారకులైన సిముక, గుణాడ్య, హాలుడు, సోమదేవ ప్రభువులు అభినందనీయులు.

తెలంగాణా ప్రాంతం అనాధిగా పరపీడనకు గురౌతున్నది. దోపిడీ దౌర్జన్యాలకు నిలయమై దగాపడుతున్నది. ఇలాంటి తరుణంలో కరీంనగర్ జిల్లా కథకులు తమ ప్రాంతంలో సామాన్య ప్రజలు ఎదుర్కొంటున్న సామాజిక, ఆర్థిక, దోపిడీలకు వ్యతిరేకంగా కథాసరిత్సాగరం నేపథ్యంగా రచనలు చేస్తున్నారు. 'ఆధునిక కథాసరిత్సాగరం' కరీంనగర్ జిల్లా కథల సంపుటిని బి.యస్. రాములు, వనమాల చంద్రశేఖర్ గారల సంపాదకత్వంలో వెలువడింది. పుట్టిపెరిగిన వాతావరణం, పేద ప్రజలు పడుతున్న కష్టాలను ప్రత్యక్షంగా అనుభవించి కథాసరిత్సాగరాన్ని ఆయుధంగా ఎంచుకున్నవారు బి.యస్. రాములు. వీరి సాహితీ కృషి కొనియాడదగింది.

తెలంగాణా యుద్ధభూమి ఇక్కడి ప్రజలు నిజాంలు వారి మతసేనలు రజాకార్లతో సంకులసమరం చేశారు. మానవతా విలువలకై మట్టి మనిషి తెలంగాణా గ్రామీణ జీవితాలు తల్లిదల్లినవి భూస్వామ్య, జాగిర్దారి వ్యవస్థలో సామాన్యులు అణచివేతకు గురైనారు. కన్నీటి పర్యంతమౌతున్న జీవితాలలో వెలుగు పొందడానికి ఉద్యమించినారు. ఈ నేపథ్యంలో జాతీయోద్యమం, ఆంధ్రమహాసభ, కులసంఘాలు, కమ్యూనిస్టు పోరాటం, బొంబాయి వలసలు, బీడీల పరిశ్రమ, ఆర్యసమాజ ఉద్యమం, సోషలిస్టు ఉద్యమం, రజాకార్లు, ముల్కీ ఉద్యమం, జై తెలంగాణా ఉద్యమం, నక్సలైటు ఉద్యమం, హిందూవాద ఆర్.ఎస్.ఎస్. ఉద్యమం ఎమర్జెన్సీ చీకటి విద్యార్థుల ఉద్యమం, హాస్టల్ విద్యార్థుల పోరాటాలు, విప్లవ విద్యార్థి యువజన సంఘాలు, అంబేద్కర్ సంఘాలు, రోడ్డు, కరెంటు, ఫోన్లు, రిజర్వేషన్లు

చదువుకున్న కొత్తతరాలు, స్త్రీ విద్య, శ్రీరాంసాగర్ ప్రాజెక్టు, ప్రభుత్వ ఉద్యోగ వ్యవస్థ, సింగరేణి బొగ్గు పరిశ్రమ ఆర్.టి.సి. కాంట్రాక్టర్ల వ్యవస్థ, జాతర్లు, మూఢవిశ్వాసాలు, ఇంగ్లీషు మీడియం ప్రైవేటు స్కూల్లు నిరక్షరాస్యత, ప్రజల అమాయకత్వం వంటి సమస్యలను ఎదుర్కొన్న తిరుగుబాటు తత్వాన్ని రచయితలు చిత్రించారు. తెలంగాణా ప్రాంత కథకులలోని తొలితరం, మలితరం రచయితలలోని కథలు పరిశీలించినపుడు భాష, సంస్కృతి సాంప్రదాయాలలోని మార్పును గమనించవచ్చు. కథాసాహిత్యం ద్వారా ఇక్కడి జీవితాలలోని మార్పును చారిత్రకంగా పరిణామాన్ని మనం గమనించవచ్చు. రాబోయే తరాలకు ఈ కథలు చారిత్రకాధారాలుగా మిగిలిపోగలవని మనం గమనించాలి.

కరీంనగర్ జిల్లా కన్నా జనాభాలో వైశాల్యంలో చిన్నవైన దేశాలెన్నో ఉన్నాయి. ఈ జిల్లా ఒక దేశమైతే అన్ని రంగాల్లో సాధించాల్సిన స్వయం సమృద్ధికి నిర్దిష్ట ప్రణాళికలు అవసరమైనట్టే సాహిత్య, కళా సాంస్కృతిక రంగాల్లో అవసరం. ఆ దృష్ట్యా చూసినప్పుడు ఈ జిల్లా రచయితలు నిర్వహించాల్సిన కర్తవ్యాలు యింకా ఎన్నో మిగిలి ఉన్నాయి. కరీంనగర్ జిల్లా ప్రజల జీవితాన్ని చిత్రించే సినిమా యిప్పటి వరకు రాలేదు. సినిమాలో, టి.విలో, రేడియోలో ఈ జిల్లా కథకులు సాధించిన స్థానం అత్యల్పం అంటున్నారు డా॥ జె.వి. రమణయ్య గారు. ఈనాడు కరీంనగర్ జిల్లా కథకులు బి.యస్. రాములు, డా॥ కాలువ మల్లయ్య, అల్లంరాజయ్య, తుమ్మేటి రఘుతంజెడ్డి తదితరులు కృషి చేస్తున్నారు. ఒక పల్లెటూరి బక్కరైతుకు ప్రభుత్వ నిర్మాణాలద్వారా సామాజిక న్యాయాన్ని, అభివృద్ధిని అందుకోవడం అసాధ్యమైన తీరును అల్లంరాజయ్య రాసిన 'అడవి మనిషి' కథ తెలుపుతుంది. ఎమర్జన్సీ అనంతరం నక్సలైట్ భావజాల చైతన్యంతో ప్రజలు ముందుకు కదలడం ప్రారంభించినారు. ఆ ప్రజాపోరాటాలను చిత్రించిన అల్లం రాజయ్య కథ చైతన్యవంతముగా ఉన్నది.

ఈనాడు సమాజంలో ఎన్నో మార్పులు చోటుచేసుకున్నాయి. గంజి, అంబలి, గడక స్థానంలో చాయ్, అన్నం ప్రవేశించాయి. అటుకుల స్థానే ఇడ్లీలు వచ్చాయి. కల్లుకు తోడుగా సారా బీరు పావులు వచ్చాయి. గుడిసెవాసాలు, మట్టిపెంకుల ఇళ్ళకు తోడుగా సిమెంటు బంగ్లాలు పెరిగాయి. ఆముదపు దీపాలస్థానే గ్యాస్ నూనె, కరెంటు వచ్చాయి. నువ్వుల నూనె స్థానే పల్లినూనె వాడుకంలోకి వచ్చింది. మంగలి మంత్రసాని స్థానే ఆయాలు, దవాఖానాలు వచ్చాయి. ఆయుర్వేదం స్థానే అల్లోపతి వైద్యవిధానం వచ్చింది. థోతి పంచెస్థానే నిక్కర్లు, ప్యాంటు డ్రెస్సులు వచ్చాయి. పాయి్యల కట్టెలు పిడుకల వంట నుండి బొగ్గుల పాయి్య గ్యాసు పాయి్యలు కూడా వచ్చాయి. గ్రామీణ జానపద కళారూపాలు అంతరించి రేడియో, టి.వి. సినిమాల, పెత్తనం స్థిరపడింది. ఎడ్లబండి స్థానే ట్రాక్టర్లు, జీపులు, కార్లు, రైళ్లు, బస్సులు సైకిళ్ళు, సైకిల్ మోటార్లు వచ్చాయి. పోడు వ్యవసాయం నుండి ఆధునిక వ్యవసాయ పద్ధతులు అభివృద్ధి చెందాయి. సాంప్రదాయక విత్తనాల నుండి హైబ్రిడ్ విత్తనాలు వచ్చాయి. మట్టి కుండల వంట నుండి అల్మ్యామెనియం, యిత్రడి స్టీలు గిన్నెలకు విస్తరించడం జరిగింది. ఈనాడు మనం పాశ్చాత్య నాగరికతలో మనం కాకుండా పోతున్నాం. మనిషి - మనిషిని నమ్మేకాలం కాదని మమతలు నశిస్తున్నవని ఇక్కడి రచయితలు చిత్రిస్తున్నారు.

$\frac{1}{\sqrt{\pi}} \int_{-\infty}^{\infty} f(x) e^{-x^2} dx = \frac{1}{\sqrt{\pi}} \int_{-\infty}^{\infty} f(x) e^{-x^2} dx$

[illegible]

1950年10月，毛泽东主席在中央人民政府委员会第八次会议上，正式宣布中华人民共和国政府将实行“一边倒”的外交政策，即倒向社会主义阵营。这一政策的提出，是基于当时国际形势的深刻变化和新中国的国家利益。

首先，从国际格局来看，第二次世界大战结束后，世界进入了美苏两极格局。美国作为资本主义阵营的领袖，推行全球霸权政策，对新中国的成立和发展构成了严重威胁。而苏联作为社会主义阵营的领袖，在战后初期表现出对新中国的友好态度，并在经济、军事等方面给予了大力支持。

其次，从国内情况来看，新中国刚刚成立，百废待兴，面临着严重的经济困难和外部压力。为了巩固新生的政权，必须寻求一个强大的国际盟友。苏联的援助不仅有助于解决国内的经济问题，还能增强新中国的国防力量，抵御外部势力的干涉。

最后，从意识形态来看，中国共产党自成立以来，就确立了社会主义道路。在外交政策上，自然倾向于与社会主义国家建立友好关系。这种“一边倒”的政策，不仅符合党的意识形态，也符合广大人民群众的愿望。

综上所述，新中国实行“一边倒”外交政策，是当时国际国内形势的必然选择。这一政策不仅为新中国赢得了宝贵的国际支持，也为后来的社会主义建设奠定了坚实的基础。

[illegible][illegible]

తెలంగాణాలో దోపిడీ దౌర్జన్యం అధికంగా ఉండేదని 'ఎట్టి' కథలో దా॥ బి. దామోదర్ రావు తెలియజేసినారు. దొరలు, పబేండ్లు, పట్వారీలు, భూస్వాములు తదితరులదే రాజ్యం. దొరలకు 'ఎట్టికి' పనిచేయాలి. గొల్లలు గొర్రెలను 'ఎట్టికి' ఇవ్వాలి. అన్ని కులాలు ప్రతిఫలం లేకుండానే పనిచేయాలి. దొరబిడ్డ పెండ్లికి బిచ్చగాళ్ళ పోచయ్య వద్దకు పాలేరు రాజయ్యను తోలిస్తాడు. ఇమ ఉత చాపలను దొర ఇవ్వమాన్నాడని అంటాడు. ఈ మాటలు విని పోచయ్య తీరని విచారానికి గురౌతాడు. ఈ చాపలు అమ్మి కొడుకుకు జ్వరానికి మందు ఇప్పిస్తామని పోచయ్య తలుస్తాడు. కాని, దొర ఇవ్వమన్నాడు ఎలా అని ఆలోచించి తర్వాత ఇస్తానని చెప్తాడు. అడిగినప్పుడు చాపలు ఇవ్వలేదని దొర కోపగించుకుంటాడు.

ఏం రా! మస్కెక్కినదిరా! గాడిద కొడుకా అని తిట్టిండు. కచ్చీరుకాడిగి పిలిపిచ్చి పోచయ్యను కొట్టిండు. వాని గుడిసె పీకిచ్చిండు. ఊళ్ల నుండి ఎల్లగొట్టాల్నని హుకుం జారిజేసిండు. పోచయ్య గుడిసె కూలిపోయింది. కొడుకు ఇస్తారీ మరణించిండు.

ఏడికి పోదామె ఎట్టిలేని ఏట్లాకి! ధూ గీ లోకం పాడుగాను అనుకుంటూ లేచిండు పోచయ్య.

దొరల అరాచక నిజస్వరూపం ఓర్వలేని తనం ఈ కథలో కనిపిస్తుంది.

సింగరేణి కార్మికుల జీవితాలను చిత్రించిన కథ 'ఇల్లు'. ఈ కథను తుమ్మేటి రఘోత్తం రెడ్డి వ్రాశారు. ప్రతి మనిషికి కూడు, గూడు అవసరం. భూమి పొరల్లోకి వెళ్ళి శక్తివనరు బొగ్గును వెలికితీస్తున్న కార్మికుల జీవితాలు దుర్భరమైన పరిస్థితులలో ఉన్నవని రచయిత తెలియజేస్తున్నారు.

అధికారులు క్వార్టర్లు నిర్మించుకొని హాయిగా ఉంటున్నారు. కార్మికుల గూరించి పట్టించుకున్న దాఖలాలు కనిపించవు. బొగ్గుబావిలలో సరియైన రక్షణలేక అనేక ప్రమాదాలతో కార్మికులు మరణిస్తున్నారు. కార్మికులకు సరియైన ఇల్లు వసతి లేదు. ఏదో కష్టపడి ఖాళీ ప్రదేశంలో గుడిసెలు వేసుకున్నారు. కంపెనీ అధికారులు పోలీసులతో గుడిసెలు పీకేయించినారు. ఈ దారుణమును రచయిత చిత్రించి సింగరేణి కార్మికుల జీవితాలు కష్టమయమౌతున్నావని వాపోతున్నారు.

కరీంనగర్ జిల్లా కథలకు సాహిత్యానికి పుట్టినిల్లుగా రచయిత ఈ కథా సంకలనం ద్వారా చిత్రించినారు. పోరాటాలకు నిలయమై సాహితీ వారసత్వంను సంతరించుకున్న ఈ జిల్లాలో మహాకవి పోతన భాగవతంలో పాలుపంచుకున్న నారయకు జన్మస్థానం అయినది. ఉద్యమాలకు పురిటి గడ్డగా వీరచిత్ర విప్లవాలకు పుట్టినిల్లుగా చైతన్యానికి ప్రతీకగా కరీంనగర్ ప్రపంచ చరిత్రలో చిరస్థాయిగా నిలుస్తుంది.

కరీంనగర్ జిల్లా కవులకు పట్టిల్లు అనేది రుజువైన నిజం. ఆదే జిల్లా కథా నిలయమని ఈ సంపుటి అందిస్తున్న యదార్థం.

1945 నుంచి 1999 వరకు వెలువడిన కరీంనగర్ జిల్లా కథకుల కథాసంపుటి ఇది. తెలంగాణా ప్రాంత సమస్యలను ఈ కథలు చిత్రిస్తున్నవి. “పీటో కొన్ని కొండ అందు నుంచి నేలపైకి జారే సెలయేటి పాయల్లాంటివి. సరళత, స్వచ్ఛత వాటి జీవనశాఖలు మరికొన్ని మైదానాల్లో సాగిపోయే కుండలాంటివి. సాంద్రత శుబలత వాటి వైవిధ్యక లక్షణాలు. యాన మాటల కూర్పు, గ్రామీణ నేపథ్య చిత్రణ, సగటు జీవితాల్లోని వైరుధ్యాల అభివ్యక్తి ఈ కథల్లో ప్రధానంగా కనిపిస్తుంది. కథంటే వినడానికి చెప్పింది. చదువడానికి రాసింది మాత్రమే కాదని కథంటే అచ్చమైన బతుకుని నిరూపిస్తున్న జీవన మూలాలివి అంటున్నారు ప్రఖ్యాతి కవి డా॥ సి. నారాయణ రెడ్డి గారు.

తెలంగాణా ప్రాంత సామాన్యుల బతుకులను ‘బతుకు పుస్తకం’ నడవతో అంతర్జాతీయంగా గుర్తింపును తీసుకవచ్చి అమెరికా ‘ఆటా సాహిత్య పురస్కారాన్ని’ పొందిన డా॥ కాబున మల్లయ్య ప్రాసిన ‘ఎంగిలిచేత్తే’ కథలో ఈనాడు మానవుడిలో స్వార్థం పెరిగింది. దాపిడీ ఇంకొక్కొక్క రచయిత అదేదన వ్యక్తపర్చినారు. పల్లెటూళ్లలో కల్లం చెడుగురునే దుబ్బవ్వ ఈనాడు ఈ మారిన కాలాన్ని చూసి దొరల, పడేండ్ల లేకడి తనానికి చింతిస్తున్నది. దుబ్బవ్వకు ముఖం నిండా దుబ్బ, పెయ్యంతా దుబ్బ, కల్లం తెరుసుతే ఆమెకు చుట్టూ తిప్పి నిమి మిగలడం లేదు. ఒకనాడు కల్లం చెడుగురుంటే కొన్ని వడ్డీ దొరకేని ఇప్పుడు ఊడ్చినట్టుగా తీసుకపోతున్నారు. దుబ్బవ్వ క్రమ వృథా అవుతున్నది. ఆమె వేదన నర్తనా వీతం.

ఇంటికి పోయి పెయ్యి కడుక్కోవాలే అనుకుంటూ ఈరి దిక్కు నడుస్తూ నీనలో తాను అనుకుంటుంది దుబ్బవ్వ. బాగా అలోచిస్తూ నడుస్తున్న దుబ్బవ్వకు ఎక్కడి నుండో కాకిని కొట్టని తనం ఊల్లోకి ప్రవేశిస్తున్నట్లు తోస్తోంది అంటున్న రచయిత మాటల్లో తెలంగాణా వాస్తవిక జీవితాలు సేదరికం కనిపిస్తుంది ఆయన ఇందుకు బాధపడుతాడు.

‘స్మితీ’ కథలో బి.యస్. రామంలు ఈ :మాండ్రికమైన వ్యవస్థలో ప్రేమలు సాగుస్తున్నవని అంటున్నారు. కాలం మారుతుంది. మనిషి మారుతున్నాడు. సంకుచితత్వం పెరిగిపోయింది ఆయన బాధపడుతున్నాడు. వెనుకటి ప్రేమలు యిప్పుడు లేవు. వెనుకటి కాలం మళ్లీ రాదు. ఆ ప్రేమలే వేరు. ఇప్పుడు భయం లేదు, భక్తి లేదు అంతా ఆజాద్ అయిపోయింది. ఎక్కడ చూసినా అవినీతి పెరిగిపోయిందని రచయిత చింతిస్తున్నాడు.

ఈనాడు కుల మత భేదాలతో మానవులు మునుపకున్న పోతున్నారు అంటూ రచయిత జి. రామంలు వ్రాసిన ‘ఆత్మహోష’ కథలో చింతిస్తున్నారు. హిందూ సమాజంలో నిర్దోషి కుల వ్యవస్థలో అనేక కులాలు వెలసినవి. పద్మశాలి కుల సంఘం కుల బహిష్కరణ పేరిట చేసిన అనమానం నుండి రక్షణ కొరకు ఇస్లామతంను స్వీకరించడం వలన కుల సంఘాల పెత్తనాన్ని రచయిత ప్రశ్నిస్తున్నాడు. మూఢ విశ్వాసాలు, అనైక్యత వలన ఈనాడు హిందూ సమాజంలో ఐక్యతా భావం లోపిస్తుందని రచయిత అంటారు.

తెలంగాణాలో దోపిడీ దౌర్జన్యం అధికంగా ఉండేదని 'ఎట్టి' కథలో దా॥ బి. దామోదర్ రావు తెలియజేసినారు. దొరలు, పటేండ్లు, పట్వారీలు, భూస్వాములు తదితరులదే రాజ్యం. దొరలకు 'ఎట్టికి' పనిచేయాలి. గొల్లలు గొర్రెలను 'ఎట్టికి' ఇవ్వాలి. అన్ని కులాలు ప్రతిఫలం లేకుండానే పనిచేయాలి. దొరబిడ్డ పెండ్లికి బిచ్చగాళ్ల పోచయ్య వద్దకు పాలేరు రాజయ్యను తోలిస్తాడు. ఐదు ఈత చాపలను దొర ఇవ్వమన్నాడని అంటాడు. ఈ మాటలు విని పోచయ్య తీరని విచారానికి గురౌతాడు. ఈ చాపలు అమ్మి కొడుకుకు జ్వరరానికి మందు ఇప్పిస్తామని పోచయ్య తలుస్తాడు. కాని, దొర ఇవ్వమన్నాడు ఎలా అని ఆలోచించి తర్వాత ఇస్తానని చెప్తాడు. అడిగినప్పుడు చాపలు ఇవ్వలేదని దొర కోపగించుకుంటాడు.

ఏం రా! మస్కెక్కినదిరా! గాడిద కొడుకా అని తిట్టిండు. కచ్చీరుకాడిగి పిలిపిచ్చి పోచయ్యను కొట్టిండు. వాని గుడిసె పీకిచ్చిండు. ఊళ్ల నుండి ఎల్లగొట్టాల్సిన హుకుం జారిజేసిండు. పోచయ్య గుడిసె కూలిపోయింది. కొడుకు ఇస్తారీ మరణించిండు.

ఏడికి పోదామె ఎట్టిలేని ఏట్లకి! భూ గీ లోకం పాడుగాను అనుకుంటూ లేచిండు పోచయ్య.

దొరల అరాచక నిజస్వరూపం ఓర్వలేని తనం ఈ కథలో కనిపిస్తుంది.

సింగరేణి కార్మికుల జీవితాలను చిత్రించిన కథ 'ఇల్లు'. ఈ కథను తుమ్మేటి రఘోత్తం రెడ్డి వ్రాశారు. ప్రతి మనిషికి కూడు, గూడు అవసరం. భూమి పొరల్లోకి వెళ్ళి శక్తివనరు బొగ్గును వెలికితీస్తున్న కార్మికుల జీవితాలు దుర్భరమైన పరిస్థితులలో ఉన్నవని రచయిత తెలియజేస్తున్నారు.

అధికారులు క్వార్టర్లు నిర్మించుకొని హాయిగా ఉంటున్నారు. కార్మికుల గూరించి పట్టించుకున్న దాఖలాలు కనిపించవు. బొగ్గుబావిలలో సరియైన రక్షణలేక అనేక ప్రమాదాలతో కార్మికులు మరణిస్తున్నారు. కార్మికులకు సరియైన ఇల్లు వసతి లేదు. ఏదో కష్టపడి భాళి ప్రదేశంలో గుడిసెలు వేసుకున్నారు. కంపెనీ అధికారులు పోలీసులతో గుడిసెలు పీకేయించినారు. ఈ దారుణమును రచయిత చిత్రించి సింగరేణి కార్మికుల జీవితాలు కష్టమయమౌతున్నవని వాపోతున్నారు.

కరీంనగర్ జిల్లా కథలకు సాహిత్యానికి పుట్టినిల్లుగా రచయిత ఈ కథా సంకలనం ద్వారా చిత్రించినారు. పోరాటాలకు నిలయమై సాహితీ వారసత్వంను సంతరించుకున్న ఈ జిల్లాలో మహాకవి పోతన భాగవతంలో పాలుపంచుకున్న నారయకు జన్మస్థానం అయినది. ఉద్యమాలకు పురిటి గడ్డగా వీరోచిత విప్లవాలకు పుట్టినిల్లుగా చైతన్యానికి ప్రతీకగా కరీంనగర్ ప్రపంచ చరిత్రలో చిరస్థాయిగా నిలుస్తుంది.

గిడుగు రామమూర్తి పంతులు త్యాగనిరతి

తెలుగుభాషను 'గ్రాంథిక'వాదులు అసలైన భాష తమదేనని వాదిస్తున్న తరుణంలో “పండితభాష”కాదు ప్రజాభాష ముఖ్యమని వ్యావహారిక భాషను కావ్యభాషగా తీర్చిదిద్దడానికి కృషిచేసిన వారిలో గిడుగురామమూర్తి పురిపండా అప్పారావులు ముఖ్యులు “ప్రజాభాష” రక్షణకై అవిశ్రాంతంగా పోరాడిన పేరుడు గిడుగురామమూర్తి. సాహిత్యభాషగా గ్రాంథికం కేవలం పండితులకే పరిమితమౌతుందని. జనవ్యవహారంలోని భాష నిరాదరణకు గురౌతున్నదని ఆయన చింతించినారు. ప్రభుత్వంతో, గ్రాంథికవాదులతో అవిశ్రాంతపోరాటం చేశారు. ఎవరైనా తన మాతృభాష ద్వారానే ఇతర శాస్త్రాలు అధ్యయనం చేయడం వలన సులభంగా అర్థమౌతుందని ఆయన వాదించారు. అందుకు ప్రజలభాష ముఖ్యమని తలచారు. మాతృభాషలో జన వ్యవహారంలోని భాషను నిరాదరణకు గురిచేసి గ్రాంథిక భాష ద్వారా పాఠ్యగ్రంథాలు రూపొందించడం వలన ప్రయోజనం లేదన్నారు. భాష సులభతరం కావాలని గిడుగురామమూర్తి ప్రజాఉద్యమాన్ని నిర్వహించినారు. ఈ పోరాటంలో ఆయన ఈసడింపులకు గురయ్యారు. మరోప్రక్క ఆయనకు ప్రజల నుండి మద్దతు లభించింది గిడుగు రామమూర్తి మహాపండితుడు, భాషా శాస్త్రంలోని మేలుకువలు తెలిసినవాడు ఆయన (1863-1940) తన కాలంలో పెరుగుతున్న కొత్త శాస్త్రాలు నేర్చుకున్నారు ముఖ్యంగా సవర శాస్త్రం, భాషాశాస్త్రం, మొదట సవరభాషను అధ్యయనం చేసి వాచకాలు ప్రకటించారు (1911-1913) ఇంకో ఇరవైయ్యేళ్ళ తరువాత A. Manual of Savara language (1931) అనే వర్ణనాత్మక వ్యాకరణం ప్రకటించారు. భాషాశాస్త్రం మీద విశాఖలో (1910-1912) ఉపన్యాసాలిచ్చారు. తన నాటి మేటి (విదేశ) భాషావేత్తలతో ఉత్తర ప్రత్యుత్తరాలు జరిపారు. వాళ్ళలో ఒకడుగా పేరు తెచ్చుకున్నారు. భాషావిజ్ఞాని రామమూర్తిగారు సహజంగానే సులభగ్రాంథికవాదాన్ని తిరస్కరించారు. ఈనాటి రచనాభాష ఈనాటి వ్యావహారికభాషనుంచి ఏర్పడాలని ప్రతిపాదించారు. ఎక్కువ మందికి ఉద్దేశించిన ప్రాచీన వచన రచనలో ఉన్న నిజమైన సంప్రదాయం ఇదేనని వాదించారు. వ్యవహారిక భాషావాదాన్ని స్థాపించారు. తన జీవితమంతా వ్యావహారిక భాష కొరకు పోరాడి విజయం సాధించారు. ఆయన అకుంతదీక్ష సామాన్య ప్రజాభాషారక్షణ ఆయన ధైర్య సాహసాలకు త్యాగనిరతికి జాతీయతకు నిదర్శనం.

జన వ్యవహారంలోని భాషను పాఠ్యగ్రంథాలలో చేర్చి తద్వారా మాతృభాషలో విద్యను అందించడం వలన సామాజిక రంగంలో అభివృద్ధి సులభసాధ్యం కాగలదు. కాని దీనిని విస్మరించి పరభాషలపై మోజుతో జాతీయభాషగా హిందీకి అంతర్జాతీయ భాషగా 'ఇంగ్లీషు' రాజభాష పేరుతో 'సంస్కృతం'కు ఇస్తున్న అధిక ప్రాధాన్యత వలన ప్రాంతీయభాషల మనుగడ కష్ట సాధ్యమౌతుంది. రాబోయే తరంలో మాతృభాష అంతరించిపోగలదని మాతృభాషాభిమానులు ఈనాడు ఉద్యమాలు నిర్వహిస్తున్నా ప్రభుత్వంలో చలనం లేక పోవడం

అత్యంత దురదృష్టంగా భావించాలి. ఈనాడు గిడుగురామమూర్తి లేడు. పురిపండా అప్పారావు లేడు. మన భాషా రక్షణ కొరకు పోరాటాలు నిర్వహించడానికి మనం ముందుకు రావాలి. వారి యొక్క కార్యదీక్షను, మాతృభాషా సేవను మనం జుష్టిలోకి తెచ్చుకొని సామాన్య ప్రజలే తెలుగుభాషా రక్షణకు పోరాటాలు నిర్వహించాల్సిన తరుణం ఆసన్నమైనది. ఇప్పుడు మనముందు 'తెలుగుభాషా రక్షణ' చేయవలసిన బాధ్యత ఉన్నది. అందుకే 'ఇంటర్', డిగ్రీ కళాశాల స్థాయిలలో తెలుగును నిర్బంధ భాషగా అమలుచేయాలని అందుకు ప్రభుత్వం జి.ఓ. విడుదల చేయాలని ఉద్దేశంతో 'మాతృభాషా పరిరక్షణ సమితి' ని డా॥ నందినేని రవీందర్ ప్రారంభించి పోరాటాలు నిర్వహిస్తున్నారు. ప్రజలు సాహితీవేత్తలు, ఈ ఉద్యమానికి అండగా నిల్చి పోరాటం ఉధృతం చేయవలసిన అవసరమున్నది.

“వ్యావహారికభాష తల్లివలె నాకు ప్రేమ పాత్రము, ప్రాచీనాంధ్ర భాష మూలపుటమ్మ వలె నాకు పూజ్యురాలు” అని స్వయంగా తానే పేర్కొన్నారు. వీరి కృషి ఫలించింది. ఆంధ్రప్రదేశ్ ప్రభుత్వం నియమించిన లక్ష్మీకాంతం కమిటీ, ఆంధ్ర విశ్వకళాపరిషత్తు నియమించిన అప్పారావు కమిటీ, శ్రీ వెంకటేశ్వర విశ్వవిద్యాలయం వారి విద్యావిషయక మండలి, ఉస్మానియ వారి ప్రాచీన భాషాపండిత్ పరిషత్తు చొరవ, సిఫారసులు వ్యావహారిక భాషకు కొత్త రూపాన్నిచ్చాయి.

వ్యావహారిక భాష గ్రామ్యమనే అపోహ పోగొట్టడం కోసం, శాసనాల్ని కావ్యాల్ని ఆధారంగా చూపి, వాటిల్లో కూడా వ్యవహారికభాష ఉందని నిరూపించారు. అలా అని వీరికి గ్రాంథిక మంటే రుచించదనికాదు.

‘వనిమయ సాధనమైన భాష భావ వ్యక్తీకరణకు తోడ్పడుతుందని సామాన్య వ్యవహారంలోని భాషనే పండితభాషకు మూలమనే వాదాన్ని గిడుగు రామమూర్తి నిరూపించారు.

గిడుగు రామమూర్తి పంతులు 1863 ఆగస్టు 29న గంజాం జిల్లాలో పర్వతాల పేటలో ఏర్రాజు పంతులు - వెంకటమ్మ దంపతులకు జన్మించినారు. 1863 నుండి 1875 వరకు వీరి బాల్యం స్వగ్రామమైన పర్వతాలపేటలోనే గడిచింది. 1875లో వీరి తండ్రి మరణించాడు 1879లోనే పర్లాకిమిడి మిడిల్ స్కూల్లో ఉపాధ్యాయుడుగా పనిచేశారు. 1886 లో ఎఫ్.ఎ. ప్రైవేటుగా చదివి ఉత్తీర్ణులయ్యారు. 1895లో చరిత్ర భాగాన్ని పూర్తిచేసి బి.ఎ. పట్టాపొందారు. ఆ తరువాత 1896-1911 కాలంలో పర్లాకిమిడి ఫస్ట్ గ్రేడ్ కళాశాలలో చరిత్ర విభాగంలో అధ్యాపకులుగా పనిచేశారు. వ్యావహారిక భాషకొరకు పోరాడిన రామమూర్తి పంతులు 1913లో మద్రాస్ ప్రభుత్వం ‘రావు బహద్దూర్’ బిరుదు నిచ్చి సత్కరించింది.

ఆంధ్రపండిత భిషక్కుల భాషా భేషజము, బాలకవి శరణ్యము, మొదలగు గ్రంథాల్ని రచించి గ్రాంథిక భాషా వాదాలతో ప్రతివాదనలు చేశారు. నిజమైన సంప్రదాయము, గద్య చింతామణి, వ్యాసావళి, సూర్యరాయాంధ్రనిఘంటువు విమర్శనము మొదలగు గ్రంథాల్ని రచించారు. వ్యావహారిక భాష కొరకు తెలుగు పత్రికను ప్రారంభించినారు.

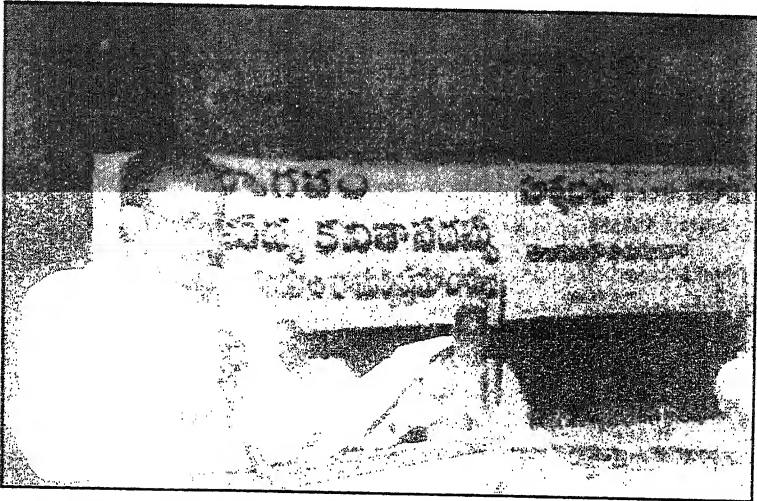
గిడుగు రామమూర్తి పంతులు తన జీవితాన్ని వ్యవహారికోద్యమానికే అంకితంచేసి, ఊరూరు తిరిగినారు. సభలు నిర్వహించి ప్రజలలో చైతన్యం కలిగించినారు. ప్రస్తుత

దేశకాల పరిస్థితులకు గ్రాంథికభాషకన్నా వ్యావహారిక భాష ఎంతగానో మేలు చేస్తుందని పాఠశాలల్లోనూ, కళాశాలల్లోనూ దీని వ్యాప్తి తక్షణ కర్తవ్యమని ప్రబోధించినారు.

గిడుగురామమూర్తి పంతులుగారు సామాన్య ఎత్తు అది గిడుగు కాదు పిడుగన్నట్టు ఉంటారు. ఆయనకుండే పట్టుదల అంతా మొహం మీదే కనిపిస్తుంది. ఎరుపుభాయ, తలపాగాకోటు వంటివి, అన్నీ తెల్లటివే ధరించే వారు. అని బేకుమళ్ళ వారు గిడుగురామమూర్తి పంతులు మానవతా మూర్తిమత్వాన్ని వివరించినారు.

గిడుగు రామమూర్తి పంతులు వంటి స్థిత ప్రజ్ఞుడు గానీ, సేవాతత్పరుడుగానీ, నవీన సిద్ధాంత రూపకర్తగానీ, భాషా సాహిత్య సంఘ సేవకుడుగానీ లేడు. తన జీవితాన్ని పూర్తిగా ఆయన భాషోద్యమానికే అంకితం చేశారు. నిరంతర దీక్షాపరుడు ఆయన తెలుగు భాషకు చేసిన సేవ అనితరసాధ్యం. ఈనాడు తెలుగుభాష వ్యావహారిక స్వరూపానికి ఆయనే నిదర్శనం అది ఆయన శ్రమ ఫలితం.

తెలుగుభాషను 'వ్యవహారిక భాష'గా 'ప్రజాభాష'గా తీర్చిదిద్దిన 'మహావ్యక్తి' 'మహాశక్తి' తెలుగు తేజం గిడుగు రామమూర్తి పంతులు 1940 జననం 22వ తేదీన మరణించారు. ఈనాడు వారు లేక పోయినా ఆయన త్యాగాలు మనం అనుభవిస్తున్నాం. నేడు తెలుగుభాష మనుగడ ప్రశ్నార్థకంగా మారే సమయం వస్తున్నది. అందువలన మనమంతా కలిసి 'గిడుగురామమూర్తి' నిస్వార్థ త్యాగనిరతని హృదయంలో నిల్చుకొని దీక్షాదక్షతతో 'తెలుగుభాష' రక్షణకు ఇంటర్, డిగ్రీలలో తెలుగుభాష నిర్బంధానికై మనం పోరాటాలు నిర్వహించాలని కోరుకుంటున్నాను.

ఇంటర్, డిగ్రీలలో తెలుగుభాషను నిర్బంధం చేయాలని ప్రసంగిస్తున్న మాతృభాషా పరిరక్షణ సమితి రాష్ట్ర అధ్యక్షులు డా॥ సందినేని రవీందర్, ప్రఖ్యాత కవి వండూరి రామకృష్ణమాచార్యులు

బతుకుపాడుగుతా మనిషి జీవితం “ఆట”

దర్భశయనం శ్రీనివాసాచార్య

మానవునికి ఆశలుంటవి. ఆశయాలుంటవి కాని? స్వార్థం పెరిగిపోయిన మానవుడు ఈనాడు ధనసంపాదనే ధ్యేయంగా బ్రతుకుతున్నాడు. మనిషిలో స్వార్థం నరనరాన నిండింది. నేను అన్నదే బలపడి మనం అనే మానవత అంతరించిపోయినది. పాశ్చాత్య చదువులు, వేషధారణ, ప్లాస్టిక్ వస్తువులు, విదేశీ వస్త్రాలు, అంతా మనం కాకుండా పోతున్నాం. మన సంస్కృతి సాంప్రదాయాలు వేషధారణ మన మమకారాలు అంతరించినవి. ఈ మానవతలేని లోకంలోని విషసంస్కృతిని, మన స్వార్థపూరిత ఆలోచనలకు కవితామయంగా “ఆట” దీర్ఘకవితలో చిత్రించినవారు దర్భశయనం శ్రీనివాసాచార్య వీరు ‘సి.నా.రె. సాహిత్య పురస్కారం’ పొందారు. సాహితీ లోకంలో కవిగా మంచిపేరును సంపాదించుకున్నారు.

పుట్టుక ఒక అద్భుతమే

వివక్ష మాత్రం తొలివాస్తవం అంటున్నారు కవి

దర్భశయనం ఈనాడు స్త్రీలు వివక్షతకు గురౌతున్నారు “కన్యాశుల్కం” నుండి నేడు “వరకట్నం” విరాజిల్లుతున్న లోకంలో ఎందరో నారీమణులు ప్రాణాలు విడుస్తున్నారని - తల్లి దండ్రులు ఆడకూతురు జన్మిస్తే ఎంతగానో చింతిస్తున్నారు.

ఆడామగా ప్లస్సా మైనసా

స్కానింగ్, స్కానింగ్

శిశువు భూమీద పడకముందే

ఊగినలాట - ఆటమొదలైంది

అంటూ ఈ లోకంలో ‘ఆడకూతురు’ అవస్థలను గర్భంలోనే చంపే దారుణాన్ని చిత్రించినారు.

ఈనాడు పిల్లల చదువులు వారి యొక్క అభిరుచిపై జరుగదు. తల్లిదండ్రుల బలవంతంతోనే జరగాలి. లెక్కలురానివాణ్ని ఇంజనీరింగ్ చదువమని వేధింపులు, డాక్టర్ కాలేనివాణ్ని బలవంతంగా చదువుమనే ఆదేశాలు వాటిని అందుకోలేక వాడి ఆత్మహత్యలు

పిల్లాడొకమర

నువ్వు తిప్పినట్టే తిరగాలి

ఏది చదువంటావు

ఏది ప్రతిభంటావు

ఐతే ఇంజనీరింగ్ లేదా వైద్యం

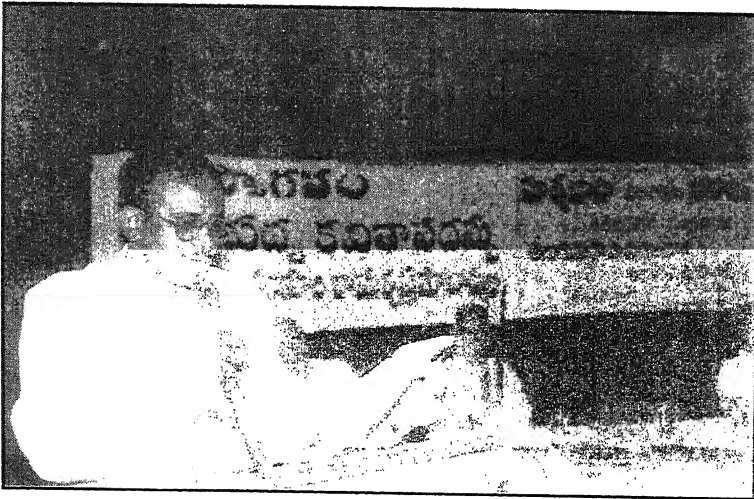
మోయలేని బరువు ఎత్తుకోలేని పుస్తకాలమోత, రెసిడెన్షియల్ పాఠశాలల్లో చిత్రవధ - అంతా అయోమయం బాల్యం బతుకీట్లయిపోయిందని, చదువులు సంపాదనకొరకే కాకుండా వరకట్నం కొరకు అనేది స్పష్టమౌతున్నదని కవి దర్భశయనం ఆవేదనతో అంటున్నారు.

దేశకాల పరిస్థితులకు గ్రాంథికభాషకన్నా వ్యావహారిక భాష ఎంతగానో మేలు చేస్తుందని పాఠశాలల్లోనూ, కళాశాలల్లోనూ దీని వ్యాప్తి తక్షణ కర్తవ్యమని ప్రబోధించినారు.

గిడుగురామమూర్తి పంతులుగారు సామాన్య ఎత్తు అది గిడుగు కాదు పిడుగన్నట్టు ఉంటారు. ఆయనకుండే పట్టుదల అంతా మొహం మీదే కన్పిస్తుంది. ఎరుపుచాయ, తలపాగాకోటు పంచె, అన్నీ తెల్లటివే ధరించే వారు. అని బేకుమళ్ళ వారు గిడుగురామమూర్తి పంతులు మానవతా మూర్తిమత్వాన్ని వివరించినారు.

గిడుగు రామమూర్తి పంతులు వంటి స్థిత ప్రజ్ఞుడు గానీ, సేవాతత్పరుడుగానీ, నవీన సిద్ధాంత రూపకర్తగానీ, భాషా సాహిత్య సంఘ సేవకుడుగానీ లేడు. తన జీవితాన్ని పూర్తిగా ఆయన భాషోద్యమానికే అంకితం చేశారు. నిరంతర దీక్షాపరుడు ఆయన తెలుగు భాషకు చేసిన సేవ అనితరసాధ్యం. ఈనాడు తెలుగుభాష వ్యావహారిక స్వరూపానికి ఆయనే నిదర్శనం అది ఆయన శ్రమ ఫలితం.

తెలుగుభాషను 'వ్యవహారిక భాష'గా 'ప్రజాభాషగా' తీర్చిదిద్దిన 'మహావ్యక్తి' 'మహాశక్తి' తెలుగు తేజం గిడుగు రామమూర్తి పంతులు 1940 జననం 22వ తేదీన మరణించారు. ఈనాడు వారు లేక పోయినా ఆయన త్యాగాలు మనం అనుభవిస్తున్నాం. నేడు తెలుగుభాష మనుగడ ప్రశ్నార్థకంగా మారే సమయం వస్తున్నది. అందువలన మనమంతా కలిసి 'గిడుగురామమూర్తి' నిస్వార్థ త్యాగనిరతిని హృదయంలో నిల్పుకొని దీక్షాదక్షతతో 'తెలుగుభాష' రక్షణకు ఇంటర్, డిగ్రీలలో తెలుగుభాష నిర్బంధానికై మనం పోరాటాలు నిర్వహించాలని కోరుకుంటున్నాను.

ఇంటర్, డిగ్రీలలో తెలుగుభాషను నిర్బంధం చేయాలని ప్రసంగిస్తున్న మాతృభాషా పరిరక్షణ సమితి రాష్ట్ర అధ్యక్షులు డా॥ సంబినేని రవీందర్, ప్రఖ్యాత కవి నందూరి రామకృష్ణమాచార్యులు

బతుకుపాడుగుతా మనిషి జీవితం “ఆట”

దర్భశయనం శ్రీనివాసాచార్య

మానవునికి ఆశలుంటవి. ఆశయాలుంటవి కాని? స్వార్థం పెరిగిపోయిన మానవుడు ఈనాడు ధనసంపాదనే ధ్యేయంగా బ్రతుకుతున్నాడు. మనిషిలో స్వార్థం నరనరాన నిండింది. నేను అన్నదే బలపడి మనం అనే మానవత అంతరించిపోయినది. పాశ్చాత్య చదువులు, వేషధారణ, ప్లాస్టిక్ వస్తువులు, విదేశీ వస్త్రాలు, అంతా మనం కాకుండా పోతున్నాం. మన సంస్కృతి సాంప్రదాయాలు వేషధారణ మన మమకారాలు అంతరించినవి. ఈ మానవతలేని లోకంలోని విషసంస్కృతిని, మన స్వార్థపురిత ఆలోచనలకు కవితామయంగా “ఆట” దీర్ఘకవితలో చిత్రించినవారు దర్భశయనం శ్రీనివాసాచార్య వీరు ‘సి.నా.రె. సాహిత్య పురస్కారం’ పొందారు. సాహితీ లోకంలో కవిగా మంచిపేరును సంపాదించుకున్నారు.

పుట్టుక ఒక అద్భుతమే

వివక్ష మాత్రం తొలివాస్తవం అంటున్నారు కవి

దర్భశయనం ఈనాడు స్త్రీలు వివక్షతకు గురౌతున్నారు “కన్యాశుల్కం” నుండి నేడు “వరకట్నం” విరాజిల్లుతున్న లోకంలో ఎందరో నారీమణులు ప్రాణాలు విడుస్తున్నారని - తల్లి దండ్రులు ఆడకూతురు జన్మిస్తే ఎంతగానో చింతిస్తున్నారు.

అదామగా ప్లస్సా మైనసా

స్కానింగ్, స్కానింగ్

శిశువు భూమ్మీద పడకముందే

ఊగినలాట - ఆటమొదలైంది

అంటూ ఈ లోకంలో ‘ఆడకూతురు’ అవస్థలను గర్భంలోనే చంపే దారుణాన్ని చిత్రించినారు.

ఈనాడు పిల్లల చదువులు వారి యొక్క అభిరుచిపై జరుగదు. తల్లిదండ్రుల బలవంతంతోనే జరగాలి. లెక్కలురానివాణ్ణి ఇంజనీరింగ్ చదువమని వేధింపులు, డాక్టర్ కాలేనివాణ్ణి బలవంతంగా చదువుమనే ఆదేశాలు వాటిని అందుకోలేక వాడి ఆత్మహత్యలు

పిల్లాడొకమర

నువ్వు తిప్పినట్టే తిరగాలి

ఏది చదువంటావు

ఏది ప్రతిభంటావు

బతే ఇంజనీరింగ్ లేదా వైద్యం

మోయలేని బరువు ఎత్తుకోలేని పుస్తకాలమోత, రెసిడెన్షియల్ పాఠశాలల్లో చిత్రవధ - అంతా ఆయోమయం బాల్యం బతుకీట్లయిపోయిందని, చదువులు సంపాదనకొరకే కాకుంటే వరకట్నం కొరకు అనేది సృష్టమౌతున్నదని కవి దర్భశయనం అవేదనతో అంటున్నారు.

మనిషి ఎదిగేకొద్దీ
ఆటమారింది తలకిందులైంది
ఆర్జనే అంతిమ లక్ష్మమైన ఆటలో
వంచన పేరు జూదం

మానవునిలో అనాగరికత పెరిగిందని - హింస, దోపిడీ అధికమైందని కవి అంటున్నారు.
రాజకీయముల రంగు పదవుల వేట ప్రజాసేవ అనే ముసుగులో మనిషి దోపిడీకి అలవాటు
పడ్డాడని వాడి అంతిమలక్ష్మం పదవీ వ్యామోహమంటున్నారు.

ఉన్నాదాల
కుర్చీల వ్యూహాలు
సామాన్య జనవాహిని కలలు
శవ దుర్గంధం లేని గంగలు - అంటున్న కవి.

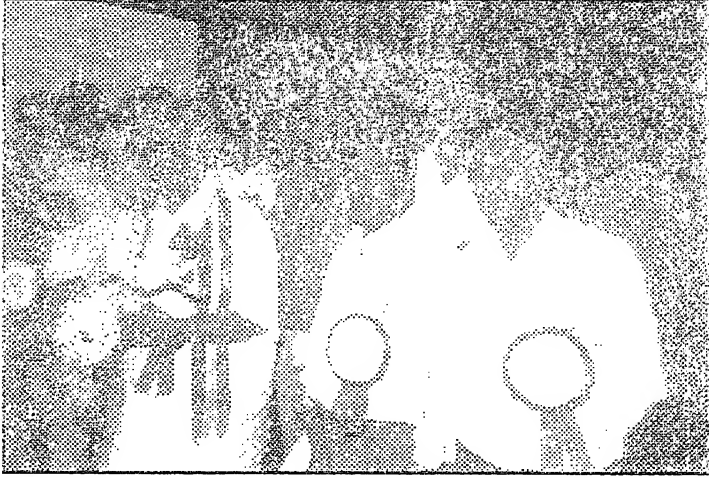
మానవత, మమకారం అంతరిస్తుందని మనిషి ఎందుకిలా మారుతున్నాడని
ప్రశ్నిస్తున్నాడు. ఏది నాగరికత అంటూ చీత్కరించుకుంటున్నాడు.

యుద్ధంలో ఏం గెలిచాడు
ఓ ఆటం ఓ బుల్లి తెర
ఓ రోబో ఓ కంప్యూటర్
యుద్ధంలో ఏం ఓడాడు
గెల్చుకొన్నవాటికి బానిసై
తనను తాను ఓడాడు.

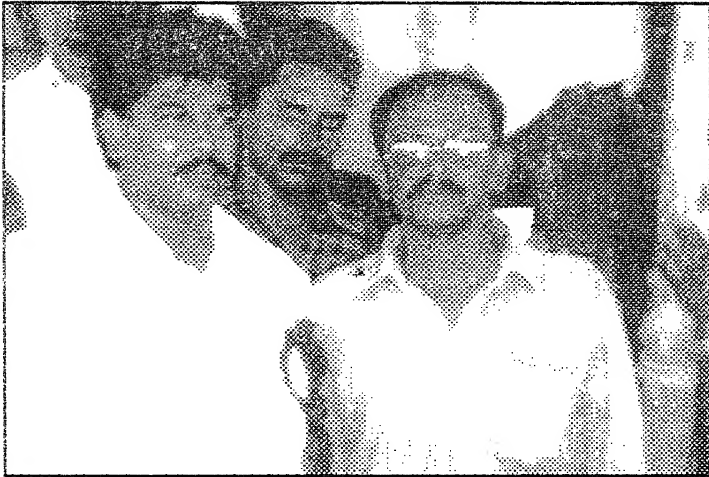
ఆధునిక నాగరికత నేర్చిన విజ్ఞానం, సాధించిన సాంకేతిక పరిజ్ఞానంను మంచి కొరకు
కాక యుద్ధోన్మాదంతో వినాశనమునకై వినియోగిస్తున్నాం. ఇది అంతం కావాలని మనిషి
మనిషిలో మమతలు పెరగాలని చైతన్యం వెల్లివిరియాలంటున్నారు.

బతుకు సులువుకాదు
సరళం కాదు
అన్ని వేళలా తరళం కాదు
సమరమే
సహజాతి సహజాతి సహజంగా
ఉమ్మడి సంబరాన్నిచ్చే
సామూహిక లయకావాలి.

అనే విశ్వ మానవతను కవి ఆవిష్కరించినారు. సమతా భావం సమైక్యత మానవునిలో
అంకురించాలని లోకంలో మంచిని నెలకొల్పడానికి కవులు, రచయితలు కృషిచేయాలని
కవిగా దర్శకయనం సందేశాన్ని ఇస్తున్నారు.

జ.సి.ల ఏకైక సింహం ఆర్. కృష్ణయ్య యాదవ్, కేంద్రమంత్రివర్యులు
బండారు దత్తాత్రేయ యాదవ్ తదితరులతో డా॥ సంచి నేని రవీందర్

కరీంనగర్ జిల్లా వేములవాడలో జరిగిన యాదవ మహాసభ సమావేశంలో
ప్రముఖ సినీ నిర్మాత చిన్న శ్రీశైలం యాదవ్ తో డా॥ సంచి నేని రవీందర్